

URZĄD MIASTA ŁODZI
BIURO REWITALIZACJI I
MIESZKALNICTWA

RAPORT
Z MONITORINGU REALIZACJI
I OCENY POSTĘPÓW OSIĄGANIA
CELÓW GMINNEGO PROGRAMU
REWITALIZACJI MIASTA ŁODZI
ZA ROK 2021

Niniejszy Raport opracowany został przez Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa w Departamencie Rewitalizacji i Sportu Urzędu Miasta Łodzi przy współudziale Łódzkiego Ośrodka Geodezji, na podstawie danych z komórek organizacyjnych Urzędu Miasta Łodzi i miejskich jednostek organizacyjnych.

Czerwiec 2022

Spis treści

Podsumowanie zarządcze	3
1. Wprowadzenie	7
1.1. Cel opracowania	7
1.2. Metodologia monitoringu i oceny	7
1.3. Kontekst opracowania	8
2. Analiza zmian stanu obszaru	9
2.1 Sfera społeczna	13
2.2 Sfera gospodarcza	72
2.3 Sfera techniczna	82
2.4 Sfera środowiskowa	88
2.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna	92
3. Analiza osiągnięcia celów strategicznych Programu rewitalizacji	97
3.1. Cel 1 – Uzyskać spójność społeczną	97
3.1.1. Wskaźniki w obszarze problemów bezrobocia	98
3.1.2. Wskaźniki w obszarze problemów ubóstwa	100
3.2.1. Wskaźniki w obszarze uczestnictwa	101
3.2. Cel 2 – Zmienić dzięki rewitalizacji wizerunek miasta i jego centrum	102
3.2.2. Wskaźniki potencjału w obszarze wizerunku	102
3.2.1. Wskaźniki potencjału aktywności obywatelskiej	104
3.3. Cel 3 – Ożywić lokalną przedsiębiorczość	106
3.4. Cel 4 – Ożywić obszar zamieszkania	107
4. Monitoring realizacji przedsięwzięć	110
4.1. Realizacja przedsięwzięć podstawowych	110
4.1.1. Przedsięwzięcia Miasta Łodzi	111
4.1.2. Przedsięwzięcia podmiotów zewnętrznych	114
4.2. Realizacja pozostałych typów przedsięwzięć oraz zadań z „R”	116
5. Działania Biura Rewitalizacji i Mieszkalnictwa w 2021	117
6. Podsumowanie – wnioski	130
6.1. Wnioski z analizy stanu obszaru	130
6.2. Wnioski z monitoringu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	130
6.3. Wnioski z analizy osiągnięcia celów strategicznych Programu	131
7. Załączniki	133

PODSUMOWANIE ZARZĄDCZE

Gminny Program Rewitalizacji miasta Łodzi (GPR) jest dokumentem umożliwiającym prowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych na wyznaczonym obszarze przy współudziale lokalnej społeczności uchwalonym przez Radę Miejską 28 września 2016 r. i dwukrotnie zmienianym. Pierwsza zmiana została uchwalona 4 lipca 2018 r., druga 24 grudnia 2020 roku. W GPR określono, na podstawie wyników analiz prowadzonych m.in. w 2016 roku¹, **cele rewitalizacji oraz kierunki działań**, za pomocą których wskazany obszar ma zostać wyprowadzony ze stanu kryzysu, w jakim się znajduje. Program zawiera również opis przedsięwzięć, które będą realizowane na obszarze rewitalizacji, prowadząc do osiągnięcia zaplanowanych celów. Niniejszy raport ilustruje kompleksowo realizację przedsięwzięć Programu w roku 2021 oraz stan obszaru rewitalizacji na koniec opisywanego okresu. Opisano w nim także zadania realizowane w tym czasie przez Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa Urzędu Miasta Łodzi.

Rok 2021 był kolejnym rokiem naznaczonym przebiegiem pandemii Covid – 19 i reperkusjami tej sytuacji w życiu społecznym i gospodarczym naszego miasta. Negatywne skutki uwidoczniły się już w statystykach obrazujących stan obszaru w roku 2020. Rok 2021 nie przyniósł niestety znaczącej poprawy, zwłaszcza w zakresie zjawisk społecznych. Najsilniej negatywne trendy zaznaczyły się w odniesieniu do bezrobocia. Jego poziom ogólny jest minimalnie niższy niż w roku 2020, osiągając wartość ok. 7% dla całej Łodzi, przy czym na obszarze rewitalizacji odsetek osób, które nie mogą znaleźć zatrudnienia, jest prawie dwukrotnie większy niż poza obszarem. Wyraźnie wzrósł udział osób długotrwale pozostających bez zatrudnienia. Załamanie pozytywnych tendencji, polegających na wcześniejszym powolnym spadku odsetka długotrwale bezrobotnych widoczne było już w 2020 roku ale, niestety, koniec 2021 wskazuje na dalsze pogorszenie się sytuacji – długotrwale bezrobotni to już niemal 4,5% osób w wieku produkcyjnym. Ponad dwa razy częściej długotrwale bezrobocie występuje na obszarze rewitalizacji. Grupą, w której szczególnie bezrobocie wzrosło w ostatnich 2 latach są osoby młode, do 35. roku życia. Po 4 latach wyraźnych spadków wróciliśmy do wyższych wskazań – jest to już nieco ponad 18 osób na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym. Ponownie w przypadku osób zamieszkałych na obszarze rewitalizacji sytuacja ta jest dwa razy częstsza niż poza nim. Należy tu jednak pamiętać, że sam obszar rewitalizacji charakteryzuje się znaczeni młodszą populacją niż inne części Łodzi.

Podsumowując należy wskazać, że 2021 to kolejny rok zatrzymania pozytywnych tendencji w tym kluczowym obszarze, a dodatkowo nadal utrzymuje się dysproporcja przestrzenna problemów – średnio 2 razy częściej dotyczą one mieszkańek i mieszkańców obszaru rewitalizacji.

W sferze środowiskowej nastąpił wzrost wycinek zieleni w roku 2021, w szczególności poza obszarem rewitalizacji. Na ubytek ten składają się zarówno wycinki drzew i krzewów związane z prowadzonymi inwestycjami, w szczególności w przypadku budowy dróg jak też usuwanie drzew martwych. uschniętych. Na obszarze skala ubytków była zbliżona do ubiegłorocznej, poza nim wzrosła w stosunku do roku 2020. Jest to jednocześnie rok o niskiej skali nowych nasadzeń. W perspektywie kilkuletniej

¹ Przy wyznaczaniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Łodzi oparto się o zapisy art. 12 ustawy o rewitalizacji, który pozwala na odwołanie się do istniejących miejskich dokumentów, jeśli zawarte w nich analizy spełniają inne warunki ustawy. W zakresie problemów społecznych wykorzystano analizy prowadzone do przygotowania *Polityki Społecznej dla Łodzi 2020+*, zaś zasięg degradacji przestrzennej i technicznej zaczerpnięty został z *Polityki Rozwoju Przestrzennego Łodzi*.

należy jednak wskazać na wielokrotną nadwyżkę nasadzeń nad ubytkami zieleni na obszarze rewitalizacji. Zdecydowanie widoczny jest tu pozytywny wpływ projektów rewitalizacji obszarowej, w ramach których pojawiło się wiele szpalerów zieleni przyulicznej oraz nowych nasadzeń w odnawianych parkach i na skwerach.

Rok 2021 to także bardzo znaczny wzrost liczby zarejestrowanych organizacji pozarządowych, szczególnie z siedzibami na obszarze rewitalizacji. Wskaźniki w tym obszarze są najwyższe ze wszystkich obserwowanych lat (od 2016 roku włącznie). Jednocześnie wrosła liczba wniosków składanych do Budżetu Obywatelskiego powracając do poziomów obserwowanych w okresie przed pandemią, "odbicie" to jest jednak znaczenie wyraźniejsze poza obszarem rewitalizacji.

W sferze przestrzenno – funkcjonalnej oraz technicznej ubiegły rok nie przyniósł znacznych zmian obserwowanych za pomocą wskaźników używanych do monitorowania GPR. Z uwagi na skalę wyzwań w tych obszarach, powiązanych z jakością tkanki urbanistycznej, wprowadzane przez gminę inwestycje nie przynoszą znacznej poprawy obserwowanej rok do roku.

Pozytywnie można ocenić sferę gospodarczą gdzie pomimo trudności związanych z pandemią obserwujemy ciągłą nadwyżkę liczby zakładanych firm nad tymi, które są wyrejestrowywane. Bilans ten jest nieco mniej korzystny niż w roku 2020 (choć nadal mamy nadwyżkę nowych firm nad likwidowanymi), przy jednoczesnym wzroście liczby nowo rejestrowanych podmiotów w stosunku do roku poprzedzającego. Sukcesywnie spada także zadłużenie najemców gminnych lokali użytkowych.

Poza obserwacją występowania poszczególnych zjawisk i ich natężenia w przestrzeni Łodzi monitorowanie obejmuje postęp poszczególnych przedsięwzięć. Po zmianie Gminnego Programu Rewitalizacji wprowadzonej w grudniu 2020 roku na liście przedsięwzięć podstawowych znajduje się ich obecnie 93 (w tym 4 zakończone w poprzednich latach).

W raportowanym okresie trwała realizacja większości przedsięwzięć Programu. Na koniec 2021 r. z 93 w trakcie realizacji było 59 przedsięwzięć podstawowych, 11 zakończono, z tego 4 przed 2021 rokiem. W przypadku 23 przedsięwzięć nie rozpoczęto jeszcze działań – przyczyną jest tu najczęściej konieczność pozyskania dodatkowych środków na ich uruchomienie.

Urząd Miasta Łodzi oraz miejskie jednostki organizacyjne były inicjatorami i wykonawcami 48 przedsięwzięć, z których 37 realizowano, 7 zakończono a 4 jeszcze nie rozpoczęto. Planowana wartość przedsięwzięć podstawowych Miasta, realizowanych lub zakończonych do końca 2021 r., zapisana w budżecie Miasta oraz wnioskach o dofinansowanie, wyniosła ponad 3,1 mld zł., z czego do końca 2021 r. wydano ponad 1,6 mld zł. Wykonanie finansowe wyniosło ponad 51%. W realizowanych projektach planowany wkład budżetu ze środków UE to ok. 46%. Z uwagi na gwałtowny wzrost kosztów, w szczególności w przypadku inwestycji „twardych” przewidujemy w kolejnych latach spadek udziału środków unijnych w wolumenie wydatków, gdyż różnice pomiędzy wartościami umów o dofinansowanie (zawartymi dla kluczowych kwartałów jeszcze w 2017 roku) a rzeczywistym kosztem realizacji poszczególnych projektów pokrywane są z budżetu miasta. Na szczególną uwagę zasługują tu projekty Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi (Przedsięwzięcia 5 – 12 w GPR). Ich zaplanowana wartość to 927 mln zł, do końca 2021 wydano już ponad 454 mln zł. Dodatkowo Miasto musiało wydać ponad 116 mln zł na koszty nie objęte dofinansowaniem. Spośród 8 kwartałów ROCŁ prace są najbardziej zaawansowane na obszarze 3 (okolice dworca Łódź Fabryczna i parku im. Moniuszki), gdzie do końca 2021 roku zamknięto 9 z 10 zaplanowanych inwestycji (postęp finansowy na koniec roku to 94%). Najmniejszy stopień realizacji mamy na obszarze projektów 5 (21% postępu finansowego) oraz

7 (nieco ponad 13% postępu finansowego). W pozostałych kwartałach zamknięto już realizację połowy lub więcej zaplanowanych inwestycji.

Warto pamiętać, że różny stopień zaawansowania inwestycji w poszczególnych kwartałach wynika m.in. z konieczności ich etapowania, aby uniknąć realizacji zbyt wielu inwestycji równocześnie - zwłaszcza jeśli idzie o roboty drogowe. Jest to konieczne aby choć częściowo ograniczać utrudnienia komunikacyjne w centrum Łodzi. Dodatkowym, bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na czas realizacji poszczególnych inwestycji jest zmiana sposobu ich prowadzenia. W okresie po podpisaniu umów o dofinansowanie dla poszczególnych projektów ROŁ (II połowa 2017 r.) - z początkiem 2018 r. postępowania przetargowe na realizację zadań ogłaszane były w formule "zaprojektuj i wybuduj". Niestety kwoty w tamtym czasie zaproponowane przez Oferentów zdecydowanie przekraczały możliwości finansowe Miasta. W związku z powyższym, przy zgodzie Instytucji Zarządzającej, w kolejnym okresie zarówno w przypadku inwestycji kubaturowych, jak i drogowych postępowania zostały podzielone na oddzielne "zaprojektuj" i oddzielne "wybuduj", co wydłużyło czas realizacji samych zadań.

Wspomniane projekty o najmniejszym stopniu realizacji obejmują, poza remontami kamienic, istotne przebudowy przestrzeni publicznych. W projekcie 5 ROŁ zrealizowane zostaną remonty obejmujące m.in. pasaż Schillera, kontynuacja odnowy parku im. Sienkiewicza, budowa ulicy łączącej ul. Nawrot z pl. Komuny Paryskiej oraz remont samego placu, natomiast w projekcie 7 ROŁ zaplanowano m.in. remont ul. Cmentarnej, Legionów (pomiędzy Gdańską a Żeligowskiego) i Mielczarskiego a także budowę nowych przebiegów kwartałowych od ul. Mielczarskiego i Ogrodowej w stronę Ogrodów Karskiego – inwestycje te mają rozpocząć się w roku 2022. Szczegółowe informacje o działaniach dotyczących ROŁ można znaleźć w części „Działania Biura Rewitalizacji i Mieszkalnictwa w 2021” oraz w Załączniku nr 1 do tego Raportu.

Poza rewitalizacją obszarową w centrum sukcesywnie realizowane są także 2 projekty dotyczące kompleksowej odnowy dawnego osiedla robotniczego na Księżym Młynie, o łącznej wartości ponad 97 mln zł. Obejmują one renowację fałd oraz zagospodarowanie budynków gospodarczych a także przestrzeni publicznych. Finansowa realizacja pierwszego etapu remontów na koniec 2021 roku to niemal 78% z zaplanowanych 75 mln zł. Realizacja drugiego etapu rozpoczęła się w 2020 roku i na koniec 2021 jeszcze nie odnotowano postępu finansowego.

Inne istotne przedsięwzięcia Miasta także realizowane w ramach GPR to m.in. wsparcie remontów budynków wspólnot mieszkaniowych z udziałem gminy a także dofinansowanie prac w budynkach prywatnych położonych na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji. W sumie wartość tych prac realizowanych w ramach Programu na koniec 2021 roku osiągnęła już ponad 136 mln zł (w tym nieco ponad 7% to środki prywatne, głównie inwestowane w ramach programu dofinansowań w SSR).

Dla wizerunku śródmieścia ważnym przedsięwzięciem jest także budowa drogi podziemnej wraz z płytą rynku Nowego Centrum Łodzi i parkingiem pod rynkiem. Na koniec 2021 roku zrealizowano już niemal 100% z ponad 91 mln budżetu tej inwestycji. Po „sąsiedzku” trwa rozbudowa i wyposażanie w nowe funkcje kompleksu EC1 Łódź – Miasto Kultury. Z 4 projektów o łącznej wartości 242 mln zł na koniec 2021 roku zrealizowano ponad 68% budżetów, przy czym najbardziej zaawansowane prace dotyczą projektu: *Rozwój funkcji wystawienniczo-edukacyjnych Centrum Nauki i Techniki w Łodzi wraz z zapleczem warsztatowym*.

W związku z dofinansowaniem opisanych powyżej przedsięwzięć ze środków UE ich zakończenie i rozliczenie planowane jest zgodnie z unijną perspektywą budżetową do końca 2023 roku. Na

obecnym etapie można uznać, że przekroczenie połowy wykonania zaplanowanego budżetu w projektach inwestycyjnych Miasta, pomimo utrudnień związanych z pandemicznymi perturbacjami w roku 2020 i 2021, jest dobrym wynikiem.

Pewne obawy może budzić kwestia dokończenia wszystkich zaplanowanych inwestycji w terminie. W roku 2022 pojawiły się nowe wyzwania i kolejne tzw. „czarne łabędzie” - czyli wydarzenia, których nie dało się przewidzieć a mające ogromny wpływ na gospodarkę. Dla działań inwestycyjnych takim zdarzeniem jest napaść Federacji Rosyjskiej na Ukrainę i odczuwane coraz silniej zakłócenia na rynku globalnym wywołane tym konfliktem, w szczególności skutkujące gwałtownym wzrostem cen nośników energii oraz wysoką inflacją przekładającą się na ceny wszystkich materiałów i usług. Towarzysząca wojnie migracja – z jednej strony rodzi nowe potrzeby w zakresie działań samorządu, w tym objęcia wsparciem uchodźców przybywających z objętych wojną miejsc na teren Polski, w tym Łodzi, z drugiej negatywnie wpływa na podaż pracowników w sektorze usług budowlanych, który w znacznej mierze opierał się na imigrantach zza wschodniej granicy Polski. Ryzyka związane z tą sytuacją wykonawcy kalkulują składając coraz kosztowniejsze oferty w ogłaszanych przez miasto postępowaniach przetargowych. Z pewnością dalsza realizacja działań rewitalizacyjnych będzie wymagać większej elastyczności oraz, niestety, zaangażowania coraz większych dodatkowych środków.

Szczegółowe informacje dotyczące realizacji wszystkich przedsięwzięć można znaleźć w Załączniku 1 do Raportu.

Poza działaniami inwestycyjnymi, obudowanymi też projektami o miękkim charakterze (o czym szerzej w Działaniach Biura Rewitalizacji i Mieszkalnictwa w 2021) znaczącą grupą są przedsięwzięcia współfinansowane z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Część z nich to działania partnerskie, w których Miasto jest liderem lub partnerem dla organizacji pozarządowych i innych podmiotów. Dotyczą one podnoszenia jakości edukacji przedszkolnej, podnoszenia jakości nauczania w zakresie kształcenia ogólnego, podniesienia kluczowych kompetencji osób dorosłych znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, w obszarze TIK i języków obcych, poprawy zdolności do zatrudnienia absolwentów kształcenia i szkolenia zawodowego oraz dostosowanie kierunków kształcenia i szkolenia zawodowego do regionalnego rynku pracy we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem, wsparcia usług społecznych i zdrowotnych, wzrostu zatrudnienia osób bezrobotnych, biernych zawodowo i poszukujących pracy oraz zwiększania liczby trwałych, nowopowstałych przedsiębiorstw (start-up'ów). Wartość zakończonych i realizowanych do roku projektów w tych dziedzinach to niemal 200 mln zł, z czego do końca 2021 wydano niemal 70%. Projekty te są istotnym elementem wspierania ożywienia gospodarczego na obszarze rewitalizacji, w uzupełnieniu do stosowania różnorodnych narzędzi rynku pracy na obszarze całego miasta. Szczegółowe informacje o ich wdrażaniu i efektach zawarto w opisie Działania Biura Rewitalizacji i Mieszkalnictwa w 2021 ora z w Załączniku 2 do Raportu.

1. WPROWADZENIE

1.1. Cel opracowania

Gminny Program Rewitalizacji miasta Łodzi (zwany dalej Programem lub, w skrócie „GPR”) jest podstawowym dokumentem uchwalonym przez gminę umożliwiającym prowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych na wyznaczonym obszarze przy współudziale lokalnej społeczności.

Program został po raz pierwszy przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Łodzi Nr XXXV/916/16 z dnia 28 września 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Łodzi, następnie zmieniony uchwałą Nr LXXIII/1980/18 z dnia 5 lipca 2018 roku. Obecnie obowiązująca wersja programu została przyjęta Uchwałą Nr XXXIV/1122/20 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 24 grudnia 2020 r., zmieniającą uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Łodzi.

Fundamentem GPR jest **szczegółowa diagnoza** obszaru rewitalizacji², która ukazuje występujące na nim negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze i przestrzenno-funkcjonalne oraz potencjały warte rozwijania.

W GPR określono **cele rewitalizacji oraz kierunki działań**, mające pomóc wskazanemu obszarowi w wyjściu ze stanu kryzysu, w którym się znajduje. Program zawiera również **opis przedsięwzięć**, które będą realizowane na obszarze rewitalizacji, prowadząc do osiągnięcia zaplanowanych celów.

System monitoringu realizacji GPR oparty jest o procesy systematycznego zbierania i analizowania danych obejmujących cały obszar miasta ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji, ukazujących stan wybranych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych, a także informacji na temat postępów w realizacji poszczególnych Przedsięwzięć.

Niniejszy raport powstał w celu przedstawienia w przystępny i kompleksowy sposób zebranych danych dotyczących roku 2020 zgodnie z obowiązkiem zapisanym w art. 22 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

Dane opracowane przez Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa we współpracy z Łódzkim Ośrodkiem Geodezji (ŁOG) publikowane są sukcesywnie na portalu rewitalizacja.lodz.pl, uruchomionym w październiku 2018 roku.

1.2. Metodologia monitoringu i oceny

Monitoring (monitorowanie) to procedura systematycznego sprawdzania i kontroli, czy Program jest realizowany zgodnie z założeniami. W ramach monitoringu sprawdzeniu podlega:

1. jak przebiegają prace – rejestrowane i raportowane są postępy w ramach poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,

² j. w.

2. co się zmienia – rejestrowany i raportowany jest stan obszaru rewitalizacji, analizowane występujące na nim zjawiska kryzysowe, problemy i potencjały.

1.3. Kontekst opracowania

Okres analizy

W niniejszym raporcie za rok 2021, oprócz opisu stanu zjawisk zaobserwowanych w tym roku i ich rozkładu przestrzennego, przedstawione są dane porównawcze w stosunku do lat poprzedzających. Opis zmian, jakie zachodzą, zwłaszcza w długim okresie (ujęcie dynamiczne), jest kluczowy dla przeprowadzenia oceny, czy realizacja GPR przynosi pożądane efekty. Warto przypomnieć, że rok 2020 był wyjątkowy dla rozwoju gospodarczego oraz społecznego w związku z wystąpieniem pandemii Covid-19 wywołanej wirusem SARS-CoV-2.

Rok 2021 był szóstym rokiem wdrażania GPR i jednocześnie, zgodnie z przyjętym harmonogramem, początkiem drugiego okresu pełnej funkcjonalności GPR, który przypada na lata 2021-2023.

Pozyskiwanie danych

W drugiej połowie 2019 roku wdrożony został system raportowania postępów w realizacji Przedsięwzięć GPR przy wykorzystaniu dedykowanych narzędzi informatycznych opracowanych wraz z Łódzkim Ośrodkiem Geodezji. Pierwszy okres jego funkcjonowania to wdrożenie użytkowników – jednostek i podmiotów raportujących postęp poszczególnych przedsięwzięć oraz zadań / projektów składających się na te Przedsięwzięcia, a także testowanie i usuwanie ewentualnych błędów. Wraz z nabywaniem doświadczenia użytkowników oraz administratorów systemu zbierania danych, problemy z pozyskiwaniem odpowiednich danych powinny być sukcesywnie rozwiązywane.

Dane dotyczące postępów w realizacji przedsięwzięć podstawowych i pozostałych zadań rewitalizacyjnych pozyskiwane są od właścicieli danych przez Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa w cyklu półrocznym.

Zakres raportu

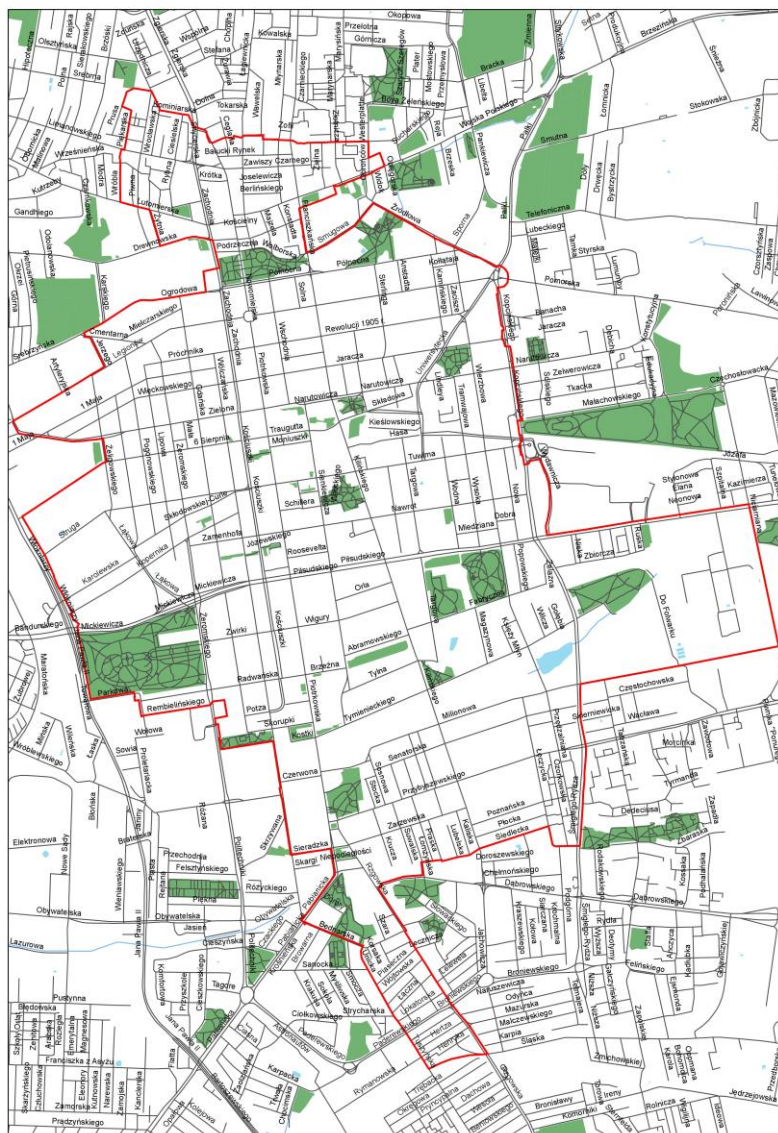
W raporcie za 2021 r., podobnie jak w raporcie za rok 2020, zawarte zostały roczne dane o projektach rewitalizacyjnych zaprezentowane w tabelach raportujących. Tabele powstały poprzez scalenie informacji częściowych, otrzymanych od realizatorów projektów, stanowiących podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz projektów realizujących typy pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych określone w GPR. Dane te zostały dodatkowo zweryfikowane z danymi pochodzącymi ze sprawozdania z wykonania budżetu miasta. Zaprezentowano także dane odnoszące się do wskaźników obserwowanych w całym mieście i na obszarze rewitalizacji na przestrzeni 6 lat pozwalające na obserwację kierunku zmian. Należy jednak pamiętać, że kierunek ten może być zaburzony zjawiskami, jakie wystąpiły w życiu społecznym i gospodarczym wywołanymi w 2020 i 2021 roku przez pandemię Covid – 19.

2. ANALIZA ZMIAN STANU OBSZARU

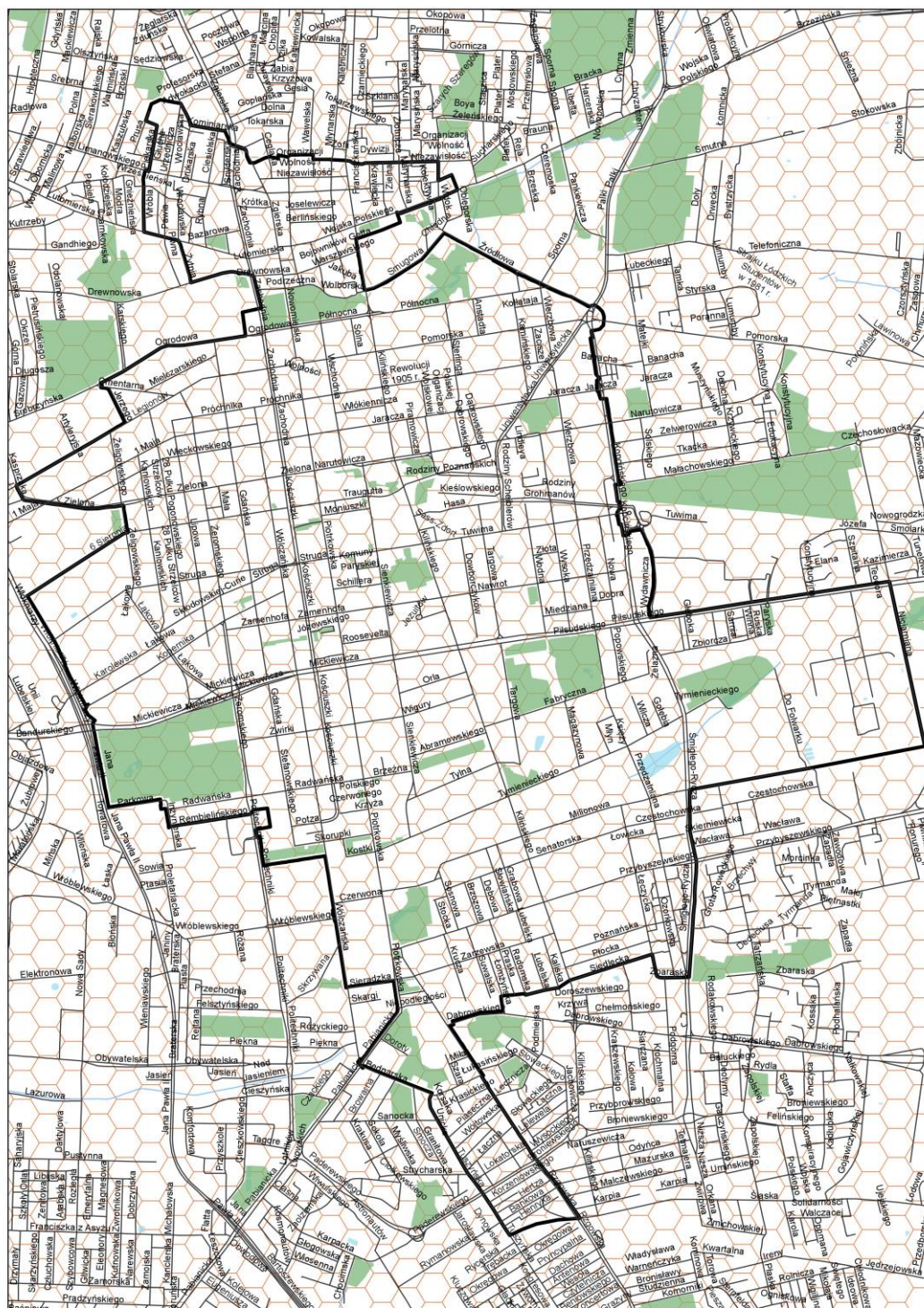
W tej części raportu opisane zostały wyniki monitoringu stanu obszaru. Pod tym pojęciem rozumie się zbieranie i analizę danych generowanych przez poszczególne jednostki miejskie, instytucje oraz inne podmioty prowadzące rejestry danych dotyczące różnorodnych zjawisk – zgodnie z kompetencjami. Dane te pozyskiwane są przez Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa i Łódzki Ośrodek Geodezji raz do roku, według stanu na dzień 31 grudnia. W dalszej części rozdziału zaprezentowany został rozkład przestrzenny poszczególnych zjawisk.

W przypadku Łodzi, dla potrzeb systemu monitorowania postępów rewitalizacji na terenie całego miasta – a tym samym również na obszar rewitalizacji – nałożona została siatka geometryczna ("plaster miodu") składająca się z 10 115 sześciokątów foremnych (heksagonów) o wielkości oczka równej 3 ha (dłuższa przekątna sześciokąta równa 214,4 m).

Plan Łodzi z oznaczonym obszarem rewitalizacji

Plan Łodzi z oznaczonym obszarem rewitalizacji i naniesioną siatką heksagonów

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Niniejszy rozdział części diagnostycznej oparty jest na wynikach monitoringu stanu obszaru rewitalizacji w chwili rozpoczęcia realizacji GPR, a więc na koniec 2016 r., w porównaniu z danymi dotyczącymi kolejnych lat aż do 2021 roku. Co zrozumiałe, na początku Programu w 2016 r., koncentrowano się na diagnozie stanu obszaru w punkcie wyjścia oraz na ocenie skali wyzwań rewitalizacyjnych. W kolejnych latach możliwe jest już obserwowanie pierwszych efektów realizowanych w jego ramach działań. Należy jednak mieć na uwadze, że największe procesy transformacji przestrzennej centrum Łodzi realizowane w pierwszym etapie wdrażania GPR są nadal w toku a ich zakończenie planowane jest na koniec 2023 roku. Także projekty tzw. „miękkie” są ciągle uruchamiane i wdrażane (więcej szczegółowych informacji o nich w rozdziale dotyczącym prac BRiM oraz w załącznikach). Podkreślić należy, iż istotnym faktem w analizie większości opisywanych zjawisk w 2021 r. jest wpływ pandemii SARS-CoV-2 i wprowadzanych w związku z nią obostrzeń a także powiązanych z tą sytuacją trudności i zakłóceń na rynkach globalnych. Wpływały one w sposób wyraźny na sytuację już w roku 2020.

Analiza zmian stanu obszaru

Poniżej opisane zostały wyniki monitoringu stanu obszaru rewitalizacji, które odniesiono do danych z 2016 r. Pod pojęciem „monitoringu stanu obszaru rewitalizacji” rozumie się w tym przypadku zbieranie i analizę danych generowanych przez poszczególne jednostki miejskie, instytucje oraz inne podmioty prowadzące rejestry danych, dotyczące różnorodnych zjawisk – zgodnie z kompetencjami. Dane te pozyskiwane są przez Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa oraz Łódzki Ośrodek Geodezji raz do roku, według stanu na dzień 31 grudnia. W dalszej części rozdziału zaprezentowany został rozkład przestrzenny poszczególnych zjawisk badanych w ramach systemu monitorowania GPR. W miarę możliwości dane te prezentowane są na tle sytuacji w całej Łodzi oraz Polsce, z naciskiem na porównanie do danych z innych dużych miast.

Z uwagi na rozbieżności, związane z zakresem danych pozyskiwanych w poszczególnych latach od momentu rozpoczęcia monitoringu Programu, zrezygnowano z prowadzenia przeliczeń danych – wskaźników prostych na wskaźniki cząstkowe, zbiorcze oraz agregowania ich do jednego wskaźnika sukcesu rewitalizacji. Pozyskane dotychczas dane i wygenerowane w ten sposób wskaźniki złożone nie uprawniają do prowadzenia porównań pomiędzy poszczególnymi latami i obserwacji zarysowujących się tendencji. W związku z powyższym w niniejszym opracowaniu, podobnie jak w raporcie za rok 2020, uwzględnione zostały dane surowe generowane jedynie do wskaźników prostych.

Do analizy przestrzennej każdego zjawiska w mieście konieczne jest podzielenie jego obszaru na mapie na mniejsze jednostki. Pozwala to na określenie natężenia poszczególnych zjawisk w danej lokacji na terenie miasta, a nie tylko średnich dla całej gminy. W przeciwnym razie niemożliwym byłoby stwierdzenie np. czy zarobki łódzian przekładają się na miejsce zamieszkania, czy (i gdzie) na obszarze miasta znajdują się dzielnice, w których mieszkają głównie ludzie zamożniejsi, a w których częściej spotkamy gospodarstwa osób gorzej sytuowanych. Takie analizy pozwalają na celniejsze adresowanie działań i projektów na obszarze miasta, wskazują nie tylko, jakie problemy (lub potencjały) występują, ale także w jakich lokalizacjach się one kumulują. Jednostki podziału stanowią najmniejsze, niepodzielne obszary, dla których zestawiane są dane. Zatem nie przyglądamy się informacji np. o korzystaniu z bibliotek czy o bezrobociu w całym mieście, ale sprawdzamy, jak wygląda rozkład wartości nasilenia zjawiska w wybranej, najmniejszej przestrzennie jednostce (obszarze analizy).

Szczególną uwagę mogą zwracać te powierzchnie na mapach przedstawiających Łódź – występują one również wewnątrz granic wyznaczających obszar rewitalizacji – na które nie zostały naniesione wartości w siatce heksagonalnej. Wynika to z faktu, iż na danym terenie w zasadzie nie występuje funkcja mieszkaniowa, w związku z czym zaludnienie jest szczątkowe lub nie występuje w ogóle (parki, obszary przemysłowe lub inne o charakterze niemieszkalnym). Z tego też powodu brak jest podstaw dla prowadzenia analiz natężenia wskaźników podstawowych służących monitoringowi obszaru rewitalizacji w tych lokalizacjach.

Wyjątkowa w tym zakresie jest sytuacja dwóch rejonów na obszarze rewitalizacji, które w przyszłości – przynajmniej częściowo – pokryte zostaną siatką heksagonalną, gdyż na ich terenie uwzględniona została (w połączeniu z innymi) funkcja mieszkaniowa. Pierwszym z nich jest teren tzw. Nowego Centrum Łodzi, z powstaniem którego wiąże się diametralna zmiana charakteru przestrzeni otaczającej nowy dworzec kolejowy Łódź Fabryczna. W jego bezpośrednim sąsiedztwie znajdują się tereny, które przeznaczone zostały głównie do komercjalizacji podmiotom prywatnym pod realizację nowych inwestycji, w tym również mieszkaniowych.

Drugą przestrzenią o zbliżonym charakterze, jest rejon doliny, którą niegdyś płynęła rzeka Jasień. To tam znajdowały się dawne imperia przemysłowe Scheiblerów, Grohmanów i Geyerów. Pozostałe po nich budynki poprzemysłowe również poddawane są modernizacji z udziałem prywatnych inwestorów, a w realizowanych projektach przewidziane zostało stworzenie mieszkań lub apartamentów (np. Lofty u Scheiblera) lub inne funkcje z uwzględnieniem mieszkaniowej (np. kompleksy Fuzja, Ogrody Geyera). Po ukończeniu zaplanowanych tam inwestycji i ich zasiedleniu, uprawnione będzie zastosowanie dla nich siatki heksagonalnej na mapach i włączenie w zakres prowadzonych analiz.

Na kolejnych stronach niniejszego rozdziału prezentowane są mapy Łodzi, dotyczące analizowanych wskaźników podstawowych w 2021 r. z zaznaczeniem obszaru rewitalizacji. Pozwolą one na dokonanie analiz sytuacji centralnego obszaru miasta poprzez odniesienie stanu bieżącego do stanu opisywanego w Raporcie ubiegłorocznym, dotyczącym 2020 r., a także porównania ich z sytuacją w 2016 r., kiedy rozpoczynała się realizacja GPR.

Istotnym dla dalszych analiz i właściwego odczytania map jest umowne podzielenie obszaru rewitalizacji na strefy, które ułatwią opis ich sytuacji. Jest to wyłącznie podział roboczy, oparty nie na granicach administracyjnych, a raczej na zarysowujących się na mapach dotyczących lat 2016 i 2019 obszarach problemowych, które wykazują określone nasycenie opisywaną cechą. Ich granice wewnętrzne (przebiegające wewnątrz obszaru rewitalizacji) nie są sztywno ustalone i w zależności od zasięgu występowania zjawiska mogą nieco powiększać lub zmniejszać swój zasięg. Mając powyższe na uwadze, wyróżnić można 8 (w analizach dotyczących 2016 i 2019 r. wyznaczono 7) umownych – termin ten należy szczególnie podkreślić – obszarów/stref:

1. „Stare Bałuty” – teren zawierający się wewnątrz granic północnego „cypla” obszaru rewitalizacji, dla którego granicę południową stanowi park Staromiejski;
2. „Stare Polesie” – teren ograniczony zachodnią granicą obszaru rewitalizacji, ulicami Ogrodową na północy, od wschodu Zachodnią i Kościuszką, od południa natomiast al. Mickiewicza;
3. „Centrum” – strefa wyodrębniona podczas analiz dotyczących 2020 r., w związku rysującą się na licznych mapach jej odrębnością od „Starego Polesia”, zarówno pod względem charakterystyki problemów, jak i odrębnością przestrzenną (wyraźne oddzielenie szeroką arterią komunikacyjną w postaci ul. Kościuszką i ul. Zachodnią) – wyznaczona przebiegiem ul. Kościuszką i Zachodnią na

- zachodzie, Ogrodowej i Północnej na północy, ul. Sterlinga, pl. Dąbrowskiego, Składową, Rodziny Poznańskich i Kilińskiego na wschodzie oraz alejami Piłsudskiego i Mickiewicza na południu;
4. „Śródmieście-Wschód” – obejmujący wschodnią część dawnej dzielnicy Śródmieście, ograniczony od zachodu ulicami Sterlinga, pl. Dąbrowskiego, Składową, od północy i wschodu granicą obszaru rewitalizacji, a od południa al. Rodziny Grohmanów i al. Rodziny Poznańskich;
 5. „Stary Widzew” – ulokowany pomiędzy ul. Kilińskiego (od zachodu), al. Grohmanów i al. Poznańskich (od północy), granicą obszaru rewitalizacji (od wschodu) a ul. Milionową (od południa);
 6. „Katedralna” – pomiędzy zachodnią granicą obszaru rewitalizacji, al. Mickiewicza i Piłsudskiego, ul. Kilińskiego a ul. Milionową i Czerwoną;
 7. „Górna-Północ” – kwartały zawarte pomiędzy Milionową i Czerwoną a południowo-wschodnią, południową i południowo-zachodnią granicą obszaru rewitalizacji, spięte obszarem pl. Niepodległości i Górniaka;
 8. „Południe” – charakterystyczny ogonek stanowiący południową część obszaru rewitalizacji rozciągający się pomiędzy pl. Niepodległości, linią kolei obwodowej, Rzgowską a Pabianicką, Bednarską i Tuszyńską.

2.1 Sfera społeczna

Jednym z uwarunkowań rozwoju miasta jest jego potencjał demograficzny. W znacznym stopniu zmiany w jego obszarze zależą od długookresowych, cywilizacyjnych trendów demograficznych, jak również od prowadzonej polityki ludnościowej kraju. Przekształcenia demograficzne w Łodzi wpisują się w te prawidłowości. Łódź – na skutek systematycznego, spadku liczby mieszkańców - od 2007 r. jest trzecim, po Warszawie i Krakowie, miastem w Polsce pod względem liczby mieszkańców. W 2016 r. zamieszkiwało ją 696 503 osób. W stosunku do czerwca 2015 r. nastąpiło zmniejszenie liczby mieszkańców o 4,6 tys. osób (0,65%). Wartość ta rosła stopniowo, by w 2019 r. sięgnąć poziomu 5,4 tys. osób (0,8%), o które zmniejszała się liczba mieszkańców. Fakt ten wpłynął na dalszy spadek liczby mieszkańców do poziomu 679,9 tys. osób. „Raport o stanie miasta. Łódź 2016” wskazywał, iż ludność Łodzi stanowi 28,1% populacji województwa łódzkiego. Ten sam dokument dotyczący 2020 r. wskazuje, iż odsetek wyniósł 27,6% (zmniejszenie wartości o 0,1% w porównaniu z poprzednim rokiem) przy liczbie mieszkańców wynoszącej 677,3 tys. Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. Łódź liczyła blisko 664,1 mieszkańców, co stanowiło 27,5% populacji województwa łódzkiego. W ciągu 18 miesięcy (pomiędzy lipcem 2020 r. a grudniem 2021 r.) liczba mieszkańców miasta spadła o 13,2 tys. osób, tj. o niemal 2 punkty procentowe.

Powyższe dane pozyskane z GUS nie odzwierciedlają w pełni zjawisk demograficznych w mieście. Nie uwzględniają m.in. rosnącej migracji, przede wszystkim z Ukrainy. Według różnych analiz związanych np. z telekomunikacją, w Łodzi mieszka i pracuje już co najmniej kilkadziesiąt tysięcy osób więcej niż wynikałoby to ze statystyk GUS. Nadal systematycznie rośnie też liczba dzieci imigrantów (większość z nich także pochodzi z rodzin ukraińskich) w łódzkich szkołach i przedszkolach.

W 2020 r. Ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 56,1 proc. mieszkańców Łodzi, czyli o 0,7 punktu procentowego mniej niż w końcu 2019 r. Wzrósł natomiast udział ludności w wieku poprodukcyjnym

(o 0,5 punktu procentowego i – co istotne – także w wieku przedprodukcyjnym (o 0,1 punktu procentowego). Rok później osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 55,7% mieszkańców Łodzi, 15,3% było w wieku przedprodukcyjnym, a 29,0% mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Od kilku lat, w grupie wiekowej 20-29 lat, obserwowane było saldo dodatnie migracji. Z uwagi na brak danych GUS w tym zakresie, w czerwcu 2022 r. nie ma potwierdzenia występowania tej tendencji również w 2021 r.

Obserwowany od wielu lat ubytek liczby ludności to rezultat ujemnego przyrostu naturalnego (w dużo mniejszym stopniu migracji mieszkańców na pobyt stały, przede wszystkim na obszar Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego). Główną jego przyczyną jest od lat ubytek naturalny (przewaga zgonów nad narodzinami – odpowiada ona za 80% ujemnego salda demograficznego miasta).

Przekształcenia demograficzne w Łodzi dokonują się w rytmie prawidłowości, zauważalnych w poprzednich latach. Nadal następuje spadek liczby mieszkańców – średnio o 0,7-0,8% rocznie, co można uznać za trend, nie mający decydującego wpływu na bieżący potencjał rozwojowy miasta.

Gęstość zaludnienia (R21)

Wskaźnik ten jest analizowany dopiero od 2020 r., dlatego dopiero teraz można rozpocząć tworzenie porównań pomiędzy poszczególnymi rocznikami. Rastrowa Mapa nr 1 pokazuje, iż obszar rewitalizacji jest zróżnicowany pod tym względem gęstości zaludnienia. Widać na nich niemal identyczne zależności zarówno w 2020, jak i 2021 r., w niektórych lokalizacjach wykazując tak wysoką gęstość zaludnienia jak największe łódzkie blokowiska (znajdujące się poza linią kolei obwodowej Retkinia, Teofilów czy Widzew lub znajdujące się wewnątrz jej pętli Dąbrowa). Najbardziej zaludnione jego rejony wskazują duże skupiska heksagonów w kolorze czerwonym, symbolizującym zagęszczenie na poziomie powyżej 17 800 osób na 1 km². Znajdują się one w środkowej i wschodniej części „Starych Bałut”, w północnej części „Starego Polesia” oraz w jego sercu pomiędzy ulicami 28. pułku Strzelców Kaniowskich, Zieloną, Wólczańską i Marii Curie-Skłodowskiej. Następnie po wschodniej stronie przecinającej Śródmieście arterii komunikacyjnej, którą stanowi ciąg ulic Zachodniej i Kościuszki, w północnej części rejonu „Centrum”, ulokowanej pomiędzy Zachodnią, Północną, Kilińskiego, Narutowicza. Koncentracja pomarańczowych pól z pojedynczymi czerwonymi kwadratami występuje na obszarze „Górnej-Północ” pomiędzy Suwalską i Sosnową, Milionową, Kilińskiego oraz Kaliską, a także przy zachodniej granicy obszaru rewitalizacji (w dwóch ww. obwodach pomiędzy starą zabudową znajdują się również bloki mieszkalne oraz wieżowce, które z pewnością wpływają na wyższą wartość wskaźnika, co odróżnia je od enklaw znajdujących się na północnej części obszaru rewitalizacji, gdzie dominują kompleksy starej zabudowy w postaci kamienic czynszowych).

Na pozostałym obszarze obszaru rewitalizacji, pokrytym siatką heksagonalną, kolory charakteryzujące gęstość zaludnienia, układają się mozaikowo.

Mapa 1. Gęstość zaludnienia (raster)

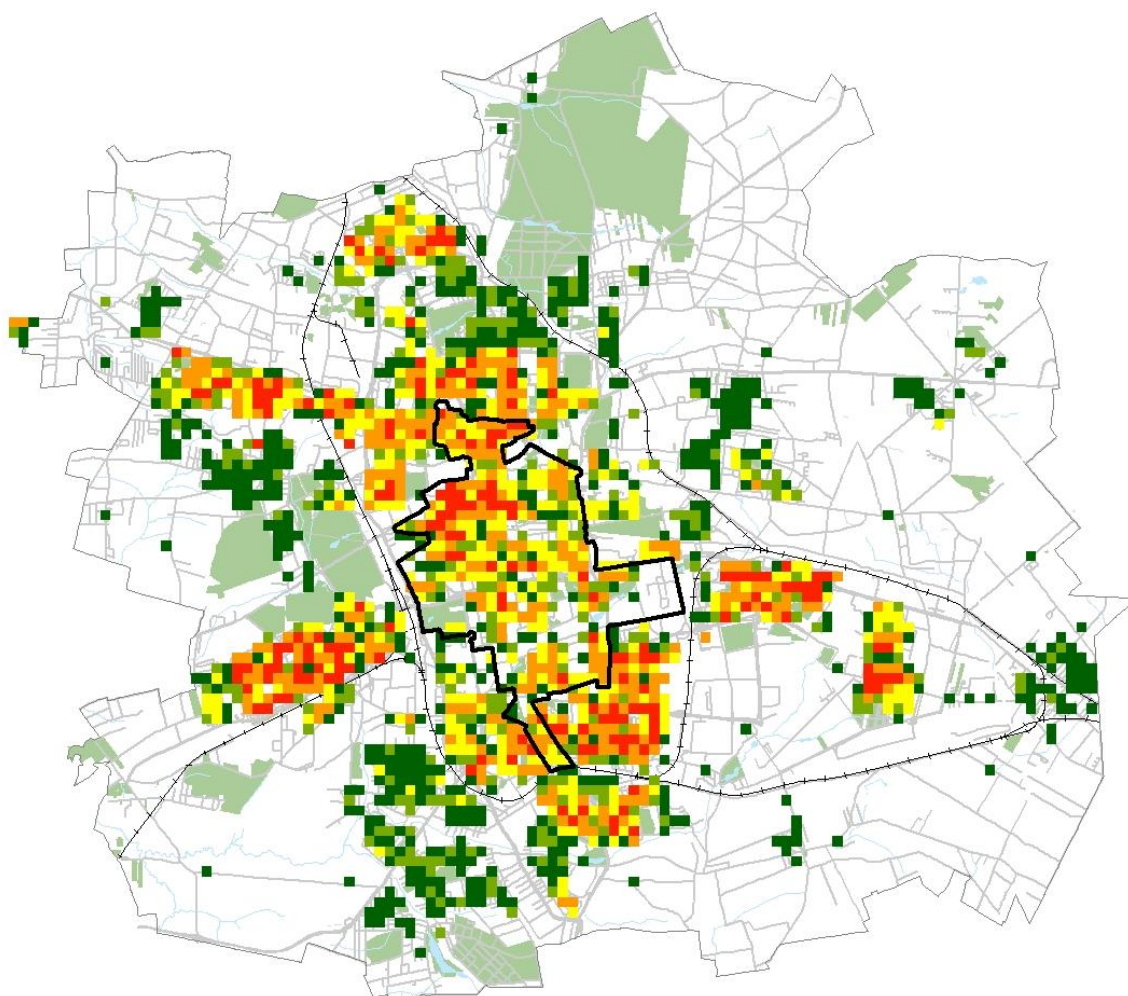
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

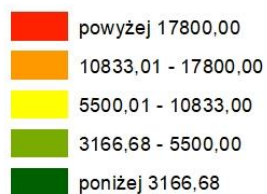
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Gęstość zaludnienia (raster)

2021 r.

Liczba osób zamieszkujących dany obszar w przeliczeniu na 1 km²

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Nadreprezentacja grup wieku mieszkańców obszaru rewitalizacji

Mapa nr 2 „Nadreprezentacja grup wieku”, prezentująca ekonomiczne grupy wieku reprezentowane w populacji liczniej niż średnio w obszarze rewitalizacji, wskazuje na interesującą i ewidentną sytuację wyraźnie zauważalną zarówno w 2016, jak i w latach 2019-21 r. Jak daje się bowiem zauważyć, obszar rewitalizacji można uznać za najmłodszy pod względem średniej wieku zamieszkujących go osób. Dominującą grupą wiekową są tu dzieci i młodzież oraz osoby w wieku średnim. Heksagony w kolorach symbolizujących te grupy mieszkańców, wydają się stanowić tło na opisywanym obszarze, na którym punktowo lub w niewielkich zespołach występują pola innych kolorów. Jednolita struktura wieku występuje na obszarach: „Starych Bałut”, „Starego Polesia”, „Centrum”, „Starego Widzewa”, „Górnej Północ”. Na pozostałych terenach obszaru rewitalizacji występowanie poszczególnych grup wieku układa się mozaikowo, jednak najbardziej wyróżniają się na nim obszary:

- okolic Parku Staromiejskiego, tworząc cienką linię heksów wskazującą na obszar, na terenie którego wśród mieszkańców dominują seniorzy,
- osi ul. Piotrkowskiej na odcinku od Tymienieckiego na południu do Struga/Tuwima na północy,
- Śródmieście-Wschód,
- wschodniej części „Górnej Północ”.

Na większości ze wskazanych powyżej enklaw starą zabudowę wielkomiejską uzupełniają bloki budowane pomiędzy latami 50. a 70. XX wieku.

Podsumowując, okazuje się więc, że rejony o najstarszej zabudowie pod względem wieku mieszkańców są najmłodsze. Ciekawa zależność zachodzi pomiędzy obszarem rewitalizacji a obszarami wielkich osiedli mieszkaniowych. Te drugie bowiem stanowią przeciwieństwo obszaru rewitalizacji – są obecnie lokalizacjami o największym współczynniku mieszkających tam seniorów. Najprawdopodobniej sytuacja taka związana jest z faktem, iż beneficjentami programów budowy wielkich osiedli mieszkaniowych, których znaczne przyspieszenie miało miejsce w Łodzi w latach 70-tych XX wieku, po strajku włókniarek w 1971 r., a kontynuowane były w latach 80-tych, były wówczas przede wszystkim osoby młode i w średnim wieku. Dziś osiedla te mają w zasadzie tych samych lokatorów lecz starszych o przeszło 40 lat, w związku z czym zamieszkane są przez najstarszych mieszkańców Łodzi.

Opisywane zjawisko jest doskonałą wskazówką, jak lokalizować na terenie miasta rozmaite usługi społeczne, tak aby ich profil był zbieżny z charakterystyką wieku mieszkańców najbliższej okolicy. Dzięki temu będą one mogły znaleźć wśród nich możliwie dużo odbiorców, nie zmuszając ich jednocześnie do dalekich dojazdów (co jest szczególnie ważne w przypadku seniorów).

Opisaną powyżej sytuację potwierdzają dane zobrazowane na Mapie nr 3 „Natężenie osób w wieku powyżej 60, roku życia”. Wskazuje ona, iż miejsca zamieszkane przez seniorów pokrywają się z lokacjami, które wskazane zostały na podstawie analizy Mapy nr 2 „Nadreprezentacja grup wieku”.

Mapa 2. Nadreprezentacja grup wieku (G1)

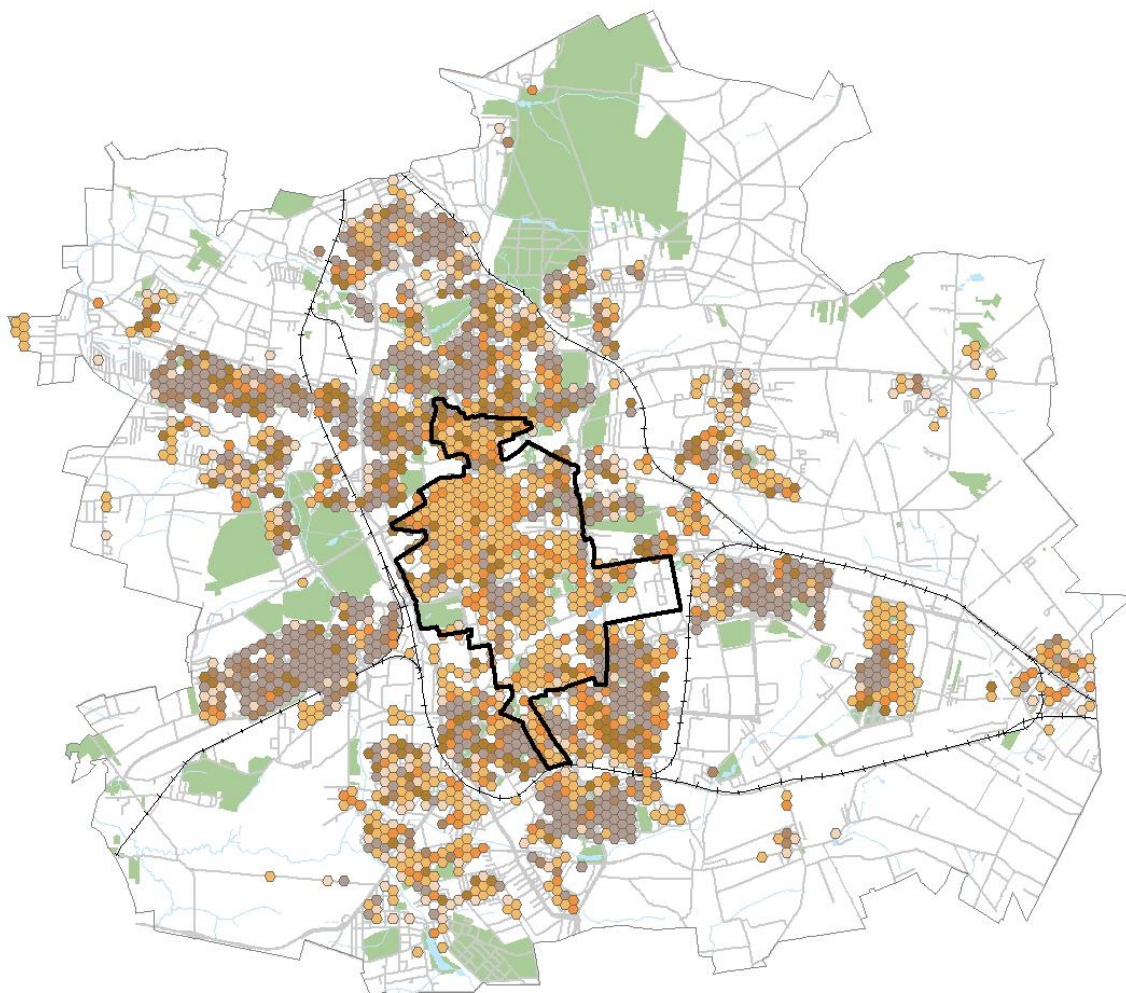
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Nadreprezentacja grup wieku (G1)

2021 r.

Ekonomiczne grupy wieku reprezentowane w populacji liczniej niż średnio w obszarze

- Dzieci i młodzież (do 24 lat)
- Dzieci i młodzież oraz osoby w wieku średnim
- Dzieci i młodzież oraz seniorzy
- Osoby w wieku średnim (25 - 60 lat)
- Osoby w wieku średnim oraz seniorzy
- Seniorzy (powyżej 60 lat)

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Mapa 3. Natężenie osób w wieku powyżej 60 lat

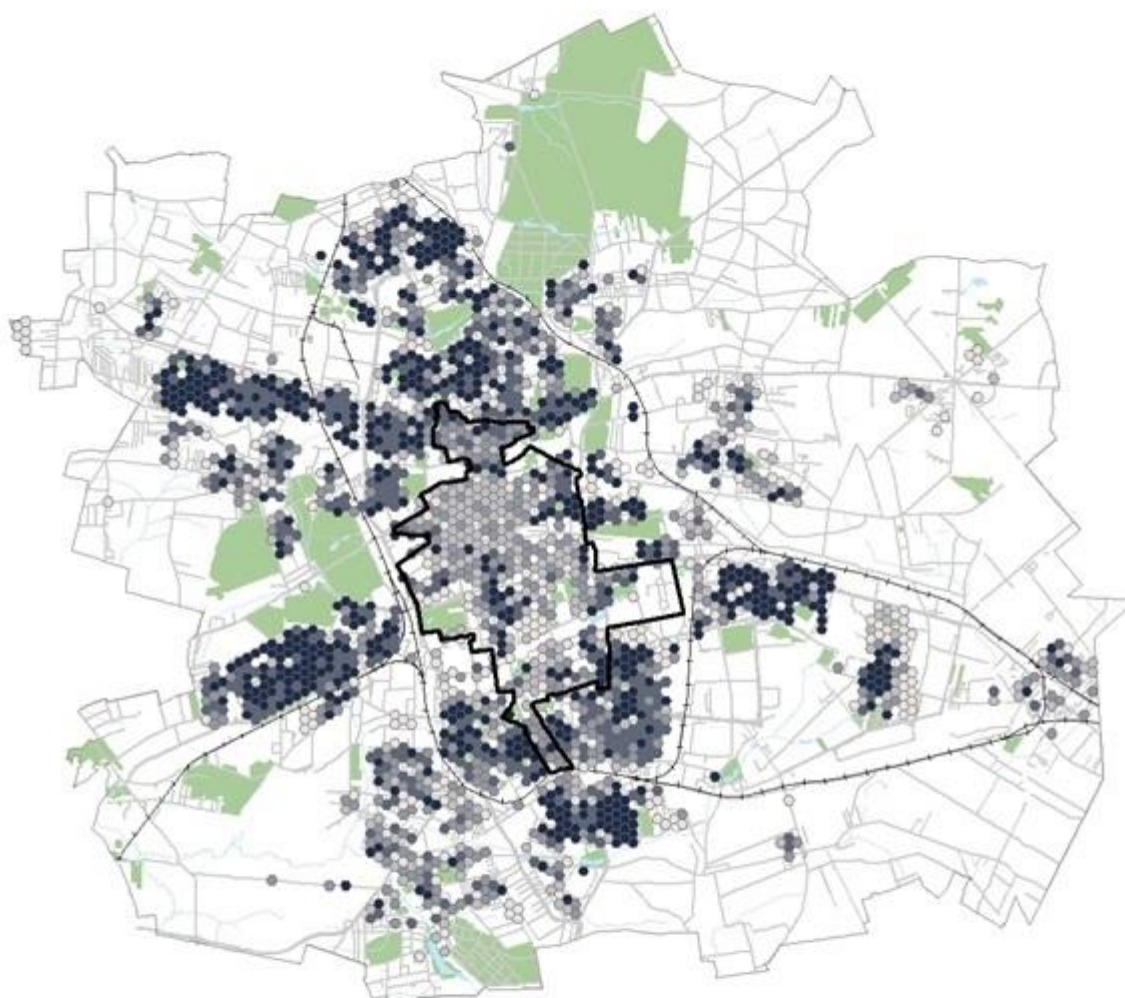
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie osób w wieku powyżej 60 lat

2021 r.

Liczba osób w wieku powyżej 60 lat jako odsetek osób ogółem

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Średnia wieku

Taki sam rozkład grup wiekowych na terenie miasta opisuje Mapa nr 4 pokazująca średnią wieku osób zamieszkujących dany obszar w liczbach bezwzględnych. Ewidentnie widać, że grupa wiekowa osób w wieku przekraczającym 47 rok życia dominuje na osiedlach zewnętrznych wobec centralnej części miasta. Najstarszymi pod względem wieku mieszkańców rejonami obszaru rewitalizacji są jego serce, zlokalizowane w okolicach skrzyżowania ulic Piotrkowskiej, Mickiewicza i Piłsudskiego. Szczególnie wyróżnia się tu teren łódzkiego Manhattanu. Ponadto wschodnia część obszaru problemowego „Śródmieście-Wschód” znajdująca się pomiędzy linią wyznaczoną przez ulicę Kamińskiego a wschodnią granicą obszaru rewitalizacji, jak również wschodnie, znajdujące się przy samej granicy obszaru rewitalizacji, części obszarów „Stary Widzew” oraz „Górna-Północ”, gdzie znajdują się kompleksy bloków mieszkalnych, zbudowanych w latach 60. i 70.

Tak więc najwyższe współczynniki wskaźnika w 2021 r. pozostają w tym samych miejscach, w których zauważalne były rok wcześniej. Wydaje się jednak, że w każdym z ww. rejonów pojawiło się nieco więcej heksagonów zabarwionych na kolor ciemnogrnatowy, oznaczający średnią wieku przekraczającą 47 lat.

Mapa 4. Średnia wieku

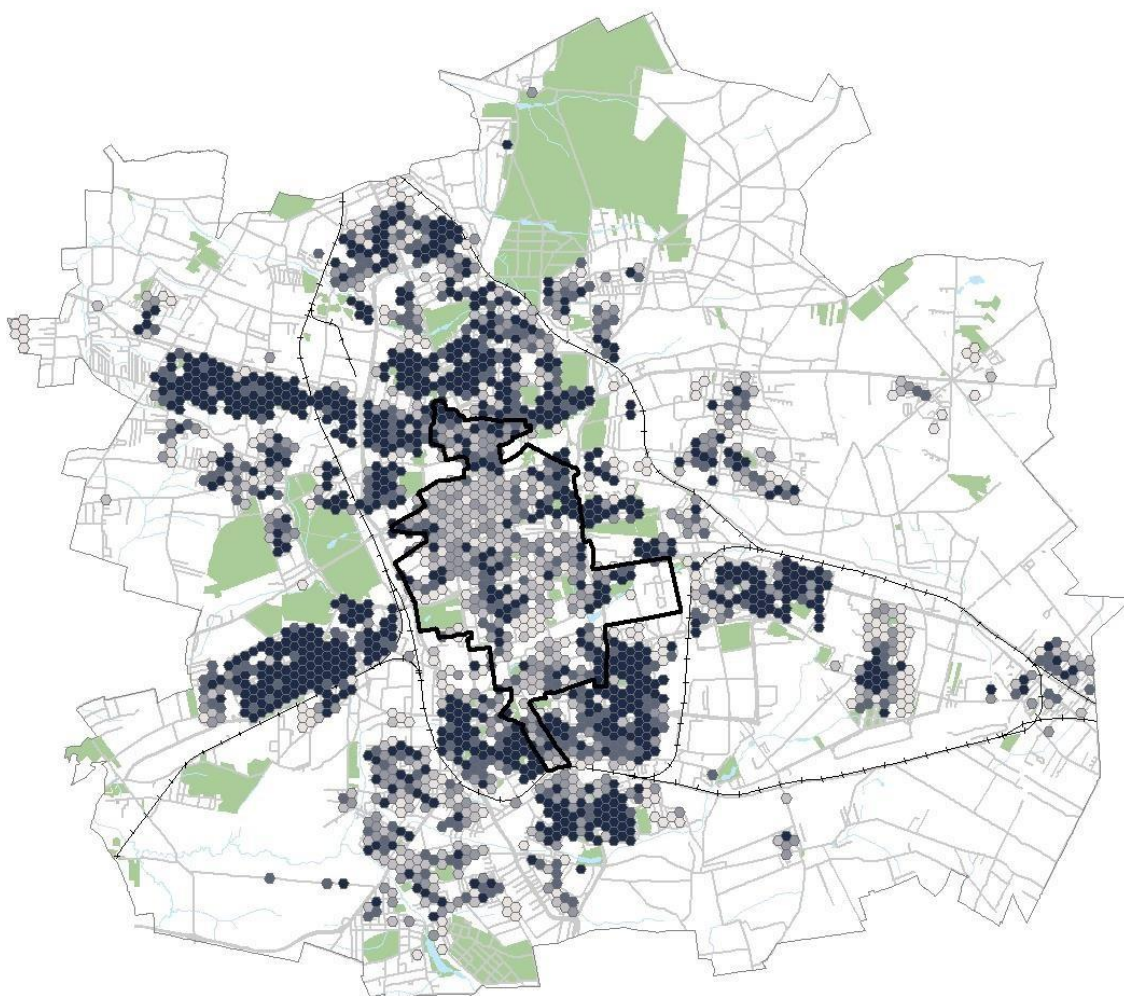
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Średnia wieku

2021 r.

Średnia wieku osób zamieszkujących dany obszar (liczba bezwzględna)

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Wskaźniki problemów bezrobocia

Charakterystyka łódzkiego rynku pracy nadal ukazuje negatywne skutki transformacji gospodarczej początku lat 90. XX wieku, kiedy to zamknięte zostały wielkie zakłady, stanowiące podstawę monokultury włókienniczej miasta. Mimo pozytywnej koniunktury ekonomicznej ostatnich lat i systematycznie spadającego - do początku pandemii koronawirusa w Polsce w pierwszych miesiącach 2020 r. - odsetka osób bezrobotnych (w grudniu 2016 r. wynosił on 7,9%), stopa bezrobocia nadal była widocznie wyższa niż w pozostałych największych polskich miastach (Warszawa, Kraków, Wrocław, Poznań, Gdańsk). Główny Urząd Statystyczny wskazuje, iż w grudniu 2019 r. stopa bezrobocia w Łodzi wynosiła 4,7%, rok później wzrosła natomiast do poziomu 5,9%, aby w grudniu 2021 r. zanotować symboliczny spadek do 5,8%. W tym samym okresie w Warszawie było to: w grudniu 2019 r. 1,3%, w grudniu 2020 r. – 1,8%, a w grudniu 2021 r. – 1,8%. W pozostałych ww. miastach było to odpowiednio: Krakowie - 2,0%, 3,1%, 2,9%, we Wrocławiu - 1,6%, 2,4%, 2,0%, w Poznaniu - 1,1%, 2,0%, 1,6%, a w Gdańsku - 2,3%, 3,5%, 3,0%.

W odniesieniu do powyższych danych zauważalny jest wzrost bezrobocia w każdym z największych polskich miast w 2020 r., a następnie delikatny spadek odsetka osób bezrobotnych w 2021 r. Przyczyną tego stanu rzeczy jest oczywiście pandemia SARS-Cov-2 i związane z nią lock-downy, które negatywnie odbiły się na wskaźnikach krajowej gospodarki. Widać jednak, że obecnie sytuacja normalizuje się i odsetki osób bezrobotnych w największych miastach Polski ponownie spadają.

Pogłębiona analiza danych statystycznych wskazuje, że winę za taki stan rzeczy ponosi stosunkowo wysoka stopa bezrobocia strukturalnego wśród łódzian pozostających bez zatrudnienia, którą tłumaczy nadreprezentacja w grupie bezrobotnych ogółem osób bezrobotnych w wieku 50+, pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy. Wyższa liczebność zarówno osób zarejestrowanych jako bezrobotne ogółem, jak i w pozostałych omawianych grupach, spowodowana może być również relatywnie mniejszą atrakcyjnością łódzkiego rynku pracy w porównaniu z pozostałymi dużymi aglomeracjami w kraju, na skutek niższych wynagrodzeń. Powyższe statystyki nie oddają jednak faktycznego stanu bezrobocia w mieście, ponieważ nie uwzględniają osób pracujących w tzw. „szarej strefie”. Ich liczba jest trudna do wskazania, ale zgodnie z szacunkami statystycznie znacząca grupa osób może decydować się na taki sposób zarabkowania. Powodem, dla którego nie decydują się na podjęcie legalnego zatrudnienia jest fakt, iż nie wszystkim gwarantuje ono podobny poziom dochodów w porównaniu ze środkami, jakie daje otrzymanie wsparcia z instytucji pomocowych, w połączeniu z pracą nierejestrowaną w instytucjonalnych danych statystycznych.

Wspomniana poniżej sytuacja ponownego normalizowania się sytuacji na łódzkim rynku pracy przebiega również w poniższych danych, zebranych przez łódzkie instytucje przeciwdziałające zjawisku bezrobocia. Wartości zarejestrowane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi nieco dokładniej opisują zjawisko bezrobocia w stolicy regionu. Wskazują one, że zarejestrowanych bezrobotnych na koniec 2019 r. było 16,9 tysiąca. To o ok. 10 tys. mniej niż w 2016 r., co jest wypadkową dobrej koniunktury rynkowej oraz działań aktywizacyjnych podejmowanych przez samorząd. W 2020 r. wartość ta wzrosła jednak do 20,9 tys. osób, by pod koniec 2021 r. zmniejszyć się do 20,3 tys. Jak zostało wspomniane wcześniej, stopa bezrobocia w 2019 roku w Łodzi wyniosła 4,7%, co było najlepszym wynikiem od czasu kryzysu gospodarczego pierwszej połowy lat 90. W 2020 r. wartość ta podniosła się do poziomu 5,9%, by rok później obniżyć się do 5,8%. Dla porównania warto przypomnieć, iż w momencie rozpoczęcia procesów rewitalizacyjnych 5 lat wcześniej bez pracy pozostawało 7,9% mieszkańców miasta znajdujących się w wieku produkcyjnym.

W strukturze bezrobotnych według poziomu wykształcenia zarówno w roku 2016, jak i 2019 najliczniejszą grupę stanowili bezrobotni z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym. W pierwszym przypadku było ich blisko 10,7 tys., w drugim 6,6 tys. Udział tej grupy w ogólnej liczbie bezrobotnych powoli zmniejszał się z poziomu 39,6% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w 2016 r. do poziomu 39,0% w 2019 r. W 2020 r. wzrósł natomiast o blisko 2 punkty procentowe do poziomu 40,9% (liczebność tej grupy to blisko 8,6 tys. osób), by w 2021 r. wynieść niewiele ponad 44,0% (8 952 osób).

W 2019 r. najmniej liczną grupą pod względem poziomu wykształcenia wśród zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (odpowiednio 3,1 tys. osób w roku wyjściowym i przeszło 2,1 tys. trzy lata później). Udział tej grupy w ogólnej liczbie bezrobotnych wzrósł jednak niewiele wynosząc 12,2% w 2019 r. W 2016 r. wynosił on bowiem 11,7%. W 2020 r. natomiast podniósł się o 0,4 punktu procentowego do wartości 12,6%, a liczebność tej grupy osób pozostających bez zatrudnienia wyniosła niewiele ponad 2,6 tys. osób. Rok później również stanowili oni najmniejszą grupę bezrobotnych liczącą 2,4 tys. osób, a ich udział spadł do 12,0%.

Podobną tendencję obserwować możemy również w przypadku bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Mimo, iż w liczbach bezwzględnych między opisywanymi latami ich liczba zmniejszyła się z 3,5 tys. osób w 2016 r. do 2,5 tys. w 2019 r., to wzrósł ich udział w grupie wszystkich bezrobotnych z 13,1% do 15,1% ogółu bezrobotnych. W 2020 r. odsetek ten spadł niewiele i wyniósł 14,9% (nieco ponad 3,1 tys. osób w liczbach bezwzględnych), a w kolejnym roku do blisko 2,8 tys., co stanowiło 12,8%. Pokazuje to sytuację, w której przede wszystkim wzrosła liczba osób bezrobotnych wśród osób z wykształceniem innym niż wyższe, które to gwarantuje większą stabilność zatrudnienia w momencie zawirowań na rynku pracy.

Według stanu na koniec grudnia 2019 r. odsetek bezrobotnych bez stażu pracy oraz ze stażem poniżej 1 roku wyniósł 30,1% ogółu bezrobotnych. Trzy lata wcześniej było to 28,5%. Może to świadczyć o tym, że w badanym okresie rynek pracy stopniowo nasyczał się i coraz trudniej było znaleźć pracę zarobkową osobom z najmniejszym doświadczeniem zawodowym. W 2020 r. 7,3% osób bezrobotnych nie posiadało żadnego stażu pracy (niewiele ponad 1,5 tys. osób), natomiast 25,8% ogólnej liczby bezrobotnych wykazywało staż pracy poniżej 1 roku (blisko 5,4 tys. osób). Tak więc wraz ze wzrostem ogólnej liczby bezrobotnych spadł w niej nieco udział osób z najmniejszym doświadczeniem zawodowym. W 2021 r. liczba osób bezrobotnych bez jakiegokolwiek stażu pracy ponownie wyniosła niewiele ponad 1,5 tys. osób (7,4%), natomiast staż pracy poniżej roku miało blisko 5,7 (28,0%). Łącznie stanowili oni grupę 7,2 co przekładało się na odsetek w wysokości (35,4%). Jak widać problemy rynku pracy odbijają się w pierwszej kolejności na liczebności tej grupy osób bezrobotnych.

W 2016 r. kobiety stanowiły 48,5% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, a ich udział na przestrzeni 3 lat wzrósł o 1 punkt procentowy. 2020 r. przyniósł natomiast spadek ich odsetka do poziomu 47,7% (niemal 10 tys. osób) i dalszy rok później do poziomu 45,8% (9,3 tys.).

Prawo do zasiłku w 2016 r. posiadało 3,3 tys. osób, co stanowiło 12,1% ogółu bezrobotnych. Dla porównania w 2019 r. było to 2,1 tys. osób (12,6%), a w 2020 r. 2,5 tys. osób (12%). W 2021 r. prawo do zasiłku posiadało niemal 1,9 tys. osób, co stanowiło 9,1%. Bez prawa do zasiłku pozostawało 18 472 osób.

Poniżej znajdują się mapy opisujące cztery aspekty problemu bezrobocia na obszarze miasta w 2021 r. będące wskaźnikami podstawowymi dla analizy stanu obszaru rewitalizacji i skuteczności realizacji

GPR-u (natężenie bezrobocia ogółem, natężenie bezrobocia wśród młodych, natężenie bezrobocia długotrwałego, natężenie bezrobocia w grupie wiekowej 50+). Dla uporządkowania opisu map wprowadzone zostaną, wspomniane na początku niniejszego rozdziału, umowne nazwy obszarów problemowych, które będą używane dla standaryzacji opisu zjawisk, zilustrowanych na poniższych grafikach, dzięki czemu powinny być one bardziej przejrzyste i czytelne.

Natężenie bezrobocia ogółem

Zebrane dane, dotyczące natężeń bezrobocia ogółem (Mapa nr 5), wskazują, iż – w porównaniu z wynikami wstępnej diagnozy z 2016 r., służącej delimitacji obszaru rewitalizacji miasta Łodzi – obszar największego nasilenia występowania bezrobocia nie zmienił się, oraz iż nadal koncentruje się on w centralnej części miasta i tylko nieznacznie, punktowo jego większe nasilenie znajduje się poza wyznaczonymi granicami obszaru rewitalizacji (np. Ruda Pabianicka). W 2019 r. wyraźnie rzucało się w oczy rozbitcie największych, masywnych skupisk heksagonów symbolizujących obszary o najwyższej wartości wskaźnika przekraczającej wartość 114,3 osób na 1 tys. mieszkańców, widocznych w 2016 r. Z obszernych enklaw wyrazistego granatowego koloru w 2019 r. pozostały pojedyncze heksy, widniejące na rozleglejszych obszarach koloru ciemnoszarego, gdzie bez pracy pozostawało pomiędzy 79 a 114 osób na 1 tys. mieszkańców. Zniknęły rozległe zespoły pól zlokalizowane na „Starych Bałutach”, „Starym Polesiu”, w rejonie, którego ramy wyznaczają ulice Kościuszki i Zachodniej, Ogrodowej i Północnej, Kilińskiego oraz Tuwima i Struga, a także na „Górnej-Północ” oraz na „Południu”. Rozrzedzeniu uległy ich zespoły na terenie „Starego Widzewa”. Sytuacja ta była odzwierciedleniem pozytywnej zmiany, jaką w okresie 2016-19 zaoferował mieszkańcom łódzki rynek pracy.

Mapy z 2019 r. wskazywały, iż nie zmienia się to, że okolicami o szczególnym natężeniu problemu bezrobocia są: (1) „Stare Bałuty” odcięte terenem Parku Staromiejskiego od największego pod względem powierzchni obszaru problemowego (2) znajdującego się na Starym Polesiu i w rejonie dawnego Nowego Miasta wraz z kwartałami otaczającymi Plac Wolności, ograniczony od wschodu osią ul. Sterlinga, Nowym Centrum Łodzi i ul. Kilińskiego, a od południa al. Piłsudskiego i al. Mickiewicza (obszar „Centrum”). Następnie (3) obszar „Starego Widzewa” ograniczony na zachodzie osią ul. Kilińskiego, na północy Nowym Centrum Łodzi, wschodnią granicą obszaru rewitalizacji oraz ul. Tymienieckiego na południu. Wyłom w centrum tego rejonu stanowił teren Parku Źródliska wraz z lokalizacją zajmowaną przez siedzibę Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Kolejnym był (4) obszar „Górnej-Północ”, szczególnie w jego zachodniej części, wraz z niewielką enklawą przylegającą do jego wschodniej granicy. Oddzielona była ona za sprawą zabudowań o charakterze przemysłowym, znajdujących się po wschodniej stronie Kilińskiego na odcinku pomiędzy ul. Przybyszewskiego a Dąbrowskiego. Ostatnim (5) obszarem o wysokim wskaźniku bezrobocia mieszkańców ogółem był charakterystyczny, południowy „ogonek” obszaru rewitalizacji pomiędzy ul. Rzgowską a Tuszyńską, domknięty od południa linią kolejową, a od Północy placem Niepodległości i parkiem im. Legionów. W 2019 r. charakteryzował je wysoki udział osób bezrobotnych ogółem na 1 tysiąc ludności w wieku produkcyjnym. Na ich terenie liczba osób pozostających z końcem roku bez pracy w przeważającej części wahała się pomiędzy 79 a 114.

Punktowo natomiast występowały lokalizacje lub ich skupiska, gdzie liczba ta przekraczała 114 osób, co stanowiło najwyższą wartość przyjmowaną dla opisu niniejszego wskaźnika. Szczególnie niekorzystna wydawała się być sytuacja na obszarach: pomiędzy „Górniakiem”, ul. Milionową, Kilińskiego a ul. Dąbrowskiego, czyli części „Górnej-Północ” oraz na „Starych Bałutach” w bezpośrednim sąsiedztwie Placu Kościelnego i rynku Bałuckiego, gdzie widoczna była szczególnie wyraźna koncentracja pól o najwyższym współczynniku omawianego zjawiska. Problematiczną wydawała się być również sytuacja obszaru „Starego Widzewa”. Choć tam lokalizacje o najwyższych współczynnikach wskaźnika, grupowały się w niewielkie ogniska problemowe, to jednak były one oddzielone od siebie rejonami o niższych wartościach wskaźnika.

W najbliższych latach to właśnie do mieszkańców tych obszarów skierować należy inicjatywy aktywizujące. W porównaniu z 2016 r., kiedy powstawał Gminny Program Rewitalizacji, a nasycenie problemem bezrobocia zostało określone jako w zasadzie równomierne na całym obszarze rewitalizacji, w 2019 r. rysowały się pewne różnice. Dostępne dane wskazywały, że szczególnie wyraźnemu zmniejszeniu uległ problem bezrobocia na dwóch obszarach. Pierwszym z nich jest rejon pomiędzy osià ul. Sterlinga, Północną, Kopcińskiego a obszarem Nowego Centrum Łodzi, drugim natomiast obszar pomiędzy al. Politechniki, al. Piłsudskiego, ul. Kilińskiego a ul. Tymienieckiego i Czerwoną. Wskaźnik przyjął na wypełniających te rejony heksagonach zróżnicowane wartości (bezrobocie na 1 tysiąc osób w wieku produkcyjnym, przybrało wartości poniżej 38,5 osoby, pomiędzy 38,5 a 59,5 osoby, 59,5 a 79 osób oraz między 79 i 114 osób) w wyrównanych proporcjach. Na omawianym obszarze pola o różnych wartościach wskaźnika układały się mozaikowo. Ponadto enklawy o najwyższym stopniu bezrobocia (powyżej 114 na 1000 osób w wieku produkcyjnym), znajdujące się na ich terenie, występowały incydentalnie i nie tworzyły zgrupowań. Jedyny wyjątek w tym zakresie stanowiła okolica ul. Abramowskiego, ulokowana w południowo-wschodniej części drugiego ww. obszaru.

W 2020 r. natomiast dostrzegalnym problemem stały się zespoły pól o kolorze ciemnogrnatowym, które powstały poprzez połączenie się układających się w 2019 r. mozaikowo pojedynczych pól wskazujących na najwyższy poziom współczynnika, świadczące o pogorszeniu się sytuacji na rynku pracy. W trakcie ubiegłego roku zwiększyły one swoją powierzchnię, będąc jednak dalekimi od ich rozmiaru w 2016 r. Największe z nich istnieją:

- w centrum „Starych Bałut” - wąskim pasem wzdłuż ul. Limanowskiego rozciągając się w kierunku zachodnim;
- w samym środku „Starego Polesia” - pomiędzy ul. Zieloną a Struga, a także 3 kolejne niewielkie konglomeraty heksagonów, ciągnące się liniowo wzdłuż ul. Ogrodowej, Wólczarskiej i Kopernika,
- w obszarze „Centrum” - na wschód od ul. Piotrkowskiej w kwadracie ulic wyznaczonym przez Piotrkowską i Nowomiejską, Północną, Sterlinga i Jaracza;
- w ramach wyraźnej, choć nieregularnej w kształcie „podkowy” istniejącej na „Starym Widzewie”, okalającej Park Źródłiska i teren ŁSSE mozaiką z ciemnogrnatowych i ciemnoszarych heksów;
- na „Górnej Północ” - pomiędzy ul. Piotrkowską, Milionową, Kilińskiego i Zarzewską,
- w południowym „ogonku” obszaru rewitalizacji.

W 2021 r. zaobserwowane rok wcześniej enklawy istnieją nadal. Zmieniała się nieco sytuacja na „Starym Polesiu”, gdzie 3 niewielkie zespoły heksagonów, ciągnące się liniowo wzdłuż ul. Ogrodowej, Wólczańskiej i Kopernika, rozproszyły się, tworząc nieregularną mozaikę pól o wartości wskaźnika przekraczającej 114 bezrobotnych na 1000 mieszkańców i pól gdzie osoby bez pracy mieszczą się w przedziale 79-114 osób. Widoczne jest delikatne zagęszczanie się obszarów, gdzie współczynnik przybiera najwyższą wartość skali w pozostałych rejonach obszaru rewitalizacji. Najbardziej zdaje się rzucać w oczy wyraźna enklawa, jaka powstała na północy obszaru „Stary Widzew” pomiędzy ulicami Targową, Tuwima, Kopcińskiego i Piłsudskiego. W innych miejscach również heksagony o najwyższej wartości współczynnika zaczynają zmieniać charakter z mozaikowego w bardziej zwarte kompleksy.

Wskazują one, wraz z nadal istniejącymi dużymi połaciami rejonów w kolorze ciemnoszarym, iż w zakresie aktywizowania mieszkańców obszaru rewitalizacji i przywracania ich na rynek pracy, nadal jest dużo do zrobienia. Pandemia koronawirusa i będący jej skutkiem wzrost bezrobocia o 1,2 punktu procentowego pogorszyły sytuację na łódzkim rynku pracy, co odzwierciedla mapa dotycząca bezrobocia ogółem. Wzmiankowane w niniejszej oraz poprzednich podrozdziałach analizy rejonu problemowe okazały się niezwykle wrażliwe nawet na tak niewielki zdawałoby się wzrost stopy bezrobocia.

Zaobserwowane podczas analizy poniższej mapy tendencje, przenoszą się również na sytuację osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, których sytuację opisują trzy kolejne mapy.

Mapa 5. Natężenie bezrobocia ogółem (G2)

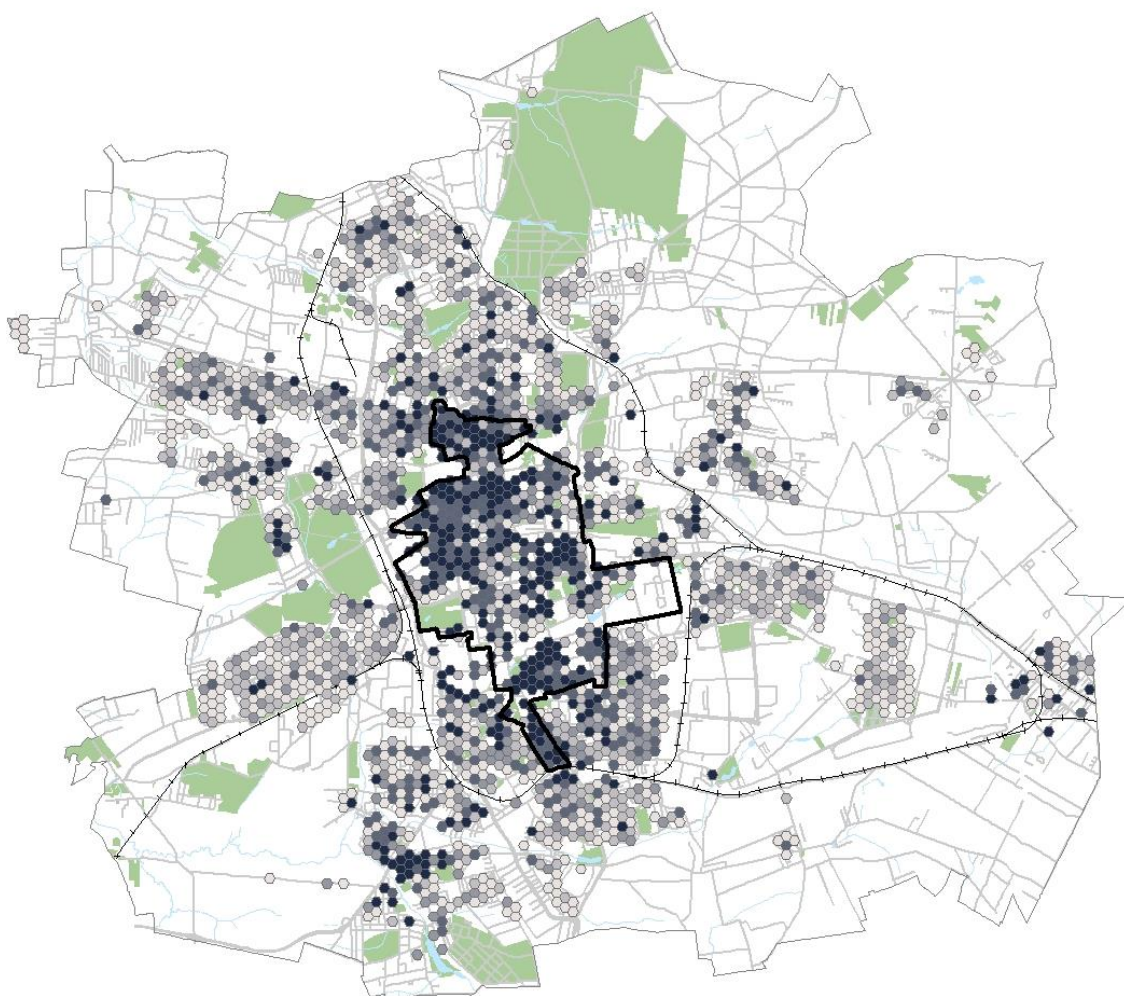
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

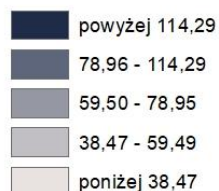
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie bezrobocia ogółem (G2)

2021 r.

Liczba bezrobotnych ogółem przypadająca na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Natężenie bezrobocia długotrwałego (G5)

Zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy osoba długotrwale bezrobotna to osoba pozostająca w rejestrze PUP łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych. Ich liczba w roku 2016 wynosiła 16 723 (co stanowiło 62,1 % wszystkich bezrobotnych), w roku 2019 spadła do 9 762 (57,7 % wszystkich bezrobotnych), natomiast w 2020 r. ich liczba wzrosła do wartości 11 362 osób (54,3%). W 2021 r. zauważalny był dalszy wzrost do poziomu 12 935 osób (63,6%). Porównanie tych danych z informacjami dotyczącymi pozostałych 5 największych miastami Polski wskazuje, iż na łódzkim rynku pracy nadreprezentowana jest grupa osób najbardziej oddalonych od rynku pracy. Jest ona jednocześnie grupą najtrudniejszą z punktu widzenia efektywności działań aktywizacyjnych.

Obserwowany spadek ich udziału w grupie wszystkich bezrobotnych związany jest najprawdopodobniej z faktem zwiększenia się liczby osób bezrobotnych ogółem, która w 2020 r. wyniosła - jak wskazano już wcześniej - 20 927 osób. Natomiast w 2021 r. obserwowany jest wzrost ich odsetka przy jednoczesnym spadku liczebności tej grupy do poziomu 20 325 osób. Tendencję tę pokazuje mapa dotycząca omawianego rocznika.

Podobnie jak w przypadku pozostałych analizowanych zjawisk, związanych z bezrobociem mieszkańców, również w zakresie bezrobocia długotrwałego w przestrzeni obszaru rewitalizacji od 2016 r. wyraźnie rysowało się 5 obszarów problemowych.

Niemal identycznie jak w przypadku map ilustrujących bezrobocie ogółem, tak samo tutaj obserwować można było rozległe obszary, na których dominowały heksagony w kolorze granatowym, symbolizujące znaczny udział osób bezrobotnych długotrwale na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym, przekraczający 73 osoby. W 2019 r. natomiast zauważalna stała się pozytywna zmiana, ponieważ w granicach wskazanych powyżej obszarów problemowych najpowszechniej spotykana wartość opisywanego wskaźnika wahała się pomiędzy 48 a 73 osobami. Nadal była ona dość wysoka, lecz znamionowała kurczenie się obszarów problemowych. Każdy z 5 wzmiankowanych wcześniej rejonów miał na swoim terenie wyraźne ogniska problemowe, gdzie występowały alarmująco wysokie wartości omawianego zjawiska (powyżej 73 osób na 1000 mieszkańców zdolnych do pracy), pojawiające się w skupiskach. Nie miały one jednak takich rozmiarów, jak złożone kompleksy obserwowane na mapie dotyczącej 2016 r. Wciąż jednak najgorsza pod tym względem sytuacja była na „Starych Bałutach”, a także w rejonie „Górna-Północ” oraz „Południe”, gdzie wiele pól o najwyższej wartości wskaźnika umiejscowionych było również w styczności z granicą obszaru rewitalizacji, tworząc większą enklawę problemu. Dołączyć do tej grupy można było również zachodnią część „Starego Widzewa”, gdzie co prawda mniejsze skupiska problemowe były nieco rozrzucone, ale tworzyły wyraźny pas zawierający się pomiędzy ulicami: Kilińskiego, Tuwima, Przędzalnianą, Tylną (z wyłączeniem obszaru Parku Źródlika i siedziby ŁSSE).

Charakterystyczną cechą łódzkiego bezrobocia jest wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych. Jest on znacząco wyższy niż w pozostałych pięciu największych miastach Polski. Wartość tej cechy w Krakowie i Gdańsku, które to miasta w 2019 r. zajmowały drugie i trzecie miejsce pod względem wysokości odsetka osób długotrwale bezrobotnych spośród największych gmin w kraju, była niższa o przeszło 10 punktów procentowych, a w Poznaniu, który mógł pochwalić się najlepszym wynikiem w kraju w tej statystyce, różnica wyniosła aż 23,5 punktu procentowego.

Tendencja ta nie zmieniła się w 2020 r. Nadal Gdańsk i Kraków zajmowały drugie i trzecie miejsce pod względem wartości tej cechy, i podobnie jak miało to miejsce w 2019 r. różnica pomiędzy nimi a Łodzią przekraczała 10 punktów procentowych (a nawet wzrosła do poziomu 12,8 punktów procentowych w przypadku stolicy Pomorza i 14,8 punktu procentowego w przypadku stolicy Małopolski). Od Poznania, który utrzymuje najniższy odsetek osób długotrwale bezrobotnych w całej grupie osób pozostających bez zatrudnienia (29,9%) Łódź dzieli dystans aż 24,4 punktu procentowego.

W omawianym (2021) roczniku nadal Kraków i Gdańsk były na drugim i trzecim miejscu za Łodzią, ale różnica nie była już tak znacząca i w przypadku pierwszego z wymienionych miast wynosi zaledwie 4,6 punktu procentowego, w drugim natomiast 4,8. Wzrósł za to w tej kategorii dystans do Poznania i wyniósł aż 35,5 punktu procentowego.

To właśnie – w połączeniu z informacjami odnośnie wieku osób pozostających bez pracy – potwierdza obserwację na temat tego, iż w łódzkim bezrobociu nadal widoczne są skutki upadku branży włókienniczej z pierwszej połowy lat 90-tych i związanych z nim kolejnymi falami zwolnień pracowników. Wartość tego wskaźnika wpływa przede wszystkim na wyższą stopę bezrobocia w Łodzi w porównaniu z innymi dużymi miastami w Polsce.

Mapa nr 6 dotycząca sytuacji osób będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy z uwagi na czas pozostawania bez zatrudnienia w 2020 r. wskazuje na pogorszenie się sytuacji. Osoby te były i są największą grupą osób w tym zakresie, stanowiąc jednocześnie o charakterze łódzkiego bezrobocia. W ubiegłym roku zauważalny był wzrost ich liczby, co pokazuje również poniższa mapa, gdzie widocznie odbudowywały się kompleksy heksagonów w ciemnogrnatowym kolorze, symbolizujące wartości przekraczające 73 na 1 tysiąc mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Na szczęście - tak jak miało to miejsce w przypadku poprzedniej mapy - nie są to kompleksy tak dużych rozmiarów, jakie obserwować można było na mapach dotyczących 2016 r.

Rozkład przestrzenny problemu wskazuje, iż istnieje zależność pomiędzy zjawiskiem bezrobocia ogółem a bezrobociem długotrwałym, bowiem największe skupiska osób długotrwale bezrobotnych lokują się w tych samych miejscach, co wskazane w opisie powyższej mapy, a więc: w centrum „Starych Bałut”, w północnej części „Centrum”, w „podkowie” „Starego Widzewa” oraz w dwóch południowych strefach obszaru rewitalizacji. Podkreślić należy sytuację Starego Polesia, gdzie co prawda nie odtworzyły się kompleksy heksagonów o najwyższym współczynniku, za to obszar pokryty kolorem ciemnoszarym, symbolizującym występowanie wśród 1 tys. mieszkańców pomiędzy 49 a 73 osób w wieku produkcyjnym, dotkniętych problem bezrobocia długotrwałego, wskazuje na niebezpieczne rozprzestrzenienie się problemu.

Potwierdza to mapa za 2021 r., na obraz której rzutuje wzrost udziału bezrobotnych długotrwale w grupie wszystkich bezrobotnych. W tym przypadku zwarte pola o najwyższej wartości współczynnika powyżej 73 osób na 1000 mieszkańców zdolnych do pracy rysują się jeszcze mocniej. Ewidentnie widoczne są w centrum „Starych Bałut”, północnej części obszaru „Centrum” i północnej części podkowy „Starego Widzewa”. Wydaje się również, że ciemnoszare przestrzenie symbolizujące drugi najwyższy przedział cechy wydaje się zwiększać swój zasięg na całym obszarze rewitalizacji.

Mapa 6. Natężenie bezrobocie długotrwałego (G5)

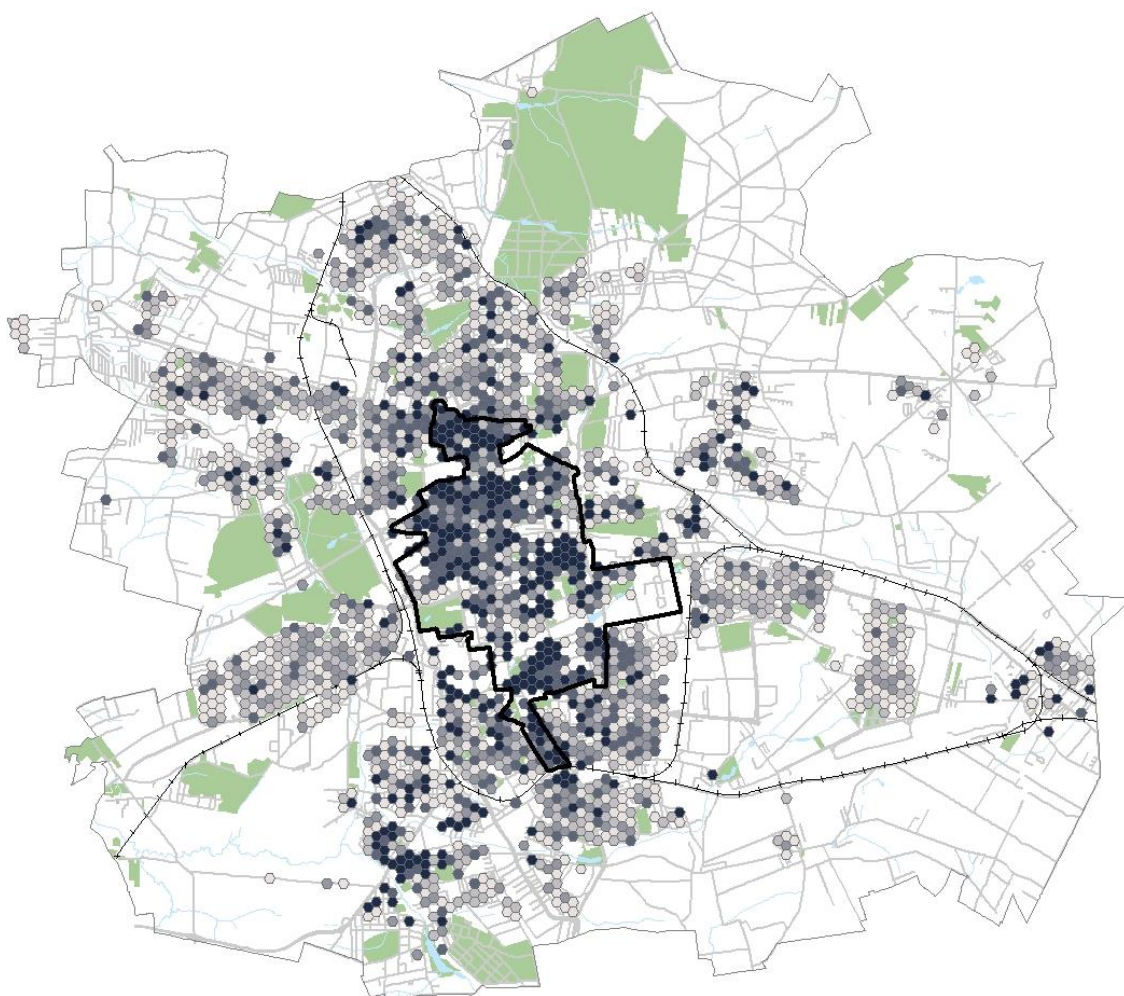
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

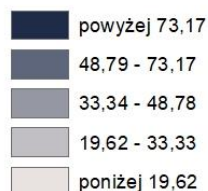
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie bezrobocia długotrwałego (G5)

2021 r.

Liczba bezrobotnych długotrwałe przypadająca na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Natężenie bezrobocia w grupie 50+ (G4)

Jak zostało wspomniane powyżej w zbiorowości łódzkich bezrobotnych znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy przeważały osoby długotrwale bezrobotne. Do drugiej pod względem liczebności grupy problemowej należały osoby powyżej 50. roku życia, na co wskazują dane zarówno z 2016 r. (10,3 tys. osób, co przekładało się na 38,3% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych) i 2019 r. (6,1 tys. osób, tj. 36,1% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych). Potwierdzają ją również informacje z 2020 r., które wykazały, iż osób takich było blisko 6,8 tys. Wzrost ich liczby przełożył się jednak paradoksalnie na spadek udziału ich liczby w rosnącej grupie osób bezrobotnych do poziomu 32,4%. Rok później liczebność tej grupy spadła niewiele do blisko 6,7 tys., ale odsetek wzrósł do 32,8% wszystkich bezrobotnych.

W przypadku tego wskaźnika przestrzenne zależności nasilenia problemu widoczne są w podobnych strefach obszaru rewitalizacji, jak w przypadku natężenia bezrobocia ogółem. Problem ponownie koncentrował się w 5 wspomnianych wcześniej lokalizacjach i szczególnie wyraźnie obserwowany był w 2016 r., gdzie licznie i w skupiskach występowały heksagony przyjmujące wartości powyżej 46,15 bezrobotnych po 50. roku życia przypadające na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym. Szczególnie niekorzystnie pod względem wielkości takiego ogniska prezentował się rejon pomiędzy Piotrkowską, Milionową, Kilińskiego, a Dąbrowskiego, który niemal w całości pokryty był heksami o najwyższej wartości wskaźnika. Istotnych interwencji aktywizacyjnych wymagały również wówczas rejony „Starych Bałut”, „Starego Polesia” i „Centrum”. W 2019 r. na ww. obszarach sytuacja zmieniła się na korzyść, ponieważ na mapie zaobserwować można było przeważające wartości cech na poziomie od 30 do 46 osób na 1 tysiąc mieszkańców będących w wieku produkcyjnym. Wartości najwyższe (powyżej 46 osób na 1000 mieszkańców) pojawiały się najczęściej w niewielkich, porozrzucanych mozaikowo skupiskach. Najślabiej pod tym względem wypadały obszary „Górna-Północ” (choć dokonała się tu duża zmiana na korzyść) oraz „Południe”, gdzie skupiska te występowały w większym zagęszczeniu. Były to bowiem rejony, w których również najwięcej było osób długotrwale bezrobotnych.

Rok 2020 przyniósł w ww. zakresie niekorzystną, choć nie tak drastyczną zmianę. Enklawy wykazujące najwyższy poziom analizowanego współczynnika nieznacznie zwiększyły swój rozmiar, jednak nadal nie tworzyły zwartych kompleksów o dużej powierzchni. Większą powierzchnię zajmowała natomiast połać ciemnoszarego koloru, symbolizujący udział bezrobotnych w wieku 50+ w grupie 1 tys. osób w wieku produkcyjnym na poziomie 20 do 30 osób i 31 do 46 osób.

Wyjątkiem w tym zakresie był obszar „Górnej-Północ”, gdzie odbudowała się duża enklawa heksów w kolorze ciemnognatowym pomiędzy Piotrkowską, Milionową, Kilińskiego a Dąbrowskiego, co świadczy o bardzo niekorzystnej sytuacji i powinno być przyczynkiem do podjęcia intensywnych działań zaradczych.

W 2021 r. (Mapa nr 7) punktowo przybyło heksagonów o najwyższej wartości współczynnika, ale nie tworzyły one jeszcze dużych jednolitych skupisk, zachowując charakter mozaikowy. Na obszarach, które rok wcześniej wyglądały pod tym względem najgorzej zaobserwować można natomiast „blaknięcie” sześciokątnych pól, co wskazuje na zmniejszanie się enklaw o najwyższej wartości wskaźnika.

Kluczem do właściwego rozpoznania zjawiska problemowego i sprawnego przeciwdziałania jest nałożenie na siebie obszarów największego zagęszczenia omawianego wskaźnika i natężenia występowania bezrobocia długotrwałego. Pokrywanie się tych obszarów w obserwowanych latach

wskazuje, że problemy te współwystępują na tym samym terenie, a fakt ten ma szczególne znaczenie dla charakteru łódzkiego bezrobocia. Jak bowiem wspomniane zostało wcześniej, jego istotnym elementem jest występowanie bezrobocia strukturalnego.

Mapa 7. Natężenie bezrobocia w grupie 50+ (G4)

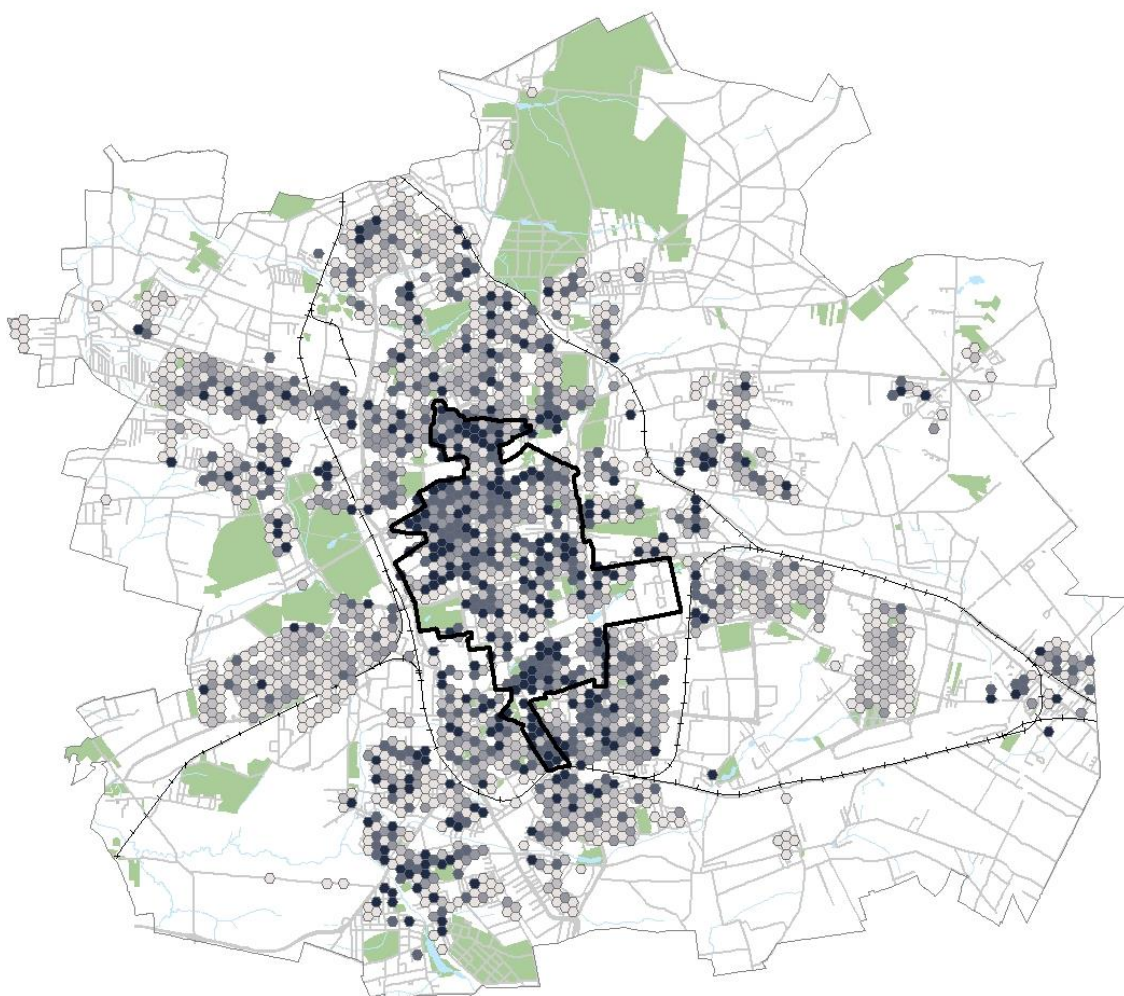
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

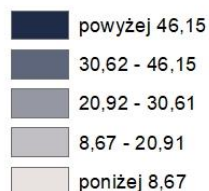
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie bezrobocia w grupie +50 (G4)

2021 r.

Liczba bezrobotnych po 50 roku życia przypadająca na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Natężenie bezrobocia wśród młodych (G3)

W oparciu o dane Powiatowego Urzędu Pracy w Łodzi, przygotowywane dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, według stanu na koniec grudnia 2016 r. najmłodszy zarejestrowany bezrobotny, czyli pochodzący z grup wiekowych 18-24 i 25-34 stanowili 26,8% wszystkich bezrobotnych (w liczbach bezwzględnych 7 225 osób spośród 26 921 wszystkich zarejestrowanych). Trzy lata później podobnie jak w przypadku innych wskaźników związanych ze zjawiskiem bezrobocia zaobserwować możemy spadek zarówno liczby bezwzględnej przedstawicieli najmłodszej grupy osób pozostających bez pracy, jak i jej odsetka stanowiącego 24,9% wszystkich bezrobotnych (w liczbach bezwzględnych 4 212 osób spośród 16 917 wszystkich zarejestrowanych). Podkreślić należy fakt, iż dane z PUP w Łodzi dotyczą osób do 34. roku życia, informacja na mapie natomiast ilustrowała sytuację osób w wieku do 35. roku życia, w 2020 r. natomiast mieszkańców Łodzi do 30 roku życia. W oczywisty sposób wpłynęło to na zmniejszenie liczebności obserwowanej grupy bezrobotnych o osoby będące w wieku 31 do 35 roku życia. Trudno więc jest jednoznacznie stwierdzić w jakim stopniu zwiększyła się ta grupa osób za sprawą pandemii SARS-CoV-2. Dane pokazują, iż w 2020 r. statystyki Powiatowego Urzędu Pracy wykazywały 3 444 osoby bezrobotne w najmłodszej grupie wiekowej. W 2021 r. na podstawie danych przekazywanych Ministerstwu Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej liczbę osób z analizowanej grupy (18-34 lata) określono na 5 313.

Możemy przyjąć, że przestrzenny rozkład natężenia zjawiska bezrobocia ogółem będzie warunkował również umiejscowienie innych aspektów tego zjawiska. Dane dotyczące natężenia bezrobocia wśród młodych w latach 2016 i 2019 zdają się ten fakt potwierdzać, bowiem również w tym przypadku na obszarze rewitalizacji można było wyodrębnić 5 głównych rejonów problemowych. W 2016 r. widocznych było wiele rozrzuconych skupisk heksagonów o najwyższej wartości wskaźnika (powyżej 34,48 osób bezrobotnych w wieku do 35. roku życia na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym). Niektóre z nich o znacznej powierzchni, jak np. te zlokalizowane na „Starych Bałutach”, czy też w rejonie dla którego sercem jest pl. Wolności lub na „Górnej-Północ”. W 2019 r. zauważalne enklawy tworzone przez heksagony w kolorze granatowym zanikły. Szczególne nasilenie problemu cechowało pola o wartości wskaźnika najczęściej zawierającego się w przedziale między 22 a 34 osoby (dominująca wartość) lub pomiędzy 14 a 22 osoby. Zaobserwować można było niekorzystny trend grupowania się w skupiska lokalizacji, w których wskaźnik jest wyższy niż 34 osoby na 100 mieszkańców. Faktem jest jednak, że jego skala była mniejsza niż w 2016 r. W roku 2019 natomiast na obszarze „Starych Bałut” takie skupiska pokrywały się z rejonem najintensywniejszego występowania bezrobocia ogółem pomiędzy pl. Kościelnym a Rynkiem Bałuckim, ale zaznaczały się równie mocno w okolicach skrzyżowania ul. Wojska Polskiego i Franciszkańskiej. Na terenie „Starego Polesia” i „Centrum” wyróżnić można było dwie takie enklawy:

- pierwsza ciągnęła się równoleżnikowo pasem od północnej części Starego Polesia w okolicach Manufaktury, przez okolice Placu Wolności do rejonu Obszaru Priorytetowego nr 1 koncentrującego się wokół ul. Włókienniczej,
- drugą ograniczały ulice Łąkowa i Żeligowskiego, 6-ego Sierpnia, Żeromskiego, Kopernika.

Kolejny obszar ulokowany był na terenie „Starego Widzewa” i zawierał się w rejonie, którego północną granicę stanowiło Nowe Centrum Łodzi, południową zaś al. Piłsudskiego. Ostatni obszar to kwartały umiejscowione pomiędzy Parkiem im. Reymonta a Placem Niepodległości.

W 2020 r. obserwowaliśmy znaczne rozbudowanie się enklaw charakteryzujących się najwyższym współczynnikiem bezrobocia wśród osób do 35 roku życia, przyjmującego wartość przekraczającą 34 osoby na 1 tysiąc osób w wieku produkcyjnym. W porównaniu z 2019 r. mocno rozbudowały się obszary problemowe we wszystkich analizowanych rejonach obszaru rewitalizacji, osiągając rozmiary niewiele mniejsze od obserwowanych w 2016 r. Natomiast w 2021 r. (Mapa nr 8) punktowo przybyło pojedynczych heksagonów o najwyższej wartości współczynnika, co wpłynęło na powstanie wyraźniejszych skupisk problemowych, symbolizowanych przez kolor ciemnograny. Najbardziej ewidentnym przykładem jest tutaj obszar widoczny w centrum obszaru „Stare Polesie”. Duża enklawa widoczna w centrum obszaru „Górna-Północ” rozpadła się na dwie mniejsze, zaś w strefie „Południe” ubyto najciemniej zabarwionych heksagonów”.

Co ciekawe, wartość omawianego wskaźnika (13,6%) był w 2019 r. drugą najniższą wartością wśród 6 największych miast Polski. Niższy odsetek występował jedynie w Warszawie, której rynek pracy jest szczególnym magnesem również dla osób spoza stolicy i jej aglomeracji. Podobnie wyglądała sytuacja w 2020 r. w którym mimo zwiększenia się liczby młodych bezrobotnych do 3 444 osób Łódź nadal posiadała drugi najniższy odsetek tych osób w pełnej grupie bezrobotnych, wynoszący 16,5% (w Warszawie było to 14,3% przy bezwzględnej liczbie 3 479 młodych bezrobotnych). Tendencja ta widoczna jest również w 2021 r. Spośród sześciu największych miast w kraju - Łódź z wartością 26,1% nadal zajmuje drugą pozycję za Warszawą. W pozostałych miastach (Kraków, Wrocław, Poznań i Gdańsk) odsetki młodych bezrobotnych przekraczają 30%. Potwierdza się więc, że kryzys spowodowany pandemią szczególnie mocno dotknął osoby młode, będące na początku swojej kariery zawodowej.

Być może sytuacja warszawskiego rynku pracy również przekłada się w pewnym stopniu na niską wartość odsetka osób bezrobotnych do 30. roku życia w Łodzi. Młodzi, jako grupa najbardziej mobilna, mogą podejmować zatrudnienie w stolicy, pozostając formalnie mieszkańcami Łodzi. Istotnym aspektem może okazać się również emigracja zarobkowa osób młodych do innych dużych miast Polski, gdzie zarobki są wyższe niż w Łodzi, ale także za granicę. Inną przyczyną wystąpienia takiej prawidłowości jest większa liczebność grupy osób bezrobotnych w starszych grupach wiekowych, wpływająca automatycznie na zmniejszenie odsetka młodych bezrobotnych w całej grupie osób pozostających bez zatrudnienia.

Niepokojąca jest jednak liczebność grupy osób pozostających bez zatrudnienia w wieku do 34. roku życia, która wielkościowo jest zbliżona do analogicznej grupy zarejestrowanych w Warszawie, mieście trzykrotnie ludniejszym od Łodzi. W ubiegłym roku w Łodzi młodych bezrobotnych było 5313, w Warszawie zaś 5 772 osoby. Warto jednak podkreślić, iż w 2019 r. liczba młodych bezrobotnych była wyższa w Łodzi niż w Warszawie.

Domniemywać możemy, że jedną z przyczyn tego niekorzystnego stanu rzeczy w Łodzi jest pokrywanie się obszarów występowania wysokiego odsetka bezrobocia (zarówno w kategorii ogółem, długotrwale i osób w wieku 50+) i transmisja negatywnych wzorców funkcjonowania z grupy osób długotrwale bezrobotnych i bezrobotnych w wieku 50+ do grup osób młodych. Rodzi to konieczność przedsięwzięcia szerokiego spektrum działań, kierowanych do wszystkich grup osób bezrobotnych.

Mapa 8. Natężenie bezrobocia wśród młodych

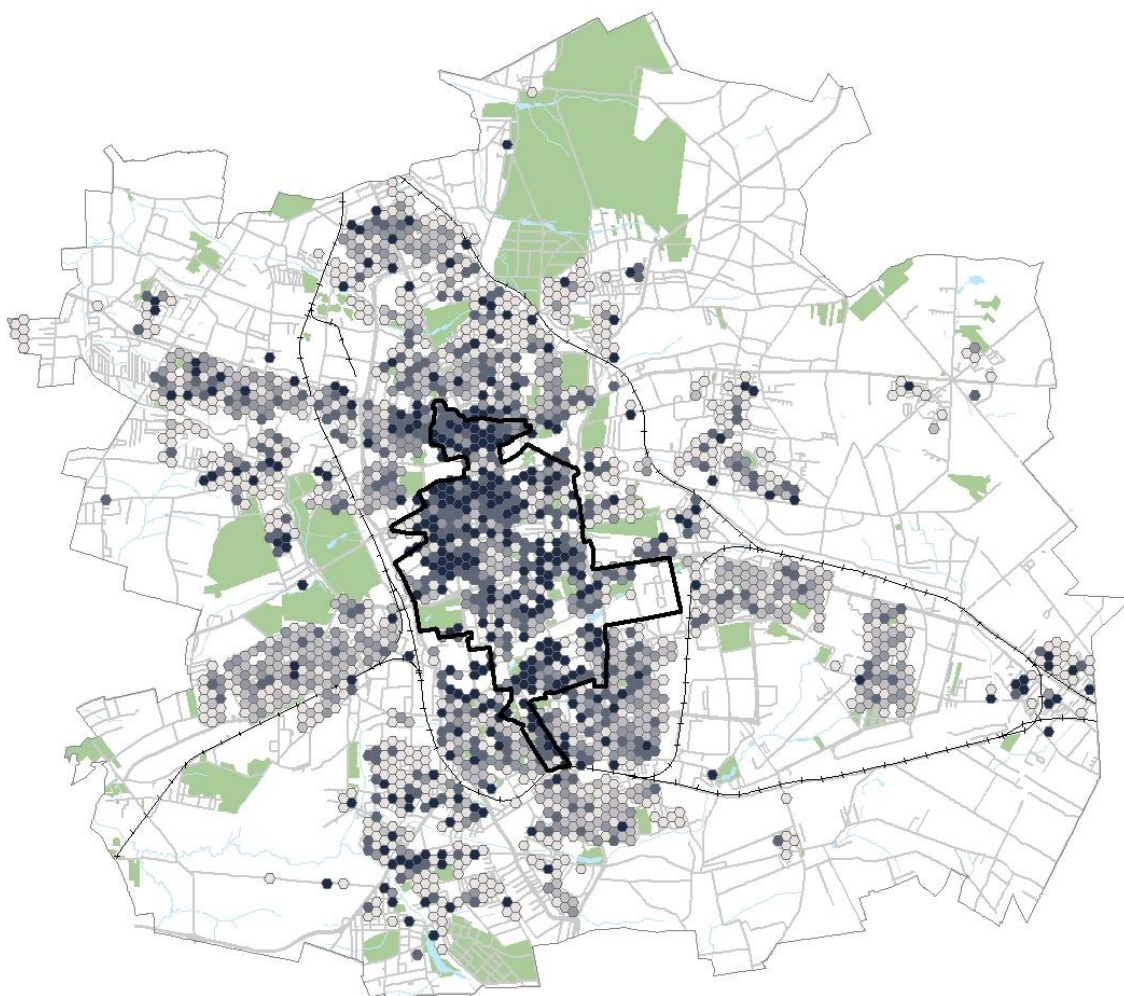
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

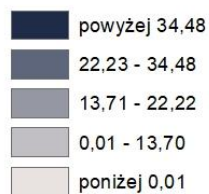
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie bezrobocia wśród młodych (G3)

2021 r.

Liczba bezrobotnych do 35 roku życia przypadająca na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Beneficjenci zasiłków i pobierający pomoc na dożywienie dzieci na obszarze rewitalizacji

Mapy nr 9, 10, 11 i 12 – podobnie jak mapy dotyczące zjawiska bezrobocia – również warto analizować razem z uwagi na adresatów opisywanych form pomocy i miejsce ich zamieszkania. Takie podejście może pomóc uzyskać szerszy obraz dotyczący sytuacji na wybranych obszarach Łodzi, a także dostrzec możliwości i opracować sposoby wspierania ich mieszkańców.

Poniższe tabele prezentują dane dotyczące dystrybucji świadczeń z pomocy społecznej w 2016 r. i zmianę ich wartości w odniesieniu do 2015 r., a także w 2019 r. i zmianę ich wartości w odniesieniu do 2018 r., następnie w 2020 r. w odniesieniu do 2019 r. Ostatnia tabela opisuje wartości udzielonych świadczeń w 2021 r. w odniesieniu do 2020 r.

Tabela 1. Świadczenia pomocy społecznej w 2016 r.

Wyszczególnienie	Styczeń – grudzień 2016			
	liczba osób, którym przyznano świadczenia		kwota udzielonych świadczeń	
	razem	I-XII 2015=100	w tys. zł	I-XII 2015=100
OGÓŁEM	27 431	99,5	90 952,4	99,1
w tym:				
Zasiłki stałe	5 484	98,1	27 066,5	109,7
Zasiłki okresowe	14 168	91,7	31 752,8	95,7
Składka zdrowotna	4 729	98,5	2 220,0	109,8
Zasiłki celowe	15 832	92,1	12 518,4	87,0
Pomoc w formie posiłku	6 729	86,2	4 201,9	80,5
Usługi opiekuńcze	3 782	101,2	10 914,2	104,4
a - Liczba osób ogółem korzystających ze świadczeń nie jest sumą poszczególnych pozycji, ponieważ 1 osoba mogła korzystać kilkakrotnie z różnych rodzajów pomocy.				
Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.				

Tabela 2. Świadczenia pomocy społecznej w 2019 r.

Wyszczególnienie	Styczeń – grudzień 2019			
	liczba osób, którym przyznano świadczenia		kwota udzielonych świadczeń	
	razem	I-XII 2018=100	w tys. zł	I-XII 2018=100
OGÓŁEM	18 791	89,5	78 469,9	97,7
w tym:				
Zasiłki stałe	4 689	93,2	24 437,2	101,6

Zasiłki okresowe	9 407	89,2	19 248,6	91,7
Składka zdrowotna	4 225	95,0	2 077,2	101,1
Zasiłki celowe	14 947	98,9	14 520,9	94,0
Pomoc w formie posiłku	3 739	75,8	2 518,1	82,8
Usługi opiekuńcze	2 957	96,0	13 702,9	106,7
a - Liczba osób ogółem korzystających ze świadczeń nie jest sumą poszczególnych pozycji, ponieważ 1 osoba mogła korzystać kilkakrotnie z różnych rodzajów pomocy.				
Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.				

Tabela 3. Świadczenia pomocy społecznej w 2020 r.

Wyszczególnienie	Styczeń – grudzień 2020			
	liczba osób, którym przyznano świadczenia		kwota udzielonych świadczeń	
	razem	I-XII 2019=100	w tys. zł	I-XII 2019=100
OGÓŁEM	16 862	89,7	74 882,4	95,4
w tym:				
Zasiłki stałe	4 351	92,8	23 204,1	95,0
Zasiłki okresowe	8 711	92,6	18 790,2	97,6
Składka zdrowotna	3 895	92,2	1 996,2	96,1
Zasiłki celowe	12 075	80,8	13 487,0	92,9
Pomoc w formie posiłku	2 946	78,8	1 509,8	60,0
Usługi opiekuńcze	2 654	89,8	14 080,8	102,8
a - Liczba osób ogółem korzystających ze świadczeń nie jest sumą poszczególnych pozycji, ponieważ 1 osoba mogła korzystać kilkakrotnie z różnych rodzajów pomocy.				
Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.				

Tabela 4. Świadczenia pomocy społecznej w 2021 r.

Wyszczególnienie	Styczeń – grudzień 2021			
	liczba osób, którym przyznano świadczenia		kwota udzielonych świadczeń	
	razem	I-XII 2020=100	w tys. zł	I-XII 2020=100
OGÓŁEM	15 129	89,7	71 336,0	95,3
w tym:				
Zasiłki stałe	4 105	94,3	21 676,8	93,4

Zasiłki okresowe	7 909	90,8	17 450,9	92,9
Składka zdrowotna	3 989	102,4	1 858,5	93,1
Zasiłki celowe	11 209	92,8	14 064,1	104,3
Pomoc w formie posiłku	2 446	83,0	1 662,2	110,1
Usługi opiekuńcze	2 385	89,9	12 510,8	88,9
a - Liczba osób ogółem korzystających ze świadczeń nie jest sumą poszczególnych pozycji, ponieważ 1 osoba mogła korzystać kilkakrotnie z różnych rodzajów pomocy.				
Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.				

Poniższa charakterystyka odnosi się do czterech form wsparcia: pobierania zasiłków stałych, pobierania zasiłków okresowych, pobierania zasiłków celowych oraz pobierania pomocy na dożywianie dzieci, które są wskaźnikami stanu obszaru rewitalizacji.

UWAGA! Dane zawarte w powyższych tabelach, dotyczące pomocy w formie posiłku opisują nieco inny aspekt udzielanego wsparcia niż pomoc na dożywianie dzieci.

Zanim scharakteryzowana zostanie sytuacja na obszarze rewitalizacji pod względem pobierania przez zamieszkujące go osoby zasiłku stałego, krótko przypomnieć należy, komu zasiłek ten przysługuje i jakie wartości może on osiągać. Zasiłek stały pobierać mogą:

- pełnoletnie osoby samotnie gospodarujące, całkowicie niezdolne do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli ich dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej,
- pełnoletnie osoby pozostające w rodzinie, całkowicie niezdolne do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Zasiłek stały ustala się w wysokości:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej - różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 444 zł miesięcznie;
- w przypadku osoby w rodzinie - różnicy między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie;
- kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 30 zł miesięcznie.

Opisując poniższe mapy, warto odnieść się do map, które ilustrują 4 aspekty zjawiska bezrobocia na obszarze rewitalizacji. Podobnie jak w ich przypadku, widocznych jest 6 zasadniczych stref, dokładnie tych samych, które widoczne były na mapach 5, 6, 7 i 8 w 2020 i 2021 r. (a uwidoczniły się już w 2016, jak i 2019 r.). Również na ich terenie – podobnie jak miało to miejsce w przypadku odsetka osób pozostających bez pracy – daje się zauważyć podwyższoną liczbę osób w rodzinach, którym wypłacany jest zasiłek stały na 1 tys. mieszkańców (pomiędzy 14,01 a 29 osoby). Wartość tę ilustrowały rozległe ciemnoszare plamy na mapie obszaru rewitalizacji, stanowiące swego rodzaju jednolite tło, na którym punktowo odróżniają się heksagony innych kolorów, symbolizujące inne wartości wskaźnika.

Odwołując się do wcześniejszych opisów, przyjęto takie same umowne nazwy dla rysujących się enklaw („Stare Bałuty”, „Stare Polesie”, „Centrum”, „Stary Widzew”, „Górna-Północ”, „Południe”). Na ich obszarach występują heksagony w kolorze granatowym, symbolizującym rejony, gdzie na 1 tysiąc mieszkańców przeszło 29 osób pobiera zasiłek stały. Od 2016 r., będącego początkowym rokiem dla prowadzonych analiz – obserwowany jest systematyczny, niewielki spadek liczby tych heksagonów w okresie pomiędzy opisywanymi rocznikami, co potwierdzają dane zawarte w Tabelach 1, 2, 3 i 4. Najgorzej w tym zakresie w 2020 r. sytuacja przedstawiała się w samym centrum „Starych Bałut”, gdzie widoczne było powiększające się skupisko pól o najwyższej wartości wskaźnika, a także na „Starym Widzewie”, gdzie widoczne były zespoły kilku enklaw, oznaczonych na mapie na granatowo, otaczających swego rodzaju wianuszekiem obszar wolny od siatki heksagonalnej, w którym ulokowane są park Źródłiska oraz siedziba Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Na „Górnej-Północ” większa enklawa występowała w kwadracie ulic Sosnowa, Milionowa, Kilińskiego, Przybyszewskiego. Jej powierzchnia od 2016 r. zmniejsza swoją powierzchnię. Ponadto towarzyszyła jej jeszcze jedna enklawa, zlokalizowana w bezpośrednim sąsiedztwie pl. Niepodległości, której zanikanie pokazuje, że w okresie czterech obserwowanych lat zachodziły tam procesy, pozytywnie wpływające na życie mieszkańców. W najmniejszym rejonie problemowym, charakterystycznym „ogonku” wyciągającym się w stronę Chojen, szczególnie jego południowy kraniec wydawał się w 2016 r. być miejscem najbardziej wymagający interwencji służb społecznych, jednak w 2020 r. enklawa problemowa uległa rozmyciu, potwierdzając tym samym poprawiającą się sytuację.

Większych stref na których wskaźnik przekracza 29 osób na 1 tysiąc mieszkańców brakowało na „Starym Polesiu” i w „Centrum”, gdzie heksagony takie rozrzucone były pojedynczo po ich obszarach. Jednak z uwagi na pokaźnych rozmiarów koncentrację pól w kolorze ciemnoszarym sytuacja z pewnością nadal wymagać będzie systematycznych oddziaływać w sferze społecznej, edukacyjnej i pomocowej.

W 2021 r. (Mapa nr 9) obserwowane jest zanikanie pól o najwyższej wartości wskaźnika powyżej 29 przypadków na 1000 osób. W zasadzie w porównaniu z rokiem poprzednim utrzymały się enklawy na „Starych Bałutach” i w centrum obszaru „Górnej-Północ”. Nieregularnych kształtów enklawa utworzyła się w górnej części „podkowy” Starego Widzewa pomiędzy ulicami Targową, Tuwima, Nową a Piłsudskiego. Kolejny rok da odpowiedź, czy jest to faktycznie strefa problemowa, czy tymczasowe skupisko heksagonów o najwyższej wartości współczynnika. Pozostałe enklawy ulegały zanikaniu. Obserwowane jest również „blaknięcie” szarego tła dla ciemnogrnatowych heksagonów, co świadczy o zmniejszającym się udziale osób korzystających z zasiłku stałego na obszarze rewitalizacji.

Tabele z danymi pochodzącymi z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz mapy dotyczące 2016, 2019, 2020 i 2021 r. pokazują podtrzymywanie pozytywnego trendu spadku wartości udzielanej pomocy w postaci zasiłku stałego, jak również zmniejszania się liczby osób, które z niego korzystały.

Mapa 9. Natężenie pobierania zasiłku stałego

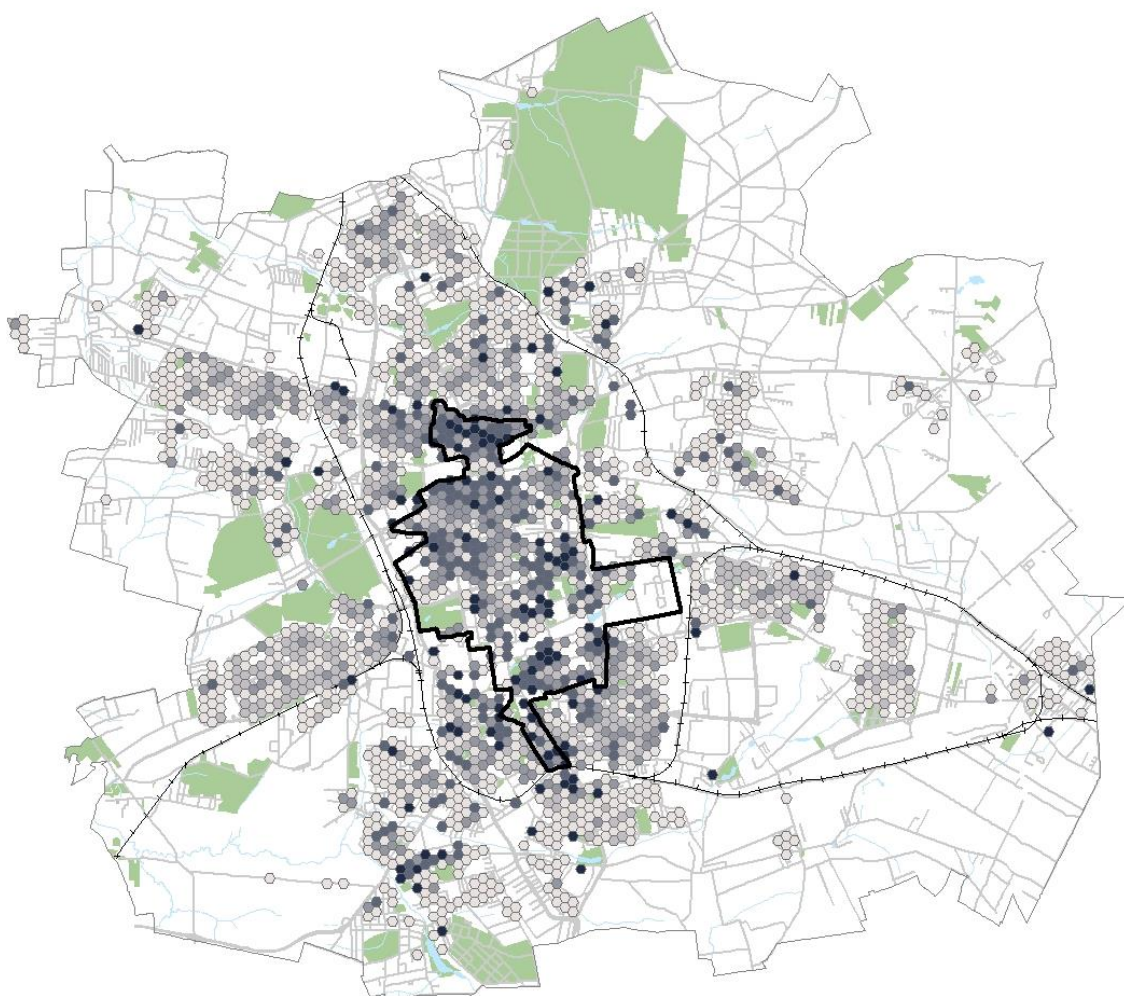
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie pobierania zasiłku stałego (G8)

2021 r.

Liczba osób w rodzinach, w których pobierany jest zasiłek stały na 1 tys. ludności

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Wsparcie poprzez udzielanie zasiłku stałego uzupełniane jest również poprzez wsparcie innymi typami świadczeń. Poniżej analizowane będzie udzielanie zasiłków okresowych, przysługujących w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej,
- rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.

Zasiłek okresowy ustalony jest na poziomie:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej - do wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 418 zł miesięcznie,
- w przypadku rodziny - do wysokości różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.

Minimalna wysokość zasiłku okresowego wynosi:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej nie może być niższa niż 50 % różnicy między kryterium dochodowym samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby,
- w przypadku rodziny nie może być niższa niż 50 % różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem rodziny.

Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 20 zł miesięcznie.

Rozkład przestrzenny udzielania zasiłków okresowych na terenie Łodzi prezentuje Mapa nr 10. Pokazuje ona, iż w granicach obszaru rewitalizacji widoczne były większe skupiska heksagonów, gdzie w rodzinach, w których wypłacany jest zasiłek okresowy na 1 tys. ludności liczba osób korzystających z niego, przekracza 60 osób. Z uwagi na braki danych za poprzednie lata, a w związku z tym również brak map, w niniejszym dokumencie analizowana będzie jedynie sytuacja w 2020 r. w porównaniu z 2021 r.

Widoczne były na obszarze rewitalizacji dużej powierzchni enklawy o ciemnogrnatowym kolorze, symbolizującym najwyższą wartość wskaźnika. Znajdowały się one w centrum „Starych Bałut” oraz w sercu obszaru „Centrum”, zajmującym kwartały wyznaczone przez ulice Piotrkowską, Północną, Sterlinga, Narutowicza. Sięgała ona na zachód, w głąb sąsiedniego obszaru, wąską odnogą wzdłuż ul. Legionów). Na „Starym Polesiu” obszary problemowe wydawały się układać wzdłuż jego granic odstawiając tym samym w jego środku rozległy rejon ciemnoszarego koloru, na którym analizowany wskaźnik przyjął wartości od 24 do 60 osób na 1 tys. mieszkańców, korzystających z zasiłku okresowego. Rozmiar tej ciemnoszarej połaci również zmusza do uznania tego obszaru za problemowy. Ponadto trzy nieregularnych kształtów enklawy oraz jedna, największa i najbardziej zwarta, pomiędzy ulicami Wodną, Rodziny Grohmanów, Nową i Piłsudskiego zawierała się w podkowie obszaru „Starego Widzewa”.

W granicach „Górnej-Północ” również znajdowały się dwa obszary o najwyższych wartościach współczynnika:

- jedna rozciągająca się w kształt leżącej litery „Y”, której podstawa znajduje się w okolicach pl. Reymonta, ramiona natomiast kończą się w pobliżu skrzyżowań Kilińskiego i Milionowej (górne), Kilińskiego i Siedleckiej (dolne);
- druga natomiast pomiędzy Przędzalnianą, Milionową, Rydza-Śmigłego i Przybyszewskiego.

Obszar „Południe” niemal w całości pokryty jest heksagonami o wartościach 24 do 60 osób, a wzdłuż jego wschodniej granicy, którą stanowi ul. Rzgowska, ciągnie się pas rozrzuconych luźniej pól o najwyższej wartości wskaźnika.

W 2021 r. wszystkie wymienione powyżej enklawy zaczęły tracić swoją spójność i rozpadać się lub dzielić na mniejsze formacje, na skutek zanikania heksagonów o najwyższej wartości wskaźnika. Najbardziej odporna na taką „erozję” była enklawa zajmująca środek obszaru „Stare Bałuty”. Pozostałe wzmiankowane powyżej, występujące na terenie „Centrum”, „Starego Widzewa” i „Górnej-Północ” obszary problemowe straciły swój charakter, tworząc obecnie bardziej postrzępione i nieregularne kształty lub układając się w mniejsze, podzielone formacje. Na „Starym Polesiu” widoczna wcześniej odnoga łącząca się z enklawą w okolicach pl. Wolności, oddzieliła się i obecnie ogranicza się do wąskiego paska, ciągnącego się pomiędzy ul. Legionów a Ogrodową. Pozostałe kompleksy o wydłużonych południkowo kształtach niemal zanikły. Pozostałością po nich są pojedyncze heksagony porozrzucane nieregularnie po tym obszarze. Również w tym przypadku rozległe ciemnoszare tło tworzone przez heksagony, gdzie pomiędzy 24 a 60 osób na 1000 mieszkańców korzystało ze wsparcia zasiłkami okresowymi, zostało rozcięte i nieco ograniczyło swoje zasięgi. Jednak istniejące rozległe kompleksy pól w tej barwie nadal powinny martwić i być obszarami specjalnego zainteresowania instytucji pomocowych.

Mapa 10. Zasiłek okresowy

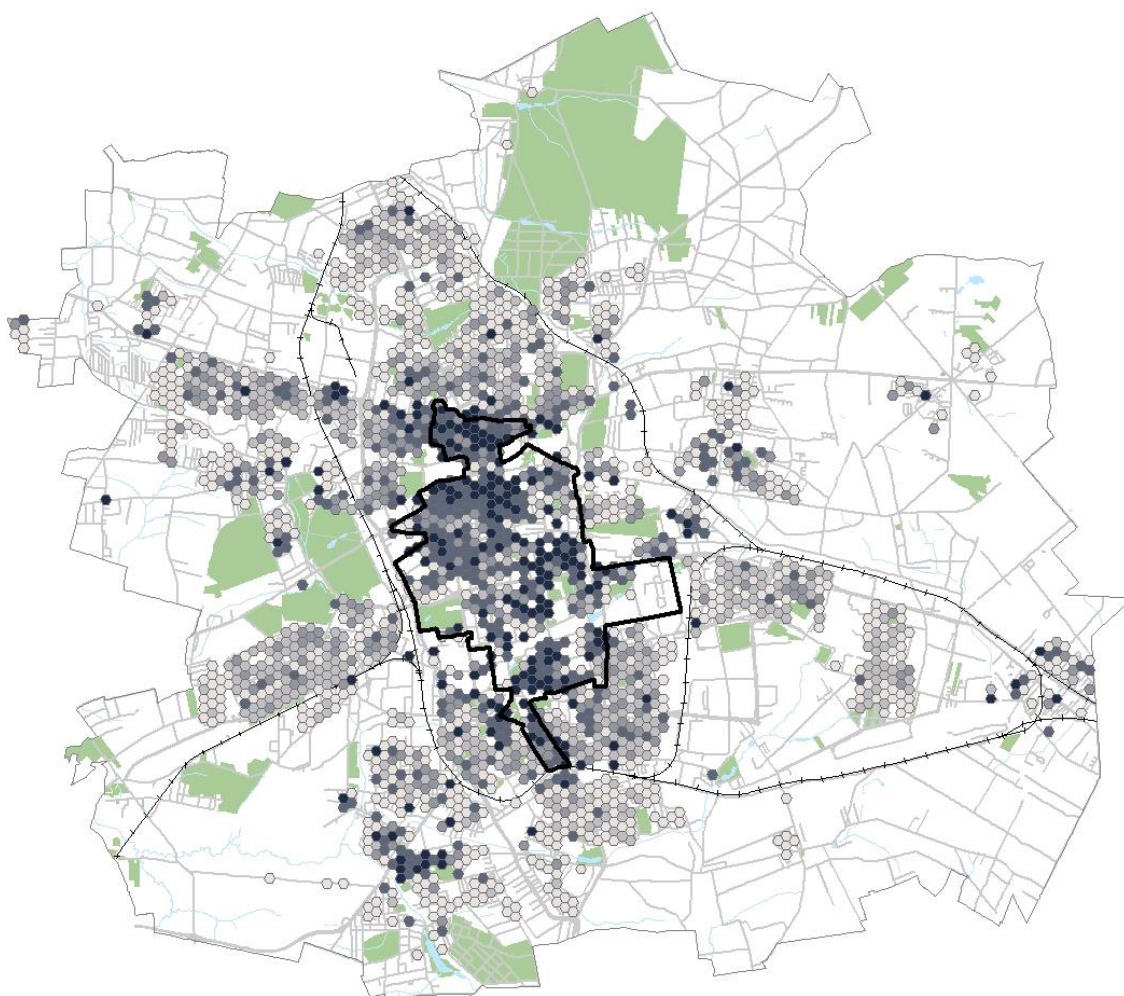
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

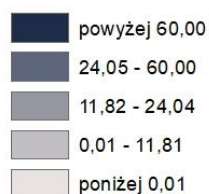
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie pobierania zasiłku okresowego

2021 r.

Liczba osób w rodzinach, w których wypłacany jest zasiłek okresowy na 1 tys. ludności

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Kolejnym ujętym w tabelach typem zasiłku jest zasiłek celowy. Może on być przyznany w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opatu, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.

Przysługuje on osobie albo rodzinie, która poniosła straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nie przekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny.

Najwyższa wartość wskaźnika przyjmująca wartość przynajmniej 42 osób, którym wypłacany był zasiłek celowy na 1 tys. mieszkańców, widoczna była w 2020 r. w licznych skupiskach na obszarze rewitalizacji na Mapie nr 11. Podobnie jak w przypadku poprzednich map, pokazujących przestrzenny rozkład wsparcia potrzebujących mieszkańców Łodzi zasiłkami stałymi i okresowymi, również i w tym przypadku widoczna jest, rozciągająca się na linii wschód-zachód, enklawa przecinająca centrum „Starych Bałut”. Na „Starym Polesiu” koncentracje pól o najwyższej wartości wskaźnika ulokowane były: pierwsza w północnej części obszaru w pasie pomiędzy ulicami Ogrodową a Legionów, druga w centralnej części pomiędzy Łąkową i Żeligowskiego, Legionów, Pogonowskiego a Skłodowskiej-Curie, trzecia natomiast w południo-wschodnim narożniku obszaru „Starego Polesia”. Na terenie rejonu „Centrum” obszar problemowy widoczny był pomiędzy Piotrkowską i Nowomiejską, Północną, Kilińskiego i Narutowicza. Charakterystyczny kształt podkowy „Starego Widzewa” w części zachodniej i północnej w przeważającej części pokryty był ciemnognatowymi polami, które układały się w 3 enklawy o nieregularnych kształtach.

„Górna-Północ” w zakresie charakterystyki pobierania zasiłku celowego posiadała obszar problemowy układający się podobnie, jak w przypadku mapy pokazującej rozkład przestrzenny udzielania zasiłku okresowego. Ponownie więc pojawiał się kształt leżącej litery „Y” z podstawą umiejscowioną pomiędzy Parkiem Reymonta a pl. Niepodległości, której ramiona wyciągały się ku północnemu-wschodowi w okolice skrzyżowania ulic Kilińskiego i Milionowej oraz ku południowemu-wschodowi w stronę ulic Kilińskiego i Siedleckiej. Mniejszą enklawę problemową stanowi prostokąt zawarty wewnątrz ulic Przędzalnianej, Milionowej, Rydza-Śmigłego i Przybyszewskiego.

Obszar „Południe” w przeważającej części pokryty był układającymi się w 3 niewielkie enklawy heksagonami w kolorze ciemnognatowym, świadczącym o najwyższej wartości omawianego wskaźnika.

W 2021 r. do ograniczania zasięgu wskazanych powyżej obszarów problemowych mają zastosowanie te same obserwacje, które poczyniono w przypadku charakterystyki występowania wspierania pomocą w postaci zasiłków okresowych. Również w tym przypadku enklawy ciemnognatowego koloru symbolizujące występowanie tego typu pomocy w skali przekraczającej 41 osób na 1000 mieszkańców zdają się tracić swoją spójność. Nadal jednak występują bardzo wyraźnie. W porównaniu z 2020 r. zanikły enklawy znajdujące się w południowej części „Starego Polesia”, a także w zachodniej części podkowy „Starego Widzewa”, zmieniając się w mozaikę heksagonów o różnych wartościach omawianej cechy. Swoją dotychczasową charakter enklaw straciły 3 formacje ciemnognatowych heksagonów, występujące w zachodniej części obszaru „Górna-Północ”. Również one stały się nieregularnymi konglomeratami heksagonów w kolorze ciemnognatowym i ciemnoszarym. Podobnie jak miało to miejsce w przypadku analizy poprzedniego wskaźnika, istniejące rozległe

kompleksy pól o wartości cechy pomiędzy 15 a 41 osób na 1000 mieszkańców nadal powinny być obszarami specjalnego oddziaływania instytucji pomocowych z uwagi na ciągle duże zapotrzebowanie na tego typu wsparcie.

Mapa 11. Zasilek celowy

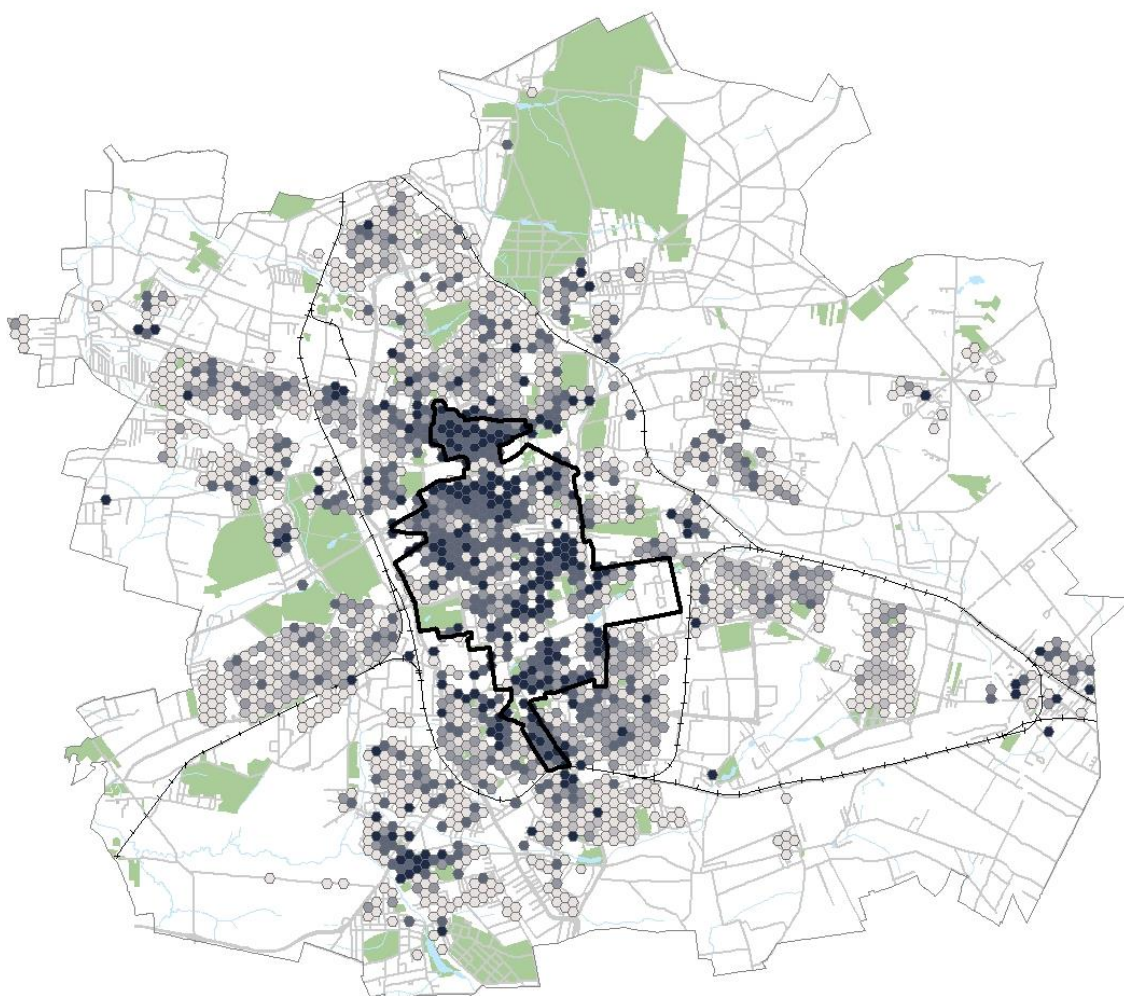
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

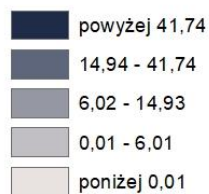
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie pobierania zasiłku celowego

2021 r.

Liczba osób w rodzinach, w których wypłacany jest zasiłek celowy na 1 tys. ludności

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Zanim przeanalizowana zostanie Mapa nr 12, opisująca natężenie pobierania pomocy na dożywianie dzieci, przyjrzeć należy się prawnym uwarunkowaniom jej udzielania. Przysługuje ona bowiem:

- dzieciom do 7 roku życia,
- uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej,
- osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudność w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach; trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania; zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna).

Wsparcie w zakresie dożywiania organizowane jest w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności. Pomoc w zakresie dożywiania może być przyznana nieodpłatnie osobom i rodzinom, o których mowa powyżej, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 150% kryterium dochodowego, o którym mowa odpowiednio w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej.

Na Mapie nr 12 zaobserwować możemy niemal te same zależności, które zauważyć dało się na poprzednim planach, pokazującym natężenie udzielania zasiłku stałego. W 2020 r. (podobnie jak w roku poprzedzającym) w zasadzie w tych samych miejscach widoczne były enklawy, gdzie skupiały się heksagony o najwyższym współczynniku, wynoszącym więcej niż 83 osoby na 1 tys. mieszkańców. Różnice występują na obszarze „Centrum”, gdzie swoją powierzchnię powiększyło skupisko w kwadracie ulic Piotrkowskiej, Północnej, Kilińskiego, Jaracza. Na Starym Widzewie odosobnione enklawy – występujące na mapie z 2019 r. w swego rodzaju „wianuszkach” – rok później wydawały się łączyć w 2 większe skupiska: pierwsze zlokalizowane pomiędzy północną granicą obszaru problemowego a al. Piłsudskiego, która odgradza ją od drugiej podobnej wielkości enklawy pomiędzy ulicami Sienkiewicza, Piłsudskiego, Targową a Tymienieckiego.

Cztery lata wcześniej wszystkie wspomniane powyżej enklawy były wyraźniejsze, a widoczne na ich obszarach skupiska pól charakteryzujących się najwyższą wartością wskaźnika, były o wiele rozleglejsze. Na obszarze „Górnej-Północ” dwie wspomniane powyżej enklawy były połączone, tworząc jedną o większej powierzchni. Rozległe skupisko pól w kolorze granatowym o nieregularnym kształcie istniało w 2016 r. na terenie „Starego Polesia”. W 2019 r. przekształciło się ono w jednolity pod względem natężenia cechy obszar o dominującej wartości pomiędzy 33 a 83 osoby w rodzinach, którym wypłacana jest pomoc na dożywianie dzieci na 1 tys. mieszkańców. Niestety w 2020 r. przybyło na tym obszarze nieco więcej heksagonów w kolorze ciemnogramatowym. Nadal niemal cały obszar „Południe” stanowił obszar problemowy. Stan zagadnienia pomiędzy 2016 r. a 2019 r. wskazywał, iż sytuacja poprawiła się, jednak nadal widoczne były rejony, gdzie codzienne funkcjonowanie zamieszkujących je rodzin wymusza udzielanie wsparcia na rzecz jego najmłodszych mieszkańców. Mapa dotycząca 2020 r. wskazywała na niewielkie pogorszenie się sytuacji, o czym świadczy

powiększenie powierzchni obszarów, na których wyższa liczba osób musiała skorzystać ze wsparcia w postaci uzyskania pomocy na dożywianie dzieci.

Rok później sytuacja poprawiła się. Dane, które odczytać możemy na mapie pokazały, iż liczba heksagonów o najwyższej wartości wskaźnika zmniejszyła się. Strefy problemowe skurczyły się („Stare Bałuty”), zaczęły zanikać („Centrum”, „Górna-Północ”) lub uległy rozczłonkowaniu na kilka niewielkich skupisk ciemnognatowych heksagonów (obie enklawy problemowe w „podkowie” „Starego Widzewa”). Co istotne nie zmniejszył się zasięg ciemnoszarego tła, symbolizującego przedział 33-83 osoby w rodzinach, w których wypłacana jest pomoc na dożywianie dzieci na 1 tys. mieszkańców. Świadczy to nadal o niemałej potrzebie korzystania z takiego wsparcia. Spadła jednak liczba rejonów miasta, gdzie wyjątkowo duża liczba osób potrzebowała wypłacania pomocy na dożywianie.

Pokrywanie się skupisk o najwyższej wartości wskaźnika dotyczącego udzielania zasiłku stałego, jak i pomocy na dożywianie dzieci, wskazują na rejony obszaru rewitalizacji, na których mieszkańcy muszą otrzymać wyjątkowo kompleksową ofertę pomocy. Powinna ona być również uzupełniona komponentem związanym z aktywizacją zawodową dla mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz możliwością zapewnienia efektywnej opieki najmłodszym. Rozwiązanie takie potwierdza nakładanie się rejonów problemowych, dotyczących udziału osób bezrobotnych z rejonami najbardziej rozpowszechnionego wspierania mieszkańców zasiłkami i innymi formami pomocy.

Do 2020 r. pozytywnym zjawiskiem był fakt zmniejszania się liczby osób korzystających ze wsparcia. Zachodziła jednak obawa, iż pandemia koronawirusa Sars-CoV-2 wiosną i jesienią 2020 r. oraz na początku 2021 r., a także związane z nią problemy rynku pracy, mogą zaburzyć lub odwrócić ten trend. Okazało się jednak, iż liczba adresatów takiej pomocy systematycznie spadała kolejny rok z rzędu. Wzrosła natomiast wartość tej pomocy.

Mapa 12. Natężenie pobierania pomocy na dożywianie dzieci

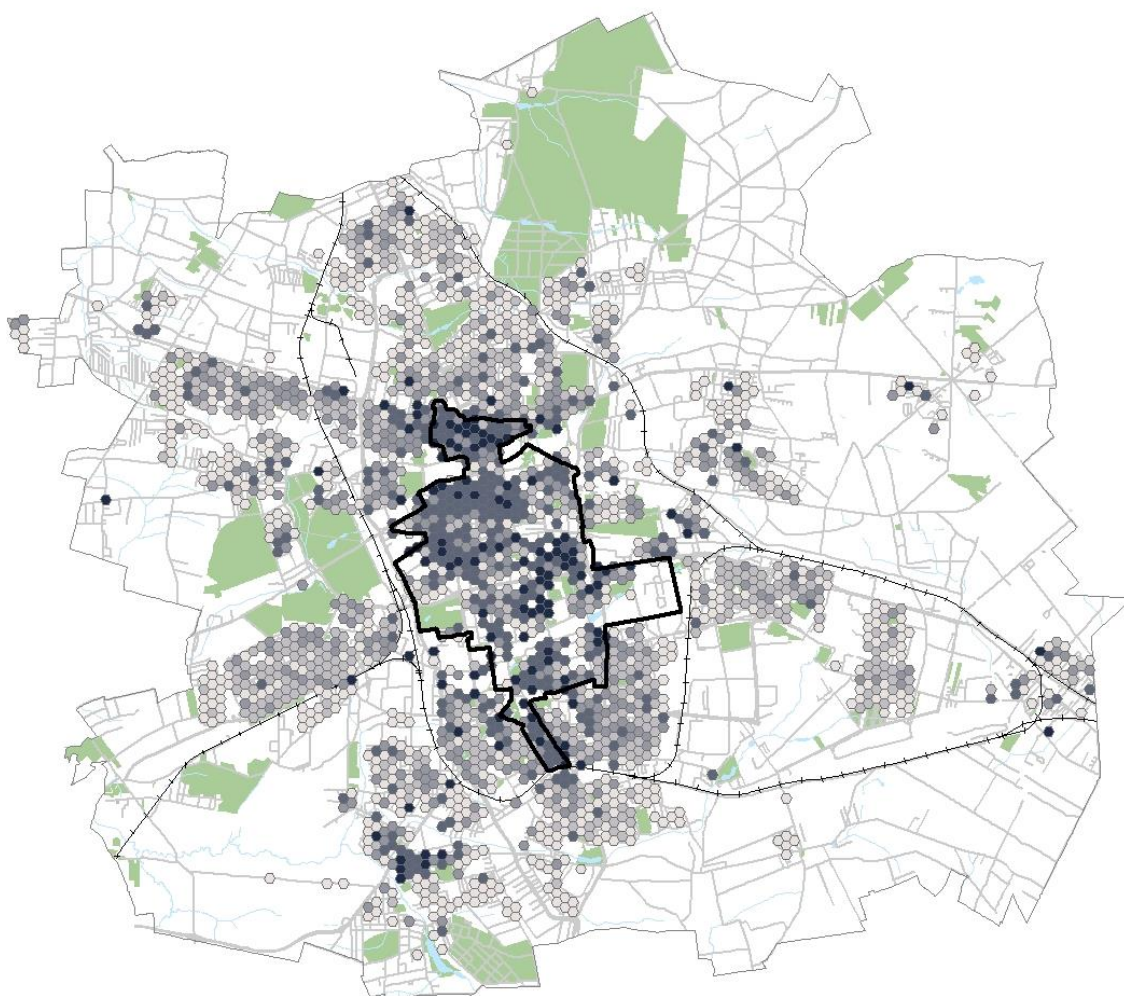
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

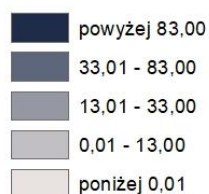
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie pobierania pomocy na dożywianie dzieci (G9)

2021 r.

Liczba osób w rodzinach, w których wypłacana jest pomoc na dożywianie dzieci na 1 tys. ludności

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Natężenie problemów edukacyjnych

Przekształcanie szkół i wprowadzenie w 2017 r. nowej struktury szkolnictwa wymagało przyjęcia kilkuletniego okresu przejściowego, co wpłynęło w kolejnych latach na charakter egzaminów oraz wybór przedmiotów, które obejmował egzamin.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego za rok szkolny 2019/2020 wskazywały, iż w Łodzi były 152 szkoły podstawowe, w których uczyło się 46 268 dzieci. Z tej liczby w 2020 r. miasto Łódź prowadziło 8 zespołów szkolno-przedszkolnych, 85 szkół podstawowych, 9 szkół podstawowych specjalnych, 1 zespół szkół ogólnokształcących. Obowiązek szkolny w łódzkich podstawówkach i zespołach szkolno-przedszkolnych realizowało 40 771 uczniów. Ich liczba wzrosła o 301 w porównaniu z poprzednim rokiem. Średnia liczba dzieci w oddziale w roku szkolnym 2019/2020 wyniosła 21,7 i była wyższa o 0,2 w porównaniu z rokiem poprzedzającym. Niestety do czerwca 2022 r. GUS nie opublikował danych za rok szkolny 2020/21.

Na obszarze rewitalizacji znajdowało się 20 szkół podstawowych, 2 szkoły podstawowe specjalne, 3 zespoły szkolno-przedszkolne.

Reforma edukacji z 2017 r. wymusiła zmiany, które objęły również przeprowadzane egzaminy. Wraz z wygaszeniem gimnazjów znikła również forma weryfikacji wiedzy i umiejętności uczniów, jaką był egzamin gimnazjalny. Po powrocie do rozwiązania przewidującego funkcjonowanie 8-letniej szkoły podstawowej, jego rolę przejął egzamin ósmoklasistów. Od roku szkolnym 2018/2019 przeprowadzono go w formie pisemnej z trzech przedmiotów obowiązkowych, tj. języka polskiego, matematyki oraz języka obcego nowożytnego. Poniżej znajdują się średnie punktowe wyniki egzaminów dzieci uczęszczających do łódzkich szkół podstawowych w porównaniu ze średnimi wartościami punktowymi, uzyskanymi przez uczniów w całym kraju i przez uczniów z województwa łódzkiego w trakcie egzaminów przeprowadzonych w 2019, 2020 i w 2021 r. (informacja dotycząca wyników z egzaminu z języka obcego nowożytnego dotyczy wyłącznie języka angielskiego).

Tabela 5. Porównanie wyników egzaminu ósmoklasisty (w procentach) w 2019 i 2020 r.

Wyszczególnienie	język polski			matematyka			język angielski		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Łódź	65	59	59	49	50	51	66	61	72
województwo łódzkie	63	58	58	45	47	48	58	54	65
Polska	63	59	59	45	46	46	59	54	65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi

Co warto podkreślić, wyniki ósmoklasistów pogorszyły się na przestrzeni dwóch ostatnich lat: w 2019 r. średni wynik procentowy wyniósł 64,93%, w 2020 r. spadł do 59,12%, natomiast w 2021 r. wzrósł jedynie niewiele do 60,67%.

Okazało się, że młodzi łodzianie notują lepsze wyniki egzaminów z niemal każdego z ww. przedmiotów w porównaniu ze średnią regionalną i ogólnopolską zarówno w 2019, w 2020, jak i w 2021 r. Świadczy to o dobrej jakości edukacji na tle kraju oraz województwa. W 2020 r. widoczny był jednak regres

wartości procentowych w zakresie wszystkich wskazanych przedmiotów. Rok później nastąpiło jedynie symboliczne odbicie odsetka. Przyczyną tego stanu rzeczy były trudności, jakich doświadczył system edukacji w zderzeniu z pandemią koronawirusa. Wymusiła ona prowadzenie edukacji zdalnej lub hybrydowej, znacznie ograniczając kontakt uczniów z nauczycielami i wpływając na tryb prowadzenia zajęć.

Mapa w 2020 r. pokazywała, że zauważalne wcześniej duże enklawy, na terenie których wyniki uczniów uczęszczających do szkół na obszarze rewitalizacji na egzaminie ósmoklasisty przybierały wartości do 45 procent rozpadły się i przybierały nieregularne, mozaikowe kształty. Należy w tym miejscu podkreślić, iż wskazane wartości pokazują uśrednione wyniki dla uczniów mieszkających na danym obszarze. Nie mają one jednoznacznego powiązania z istniejącymi obwodami konkretnych szkół.

Wyjątek od wskazanej powyżej reguły stanowi obszar centrum „Starych Bałut”, który ma bardziej regularny kształt i niestety powiększył wówczas swoją powierzchnię. Z uwagi na nieregularny, mozaikowy kształt konglomeratów heksagonów o najniższej wartości współczynnika, podstawą analizy będą rozległe obszary ciemnoszarego koloru, symbolizującego wyniki uczniów mieszczące się w przedziale 45 a 58%. Te natomiast pokrywają niemal całe obszary problemowe „Starych Bałut”, północnej i środkowej części „Starego Polesia”, północnej połowy „Centrum”, zachodniej części „Górnej-Północ” i niemal całości obszaru „Południe”. W przypadku „Starego Widzewa” ciemnoszara „podkowa” również rysuje się dość wyraźnie, jest ona natomiast dość gęsto przetykana heksagonami symbolizującymi wszystkie wartości wskaźnika widniejące w legendzie mapy.

W 2021 r. zarysowały się wyraźniejsze enklawy, na terenie których mieszkający ósmoklasiści na egzaminie osiągnęli najmniej zadowalające wyniki - poniżej 45%. Były one widoczne na obszarze Starego Miasta na obszarze „Starych Bałut”, w północnej części „Starego Polesia” pomiędzy ulicami Żeligowskiego, Legionów, Zachodnia i 1-ego Maja, która dwoma „korytarzami” połączona była z enklawą w obszarze „Centrum”, znajdującą się pomiędzy Piotrkowską, Północną, Kilińskiego i Rewolucji 1905 r. Dwie kolejne ulokowane były na terenie „Starego Widzewa”: pierwsza w jego północnej części pomiędzy Targową, Tuwima, Kopcińskiego, Nawrot, druga pomiędzy ulicami Kilińskiego, Nawrot, Targową, Piłsudskiego. Pozostała część tej enklawy – jeśli chodzi o nasycenie omawianego wskaźnika - utrzymywała charakter mozaikowy, lecz z kilkoma niewielkimi formacjami ciemnognatowych heksagonów, nierównomiernie rozsianych po powierzchni obszaru. Ostatnią większą enklawę problemową zobaczyć można na terenie „Górnej-Północ” pomiędzy Rzgowską, Przybyszewskiego, Kilińskiego a doliną dawnej rzeczki Dąbrówki, biegnącą po północnej stronie wzdłuż ul. Dąbrowskiego. Obszar „Południe” miał charakter mozaikowy, choć u jego nasady widoczna była niewielka koncentracja heksagonów o najniższej wartości wskaźnika.

Podobnie jak miało to miejsce w 2019 r., tak i rok później oraz w 2021 r. należy zwrócić uwagę, iż w zasadzie lokalizacja występowania powyższych enklaw pokrywa się z występowaniem wysokich współczynników bezrobocia we wszystkich wskaźnikowych aspektach. Niskie wyniki punktowe egzaminów mogą mieć zatem związek z ogólnymi trudnościami w zakresie funkcjonowania gospodarstw domowych (w tym również w aspekcie finansowym). Na wskazanych powyżej obszarach w szczególności zadbać należy o wzmocnienie oddziaływań edukacyjnych wobec uczniów szkół podstawowych. Warto z pewnością kontynuować trwające obecnie działania zmierzające docelowo do zaoferowania uczniom wysokiej jakości kształcenia oraz bardziej indywidualnej opieki edukacyjnej z wykorzystaniem nowoczesnych metod nauczania i pomocą nowoczesnego sprzętu dydaktycznego. Kroki takie należy przedsięwziąć w szczególności wobec dzieci z trudnościami, które czynią proces

zdobywania wiedzy bardziej problematycznym oraz w odniesieniu do dzieci z niepełnosprawnościami. W efekcie powinno to przekładać się na nabywanie przez nie kompetencji opartych na indywidualnych predyspozycjach i rozwijanie umiejętności ułatwiających ich dostosowywanie do zmieniających się warunków i potrzeb.

Mapa 13. Natężenie problemów edukacyjnych

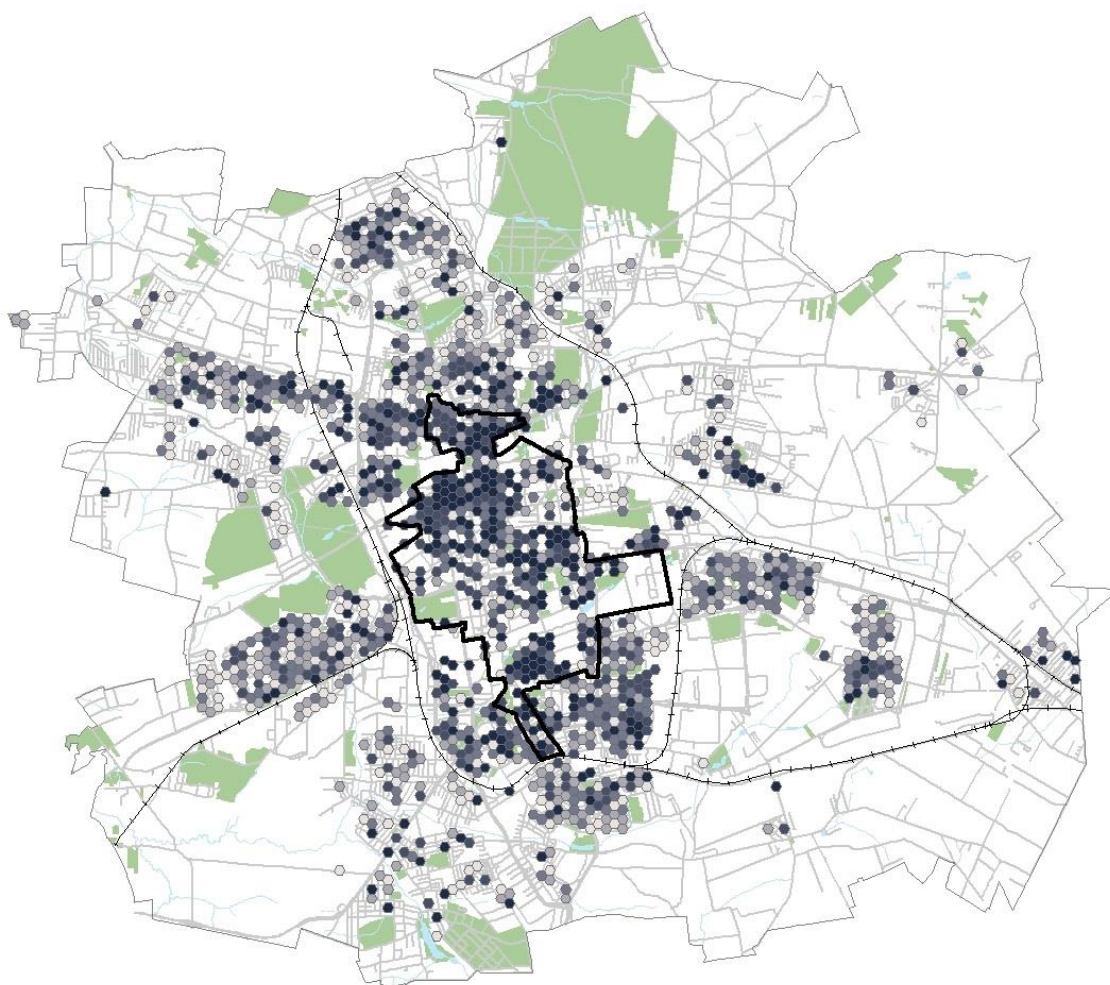
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

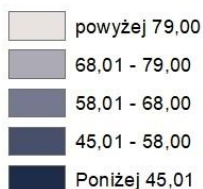
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie problemów edukacyjnych (G11)

2021 r.

Średnia wyników egzaminów uczniów kończących ostatnią klasę szkoły podstawowej (według miejsca zamieszkania ucznia)

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Wyniki matur

Dla uzupełnienia informacji, dotyczących wyników egzaminu ósmoklasistów, poniżej zamieszczone zostały również dane dotyczące matur, które odbyły się w 2021 r. Mimo, iż w przypadku szkolnictwa średniego nie obowiązuje rejonizacja, a więc wyników w poszczególnych szkołach nie da się powiązać z uczniami pochodzącymi z określonych kwartałów miasta, to z pewnością analiza poniższych danych da pełniejszy obraz stanu systemu edukacji na obszarze rewitalizacji.

Do egzaminów ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych w części pisemnej egzaminu maturalnego w 2021 r. przystąpiło 5675. Egzamin zdało 4221 uczniów, co stanowi 74%. W 2020 roku przystąpiło w Łodzi 5 145 uczniów, egzamin zdało 3 825 uczniów (75%). Rok wcześniej było to 4 817 uczniów, z których egzamin dojrzałości zdało 3 957 uczniów - 82% uczniów. Dane wskazują, iż poziom zdawalności matur był wyższy w roku przedpandemicznym.

Zdawalność matur w Łodzi odniesieniu do wyników osiągniętych przez wszystkich abiturientów w województwie oraz w kraju³ pokazuje Tabela nr 6:

Tabela 6. Zestawienie zbiorcze zdawalności matury w Łodzi (nowa formuła matury, zdający po raz pierwszy, którzy byli obecni na 3 egzaminach pisemnych obowiązkowych i 1 egzaminie dodatkowym – stan na dzień: 4 lipca 2019 r. i 11 sierpnia 2020 r.)

Lp.	Rok	Powiat	Województwo	Kraj
1.	2019	82,1	79,8	-
2.	2020	74,6	72,5	74,0
3.	2021	74,4	72,7	82,5

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi

Do egzaminu przystąpili również absolwenci z lat ubiegłych, którzy dotychczas nie uzyskali świadectwa dojrzałości oraz tacy, którzy uzyskali świadectwo we wcześniejszych latach, a w czerwcu 2020 r. przystąpili ponownie do egzaminu maturalnego w celu podwyższenia wyniku egzaminacyjnego albo uzyskania wyniku z nowego przedmiotu.

Wszyscy ubiegający się o świadectwo dojrzałości obowiązkowo zdawali egzamin pisemny z następujących przedmiotów: język polski, matematyka i wybrany język obcy nowożytny (angielski, niemiecki, rosyjski, francuski, hiszpański, włoski) oraz język mniejszości narodowej. Najczęściej wybieranym językiem obcym na egzaminie był język angielski, co pokazują poniższe dane: spośród ubiegłorocznych absolwentów w Łodzi język angielski jako przedmiot obowiązkowy zdawało 5 437 osób, język niemiecki – 116, język rosyjski – 76, język francuski – 21, język hiszpański – 30, język włoski – 3 osób.

Tegoroczni absolwenci obowiązkowo przystępowali do jednego przedmiotu dodatkowego na poziomie rozszerzonym. Ponadto mogli przystąpić do egzaminu z 5 kolejnych przedmiotów dodatkowych (poniżej znajdują się zaokrąglone odsetki uczniów w województwie łódzkim (nie w samej Łodzi, choć odzwierciedlają one najprawdopodobniej również tendencję wśród uczniów naszego miasta) w zależności od liczby egzaminów z dodatkowych przedmiotów):

³ Źródło: <http://www.oke.lodz.pl/info.php?i=33>

- 24% uczniów przystąpiło do egzaminu z 1 przedmiotu dodatkowego,
- 28% uczniów przystąpiło do egzaminu z 2 przedmiotu dodatkowego,
- 28% uczniów przystąpiło do egzaminu z 3 przedmiotu dodatkowego,
- 6% uczniów przystąpiło do egzaminu z 4 i więcej przedmiotów dodatkowych.

Do egzaminu tylko z przedmiotów obowiązkowych przystąpiło 14% abiturientów.

Poniżej znajduje się zestawienie osiągniętych przez łódzkich maturzystów wyników. Jeśli chodzi o język obcy nowożytny to pod uwagę brany jest jedynie angielski, który na poziomie podstawowym zdawało – jak wspomniano powyżej – 5 437, natomiast z pozostałych języków obcych (francuskiego, hiszpańskiego, niemieckiego, rosyjskiego, włoskiego) 246, a więc jedynie 4,3%. Rok wcześniej proporcja wyglądała następująco: język angielski zadawało 4 917 uczniów, pozostałe wyżej wymienione języki nowożytne zdawało 229 abiturientów, co stanowiło 4,7%.

Dane porównujące wyniki egzaminu maturalnego w 2019 i 2020 r. zawarte zostały w Tabeli nr 7. Niestety odniesienie poniższych danych do wyjściowego dla prowadzonych analiz, dotyczących działań rewitalizacyjnych, roku 2016 jest niemożliwe z uwagi na wprowadzenie reformy systemu edukacji w 2017 r.

Tabela 7. Wyniki egzaminu maturalnego w Łodzi w 2019 i 2020 r.

Lp.	przedmiot	Poziom	Matura w nowej formule					
			Średni wynik w 2020 r.		Liczba zdających w 2020 r.	Średni wynik w 2021 r.		Liczba zdających w 2021 r.
			pkt	%		pkt	%	
1.	język polski	Podstawowy	35,68	51	5 145	b.d.	53	5695
2.	język polski	Rozszerzony	22,68	57	1 238	b.d.	44	1200
3.	matematyka	Podstawowy	27,43	55	5 143	b.d.	59	5687
4.	matematyka	Rozszerzony	20,26	41	1 726	b.d.	38	1906
5.	język angielski	Podstawowy	38,56	77	4 917	b.d.	81	5437
6.	język angielski	Rozszerzony	30,36	61	3 701	b.d.	69	3943
7.	Biologia	Rozszerzony	28,49	48	968	b.d.	36	996
8.	Chemia	Rozszerzony	25,38	42	642	b.d.	38	728
9.	Filozofia	Rozszerzony	13,73	28	45	b.d.	22	21
10.	Fizyka	Rozszerzony	23,87	40	570	b.d.	43	648
11.	Geografia	Rozszerzony	16,27	27	1 267	b.d.	39	1070
12.	Historia muzyki	Rozszerzony	32,00	53	7	b.d.	?	7
13.	Historia	Rozszerzony	20,22	40	358	b.d.	40	351
14.	Historia sztuki	Rozszerzony	28,21	47	63	b.d.	55	49
15.	informatyka	Rozszerzony	18,68	37	100	b.d.	35	122

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi

Porównując dane związane z wynikami matur w 2019 z danymi dotyczącymi 2020 r. zauważalne było obniżenie wyników osiąganych przez uczniów na egzaminie dojrzałości. Wyjątek stanowiły jedynie biologia, filozofia, historia i informatyka. Największy regres widoczny był w zakresie ocen z następujących przedmiotów: matematyki (zarówno na poziomie podstawowym, jak i rozszerzonym), fizyki i geografii, ale także historii muzyki na poziomie rozszerzonym. W 2021 r. spadek wyników dotyczył mniejszej liczby przedmiotów, jednak sytuację nadal trudno było nazywać satysfakcjonującą. Największy wzrost średnich wyników egzaminu maturalnego dotyczył geografii i historii sztuki.

Winę za taki stan rzeczy ponosi najprawdopodobniej pandemia SARS-CoV-2, która znacznie utrudniła bezpośredni kontakt uczniów z nauczycielami, ograniczyła liczbę zajęć umożliwiających poprawę

i rozwinięcie kompetencji uczniów w zakresie danego przedmiotu i wymusiła położenie większego nacisku na pracę własną wykonywaną przez uczniów.

Mapa nr 14 pokazuje średnie wyniki egzaminów maturalnych uczniów kończących ostatnią klasę LO lub ZSP w poszczególnych szkołach. Widoczne są wysokie słupki symbolizujące wyniki egzaminów dojrzałości w łódzkich liceach ogólnokształcących, znajdujących się na obszarze rewitalizacji: I im. Mikołaja Kopernika przy ul. Więckowskiego 41, III im. Tadeusza Kościuszki przy ul. Sienkiewicza 46, XII im. Stanisława Wyspiańskiego przy ul. Anstadta 7, XXI im. Bolesława Prusa przy ul. Kopernika 2, Salezjańskim Liceum Ogólnokształcące im. ks. Bosko przy ul. Wodnej 34. Niemal tak samo wykresy układają się zarówno w 2020, jak i 2021 r.

Mapa 14. Wyniki egzaminów maturalnych

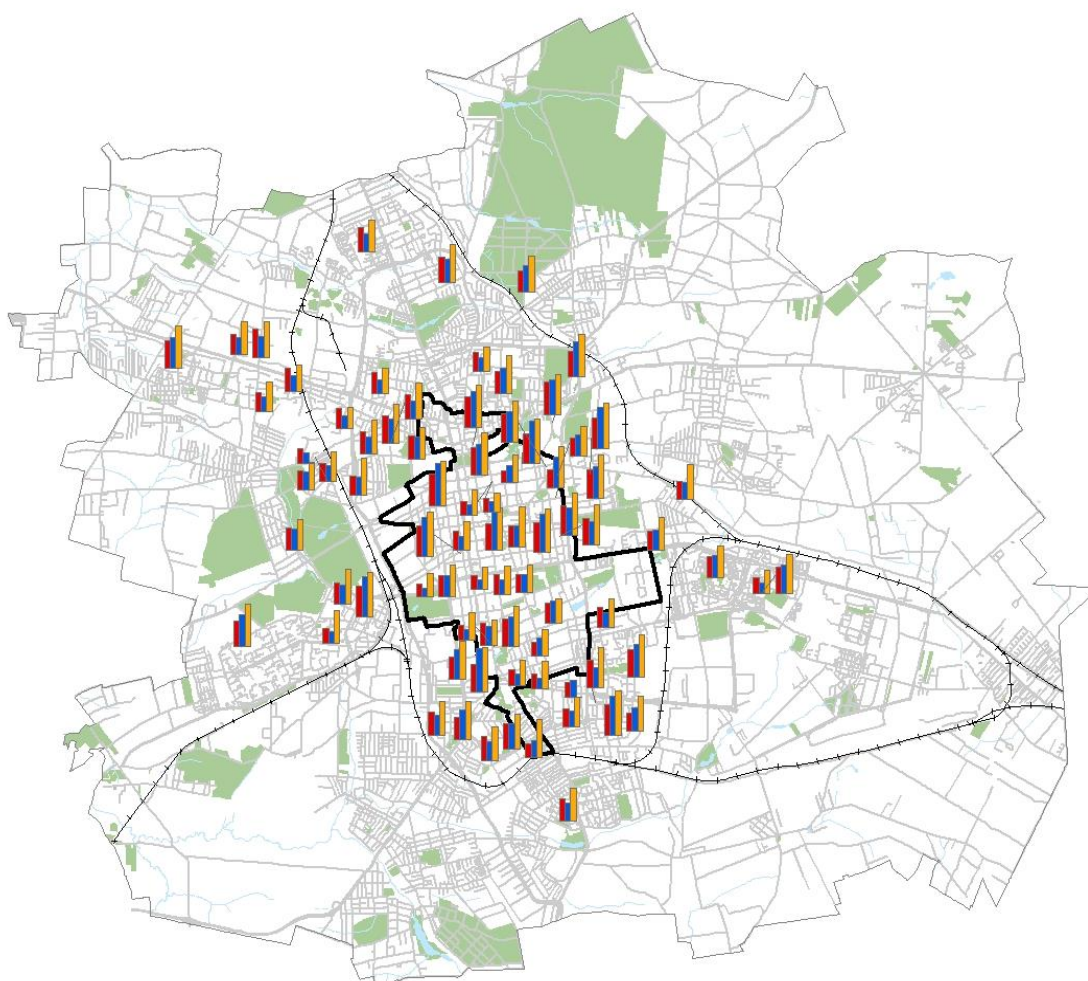
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Wyniki egzaminów maturalnych

2021 r.

Średni wynik egzaminów maturalnych kończących ostatnią klasę LO lub ZSP według szkół

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Intensywność czytelnictwa w bibliotekach i filiach

Biblioteka Narodowa co roku przygotowuje raporty o stanie czytelnictwa w Polsce. Dane wskazują, iż w trakcie ostatniego roku wzrósł nieco wskaźnik czytelnictwa. W 2019 r. zaledwie jedną książkę w ciągu roku przeczytała w naszym kraju niewiele ponad 1/3 respondentów badania. Rok później na zadawane od blisko trzech dekad pytanie o czytanie w całości lub fragmencie co najmniej jednej książki w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie twierdząco odpowiedziało 42% respondentów. To najlepszy wynik od sześciu lat. Oznacza wzrost o 3% w skali roku i o 5% w skali dwóch lat. Można więc mówić o powodach do ostrożnego optymizmu, choć do poziomu wskaźników z początku XXI wieku jest nadal daleko. 10% ankietowanych przeczytało 7 lub więcej książek w trakcie roku. Wydaje się, że wzrost ten możemy powiązać z powodowanymi pandemią lockdownami, koniecznością odbywania kwarantanny przez liczną grupę Polaków. Biblioteka narodowa nie przedstawiła wyników badania za 2021 r.

Mimo ww. pozytywnej informacji nadal trudno nie oceniać sytuacji, jako niekorzystnej. W tym kontekście dane pochodzące z obszaru rewitalizacji również nie napawają optymizmem. Należy jednak zaznaczyć, iż tym co wpływa na nasycenie mapy wartością wskaźnika jest brak dostępu do pełnego zakresu danych źródłowych. Tak więc na podstawie umieszczonej poniżej mapy nie należy formułować jednoznacznych wniosków.

Pokusić można się o jej opis. Rzut oka na Mapę 15 pokazuje wyraźny spadek czytelnictwa w 2021 r. Trudno mówić również o znaczących różnicach pomiędzy obszarem rewitalizacji, a otaczającymi go osiedlami naszego miasta, które widoczne były choćby w 2020 r. Niemal wszędzie dominującą wartością było 0,1 do 50 osób, które wypożyczyły przynajmniej 1 wolumin na 1000 mieszkańców. Nieco wyższe wartości (od 51 do 80) występowały sporadycznie w tych miejscach, które rok wcześniej mogły pochwalić się większymi liczbami wypożyczających książki.

W 2021 r. tylko nieco wyższe wartości czytelnictwa widoczne były na mapie w zachodniej części „Starych Bałut”, w okolicach Parku Staromiejskiego, we wschodniej części „Śródmieścia-Wschód”, w południowej części obszaru „Katedralna”, południowo-wschodnim krańcu „podkowy” Starego Widzewa. Na „Górnej-Północ” był to natomiast obszar zawarty pomiędzy Sosnową, Millionową, Kilińskiego a Przybyszewskiego. Kilka ognisk wyższego czytelnictwa wygasło, jak obszar w strefie „Górna-Północ”, przyklejony do wschodniej granicy obszaru rewitalizacji, w trójkącie tworzoną u zbiegu ulic Zielonej i Legionów czy w środkowej części obszaru „Centrum”. Nigdzie na obszarze rewitalizacji nie znalazł się ani jeden heksagon o najwyższej wartości omawianego wskaźnika.

Mapy z 2016 r. i 2019 r. wskazywały, że kolor siatki heksagonalnej zawartej w granicach obszaru rewitalizacji w obu obserwowanych rocznikach, w przeważającej części przybierał mniej wyrazistą kolorystykę w porównaniu z otaczającymi go obszarami, co znamionuje niższe wartości omawianego wskaźnika. W 2021 r. niemal wszędzie dominował bladłososinowy kolorowy, świadczący o obniżeniu wskaźnika czytelnictwa.

Można przypuszczać, iż zjawisko to miało również związek z pandemią koronawirusa, lockdownami i przymusowymi ograniczeniami aktywności społecznych.

W ubiegłych latach każdy z rejonów odznaczających się wyższym współczynnikiem czytelnictwa posiadał w swoim centrum lub bezpośredniej bliskości filię Biblioteki Miejskiej w Łodzi. Niektóre z nich zlokalizowane były poza granicami obszaru rewitalizacji, ale co oczywiste oddziaływały pozytywnie

również na jego mieszkańców. Dlatego też starając się zaradzić niekorzystnemu zjawisku niskiej wartości czytelnictwa, obszar rewitalizacji powinien być odpowiednio nasycony placówkami bibliotecznymi lub innymi instytucjami, które zastępować lub uzupełniać będą ich funkcje. W tym celu w Gminnym Programie Rewitalizacji uwzględnione zostało przedsięwzięcie podstawowe nr 20 pn. „Modernizacja, rozszerzenie funkcji i wyposażenie bibliotek”. Utworzenie Biblioteki Miejskiej w Łodzi – nowej instytucji kulturalnej na mapie miasta oraz otwieranie placówek biblioteczych w nowej, atrakcyjnej odsłonie, o rozszerzonym wachlarzu działalności (Gdańska 8, Tuwima 46, Wschodnia 42), są istotnymi krokami, które mogą przyczynić się do zmiany prezentowanych trendów i odbudowy zjawiska korzystania z bibliotek przez Łódzian.

Mapa 15. Intensywność czytelnictwa w bibliotekach i filiach

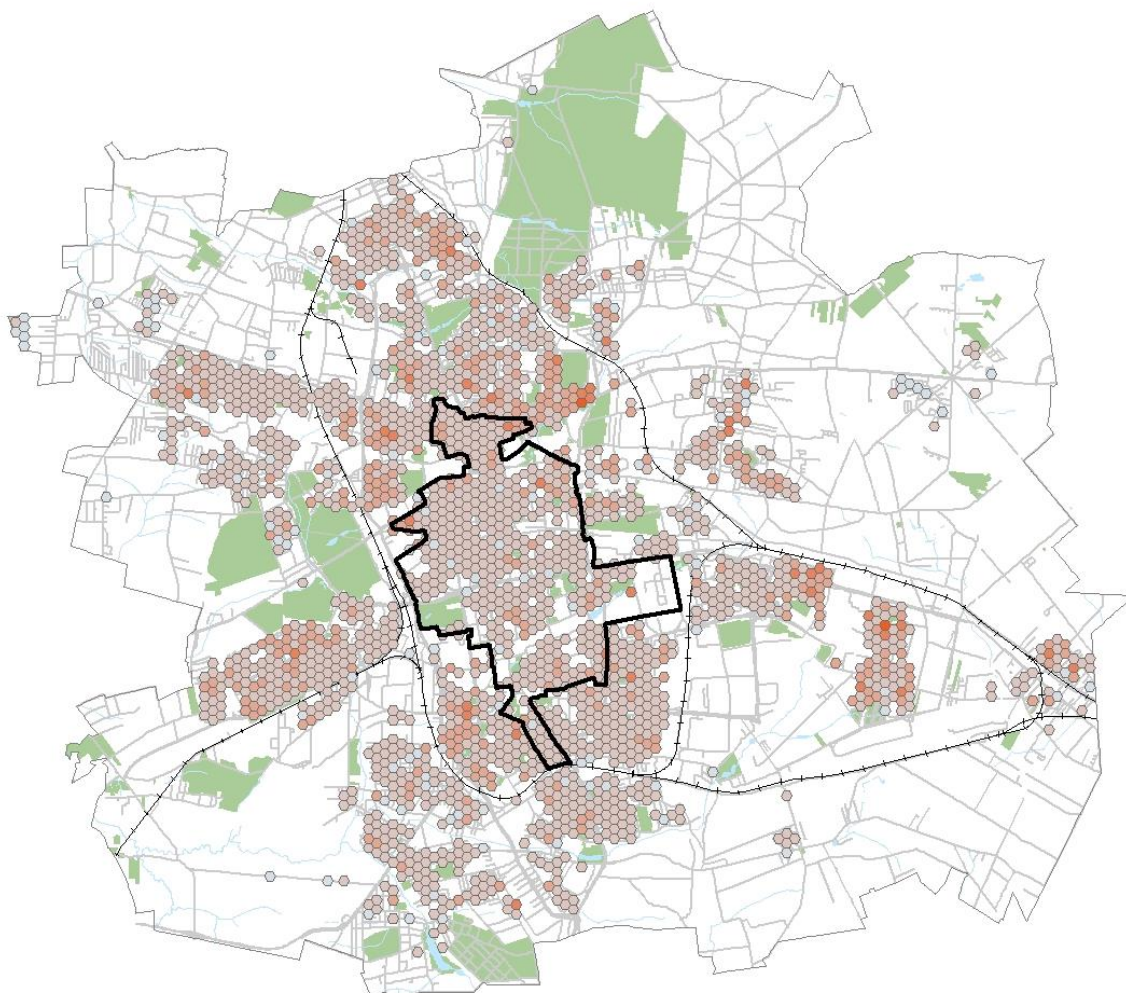
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

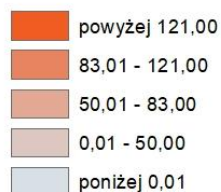
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Intensywność czytelnictwa w bibliotekach i filiach (G13)

2021 r.

Czytelnicy, którzy wypożyczyli co najmniej jeden wolumin w przeliczeniu na 1 tys. ludności

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Wykroczenia na obszarze rewitalizacji

Bezpieczeństwo mieszkańców jest dla każdego samorządu lokalnego jedną ze spraw priorytetowych. Miasta mające opinie niebezpiecznych mają o wiele mniejsze szanse na przyciągnięcie nowych mieszkańców, a znaczna część tych, którzy będą mogli sobie na to pozwolić, szukać będzie możliwości osiedlenia się w miejscach bezpieczniejszych, często poza granicami miasta. Takie same mechanizmy występują w przypadku elementów organizmów miejskich, jakimi są np. dzielnice lub osiedla. Podwyższone wskaźniki przestępczości w danym rejonie powodują odpływ mieszkańców, a co za tym idzie spadek atrakcyjności konkretnego miejsca, postępujące negatywne konsekwencje i nawarstwiający się problemy. Postrzeganie danej lokalizacji jako niebezpiecznej może więc rodzić negatywne konsekwencje utrudniające pełne wykorzystanie jej potencjału.

Tabela 8. Przestępstwa stwierdzone i wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstwa

Wyszczególnienie	Styczeń – grudzień 2019		Styczeń – grudzień 2020		Styczeń – grudzień 2021	
	w liczbach bezwzględnych	wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w %	w liczbach bezwzględnych	wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w %	w liczbach bezwzględnych	wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w %
OGÓŁEM	14 955	49,9	15 557	53,9	16 518	46,8
w tym przestępstwa:						
- o charakterze kryminalnym	10 689	39,1	10 423	41,9	11 628	39,1
- o charakterze gospodarczym	2 931	69,1	3 897	74,2	3 565	54,3
- drogowe	978	97,2	901	96,0	927	97,0
Z ogółem rodzaje przestępstw:						
- przeciwko życiu i zdrowiu	451	66,7	363	76,2	393	74,9
- przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	1075	96,1	991	95,2	1 038	96,3
- przeciwko wolności i wolności sumienia	521	75,4	472	75,7	476	77,7
- przeciwko rodzinie i opiece	504	99,6	451	99,6	407	99,5

- przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego	802	97,4	1 501	94,6	909	64,1
- przeciwko wymiarowi sprawiedliwości	202	98	171	98,2	231	99,6
- przeciwko wiarygodności dokumentów	435	63,2	860	82,2	455	71,0
- przeciwko mieniu	9 377	32	9 014	33,0	11 099	33,5
- przeciwko obrotowi gospodarczemu ^c	145	91,2	196	94,4	96	78,1
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	461	93,1	637	93,4	520	91,3

a. Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich;

b. Łącznie z przestępstwami z art. 250a kodeksu karnego (korupcja wyborcza) oraz z art. 296a i 296b kodeksu karnego (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa).

c. Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kodeksu karnego.

U w a g a. Dane za 2021 r. zostały wygenerowane z Krajowego Systemu Informacyjnego Policji w dniu 28 lutego 2022 r.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

Powyższa tabela pokazuje najpowszechniejsze kategorie przestępstw, ich liczbę na terenie Łodzi oraz ich wykrywalność w latach 2019-21. W porównaniu 2019 z 2020 r. wielu przypadkach zanotowano spadek liczby popełnianych przestępstw, na co z pewnością wpływ miała pandemia koronawirusa i apele o ograniczenia spotkań oraz korzystania z przestrzeni miejskich. Jednak w 2021 r. widoczne stały się wzrosty w takich kategoriach przestępstw jak: o charakterze kryminalnym, drogowe, przeciwko życiu i zdrowiu, przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji, przeciwko wolności i wolności sumienia, przeciwko wymiarowi sprawiedliwości, przeciwko mieniu.

Niestety w przeciwieństwie do tych kategorii przestępstw, których liczba wzrastała w ubiegłych latach (o charakterze gospodarczym, przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego, przeciwko wiarygodności dokumentów, przeciwko obrotowi gospodarczemu, z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii) wzrosty w 2021 r. odnotowano w tych kategoriach, które przeważającej części są tymi, które wpływają na postrzeganie poziomu bezpieczeństwa danej okolicy (z wyłączeniem tych dotyczących narkotyków naturalnie). Kolejnym niekorzystnym zjawiskiem jest fakt, wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw również w większości przypadków spadł.

Analiza poniższych map jest nieco utrudniona z uwagi na fakt, iż dane za 2019 r. pozyskano wyłącznie od łódzkiej Straży Miejskiej (na skutek dużego obciążenia Komendy Miejskiej Policji w Łodzi

obowiązkami związanymi z przeciwdziałaniem pandemii koronawirusa nie udało się pozyskać analogicznych danych zbieranych przez Policję). A więc informacje o stanie wyjściowym nie są do końca pełne. Dane za 2020 r. były kompletne. Niestety te opisujące sytuację w 2021 r. ponownie zostały pozbawione informacji pochodzących z Komendy Miejskiej Policji w Łodzi.

Zilustrowane na mapach 16 i 17 zjawiska, dotyczące wykroczeń zakłócania spokoju i porządku publicznego oraz wykroczeń spożywania alkoholu w miejscu zabronionym (dostępne dane za 2021 r. pochodzą jak wspomniano powyżej wyłącznie ze Straży Miejskiej), potwierdzają – podobnie jak w latach ubiegłych - że obszary o zwiększonych wartościach wskaźników pokrywają się z lokalizacjami przestrzeni publicznych, z których łodzianie oraz przyjezdni korzystają bardzo intensywnie, a także z ważniejszymi ciągami komunikacyjnymi. Pozyskane informacje wskazują, iż mapa prowadzonych interwencji nakłada się z niespełną dwukilometrowym odcinkiem ul. Piotrkowskiej, przekształconym w deptak, rozlewając się nieco na jej najbliższe sąsiedztwo. Przedłużeniem tej strefy ku północy do parku Staromiejskiego jest oś ul. Nowomiejskiej. Więcej wykroczeń notuje się również na odcinku ul. Piotrkowskiej pomiędzy Piłsudskiego i Radwańska oraz w jego najbliższej okolicy.

Jednak dane policji z 2016 r., jak i te z 2020 r. pokazują o wiele rozleglejszy obszar problemowy, aczkolwiek odzwierciedlający również opisaną powyżej tendencję. To co jest istotne, to fakt iż obszar ten jest o wiele szerszy, co pokazują dane dotyczące wykroczeń i zakłócania spokoju i porządku publicznego na 1 tysiąc mieszkańców, przyjmujący wartości pomiędzy 19 a 75 wykroczeń. Tak więc obszar ciemnoszarego koloru wypełnia obszar problemowy „Centrum” niemal w całości i z niego rozlewa się wzdłuż ważniejszych arterii komunikacyjnych śródmieścia na „Stare Polesie”, „Stare Bałuty”, „Katedralną”, „Śródmieście-Wschód”. Niekorzystnie wyglądała w tym kontekście również sytuacja obszarów „Starych Bałut”, które niemal całe pokryte są wysoką wartością wskaźnika oraz „Górnej-Północ”, której najgęściej zamieszкана część pomiędzy Piotrkowską, Milionową, Kilińskiego i Dąbrowskiego stanowiła jednolitą ciemnoszarą plamę. Obszary „Południa” i „Starego Widzewa” wydawały się jedynie nieco bezpieczniejsze z uwagi na bardziej mozaikowy charakter układania się heksagonów w różnych odcieniach symbolizujących nieco niższe wartości wskaźnika.

W przypadku wykroczeń spożywania alkoholu w miejscach zabronionych obserwowano podobne tendencje, jak w przypadku wykroczeń zakłócania spokoju i porządku publicznego. Największe zagęszczenie ujawnionych wykroczeń z tego tytułu występowało wzdłuż ul. Piotrkowskiej (a w szczególności w centralnej części przekształconej w deptak) i jej najbliższej okolicy rozszerzając się wzdłuż najbardziej uczęszczanych ulic w kierunku wschodnim z zachodnim, a także na południe i na północ w stronę „Starych Bałut”. Dane pochodzące z rejestrów Policji pokazywały znacznie szerszy zasięg problemu, a „Stare Bałuty” można było wskazać niemal w całości jako obszar problemowy, ze szczególnie wysokim nasileniem wysokich wartości analizowanego wskaźnika. Fakt ten wydaje się być dość zaskakującym ponieważ ta część północnej dzielnicy miasta jest rejonem nieco peryferyjnym w stosunku do osi ulicy Piotrkowskiej, więc ujawnione wykroczenia w znacznej części zdają się dotyczyć jego mieszkańców.

W związku z powyższymi obserwacjami, stawianymi na podstawie danych policyjnych, nieuprawnionym może okazać się twierdzenie, pochodzące z diagnoz wykorzystanych do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji, iż przestępczość nie jest problemem łódzkiego obszaru rewitalizacji. Szczególnie w odniesieniu do zjawiska rozlewania się analizowanych zjawisk szeroko poza rdzeń opisywanego obszaru, pokazuje, że problem istnieje.

Konkludując, na podstawie posiadanych danych nie można wysnuwać jednoznacznych wniosków o skali popełniania wykroczeń przez mieszkańców obszaru rewitalizacji, ponieważ statystyki nie odnotowują, skąd pochodzą sprawcy czynów, a wskazane lokalizacje w pewnym zakresie są rejonami spędzania wolnego czasu, użytkowanymi chętnie zarówno przez mieszkańców całej Łodzi, jak również osoby przyjeżdżające spoza miasta i turystów. Konieczną staje się dalsza analiza sytuacji w oparciu o statystyki policyjne i dane Straży Miejskiej, a także dalsze rozwijanie infrastruktury w postaci oświetlenia ulic czy kamer monitoringu.

Mapa 16. Wykroczenia zakłócania spokoju i porządku publicznego

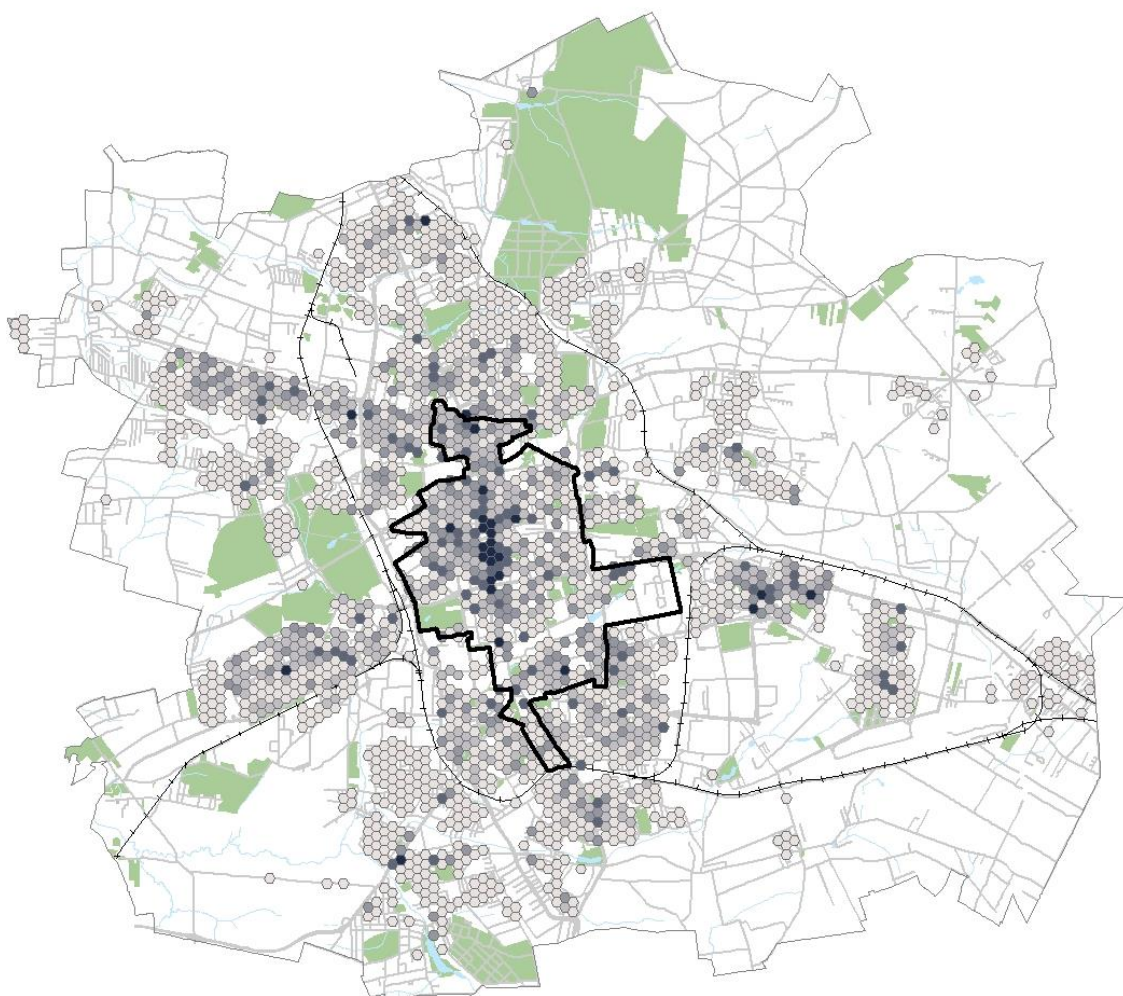
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

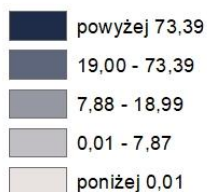

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Wykroczenia zakłócania spokoju i porządku publicznego (G30) 2021 r.

Liczba wykroczeń zakłócania spokoju i porządku publicznego na 1 tys. ludności (dane Straży Miejskiej)

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Mapa 17. Wykroczenia spożywania alkoholu w miejscu zabronionym

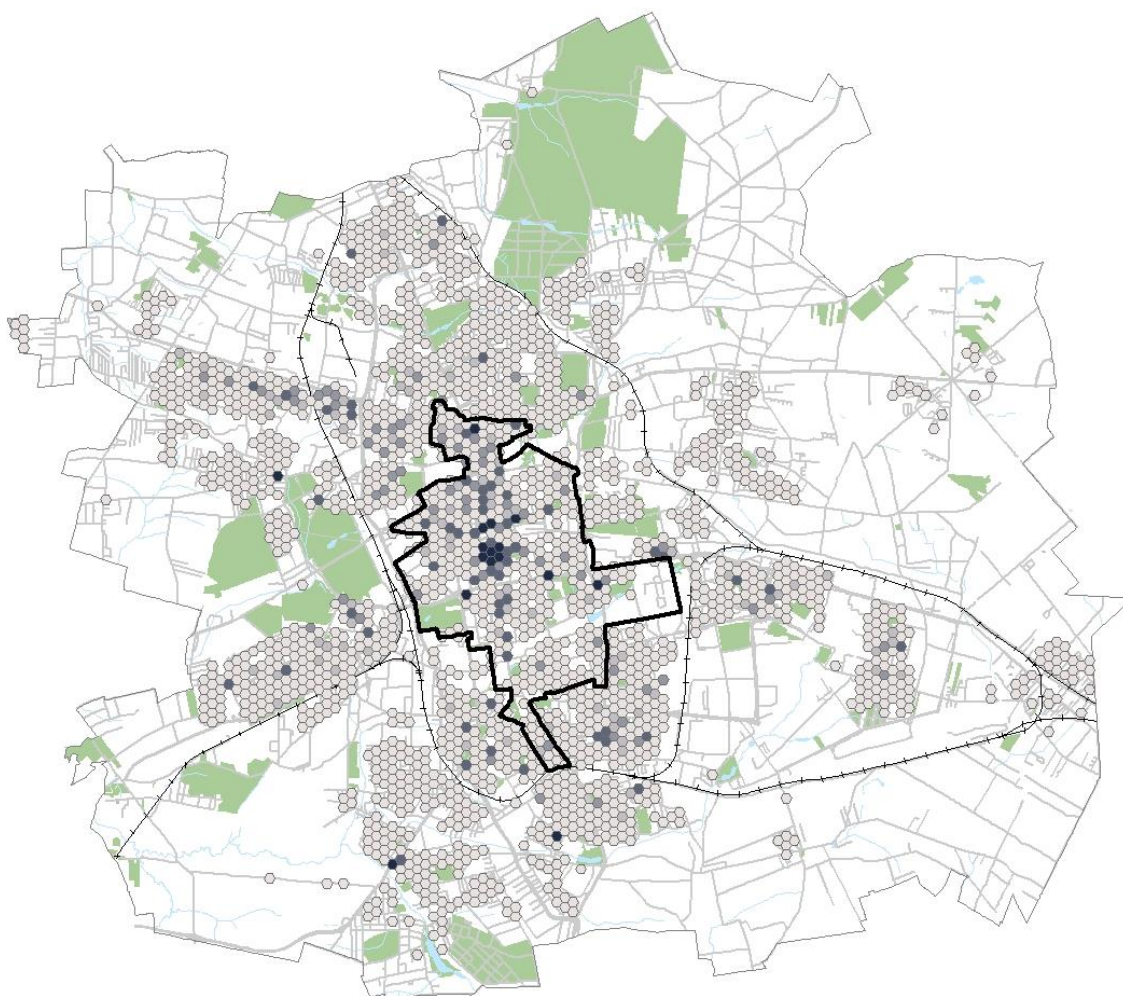
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

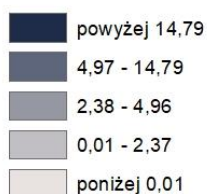

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Wykroczenia spożywania alkoholu w miejscu zabronionym (G31) 2021 r.

Liczba wykroczeń spożywania alkoholu w miejscu zabronionym na 1 tys. ludności (dane Straży Miejskiej)

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Wskaźniki potencjałów obszaru

Intensywność zrzeszania się obywateli

Mapa nr 18 prezentuje liczbę zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 10 tys. ludności. Dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące podmiotów gospodarki narodowej według wybranych form prawnych, podregionów i powiatów w 2019 r. wskazują, iż wówczas na obszarze miasta funkcjonowało 2 899 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 142 spółdzielnie. Widoczny jest zatem spadek ich liczby w porównaniu z 2016 r., kiedy liczby te przedstawiały się odpowiednio: 2 965 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 249 spółdzielni. W 2020 r. liczba tych pierwszych niewiele wzrosła - do poziomu 2 921, nadal natomiast spadała liczba spółdzielni – zarejestrowanych było 130 tego typu podmiotów. Do czerwca 2022 r. GUS nie udostępnił pełnych danych w tym zakresie. Pewnym jest jednak, iż na terenie Łodzi funkcjonowało 125 spółdzielni i 1924 stowarzyszenia.

Nasylenie wartością wskaźnika zarówno w 2016, jak i 2019, a następnie w 2020 i analizowanym 2021 r. wskazuje, iż z największym ich zagęszczeniem mamy do czynienia na obszarze rewitalizacji. Lokalizacjami, na których swoje siedziby znalazło najwięcej organizacji pozarządowych, jest niemal cały obszar dawnej dzielnicy Śródmieście (w kształcie odwróconej podstawą do góry litery L) oraz południowej części Starego Polesia. Wydaje się, że w 2020 r. coraz więcej pól znajdujących się w samym centrum obszaru rewitalizacji uzyskuje najbardziej nasycony kolor pomarańczowy, co świadczy o tym, iż wartość wskaźnika przekracza tam 323 zarejestrowane organizacje pozarządowe na 10 tys. mieszkańców.

Opisywany obszar wyróżnia się zauważalnie pod względem rejestrowanej obecności siedzib NGO w porównaniu z terenami największych łódzkich osiedli mieszkalnych (i innych terenów o wysokiej gęstości zaludnienia), znajdujących się poza strefą wielkomiejską. Sytuacja ta spowodowana jest najprawdopodobniej faktem, iż to na terenie centrum miasta zlokalizowanych jest najwięcej nieruchomości, wchodzących w skład zasobu gminnego, których wynajem lub dzierżawa kosztują stosunkowo mniej niż najem lokali użytkowych u właścicieli prywatnych. Ponadto Miasto stosuje w najmie dla organizacji pozarządowych preferencyjne stawki czynszu, a czasami, jako formę wsparcia organizacji pozarządowych, formułę użyczenia lokalu. Dla organizacji non-profit, zmuszonych zwykle szukać dla siebie lokalizacji niegenerujących wysokich kosztów utrzymania, jest to dodatkowy argument, aby umieszczać swoje siedziby w centrum. Warto również podkreślić, iż nie zawsze umiejscowienie siedziby pozostaje w związku z przedmiotem funkcjonowania organizacji, aczkolwiek w przypadku niektórych taka zależność zachodzi (np. świetlice środowiskowe).

Mapa 18. Intensywność zrzeszania się obywateli

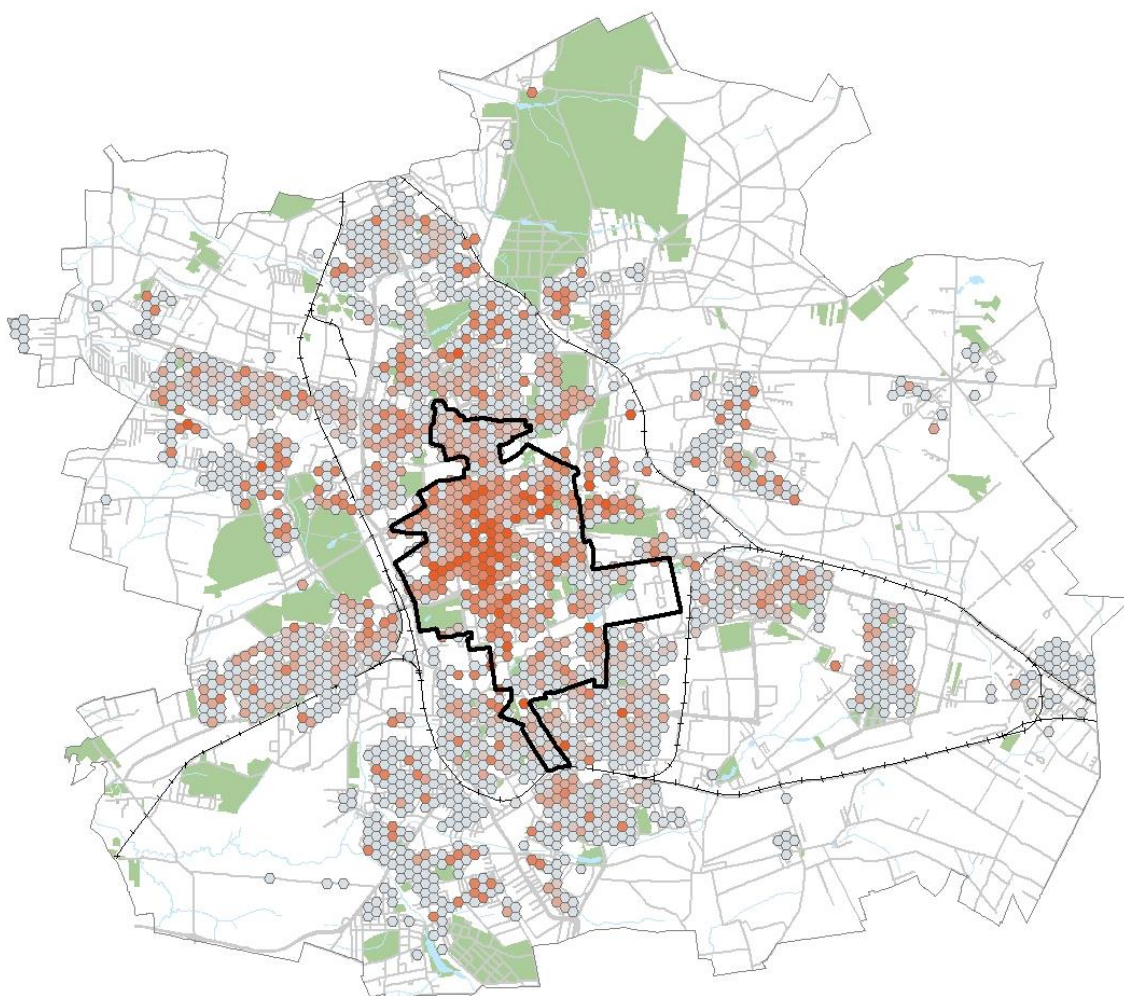
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

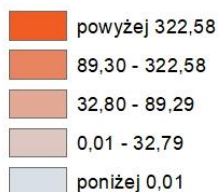
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Intensywność zrzeszania się obywateli (G26)

2021 r.

Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 10 tys. ludności

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Zaangażowanie obywateli w obszar

Jednym ze wskaźników obrazujących zaangażowanie obywateli w wygląd i życie ich najbliższej okolicy jest uczestnictwo w Łódzkim Budżecie Obywatelskim. To demokratyczny proces, w ramach którego mieszkańcy współdecydują o wydatkach publicznych w Łodzi w perspektywie kolejnego roku budżetowego. Stanowi on wydzieloną część budżetu miasta Łodzi, o której przeznaczeniu decydują mieszkańcy, co oznacza, że:

- mieszkańcy zgłaszają projekty, które następnie są analizowane przez urzędników pod kątem możliwości realizacji oraz opiniowane przez Komisję Budżetu Obywatelskiego Rady Miejskiej w Łodzi i Rady Osiedla;
- projekty, które zostały dopuszczone do fazy głosowania przez Komitet Koordynujący ds. ŁBO, poddaje się pod powszechne i bezpośrednie głosowanie; – projekty, które osiągnęły najlepszy wynik w głosowaniu, aż do wyczerpania puli środków, przeznacza się do realizacji, wpisując je do uchwały budżetowej. W trakcie 7 edycji do realizacji wyłoniono 1206 projektów (w 2013/14 – 107, w 2014/15 – 65, w 2015/16 – 87, w 2016/17 – 218, w 2017/18 – 233, w 2018/19 – 235, w 2019/20 – 261), w 2020/21 – 257.

Niestety braki danych nie pozwalają na stworzenie map dotyczących 2016 r., dlatego też diagnoza opiera się na danych z 2019 r., 2020 r. i 2021 r. Mapa nr 19, prezentująca liczbę wniosków do Łódzkiego Budżetu Obywatelskiego, dotyczących danego obszaru w 2019 r. ilustrowała, iż największe skupienie heksagonów, wskazujących na koncentrację realizacji wniosków do ŁBO dla danego rejonu na obszarze rewitalizacji, zauważyć można było w kwadracie ulic Piotrkowska, Piłsudskiego, Kilińskiego, Tylna. Niestety nie znalazła się na opisywanym terenie żadna lokalizacja, w której zrealizowane zostałyby więcej niż 4 projekty obywatelskie. Pocięszającym jest jednak fakt, iż dokładniej przypatrując się mapie, zauważyć możemy, że po całym terenie obszaru rewitalizacji rozsiane są niewielkie skupiska pól, w których zrealizowano pojedyncze projekty.

W 2020 r. natomiast rejon, którego dotyczyło najwięcej wniosków BO znajdował się na obszarze „Śródmieście-Wschód”, przy samej granicy obszaru rewitalizacji, ponadto w północnej części „Starego Polesia” w okolicach północnego odcinka ul. Gdańskiej, zachodniej części obszaru „Katedralna” w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów Politechniki Łódzkiej oraz południowo-wschodniej części „Starego Widzewa”.

W 2021 r. na obszarze rewitalizacji widocznych było wiele, rozrzuconych po całym jego terenie pól o wartościach symbolizujących 1 wniosek złożony dla danego obszaru w Łódzkim Budżecie Obywatelskim. Większe przestrzenie, na których takie pola się nie znalazły, widoczne były w południowo-wschodniej i wschodniej części „Starego Polesia”, północnej części „Starego Widzewa” oraz ogonku enklawy „Południe”. Obszary dla których złożono 2 projekty występowały jedynie punktowo na 3 heksagonach „Śródmieścia-Wschód”, 2 polach zlokalizowanych w południowej części „Starego Polesia”, 3 heksagonach znajdujących się na przeciwległych końcach „Starego Widzewa” i 1 w obszarze „Katedralna”. 3 lub 4 projekty złożone zostały jedynie dla jednej lokalizacji znajdującej się na terenie parku „Nad Jasieniem”.

Podobnie jak w 2019 r., w 2020 r. tak i w 2021 r. widoczne były pojedyncze pola lub niewielkie ich skupiska porozrzucane po całym terenie obszaru rewitalizacji świadczące o realizacji pojedynczych

projektów w danym rejonie. Niestety na obszarze rewitalizacji nie znalazł się ani jeden heksagon symbolizujący najwyższą wartość wskaźnika.

Wydaje się więc, iż warto prowadzić działania promocyjne i edukacyjne, mające na celu zaktywizowanie mieszkańców tych obszarów, dla których żadne projekty nie zostały złożone. W ramach Łódzkiego Budżetu Obywatelskiego. Pozytywnym zjawiskiem jest to, że przybyło na obszarze rewitalizacji heksagonów symbolizujących choćby 1 projekt złożony w ŁBO.

Mapa 19. Zaangażowanie obywateli w obszar

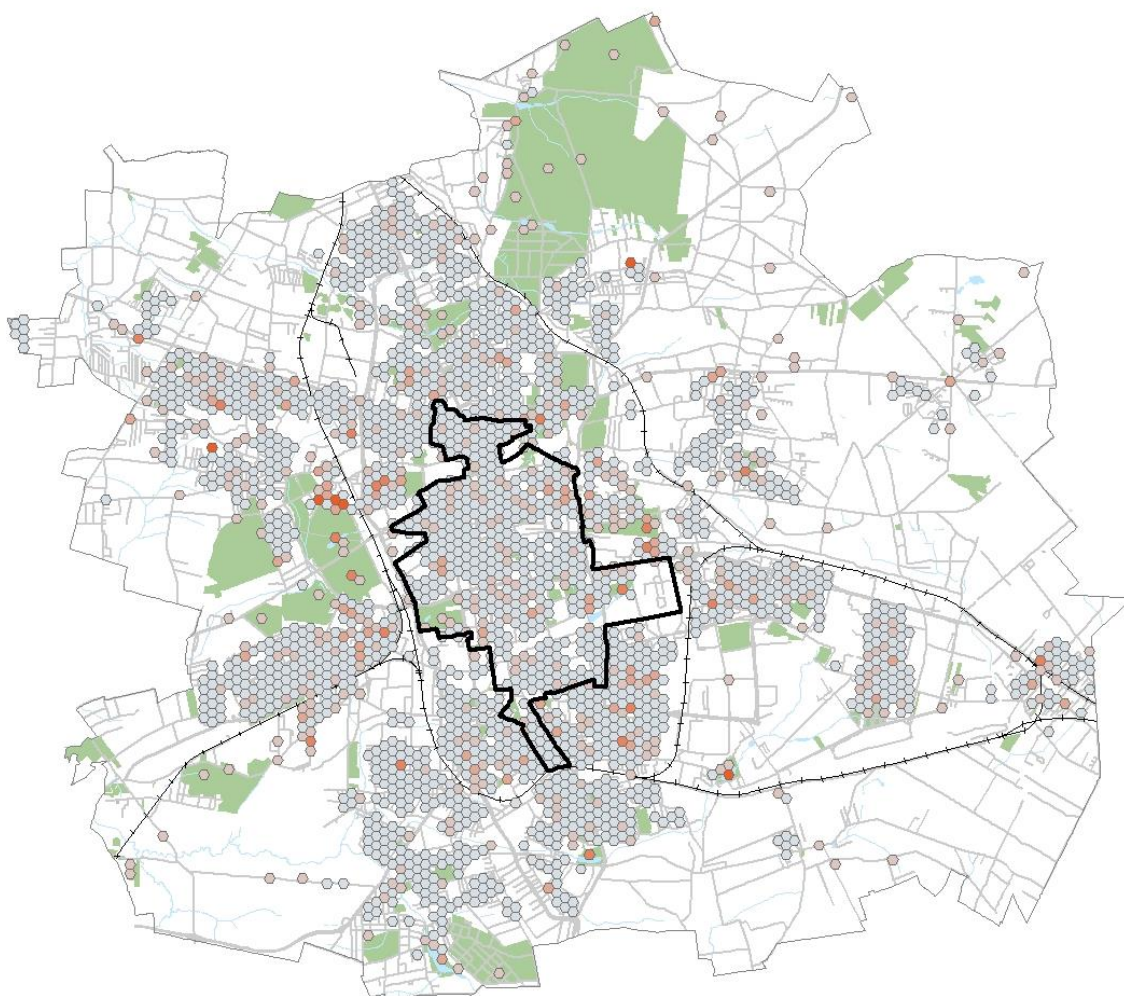
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

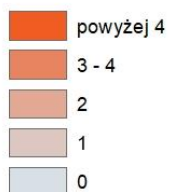
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Zaangażowanie obywateli w obszar (G27)

2021 r.

Liczba wniosków do Budżetu Obywatelskiego dotyczących danego obszaru

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Frekwencja wyborcza

Wskaźnikiem zaangażowania mieszkańców w istotne kwestie społeczne, związane z miejscem zamieszkania (zarówno najbliższym – gmina, czy też postrzeganym szeroko – państwo) jest udział w wyborach prezydenckich, parlamentarnych, samorządowych, referendach. Jest to również wyznacznik tego jak rozwija się i jak funkcjonuje społeczeństwo obywatelskie. Nie jest w tym przypadku istotne, kto został wybrany w wyborach czy też jaka decyzja referendalna została podjęta, ale to jak przedstawia się frekwencja wyborcza, świadcząca o tym ilu mieszkańców uprawnionych do głosowania, wzięło w nim udział. W tym przypadku 2021 r nie został poddany analizie, gdyż nie miały miejsca żadne wybory czy referenda.

2.2 Sfera gospodarcza

Natężenie zadłużenia lokali użytkowych

Jedną z bardzo istotnych kwestii do zrealizowania przez łódzki samorząd jest stworzenie i prowadzenie efektywnej polityki wobec miejskiego zasobu mieszkaniowego i użytkowego, które przystosowane powinny zostać do wymogów XXI wieku. W pierwszej kolejności wysiłki należy skoncentrować na uporządkowaniu i zreformowaniu działań wobec zasobu komunalnego, znajdującego się w kluczowym, centralnym obszarze Miasta, którego większą część stanowi obszar rewitalizacji. Dowodem na konieczność realizacji tego typu działań są choćby dane na temat zadłużenia komunalnych lokali użytkowych prezentowanych jako odsetek lokali ogółem.

Mapa nr 20 przedstawia ulokowanie na obszarze Łodzi użytkowego zasobu komunalnego oraz to, w których rejonach miasta sytuacja opłacania czynszu za najmowaną powierzchnię wygląda najgorzej (rejestrowany jest brak opłat powyżej 2 miesięcy). Lokale użytkowe z udziałem miasta umiejscowione są niezmiennie przede wszystkim na centralnym jego obszarze, a ich największe kompleksy w zasadzie w całości swymi granicami obejmują obszar rewitalizacji. Rozkład zjawiska w ostatnich latach kształtował się następująco: w 2016 r. pola o wartości pomiędzy 52% a 80% tworzyły zwarte zespoły, które trzy lata później (w 2019 r.) zmieniły odcień na symbolizujący nasycenie badaną cechą na niższym poziomie (37,5% a 52%). W 2021 r. największe zespoły stanowią rejon symbolizowane przez kolor jasnoszary (wskaźnik przybiera tam wartość do 37,5%). Pola ciemnogrnatowe, prezentujące najwyższą wartość wskaźnika przekraczającą 80% zadłużonych lokali należących do miasta, występują jedynie punktowo (i na całym obszarze rewitalizacji jest ich 15). Zjawiska te świadczą o poprawiającej się sytuacji najemców. W 2019 r. miejsca, gdzie zadłużonych jest pomiędzy 37,5% a 52% wszystkich lokali użytkowych, nie tworzyły już zwartych kompleksów, stanowiących swego rodzaju „tło” dla występujących pojedynczo lub w niewielkich skupiskach lokalizacji znajdujących się w jeszcze bardziej niekorzystnej sytuacji (gdzie zadłużenie lokali zawiera się w przedziale pomiędzy 52% a 80%). Obszary takie widoczne były przede wszystkim na „Starym Polesiu”, gdzie w 2020 r. tworzyły dość złożoną mozaikę, a ponadto na „Starych Bałutach” na zachód od ul. Zachodniej i w okolicy skrzyżowania ul. Wojska Polskiego i Franciszkańskiej. Zmierzając w kierunku południowym, w zasadzie zniknęła ich nieco większa liczba występująca w okolicy kwartałów otaczających pl. Wolności. Rozmyła się również enklawa niemal w samym sercu obszaru rewitalizacji, ciągnąca się równoleżnikowo na obszarze, którego osią są ul. Struga i ul. Tuwima pomiędzy Wólczańską a Targową. Kolejny rejon (tym

razem rozciągnięty południkowo) zlokalizowany jest wzdłuż ul. Piotrkowskiej pomiędzy Nawrot a Radwańską przybrał bardziej blade odcienie szarości. Ostatni rejon skupiony jest wokół pl. Niepodległości (w 2016 r. sięgał on dalej wzdłuż ul. Rzgowskiej) niemal zniknął. Pozostał z niego jedynie niewielki wycinek zlokalizowany w obszarze „Południe” w okolicach skrzyżowania ul. Bednarskiej i Rzgowskiej.

Jak wspomniane zostało wcześniej heksagony wskazujące najwyższy odsetek zadłużonych lokali użytkowych (przekraczający 80%) występują punktowo i rozrzucone są po terenie całego miasta.

Mapy wskazują, iż w ciągu 5 obserwowanych lat sytuacja zmieniała się na korzyść, jednak tym, co budzić może uzasadnione wątpliwości względem kondycji ekonomicznej lokalnych biznesów, jest fakt, iż w granicach obszaru rewitalizacji jest niewiele pól wykazujących odsetek zadłużenia na poziomie poniżej 0,01%. Może to wskazywać na generalnie nienajlepszą kondycję finansową najemców lokali użytkowych. Faktem jest również, że lock-downy związane z pandemią SAR-CoV-2 mocno uderzyły w wielu przedsiębiorców, ale mapy dotyczące 2020 r. i 2021 r. zdają się tego nie pokazywać. Można więc domniemywać, że dobrym posunięciem władz miasta było obniżenie czynszu za lokale użytkowe do 1 zł, co pozwoliło najemcom nie zadłużać wynajmowanych lokali w trudnym dla nich okresie.

Mapa 20. Natężenie zadłużenia lokali użytkowych

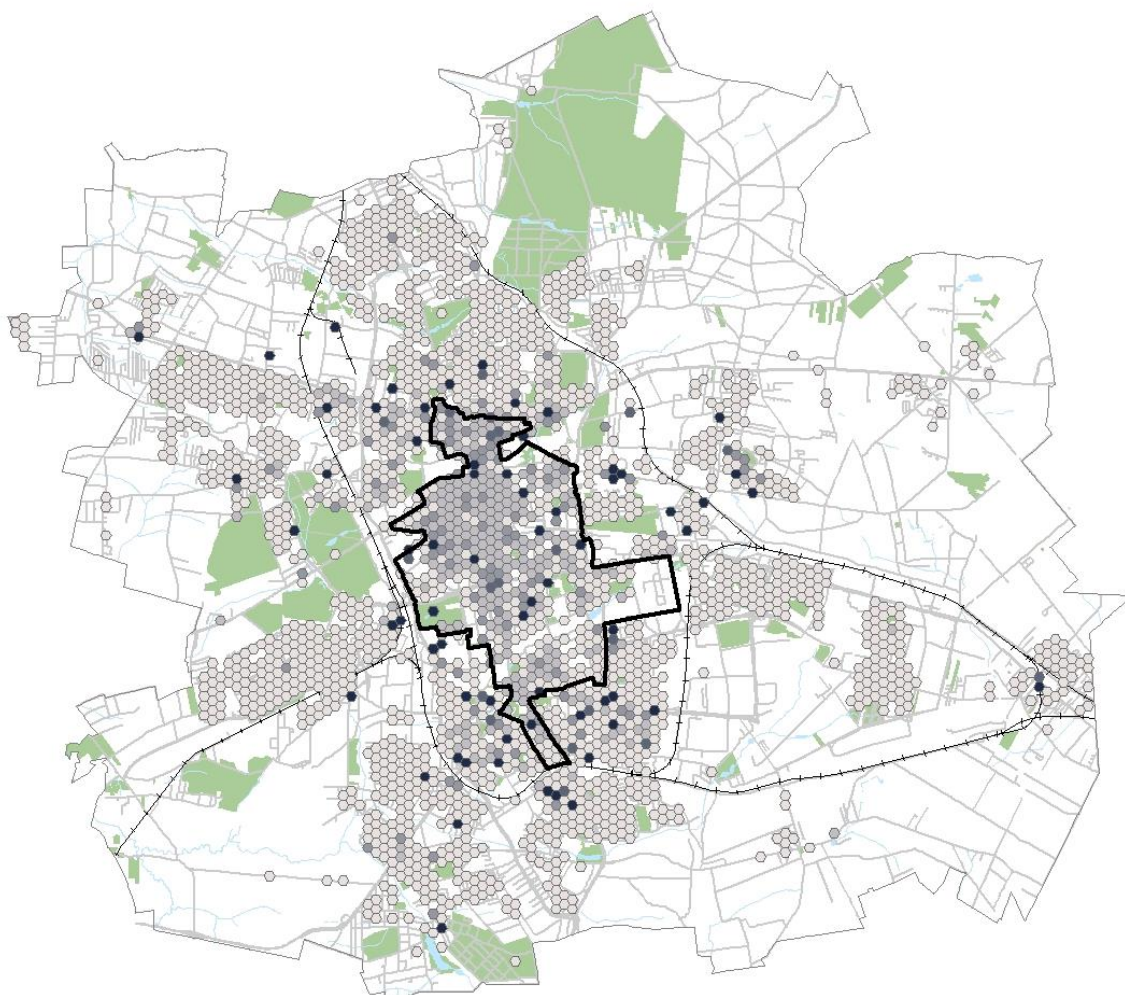
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

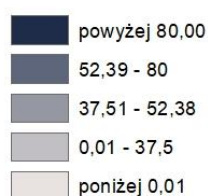
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie zadłużenia lokali użytkowych (G14)

2021 r.

Komunalne lokale użytkowe: lokale zadłużone jako odsetek lokali ogółem

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Natężenie problemu słabnięcia firm

Dzięki danym pozyskanym z Głównego Urzędu Statystycznego możliwe jest zarysowanie tła dla informacji związanych ze zmianami liczby firm funkcjonujących w granicach łódzkiego obszaru rewitalizacji. Wskazują one, iż w 2016 r. w Łodzi zarejestrowanych było 92,7 tys. podmiotów gospodarczych, w 2019 r. liczba ta wzrosła do 94,1 tys. podmiotów gospodarczych, w 2020 r. do 96,1 tys., a w 2021 r. do 99,2 tys. (w ujęciu terytorialnym w 2016 r. było to 38,1% ogólnej ich liczby na terenie województwa, trzy lata później odsetek spadł do 37,0%, a w 2020 r. i 2021 r. było to 36,8%). W 2019 r. w skali roku wzrost liczby podmiotów odnotowano we wszystkich powiatach województwa, warto jednak zaznaczyć, iż w miastach na prawach powiatu był on najniższy – w Łodzi zwiększył się zaledwie o 1,7%. W 2020 r. Łódź nadal należała do grupy powiatów, gdzie wskaźnik ten należał do najniższych, choć wzrósł niewiele w porównaniu z rokiem poprzedzającym (o 2,1%). W 2016 r. zarejestrowano 20,4 tys. nowych podmiotów gospodarczych (o 0,2% więcej niż rok wcześniej). W 2019 r. w regionie odnotowano o 1,0% mniej ww. podmiotów niż w roku poprzednim (zarejestrowano 21,5 tys. nowych podmiotów gospodarczych). W 2020 r. w województwie łódzkim zarejestrowano 18,3 tys. nowych podmiotów gospodarczych, czyli o 14,7% mniej niż w roku poprzednim. Z kolei w 2021 r. liczba ta wynosiła 20,2 tys. i było to o 10,6% więcej niż w roku 2020. Widoczny jest tutaj wpływ pandemii.

Spośród wszystkich nowo powstałych jednostek w województwie w roku 2016 najwięcej nowych podmiotów - 37,6% wszystkich nowo powstałych jednostek w województwie, zarejestrowano w Łodzi (7,7 tys.). W 2020 r. spośród wszystkich nowo powstałych firm w województwie 35,4% (6,5 tys.) zarejestrowano w Łodzi. W 2021 r. było to 38,8%, czyli 7,9 tys.

W ciągu 2016 r. z rejestru REGON wyrejestrowanych zostało 18,1 tys. podmiotów (o 1,1% więcej niż w 2015 r.), w 2019 r. natomiast 35,0% (7,5 tys.) to firmy zarejestrowane w Łodzi. W opisywanym roku spośród wszystkich podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON z terenu województwa łódzkiego najwięcej – 39,1%, pochodziło z Łodzi (4,1 tys. jednostek). Natomiast w 2019 r. z rejestru REGON dotyczącego województwa wyrejestrowanych zostało 13,9 tys. podmiotów (o 28,1% mniej niż na przestrzeni 2018 r.), co dawało obraz pozytywnej koniunktury rynkowej. W ciągu 2020 r. z rejestru REGON wykreślono 10,5 tys. podmiotów (o 24,0% mniej niż na przestrzeni 2019 r., co mimo okoliczności związanych z pandemią było pozytywną informacją). W 2021 r. było to już 11,5 tys., czyli o 9,4% więcej niż w 2020 r. W 2016 r. spośród wszystkich podmiotów wyrejestrowanych z terenu województwa łódzkiego najwięcej – 37,8%, pochodziło z Łodzi (6,9 tys. jednostek). W 2019 r. najwięcej – 40,6% pochodziło z Łodzi (5,6 tys. jednostek), w 2020 r. było to 39,1% (4,1 tys. jednostek), a w 2021 r. 37,8% (4,4 tys. jednostek).

Powyższe informacje wskazują na niezłą sytuację na lokalnym rynku, który w 2019 r. był wciąż w fazie wzrostowej, tworząc warunki dla zaistnienia i rozwoju na nim kolejnym firmom. Korzystnie wyglądał również bilans nowo powstałych w Łodzi firm, do podmiotów wykreślanych ze statystyk, który wyniósł 0,8 tys. „na plusie” w 2016 r., 1,9 tysiąca podmiotów w 2019 r., w 2020 r. w Łodzi różnica ta wyniosła 2,4 tys. podmiotów na korzyść firm nowo powstałych (zarejestrowano 6,5 tys. podmiotów, a wykreślono 4,1 tys.), a w 2021 r. bilans ten zwiększył się do 3,5 tys.

Uzupełnieniem powyższych informacji mogą być dane, dotyczące liczby podmiotów z zawieszoną działalnością na koniec grudnia 2020 r., która wyniosła 29,0 tys., i była o 12,3% wyższa niż przed rokiem. Zdecydowaną większość tych podmiotów (27,5 tys. tj., 95,1% ogółu) stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Informacja ta może wskazywać, że reakcją przedsiębiorców na

trudności ekonomiczne spowodowane pandemią SARS-CoV-2 było raczej dążenie do zawieszenia działalności, a nie likwidacja firmy i wyrejestrowanie działalności. W 2021 r. tendencja ta utrzymywała się. Liczba podmiotów z zawieszoną działalnością wynosiła 31,5 tys. i była o 8,6% wyższa niż przed rokiem.

Bardziej szczegółowych informacji o udziale łódzkich podmiotów gospodarczych w odniesieniu do potencjału całego województwa dostarcza poniższa tabela.

Tabela 9. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych w 2016, 2019, 2020 i 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia)

wyszczególnienie	ogółem	osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej					osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		razem	w tym				
			spółki		spółdzielnie	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	
			handlowe	cywilne			
województwo łódzkie w 2016 r.	243 280	63 585	21 771	16 912	1 028	8 584	179 695
województwo łódzkie w 2019 r.	254 322	64 061	22 000	17 141	679	8 660	190 261
województwo łódzkie w 2020 r.	261 498	65 411	23 005	17 237	653	8795	196 087
województwo łódzkie w 2021 r.	269 581	brak	24 635	17 333	637	8997	201 929
Łódź w 2016 r.	92 711	29 092	12 783	7 705	249	2 965	63 619
Łódź w 2019 r.	94 115	28 923	12 796	7 720	142	2 899	65 192
Łódź w 2020 r.	96 130	29 533	13 331	7 727	130	2 921	66 597

Źródło: Opracowanie własne na podst.: Główny Urząd Statystyczny w Łodzi,

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w województwie łódzkim w 2016 r., 2019 r., 2020 r i 2021 r.⁴

Przedstawione powyżej dane pozytywnie korespondują z niskim odsetkiem osób bezrobotnych, który w grudniu 2021 r. wyniósł 5,7% (dla przypomnienia w 2016 r. było to - 7,9%, w 2019 r. odsetek wyniósł rekordowe 4,7%, a w 2020 r. było to 5,9%).

Mapy z 2019 r. wskazują, iż obszar rewitalizacji miasta Łodzi w przeważającej części pokryty był heksagonami, które symbolizowały dodatni wskaźnik podmiotów ekonomicznych zarejestrowanych w stosunku do wyrejestrowanych przypadających na 100 firm istniejących. W 2020 r. proporcje wyglądały już inaczej, ponieważ znacznie przybyło heksagonów w kolorze ciemnoszarym, symbolizującym przewagę firm wyrejestrowanych nad zarejestrowanymi. W 2021 r. sytuacja ponownie

⁴https://lodz.stat.gov.pl/files/gfx/lodz/pl/defaultaktualnosci/749/2/15/1/202102_s_podmioty_gosp_narod_regon_lodz.pdf

uległa odwróceniu, ponieważ kolor ciemnoszary został zastąpiony przez jasnoszary i pomarańczowy, co oznacza dodatni bilans zarejestrowanych minus wyrejestrowanych firm przypadających na 100 firm istniejących. Układ jest zobrazowany na Mapie nr 22.

W 2019 r. obszary oznaczone kolorem ciemnoszarym występowały nielicznie (nieco gęściej w 2016 r.) i można było je zaobserwować w centrum Starych Bałut, w bezpośrednim sąsiedztwie Nowego Centrum Łodzi (zmniejszenie liczby takich pól w tej okolicy w 2019 r. mogło być spowodowane trwającymi tam wówczas pracami budowlanymi, m.in. na ul. Traugutta, przy Bramie Miasta lub przygotowywaniem kolejnych inwestycji), w obrębie ulic Sienkiewicza, Nawrot, Targowa, Tylnej oraz w południowym „ogonku” obszaru rewitalizacji. Ponadto w pierwszym z analizowanych roczników kompleksy pól w kolorze szarym widoczne były na Starym Polesiu. Trzy lata później niemal zanikły. Z wyjątkiem wspomnianej części NCŁ w pozostałych trzech wzmiankowanych rejonach przeważają często mocno zużyte budynki, a ponadto miejsca te przewijają się w opisach, dotyczących innych wskaźników, w tym między innymi tych związanych z wyższym odsetkiem bezrobocia. Najprawdopodobniej więc nie zapewniały one optymalnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej.

Ponadto warto zwrócić uwagę na 2 lokalizacje, gdzie w 2019 r. widoczne były zespoły heksagonów o wartości wskaźnika pomiędzy 0,00 a 0,75. Pierwszy z nich znajdował się wzdłuż ul. Ogrodowej w bezpośrednim sąsiedztwie Manufaktury, drugi natomiast w okolicy ul. Włókienniczej. Były to miejsca, gdzie trwały intensywne prace budowlane związane z procesem rewitalizacji, w związku z czym działające tam firmy natrafiały na pewne niedogodności w funkcjonowaniu. Jednak perspektywa ich zakończenia dawała szansę na dynamiczny rozwój przedsiębiorczości w tych rejonach już w niedalekiej przyszłości.

W roku 2021 najlepszymi rejonami dla rozwoju i prowadzenia działalności gospodarczej okazywały się być kwartały skoncentrowane w centrum obszaru rewitalizacji, dla którego osią jest ul. Piotrkowska. Widoczne na mapie nr 22 wyższe wartości opisywanego wskaźnika rozciągały się na zachód, dochodząc aż do granicy obszaru rewitalizacji na al. Włókniarzy pomiędzy ul. Struga a Mickiewicza.

Podsumowując, obszar rewitalizacji jest miejscem dość ożywionego życia gospodarczego. Dane statystyczne wskazują, iż mimo pandemii nadal więcej firm powstaje niż jest zamykanych. Przedsiębiorcy znajdowali również rozwiązanie problemów powodowanych przez lock-downy w zawieszeniu swojej działalności, aby móc przeczekać najtrudniejszy okres. Widoczny jest jednak fakt wymuszonego ograniczenia działalności gospodarczej w trakcie trwania pandemii przez wiele firm w 2021 r., dla niektórych skutkujący zamknięciem.

Mapa 21. Natężenie problemu słabnięcia firm

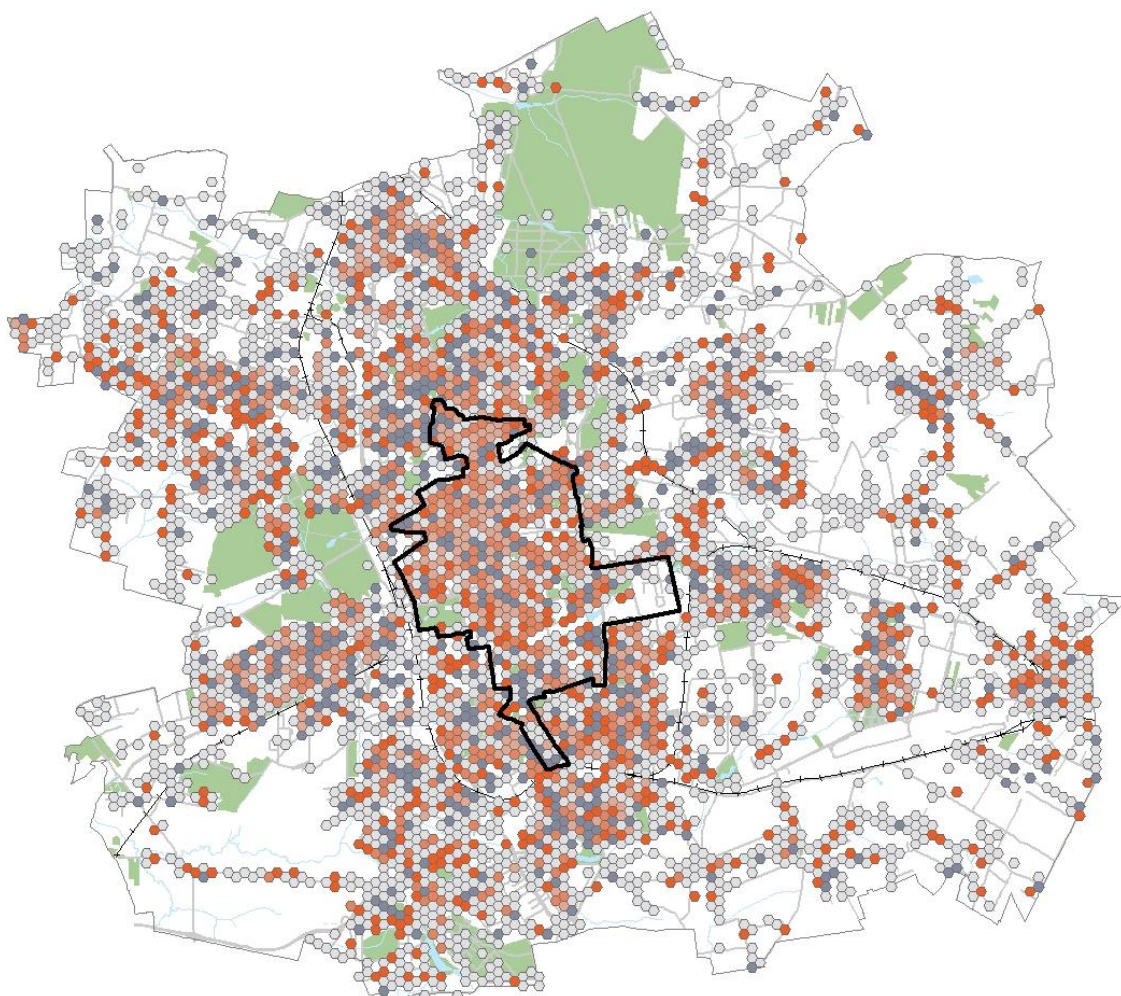
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

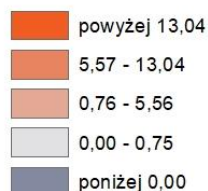
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie problemu słabnięcia firm (G15)

2021 r.

Zarejestrowania minus wyrejestrowania firm przypadające na 100 firm istniejących

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Podmioty nowo zarejestrowane

Podobnie jak w przypadku Mapy nr 21, dotyczącej natężenia problemu słabnięcia firm, pokazującej zarejestrowania minus wyrejestrowania firm przypadających na 100 firm istniejących, również w tym przypadku warto wesprzeć się danymi z Głównego Urzędu Statystycznego pokazującymi skalę i trendy związane z liczbą nowych podmiotów gospodarczych rejestrowanych w Łodzi i regionie. W 2016 r. w województwie łódzkim zarejestrowano 20,4 tys. nowych podmiotów gospodarczych (o 0,2% więcej niż rok wcześniej), w tym 17,0 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (o 1,7% mniej niż w 2015 r.), 2 034 spółki handlowe (o 14,8% więcej niż w roku poprzednim) oraz 412 spółek cywilnych (o 1,0% mniej niż w 2015 r.). Najwięcej podmiotów podjęło działalność w ramach sekcji: „Handel; naprawa pojazdów samochodowych” (4,9 tys. podmiotów, tj. 24,1% jednostek nowo powstałych), „Budownictwo” (2,9 tys., tj. 14,2%) oraz „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (2,0 tys., tj. 10,0%). 37,6% wszystkich nowo powstałych jednostek w województwie, zarejestrowano w Łodzi (7,7 tys.).

Dla porównania w 2019 r. w województwie łódzkim zarejestrowano 21,5 tys. nowych podmiotów gospodarczych, co było liczbą o 1,0% mniejszą niż w roku poprzednim. Wśród nich 17,7 tys. to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (o 1,5% mniej niż w 2018 r.), 2,1 tys. to spółki handlowe (wzrost o 6,8%) oraz 0,4 tys. to spółki cywilne (spadek o 6,0%). Najwięcej podmiotów podjęło działalność w ramach sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (4,3 tys. podmiotów, co stanowi 19,9% jednostek nowo powstałych), budownictwo (3,8 tys., tj. 17,9%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (2,1 tys., tj. 9,7%). Spośród wszystkich nowo powstałych jednostek w województwie 35,0% (7,5 tys.) zarejestrowano w Łodzi.

W 2020 r. natomiast w województwie łódzkim zarejestrowano 18,3 tys. nowych podmiotów gospodarczych, co jednak było liczbą o 14,7% mniejszą niż w roku poprzednim. Wśród nich 15,1 tys. to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (o 14,8% mniej niż w 2019 r.), 2,2 tys. to spółki handlowe (wzrost o 4,3%) oraz 0,3 tys. to spółki cywilne (spadek o 16,9%). Najwięcej podmiotów podjęło działalność w ramach sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (4,0 tys. podmiotów, co stanowi 21,6% jednostek nowo powstałych), budownictwo (3,3 tys., tj. 17,8%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (1,7 tys., tj. 9,5%). Spośród wszystkich nowo powstałych jednostek w województwie 35,4% (6,5 tys.) zarejestrowano w Łodzi.

Z kolei w 2021 r. w województwie łódzkim zarejestrowano 20,2 tys. nowych podmiotów gospodarczych (o 10,6% więcej niż w roku poprzednim). Wśród nich 16,7 tys. stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (o 10,4% więcej niż w 2020 r.), 2,4 tys. były to spółki handlowe (o 11,6% więcej niż rok wcześniej) oraz 0,4 tys. stanowiły spółki cywilne (o 14,2% więcej niż w 2020 r.). Ponownie najwięcej podmiotów podjęło działalność w ramach sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (4,1 tys. podmiotów, co stanowi 20,2% jednostek nowo powstałych), budownictwo (3,5 tys., tj. 17,5%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (2,1 tys., tj. 10,5%). Spośród wszystkich nowo powstałych jednostek w województwie 38,8% (7,9 tys.) zarejestrowano w Łodzi.

Mapa nr 22 ilustruje optymizm gospodarczy, pokazując liczbę nowo zarejestrowanych firm na 1 tys. ludności. Obszar rewitalizacji niezmiennie pozostaje miejscem, w którym intensywnie powstają nowe firmy.

W latach 2016 – 2019 największa liczba takich firm lokowała się wzdłuż osi wschód-zachód, wyznaczonej przez ul. Mickiewicza i Piłsudskiego na odcinku pomiędzy ul. Żeromskiego a Kilińskiego.

Rejon ten widocznie rozlewał się ku północy wzdłuż ul. Kościuszki, Piotrkowskiej i Sienkiewicza (w obu obserwowanych rocznikach przeważająca wartość wskaźnika w tym rejonie to 12,21–26,32 firmy na 1 tys. mieszkańców), mniej więcej aż do wysokości linii ulic Zielonej i Narutowicza. Ponadto, zauważalnych było kilka innych odosobnionych enklaw, również grupujących pola o najwyższej wartości wskaźnika, a wokół siebie te o wartościach nieco niższych. Były one zlokalizowane:

1. w południowo zachodniej części Starego Polesia w rejonie wyznaczonym przebiegiem ul. Włókniarzy, Struga, Żeromskiego, Mickiewicza,
2. w północnej części Nowego Centrum Łodzi, a więc w okolicy dobrze skomunikowanej dzięki dworcowi multimodalnemu, znajdującemu się w sąsiedztwie licznie rozsianych jednostek Uniwersytetu Łódzkiego i systematycznie wzbogacanej o kolejne, nowoczesne obiekty biurowe,
3. na obszarze kwartałów sąsiadujących z Białą Fabryką (której centralnymi punktami w najbliższej przyszłości mogą stać się takie inwestycje jak Ogrody Geyera oraz Fuzja).

W 2020 r. tendencja zmieniła się, gdyż najwięcej nowych podmiotów gospodarczych pojawiło się na kierunku północ-południe, wzdłuż osi ul. Piotrkowskiej na odcinku pomiędzy Radwańską/Brzeźną, a Więckowskiego/Jaracza. W swojej środkowej części rejon rozlewa się szerzej z delikatną tendencją na korzyść Starego Polesia.

W 2021 r. najbardziej widoczne pozostały enklawy z wysoką wartością wskaźnika w okolicach Białej Fabryki oraz na terenie Księżego Młyna. Wyrażna przestała być oś północ-południe, wzdłuż ul. Piotrkowskiej.

Konkludując, przede wszystkim dzięki centralnej części, w której lokuje się wiele nowych firm, obszar rewitalizacji pozytywnie wyróżnia się na tle pozostałych rejonów, prezentowanych na mapie przez większe, zwarte skupiska siatki heksagonalnej (jak np. tereny osiedli Retkinia, Teofilów, Dąbrowa, Widzew). Świadczy to o tym, że prowadzone w centrum inwestycje, mające na celu tworzenie jak największej liczby atrakcyjnych, zadbanych przestrzeni miejskich, rzeczywiście skłaniają ludzi do częstszych odwiedzin, a także spędzania tam wolnego czasu. To natomiast stwarza dobrą koniunkturę dla lokowania się w okolicy firm o różnych profilach działalności gospodarczej i różnych wielkościach, adresujących swoją działalność do klienta o zróżnicowanych potrzebach i oczekiwaniach.

Mapa 22. optymizm

gospodarczy

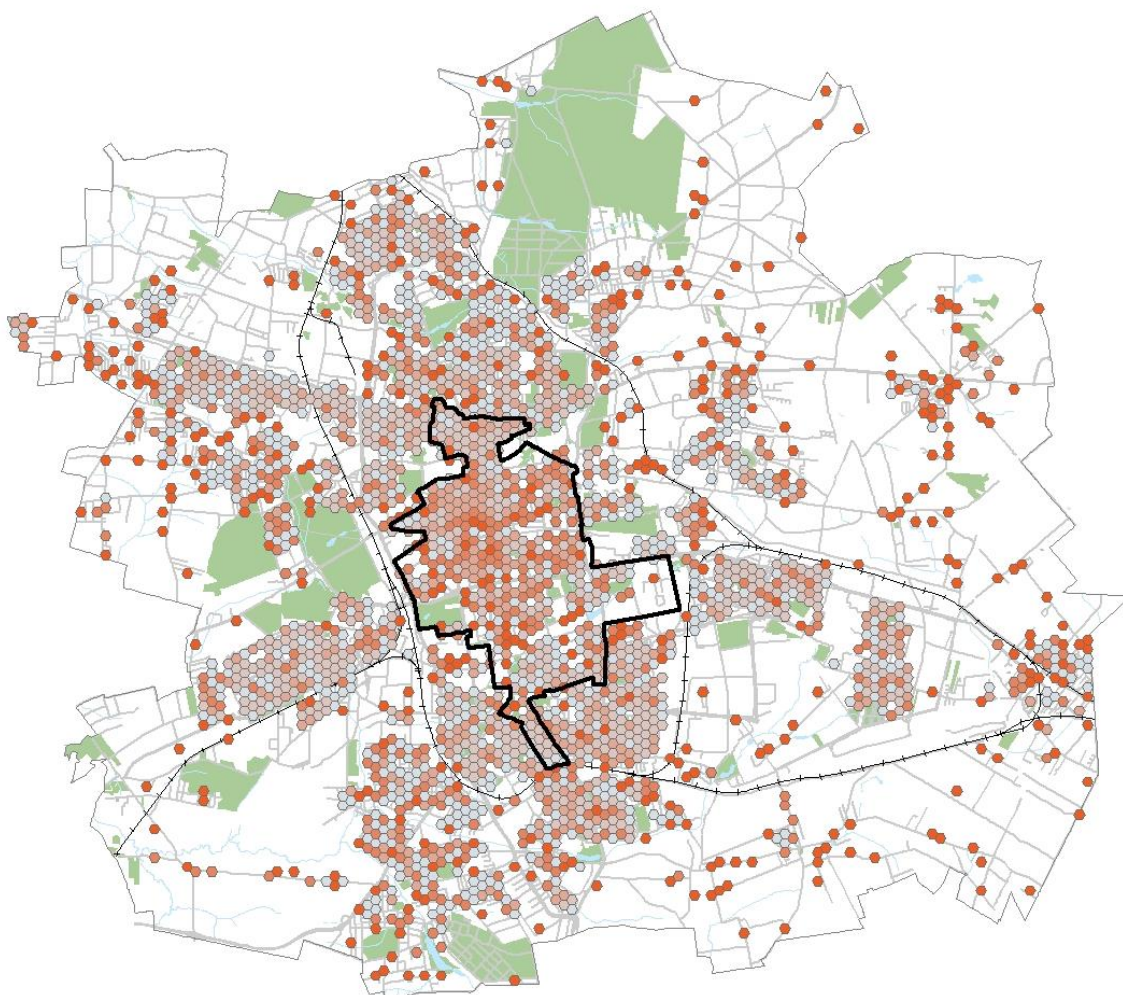
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

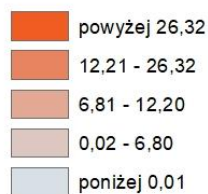
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Optymizm gospodarczy (G25)

2021 r.

Liczba nowo zarejestrowanych firm na 1 tys. ludności

**ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI**

Źródło: **Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji**

2.3 Sfera techniczna

Natężenie problemu niskiej emisji

Istotną przyczyną zgonów w Polsce jest niska emisja, czyli emisja pyłów i szkodliwych gazów na wysokości do 40 m. Zanieczyszczenia te pochodzą głównie z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych, w których spalanie węgla odbywa się w nieefektywny sposób, a także z transportu spalinowego.

Niska emisja powoduje częstsze występowanie chorób alergicznych, zapalenia spojówek, astmy, poronień i niższej wagi urodzeniowej noworodków, POChP (przewlekłej, obturacyjnej choroby płuc), nowotworów (w tym raka płuc). Ponadto obserwacje wskaźników umieralności wskazują na korelację wyższych odsetków zgonów w okresach o odnotowanych podwyższonych poziomach zanieczyszczenia powietrza pyłami.

Nie tylko zdrowie pojedynczych ludzi jest narażone w wyniku ekspozycji na niską emisję. Powoduje ona także m.in. zmiany klimatyczne, kwaśne deszcze, przenikanie zanieczyszczeń do wód i gleb, niszczenie zabytków i fasad budynków (w wyniku osadzania się na nich dwutlenku siarki).

Cechą charakterystyczną niskiej emisji jest to, że powodowana jest przez liczne źródła wprowadzające zanieczyszczenia do powietrza. Niestety niska innowacyjność polskiej energetyki nadal wymusza stosowanie przestarzałych i nieekologicznych rozwiązań, co jest szczególnie odczuwalne w Łodzi, która nigdy nie została wsparta systemowym rozwiązaniem, umożliwiającym podłączenie całego centrum miasta oraz wszystkich rozbudowujących się przedmieść do miejskiej sieci ciepłowniczej. Z tego powodu cały obszar rewitalizacji stał się miejscem występowania wysokiego natężenia szkodliwej niskiej emisji. Składa się na nią produkcja własna zanieczyszczeń, ale również nawiewanie ich z innych rejonów miasta, a także z otaczających Łódź miejscowości. Dodatkowym aspektem miejscowo pogarszającym sytuację jest gęsta zabudowa śródmiejska utrudniająca przewietrzanie tych lokalizacji. Niestety braki danych nie pozwalają na stworzenie map dotyczących 2016 r., dlatego też monitorowanie sytuacji w tym zakresie opiera się na danych z 2019, 2020 i 2021 r. Wysoce prawdopodobne jest jednak, że sytuacja w porównaniu z 2016 r. ulega niewielkiej, ale systematycznej poprawie, co jest skutkiem prowadzonych już w obserwowanym okresie remontów oraz realizacji cieszącego się rosnącą popularnością gminnego programu bezzwrotnych dopłat do wymiany nieekologicznych pieców. Ponadto dostępne są inne źródła współfinansowania wymiany źródeł ciepła na bardziej ekologiczne i inwestycji termomodernizacyjnych poprawiających charakterystykę energetyczną budynków, także tych w zasobie prywatnym.

Warto wspomnieć, że do końca czerwca 2022 utworzona ma zostać ogólnopolska baza - Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków. Obowiązek przekazania szczegółowych danych o sposobie ogrzewania dotyczy wszystkich budynków, bez względu na ich strukturę własności. Dane te, mamy nadzieję, pozwolą na szczegółowe analizy dotyczące źródeł niskiej emisji na terenie całego miasta. Obecnie wskaźniki podlegające monitorowaniu pozwalają jedynie na zilustrowanie sytuacji w lokalach komunalnych. Dzięki temu zniesiona zostanie także niedoskonałość stosowanego wskaźnika polegająca na „znikaniu” z map lokali komunalnych, które uległy przekształceniu własnościowemu

(najczęściej w wyniku wykupu przez najemców) a nie tylko tych, w których nastąpiła wymiana źródeł ciepła.

Mieszkania komunalne ogrzewane indywidualnymi paleniskami, których lokalizację ilustrują poniższe mapy znajdują się w przeważającej większości w granicach obszaru rewitalizacji. Wynika to z faktu, że większość zasobu komunalnego skumulowane jest w części centralnej Łodzi. Są to jednocześnie rejony, gdzie występuje najstarsza zabudowa miejska, często mocno zdekapitalizowana, a na znacznej części 3-hektarowych heksagonów znaleźć możemy więcej niż 20 lokali komunalnych, ogrzewanych paliwami stałymi. Dokładnie te same rejony wspomniane były również w kontekście innych analizowanych w niniejszym opracowaniu map, a są to: „Stare Bałuty”, „Stare Polesie i Centrum”, zachodnio - północna część „Starego Widzewa”, południowa część „Górnej-Północ” i część obszaru rewitalizacji wyodrębniona w opisach tego raportu jako „Południe”. Sytuacja ta potwierdza nakładanie i przeplatanie się na tych obszarach licznych problemów społecznych i techniczno - przestrzennych, wymuszając złożone, kompleksowe i dopasowane do potrzeb podejście, które będzie w stanie doprowadzić do zmiany charakteru całych kompleksów kwartałów centralnej części miasta, zarówno na płaszczyźnie społecznej, jak i infrastrukturalnej.

Mapa dotycząca tego roku wskazuje na największe nasilenie problemu niskiej emisji w niemal tych samych miejscach co mapa z roku poprzedzającego, choć w stosunku do roku 2020 widać pewne oznaki poprawy (mapa ukazująca sytuację w roku 2020 znalazła się w tym raporcie dla ułatwienia porównań). Pozytywnie zmienia się część heksów na obszarze „Centrum” – zwłaszcza w okolicy ul. Włókienniczej / Wschodniej i w pobliżu parku im. Sienkiewicza oraz „Śródmieścia Wschód” przy północnej granicy obszaru rewitalizacji. Także wyraźnie spada liczba lokali komunalnych opalanych piecami na paliwa stałe na obszarach „Górna – Północ” i „Południe”. Należy jednak podchodzić do interpretacji tych zmian z ostrożnością, mając na uwadze fakt, że poza wymianą źródeł ogrzewania trwa proces wykupu mieszkań – na co wskazuje także „znikanie” niektórych pól analizy z map dla tej okolicy.

Warto także odnotować spadek liczby mieszkań komunalnych z tzw. „kopciuchami” także poza obszarem rewitalizacji, szczególnie na obszarze dawnej dzielnicy Górna oraz na obszarze Bałut, co z uwagi na charakter opisywanego zjawiska ma znaczenie dla wszystkich mieszkanki i mieszkańców Łodzi.

Proces rewitalizacji, w jego wymiarze inwestycji remontowych, jest więc olbrzymią szansą, aby odwracać negatywne trendy i niwelować infrastrukturalne niedostatki Łodzi. Od rozpoczęcia realizacji wdrażana są szeroko rozwiązania mające na celu przeciwdziałanie niekorzystnemu zjawisku „niskiej

emisji”, które dotyka niemal wszystkich Łodzian (nie tylko tych mieszkających na obszarze rewitalizacji):

- remonty budynków mieszkalnych mające na celu ograniczenie utraty energii w procesie ogrzewania (koniecznym staje się podkreślenie faktu, iż nie zawsze stosowanie ociepleń murów budynków jest możliwe, z uwagi na ich obecność w ewidencji lub rejestrze zabytków);
- podłączanie remontowanych budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej i gazowej, umożliwiające eliminację punktowych, nieekologicznych źródeł ciepła;
- wdrożenie programu wymiany pieców dla nieruchomości nie znajdujących się w zasobie komunalnym zarówno dla wspólnot mieszkaniowych, jak i właścicieli indywidualnych (mogą z niego korzystać mieszkańcy całej Łodzi),
- ograniczenie emisji komunikacyjnej, pochodzącej z ruchu samochodowego, poprzez uspokojenie ruchu na śródmiejskich ulicach oraz unowocześnianie transportu publicznego.

Mając na uwadze powyższe oraz politykę UE w zakresie tzw. „Zielonego Ładu”, warto dalej wdrażać i upowszechniać działania, które mają na celu redukcję szkód związanych z niską emisją, przede wszystkim poprzez rozwój zieleni miejskiej, która będzie w stanie pochłaniać dwutlenek węgla i szkodliwe związki, a także magazynować wilgoć zmniejszającą zapylenie obszarów miejskich, wspierając interwencje tam, gdzie to możliwe, instalacjami z zakresu małej retencji.

⁵ Por: Raport NFZ „Analiza przyczyn wzrostu liczby zgonów w Polsce 2017 w roku”
<https://zdrowedane.nfz.gov.pl/course/view.php?id=10> oraz ”Morowe powietrze” - wywiad z prof. Tadeuszem Zielonką, Polityka nr 23 z2020 roku (3264) str. 21

Mapa 23a i 23b. Lokale mieszkalne ogrzewane indywidualnymi paleniskami na paliwa stałe (w liczbach bezwzględnych)

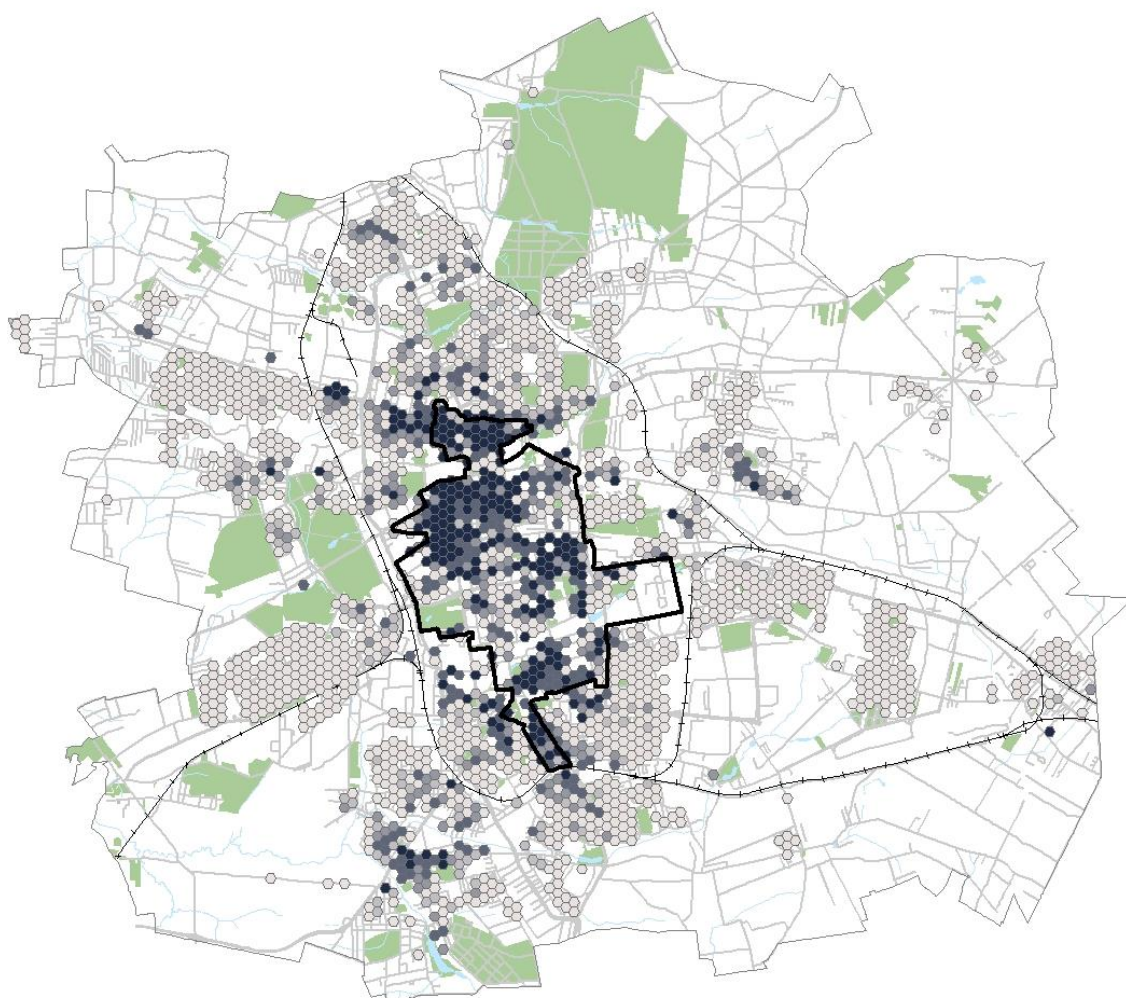
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

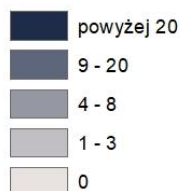
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Niska emisja

2021 r.

Lokale komunalne ogrzewane paliwami stałymi - liczba bezwzględna

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

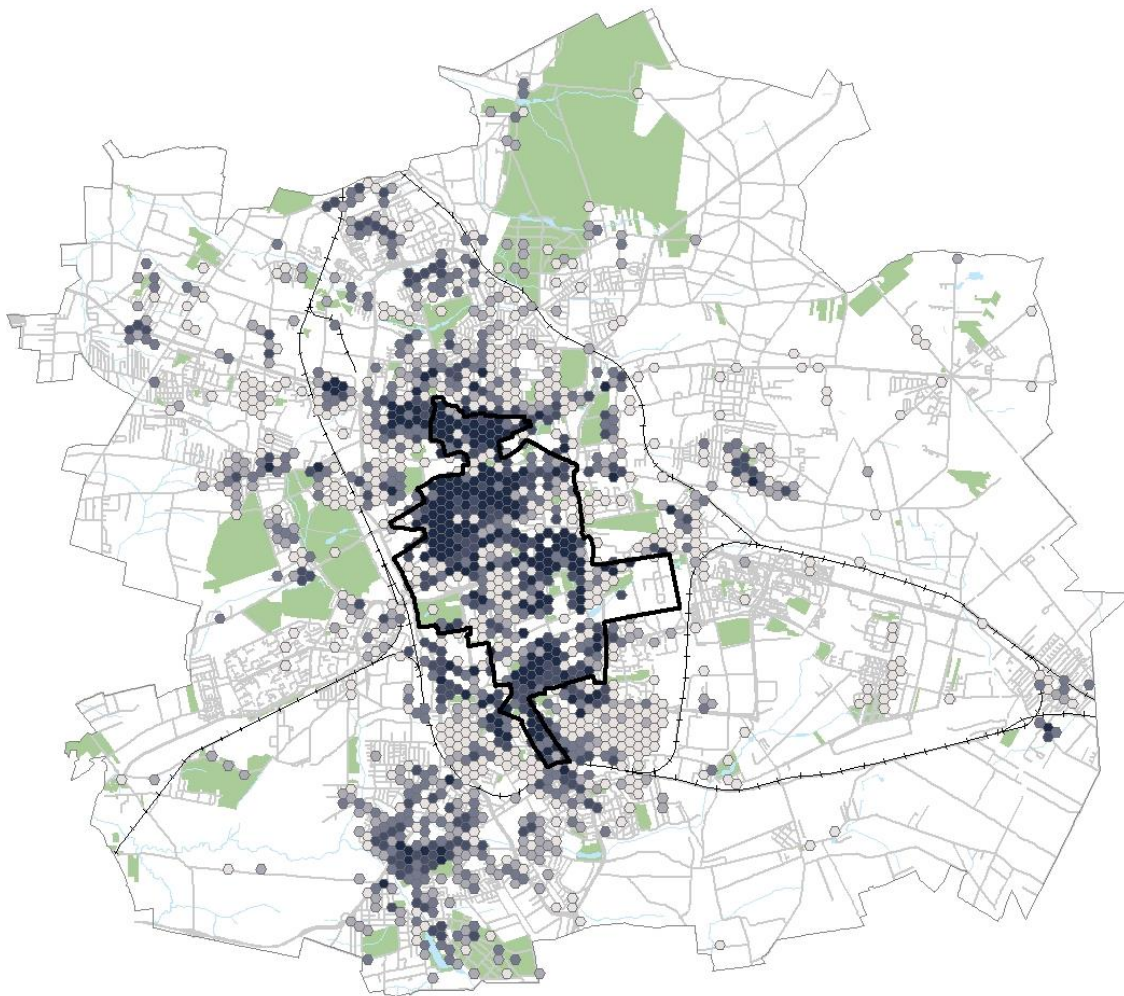
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

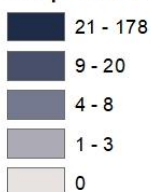

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Lokale mieszkalne ogrzewane indywidualnymi paleniskami
na paliwa stałe - liczba bezwzględna

2020 r.

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Mapa 24. Natężenie problemu niskiej emisji

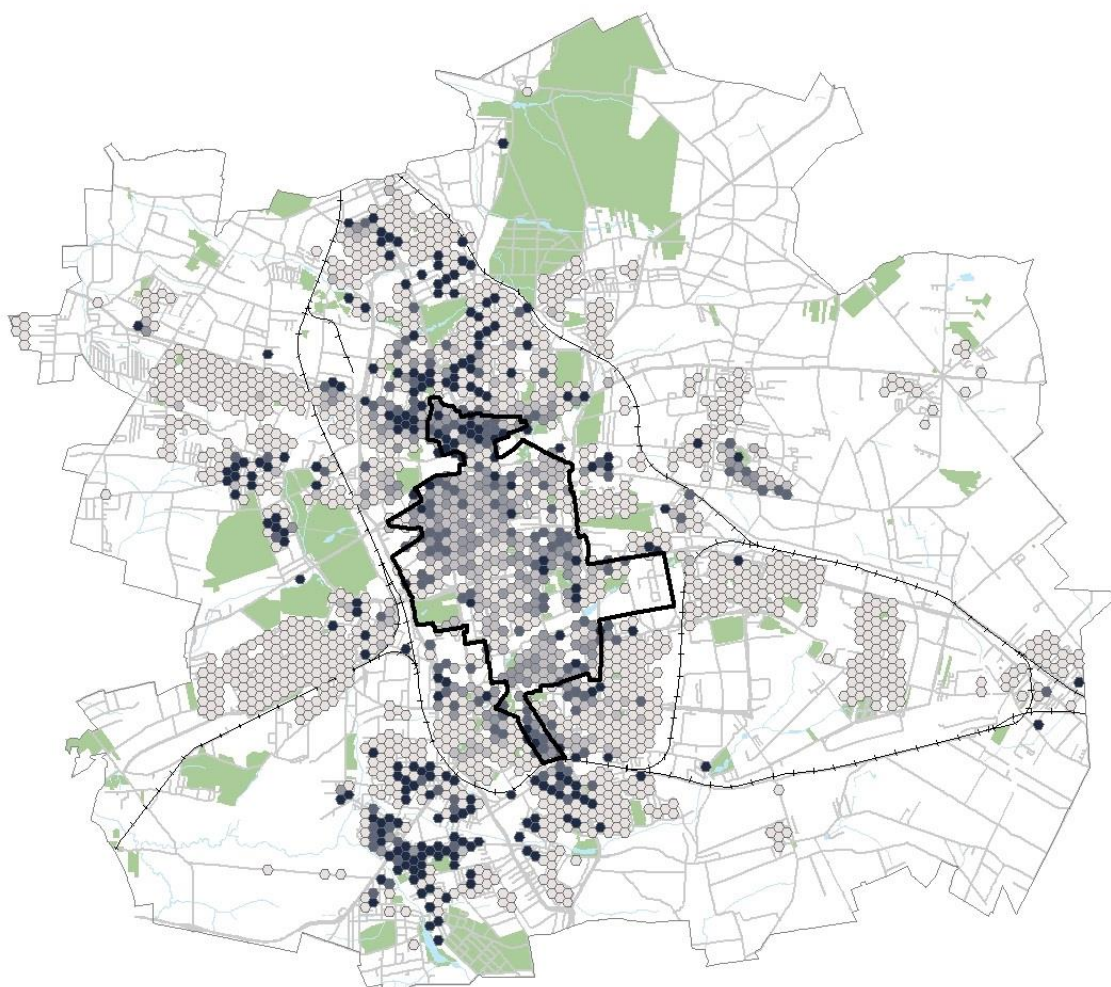
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Natężenie problemu niskiej emisji (G16)

2021 r.

Lokale komunalne ogrzewane paliwami stałymi jako odsetek lokali komunalnych na danym obszarze

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Stan budynków znajdujących się w ewidencji i rejestrze zabytków

W raporcie obrazującym stan techniczny obszaru rewitalizacji za rok 2020 znalazły się mapy opisujące odpowiednio wskaźniki dotyczące:

- odsetka budynków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków niewymagających remontu,
- odsetka budynków wpisanych do rejestru zabytków niewymagających remontu.

Budynki zabytkowe w przeważającej części występują w łódzkiej strefie wielkomiejskiej, którą swoimi granicami obejmuje w całości obszar rewitalizacji miasta Łodzi.

W związku ze zmianą zapisów Przedsięwzięcia 102 w Gminnym Programie Rewitalizacji miasta Łodzi wprowadzoną w grudniu 2020 roku, która polegała na odejściu od corocznej inwentaryzacji stanu walorów krajobrazu kulturowego na rzecz systematycznej (nie rzadziej niż raz na trzy lata) prowadzonej z natury inwentaryzacji wszystkich obiektów wpisanych do ewidencji oraz rejestru analiza ta pojawi się w kolejnych raportach. W roku 2021 nie prowadzono oceny stanu budynków zabytkowych wobec czego dane te nie są raportowane.

2.4 Sfera środowiskowa

Zieleń miejska na obszarze rewitalizacji

Mało która aglomeracja w Polsce może pochwalić się tak wieloma parkami i terenami zieleni co Łódź. Na terenie miasta funkcjonuje ponad 30 miejskich parków o łącznej powierzchni blisko 500 ha z czego 13 z nich stanowią parki zabytkowe objęte ochroną konserwatorską. Zlokalizowane są w przeważającej części na obszarze zamkniętym linią kolei obwodowej. Dodatkowo do terenów o charakterze parkowym zaliczyć możemy: Ogród Botaniczny, Miejski Ogród Zoologiczny, kilka ośrodków sportu i rekreacji oraz liczne skwery i zieleńce. Jednym z ulubionych miejsc spacerowych mieszkańców Łodzi jest największy kompleks leśny w granicach miasta, czyli Las Łągiewnicki o powierzchni ok. 1250 hektarów.

Łódzianie coraz bardziej cenią bliskość obszarów zielonych w pobliżu miejsca ich zamieszkania. Jest to istotny argument decydujący o zamieszkaniu w konkretnym miejscu. Z tego też powodu, chcąc zwiększyć atrakcyjność centralnej części naszego miasta i zachęcić Łódzian do osiedlania się na obszarze rewitalizacji, niezwykle ważną kwestią jest zazielenianie obszarów, które oddalone są od miejskich parków i w sąsiedztwie których brakuje lokalizacji sprzyjających wypoczynkowi oraz rekreacji w cieniu drzew, krzewów, pośród schludnie utrzymanych trawników lub łąk miejskich.

Zgodnie z zapisami Gminnego Programu Rewitalizacji, jednym z jego celów strategicznych jest ożywienie obszarów zamieszkania, co realizowane jest również poprzez: tworzenie dostępu do zieleni, miejsc zacienionych i przewietrzanych oraz – o ile w danej lokalizacji jest to możliwe – wyposażonych w źródła wody w formie m.in. fontann płaskich, źródeł ulicznych itp. Istotnym wskazaniem w tym zakresie jest również dbałość o inne sposoby dostosowania obszaru rewitalizacji do zachodzących zmian klimatycznych.

Działania te podejmowane są w ramach realizowanych inwestycji, prowadzonych w istniejących już parkach, ale przewidujących również tworzenie nowych zielonych przestrzeni (parki kieszonkowe, zielone ulice, skwery) na terenach, gdzie do tej pory drzew i krzewów nie było, lub rosły tam w sposób

dziki, nieuporządkowany. Elementami kluczowymi wielu inwestycji kubaturowych, jak również tych prowadzonych w pasach drogowych, stał się „zielony” komponent, wprowadzający zadbaną, odporną na trudne miejskie warunki roślinność tam, gdzie to tylko możliwe.

Poniżej znajdują się 2 mapy, które ilustrują nasadzenia i usunięcia zieleni urządzonej na terenie miasta ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji. Co istotne dla ich analizy, biorąc pod uwagę wartości oznaczone na skalach obu map, należy zwrócić uwagę na to, iż poszczególne przedziały mapy przyrostu potencjału zieleni urządzonej, mają wyższe wartości, niż te widniejące na mapie ubytków. Bardzo prawdopodobnym jest więc, że w miejsce usunięć drzew i krzewów w danej lokalizacji pojawiała się większa powierzchnia aktywna biologicznie. Ponadto pewnym jest, że jest to powierzchnia wyższej jakości, bardziej zadbana, pod względem estetyki i doboru gatunków roślin.

Mapa nr 28 pokazuje przyrost potencjału zieleni urządzonej mierzony nasadzeniami drzew i krzewów w metrach kwadratowych. Należy jednak podkreślić, że w tej analizie nie uwzględnia się nasadzeń realizowanych przez prywatne osoby czy podmioty z własnej inicjatywy (brak tego typu danych), a jedynie te realizowane przez jednostki miejskie oraz nasadzenia zastępcze. Wynika to z faktu, że źródłem informacji są dane gromadzone przez jednostki miejskie prowadzące takie prace oraz nadzorujące wykonywanie nasadzeń zastępczych (głównie Zarząd Inwestycji Miejskich, Zarząd Zieleni Miejskiej oraz Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa Urzędu Miasta). Rozproszone, pojedyncze heksagony bledszego koloru lub ich niewielkie zespoły widoczne są w wielu miejscach obszaru rewitalizacji. Koncentracja nasadzeń występowała na obszarze Starego Polesia, wzdłuż ulicy Uniwersyteckiej, w okolicach Parku Źródłiska i ulicy Przędzalnianej, w kwartale ulic Kilińskiego, Nawrot, Fabryczna, Tuwima, Parku im. Poniatowskiego.

Mapa nr 29 pokazuje ubytki potencjału zieleni urządzonej (usunięcia drzew i krzewów w metrach kwadratowych). Obejmują one zarówno zielenią żywą, jak i obumarłą/suchą. W statystykach wycinek uwzględniane są zarówno te prowadzone przez jednostki miejskie, jak też pozwolenia wydawane dla zewnętrznych podmiotów – głównie spółdzielni mieszkaniowych i dotyczące usuwania drzew i krzewów na ich terenach. Warto tu dodać, że Zarząd Zieleni Miejskiej w Łodzi usuwa tylko i wyłącznie drzewa oraz krzewy znajdujące się w złym stanie fitosanitarnym tj. drzewa i krzewy suche bądź zamierające. Wycinki drzew i krzewów żywych na terenach należących do gminy dokonywane są w przypadku kolizji z prowadzonymi inwestycjami, w szczególności drogowymi. Wycinki prowadzone były punktowo na całym obszarze rewitalizacji, a ich skala była mniejsza niż na pozostałej części miasta. Obszary koncentracji usunięć zieleni pokrywają się ze wskazanymi wyżej obszarami nasadzeń.

Mapa 25. Przyrost potencjału zieleni urządzonej

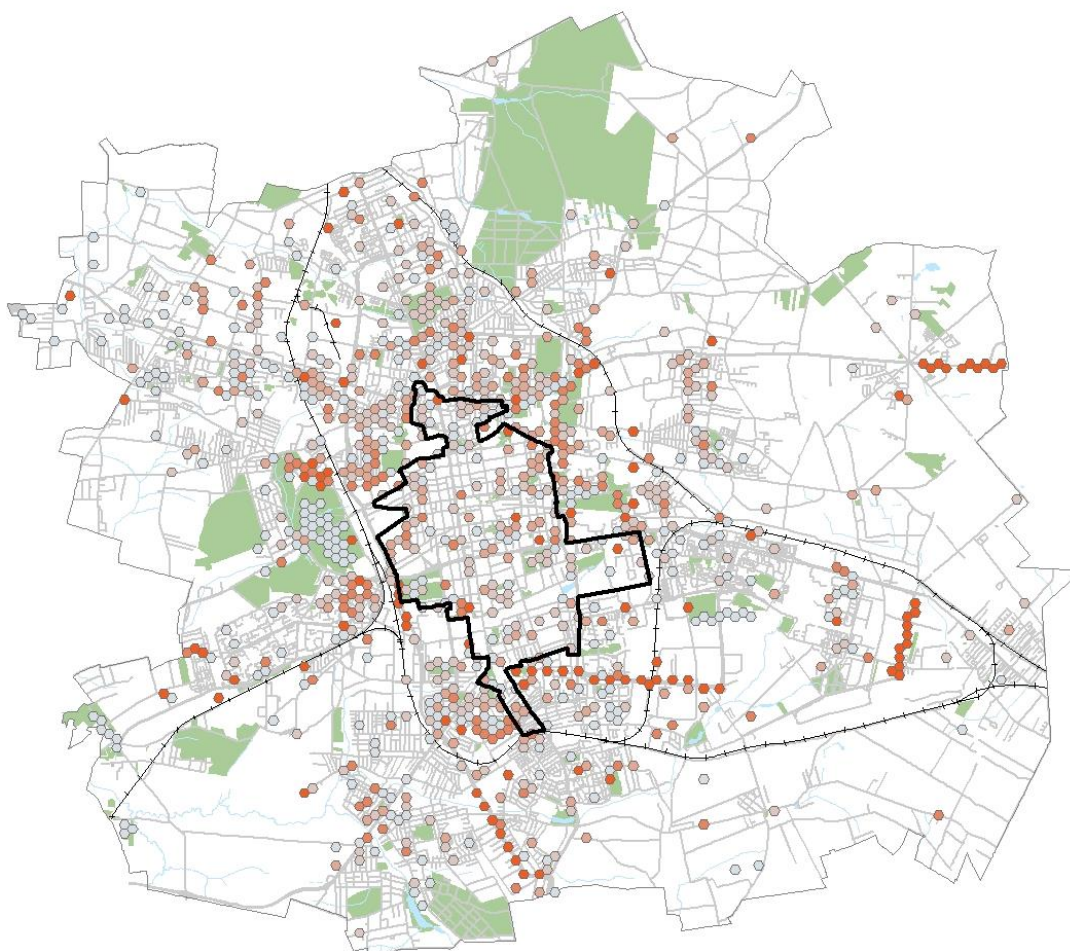
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

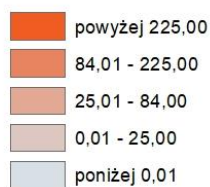
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Przyrost potencjału zieleni urządzonej (G29)

2021 r.

Nasadzenia krzewów i drzew w metrach kwadratowych

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

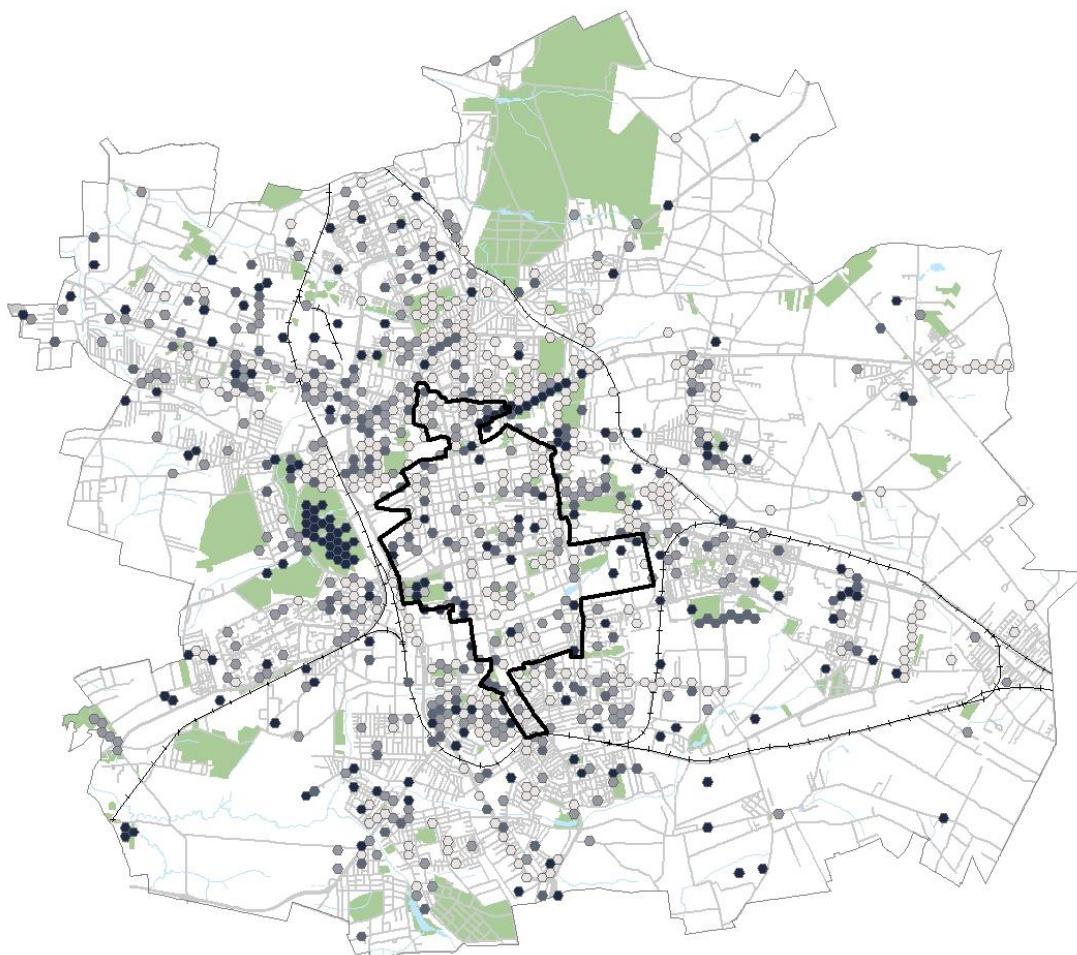
Mapa 26. Ubytki potencjału zieleni urządzonej

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

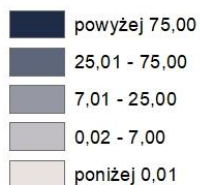
Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Ubytki potencjału zieleni urządzonej (G28)

2021 r.

Usunięcia krzewów i drzew w metrach kwadratowych

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

2.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Deficyt dostępu do transportu publicznego

System lokalnego transportu zbiorowego przeszedł gruntowną reformę dotyczącą układu linii w 2017 roku i nadal jest optymalizowany i poprawiany, aby odpowiedzieć na zapotrzebowania mieszkańców Łodzi. Pandemia koronawirusa miała wpływ na funkcjonowanie komunikacji publicznej (choćby poprzez ograniczenia liczby pasażerów mogących przebywać w jednym pojeździe lub wagonie).

Niestety braki danych nie pozwalają na stworzenie mapy dotyczącej 2016 r., dlatego też diagnoza opiera się wyłącznie na danych z 2019 i 2020 r. Warto zauważyć, że jeśli idzie o bliskość przystanków komunikacji zbiorowej sytuacji mamy do czynienia z sytuacją, w której wykluczenie komunikacyjne mieszkańców obszaru rewitalizacji niemal nie występuje. Pokazuje to mapa obrazująca liczbę mieszkańców zamieszkujących ponad 280 m od przystanku MPK i dalej niż 350 m od najbliższego węzła sieci transportu miejskiego jako odsetek mieszkańców ogółem. W 2021 r. pola o wskaźniku na poziomie 0,01 i wyższym występowały jedynie incydentalnie, a wskaźnik o najwyższym poziomie - powyżej 99,64 obserwowany jest jedynie na 1 polu, na terenie którego zbudowano niewielkie osiedle mieszkaniowe przy ul. Do Folwarku. Jest to dowodem, iż wykluczenie komunikacyjne na obszarze rewitalizacji w zasadzie nie występuje. Sytuacja, gdy najbliższym przystanek znajduje się daleko niż 350 m od miejsca zamieszkania znacznie częściej dotyczy obszarów Łodzi poza obszarem rewitalizacji. Niestety prowadzone na potrzeby monitoringu GPR analizy nie obejmują częstotliwości kursów ani liczby linii obsługujących poszczególne węzły transportowe, co ma decydujący wpływ na atrakcyjność komunikacji publicznej dla mieszkanki i mieszkańców.

Mapa 27. Deficyt dostępu do transportu publicznego

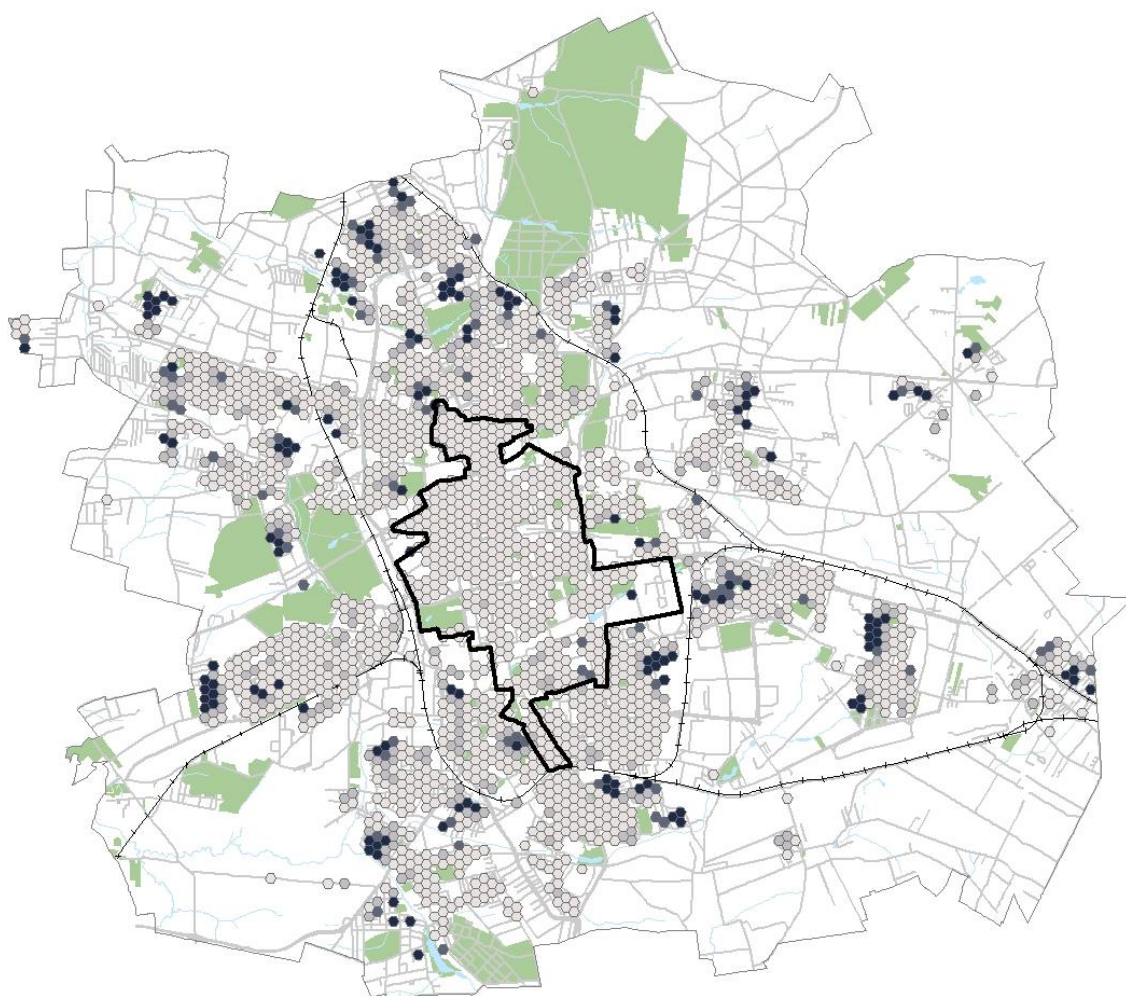
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Deficyt dostępu do transportu publicznego (G17)

2021 r.

Liczba osób mieszkających daleko od transportu publicznego jako odsetek mieszkańców ogółem

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

Atrakcyjne przestrzenie miejskie

Bliskość atrakcyjnych przestrzeni miejskich jest jednym z ważnych elementów służących do zachęcenia Łódzian do zamieszkania na obszarze, który wyznacza najstarsza zabudowa naszego miasta. Potwierdzają to badania opinii⁶ samych mieszkańców. Z tego też powodu zaprojektowanie i urządzenie atrakcyjnych przestrzeni miejskich o cechach inkluzywnych, stało się jednym z priorytetów inwestycyjnych Gminnego Programu Rewitalizacji. Dokument wskazuje, iż przestrzenie takie to „otwarte, bezpłatnie dostępne dla mieszkańców przestrzenie publiczne odpowiadające wytycznym miejskiego programu Atrakcyjne Przestrzenie Miejskie, a dodatkowo „zapraszające”, świadomie zaaranżowane – poprzez wysoką estetykę i odpowiednio dobrane funkcje – tak, aby skłaniać mieszkańców do bezinteresownego przebywania w niej (korzystania z niej nie tylko w celach techniczno-użytkowych)”. Powinny być projektowane zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego, przyjazne seniorom, a także gwarantujące niski poziom zagrożeń kryminalnych. Przestrzeń taka musi każdorazowo spełniać łącznie następujące warunki:

- ruch pieszy ma być w niej priorytetowym w stosunku do innych rodzajów transportu, - muszą być w niej zaprojektowane dostępne bezpłatnie miejsca do siedzenia – meble miejskie albo odpowiadające im funkcją elementy architektoniczne o odpowiedniej ergonomii i dostosowane do potrzeb różnych grup użytkowników;
- elementem jej aranżacji musi być zieleń miejska (z priorytetem dla zieleni wysokiej);
- istotnym komponentem jej infrastruktury musi być oświetlenie zapewniające przyjazne warunki przebywania w niej w porze wieczornej.

Obszar rewitalizacji miasta Łodzi nasycy się tak zdefiniowanymi atrakcyjnymi lokalizacjami. Od roku 2020 sytuacja w tym zakresie nie uległa znaczącym zmianom, stąd w raporcie zawarto dane z roku ubiegłego. Dane na Mapie opisującej deficyt dostępu do atrakcyjnych przestrzeni, ilustrują liczbę osób mieszkających daleko od ww. przestrzeni jako odsetek mieszkańców ogółem. Na przeważającej części opisywanego fragmentu powierzchni miasta brak dostępu do atrakcyjnych przestrzeni miejskich niemal nie występuje. Wyjątek od tej reguły stanowią 2 większe enklawy, których mieszkańcy nie mają atrakcyjnych przestrzeni w sąsiedztwie miejsca swojego zamieszkania. Znajdują się one na obrzeżach obszaru rewitalizacji, co związane jest z faktem, iż dla wskazania obszarów deficytowych, jako punkt odniesienia, wykorzystywano jedynie lokalizacje atrakcyjnych przestrzeni miejskich znajdujących się na obszarze rewitalizacji. Jeśli więc nawet w pobliżu wskazanych na mapie skupisk heksagonów

⁶ „Mieszkania w Łodzi. Jakich mieszkań poszukują Łódzianie? Liczą się zieleń, przystanek oraz supermarket”, Alicja Zboińska, Dziennik Łódzki, 12 maja 2022

o najwyższej wartości wskaźnika, znajduje się atrakcyjna przestrzeń, będąca poza jego granicą, to jej obecność nie jest uwzględniana, a są to:

1. większa część południowego „ogonka” obszaru rewitalizacji pomiędzy ulicami Rzgowską a Tuszyńską
2. obszar wokół ul. Kilińskiego pomiędzy ul. Milionową a Siedlecką.

W drugim przypadku warto zauważyć, że spora część tych terenów zajmowana jest przez zabudowę przemysłową i magazynową a także zabudowę jednorodzinną. Na tym obszarze znajdują się także np. ogrody działkowe, które choć są terenami zielonymi nie spełniają roli przestrzeni publicznych.

Wydaje się, że w tym przypadku rozwiązaniem mógłby być projekt przypominający „Zielone Polesie” lub tworzenie atrakcyjnych przestrzeni w miejsce najbardziej zdekapitalizowanych budynków o najniższym standardzie) wprowadzony dla terenów Górna – Północ i Południe.

Mapa 28. Deficyt dostępu do atrakcyjnych przestrzeni miejskich

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”

Deficyt dostępu do atrakcyjnych przestrzeni (G18)

2020 r.

Liczba osób mieszkających daleko od atrakcyjnej przestrzeni jako odsetek mieszkańców ogółem

ŁÓDZKI OŚRODEK
GEODEZJI

Źródło: Opracowanie Łódzkiego Ośrodka Geodezji

3. ANALIZA OSIĄGANIA CELÓW STRATEGICZNYCH PROGRAMU REWITALIZACJI

Na podstawie opisanych w rozdziale 2 zjawisk zachodzących na obszarze rewitalizacji, a także danych obrazujących te same zjawiska w poprzednich latach, opracowano informację na temat obserwowanych zmian, wskazujących na postęp w osiągnięciu celów Gminnego Programu Rewitalizacji. Do każdego z celów strategicznych przyporządkowane zostały wskaźniki stanu obszaru, obrazujące zachodzące zmiany⁷. Realizacja celów strategicznych przełoży się na realizację misji procesu rewitalizacji Łodzi:

„Wyzwolić potencjał centrum Łodzi i jego mieszkańców”

Misja ta określona w Programie została następująco:

- Łódź będzie wyciągać pomocną dłoń do każdego, kto znalazł się w trudnej sytuacji życiowej i stwarzać szanse na udział w pozytywnych efektach procesu rewitalizacji.
- Łódź będzie aktywnie wspierać rozwój przedsiębiorczości mieszkańców, którzy coraz chętniej będą chcieli brać sprawy zawodowe we własne ręce.
- Łódź przywróci dumę z zamieszkiwania w centrum, zmieni je w obszar inspirujący.
- Łódź będzie utrzymywać wśród mieszkańców poczucie wspólnoty i współodpowiedzialności za własne miasto.
- Łódź zmieni przestrzeń martwą i opuszczone w miejsca tętniące życiem miejskim.
- Łódź dołączy do największych atrakcji turystycznych kraju jako kreatywna przestrzeń miejska stworzona na unikatowej w skali Europy przemysłowej zabudowie mieszkalnej, rezydencjonalnej i pofabrycznej.
- Łodzianie będą postrzegani w kraju i na świecie jako społeczność przyjazna różnorodności kulturowej, żyjąca z poszanowaniem środowiska naturalnego, kreatywna i przedsiębiorcza, a przede wszystkim solidarna i dbająca o słabszych.

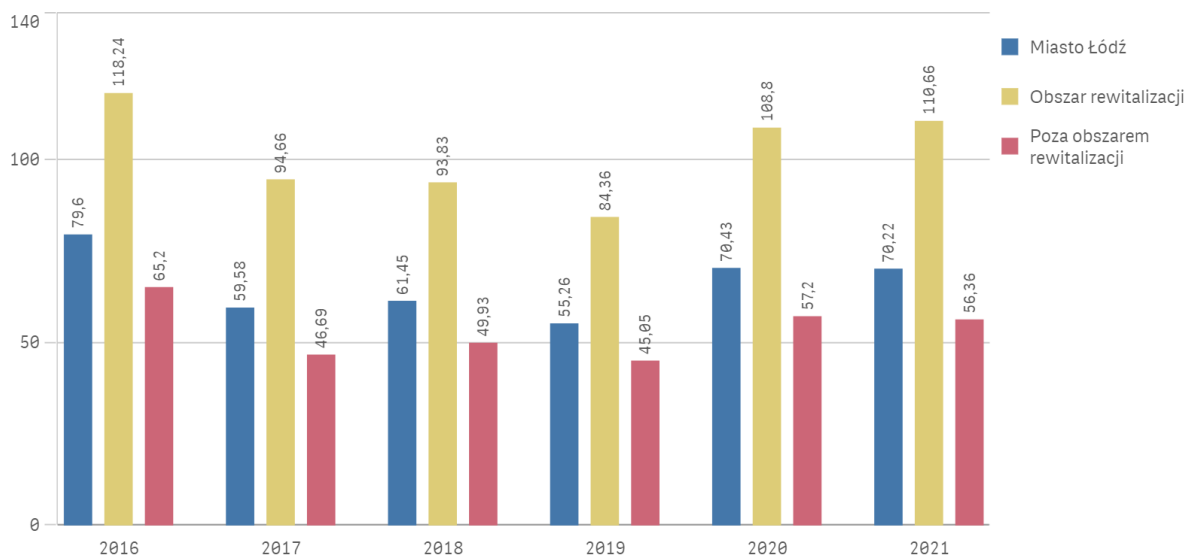
3.1. Cel 1 – Uzyskać spójność społeczną

Poniżej zaprezentowany został przegląd wskaźników obrazujących realizację poszczególnych celów Gminnego Programu Rewitalizacji w ujęciu czasowym. Porównania dotyczą sytuacji w całym mieście i obserwowanych na tym tle zjawisk na obszarze rewitalizacji oraz poza nim. Założeniem przyświecającym procesom rewitalizacji jest ograniczanie zjawisk kryzysowych i wzmacnianie potencjałów tak, by zmiany w pozytywnym kierunku na rewitalizowanych terenach zachodziły intensywniej niż na średnim poziomie w odniesieniu do ich stanu w całym mieście. W dłuższym horyzoncie pozwoli to na zniwelowanie sytuacji kryzysowej.

⁷ Wartość poszczególnych wskaźników zaprezentowano w podziale na obszar rewitalizacji, pozostały obszar miasta oraz całe miasto. Odpowiednie dane uzyskano wyciągając średnią z wartości wskaźnika w heksagonach znajdujących się na danym obszarze.

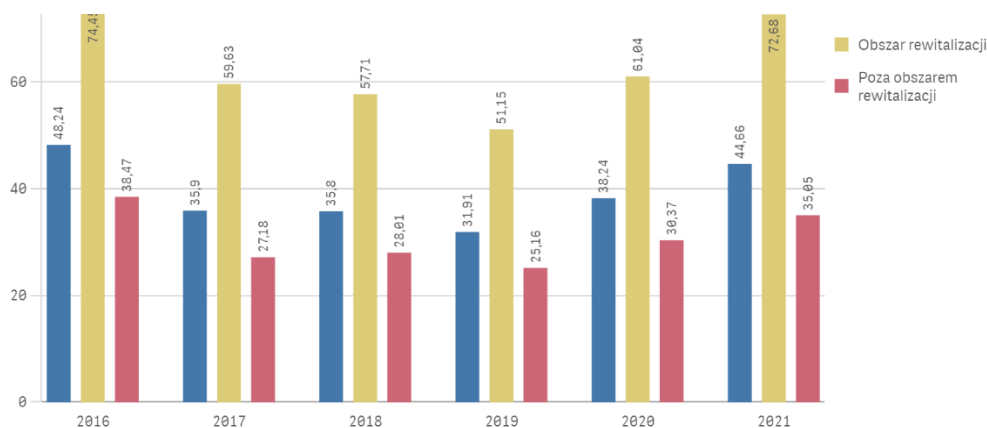
3.1.1. Wskaźniki w obszarze problemów bezrobocia

Wykres 1. Natężenie bezrobocia ogółem (liczba bezrobotnych ogółem przypadająca na 1000 ludności w wieku produkcyjnym)

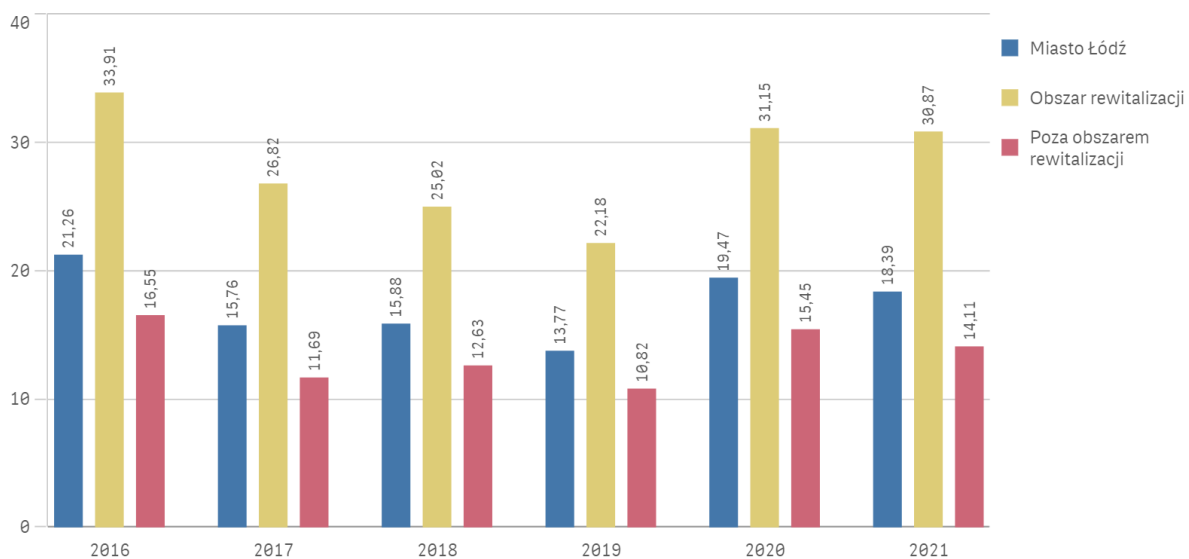
Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych PUP

Wykres 2. Natężenie bezrobocia długotrwałego (liczba bezrobotnych długotrwale przypadająca na 1000 ludności w wieku produkcyjnym)

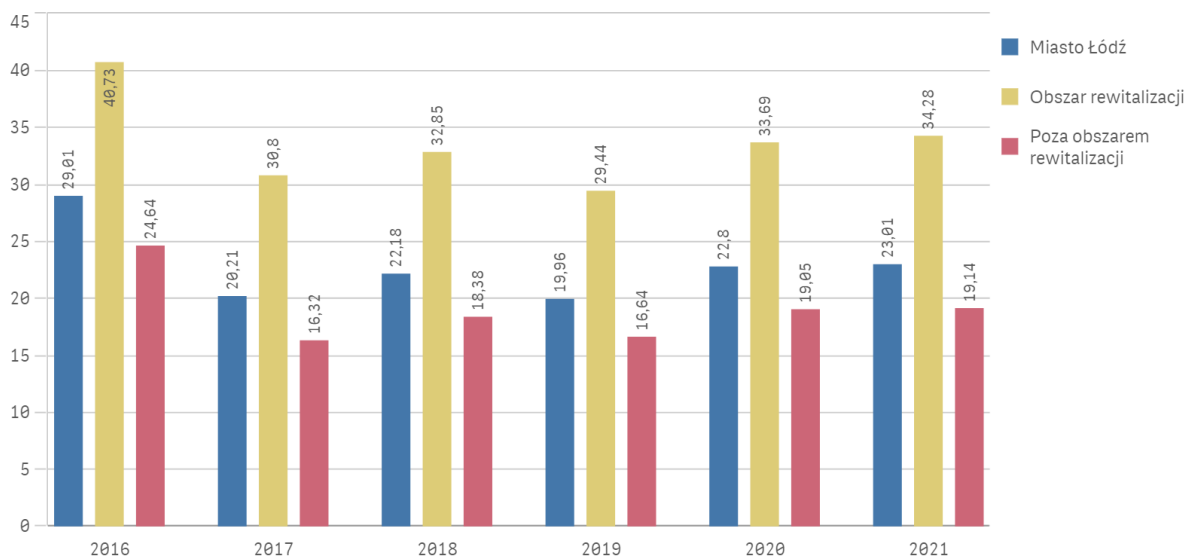
Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych PUP

Wykres 3. Natężenie bezrobocia młodzieży (liczba bezrobotnych do 35. roku życia przypadająca na 1000 ludności w wieku produkcyjnym)

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych PUP

Wykres 4. Natężenie bezrobocia w grupie 50+ (liczba bezrobotnych po 50. roku życia przypadająca na 1000 ludności w wieku produkcyjnym)

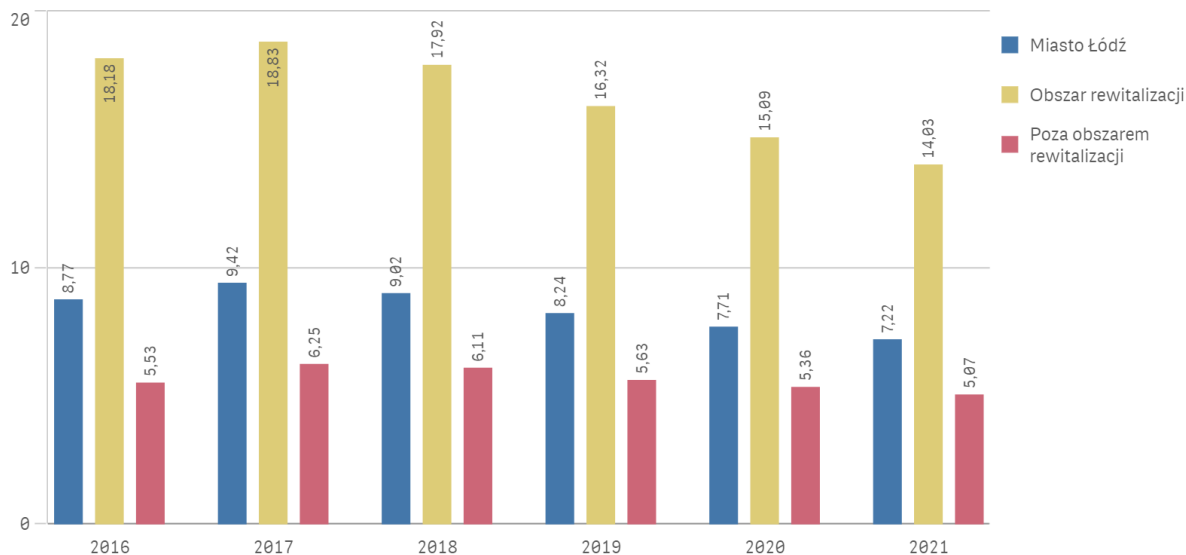

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych PUP

W 2021 poziom bezrobocia utrzymał się na poziomie podobnym jak w roku poprzednim. W roku 2020, roku początku pandemii Covid-19, po kilku latach trendu spadkowego, nastąpił wzrost bezrobocia we wszystkich jego wymiarach. Dotknął w podobnym stopniu obszar rewitalizacji i resztę miasta. Nadal utrzymuje się niekorzystna różnica między nimi. Natomiast w 2021 roku nastąpił istotny wzrost bezrobocia długotrwałego, głównie na obszarze rewitalizacji.

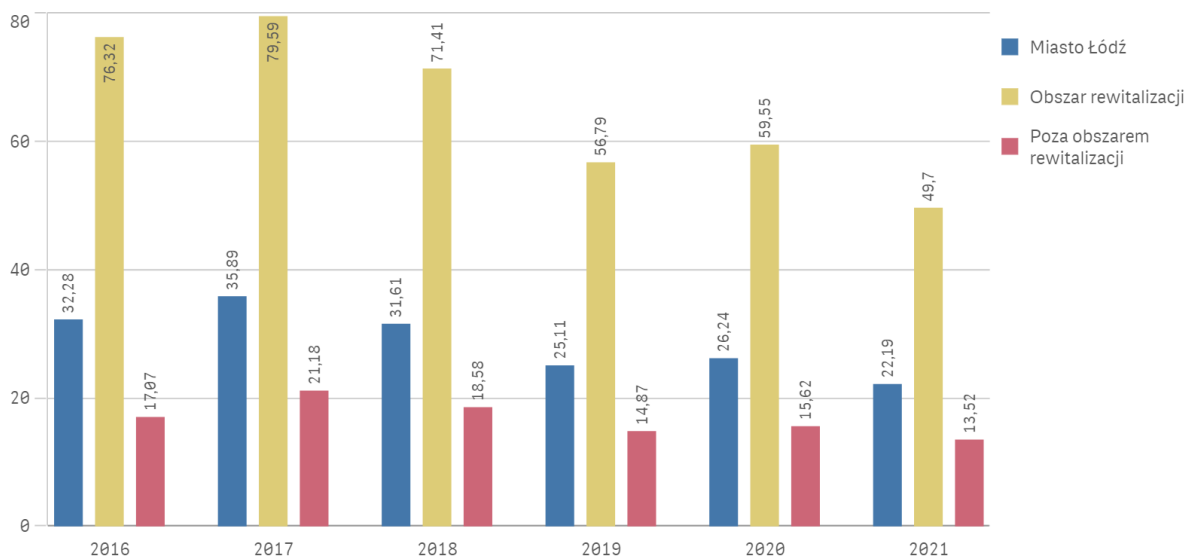
3.1.2. Wskaźniki w obszarze problemów ubóstwa

Wykres 5. Natężenie pobierania zasiłków stałych (liczba osób w rodzinach, w których wypłacany jest zasiłek stały, w przeliczeniu na 1000 ludności)

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych MOPS

Wykres 6. Natężenie pobierania pomocy na dożywianie dzieci (liczba osób w rodzinach, w których wypłacana jest pomoc na dożywianie dzieci, w przeliczeniu na 1 tys. ludności)

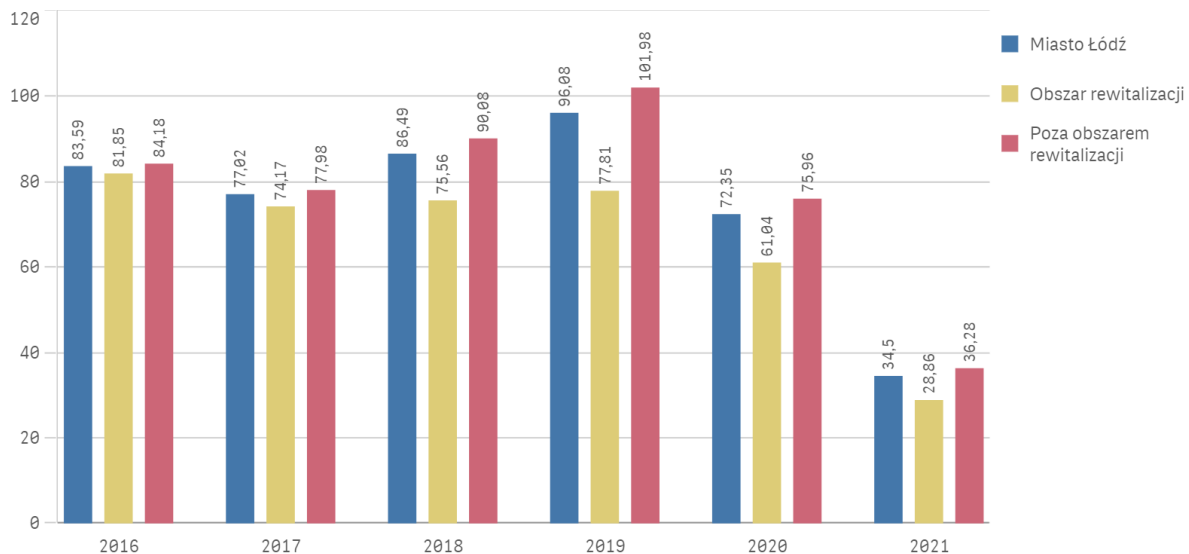

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych MOPS

Rok 2021 był kolejnym, w którym spadało natężenie pobierania pomocy społecznej, zarówno w zakresie pobierania zasiłków stałych, jak i pomocy na dożywianie dzieci. Mimo spadku wskaźników od początku obowiązywania GPR, nadal utrzymują się wyraźne, negatywne dysproporcje między obszarem rewitalizacji, a resztą miasta w natężeniu problemów ubóstwa.

3.2.1. Wskaźniki w obszarze uczestnictwa

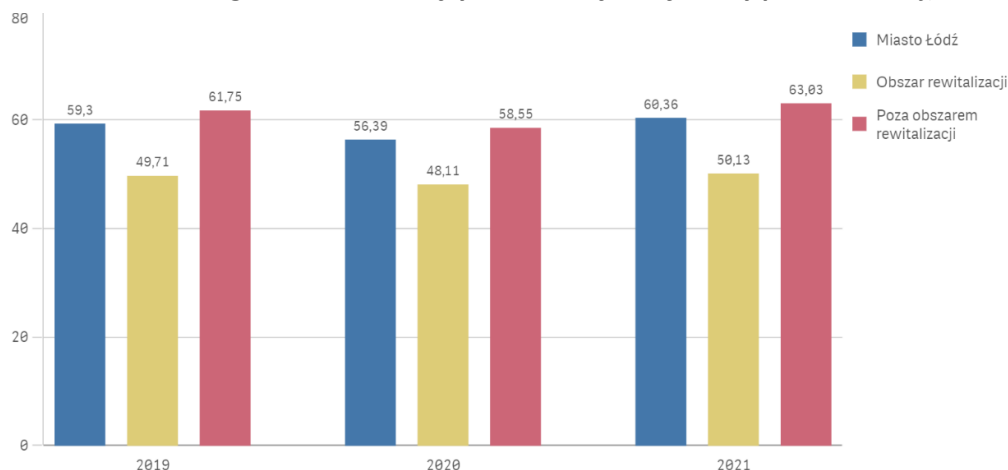
Wykres 7. Intensywność czytelnictwa w bibliotekach i filiach (czytelnicy, którzy w danym roku wypożyczyli co najmniej jeden wolumin – w przeliczeniu na 1000 ludności)

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych Biblioteki Miejskiej w Łodzi

Pandemia covid-19 negatywnie odbiła się na intensywności tradycyjnego czytelnictwa, zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i poza nim. Według prezentowanego powyżej wskaźnika w 2021 roku spadek aktywnych czytelników się pogłębił. Należy jednak do interpretacji tego wskaźnika podchodzić z ostrożnością gdyż liczba aktywnych czytelników pokazuje stan zarejestrowanych kont na koniec roku, nie wliczają się tu konta czytelników zamknięte w trakcie roku (np. w powodu śmierci), ponadto część czytelników podaje adresy z poza Łodzi (trudne do weryfikacji). Wedle relacji pracowników Biblioteki Miejskiej w trakcie pandemii wrastała liczba korzystających z zasobów cyfrowych (czego wskaźnik ten nie obejmuje odnosząc się tylko do wypożyczeń wolumenów analogowo). Dane całościowe wskazują na wzrost liczby czytelników Biblioteki Miejskiej ogółem z 96 842 w 2020 roku na 102 580 w 2021 roku, czy liczby wypożyczeń z 1 761 849 do 2 143 944. Nadal występuje różnica w poziomie czytelnictwa między obszarem rewitalizacji i resztą miasta, jednak ulega zmniejszeniu.

Wykres 8. Natężenie problemów edukacyjnych (lokalna średnia wyników egzaminów kończących ostatnią klasę szkoły podstawowej)

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych Wydziału Edukacji

Egzaminy kończące szkołę podstawową w nowej formule (egzamin ósmoklasisty) zostały po raz pierwszy przeprowadzone w 2019 r., dlatego ten rok należy potraktować jako bazowy dla kolejnych porównań. Zauważalna jest wyraźna różnica między obszarem rewitalizacji a pozostałą częścią miasta w tym zakresie. W roku 2020 nastąpił niewielki spadek wyników a w 2021 wyniki były wyższe niż w poprzednich 2 latach.

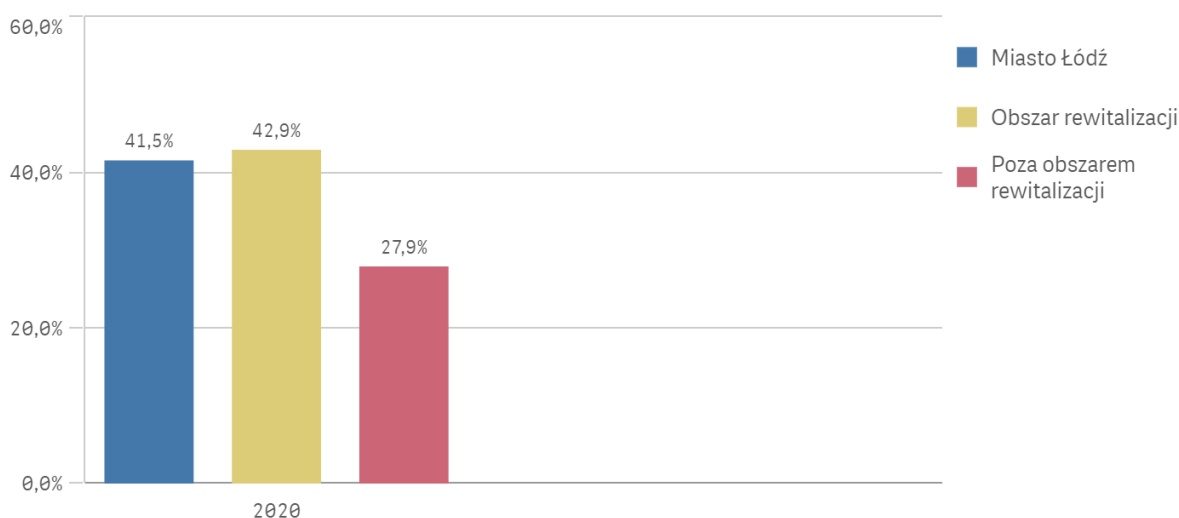
Mimo niewielkiej poprawy w okresie realizacji GPR, sfera społeczna, jest jedną z tych, w której najwyraźniej zarysowują się negatywne podziały między obszarem rewitalizacji, a resztą miasta.

3.2. Cel 2 – Zmienić dzięki rewitalizacji wizerunek miasta i jego centrum

3.2.2. Wskaźniki potencjału w obszarze wizerunku

Wykres 9. Potencjał kulturowy zabytków rejestrowych (budynki zabytkowe indywidualnie wpisane do rejestru niewymagające remontu jako odsetek budynków zabytkowych ogółem)

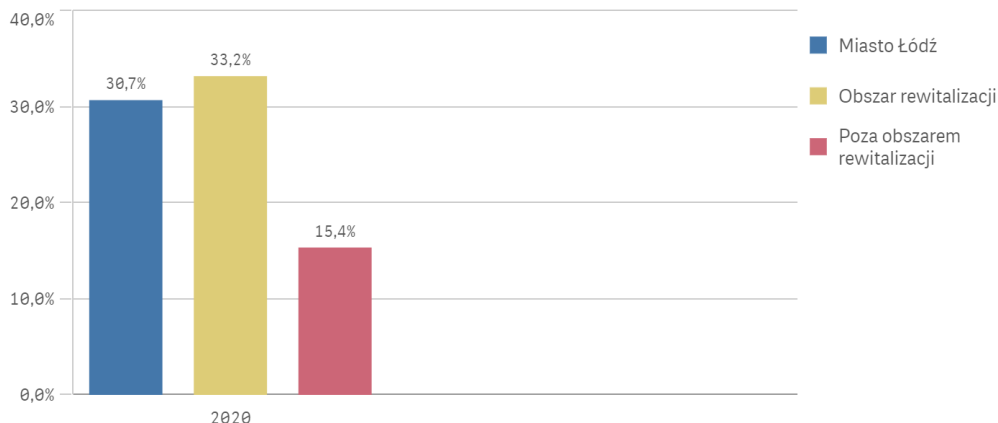
Potencjał kulturowy zabytków rejestrowych

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych Biura Architekta Miasta

Wykres 10. Potencjał kulturowy zabytków wpisanych do gminnej ewidencji (budynki zabytkowe indywidualnie wpisane do gminnej ewidencji zabytków niewymagające remontu jako odsetek budynków zabytkowych ogółem)

Potencjał kulturowy zabytków wpisanych do gminnej ewidencji

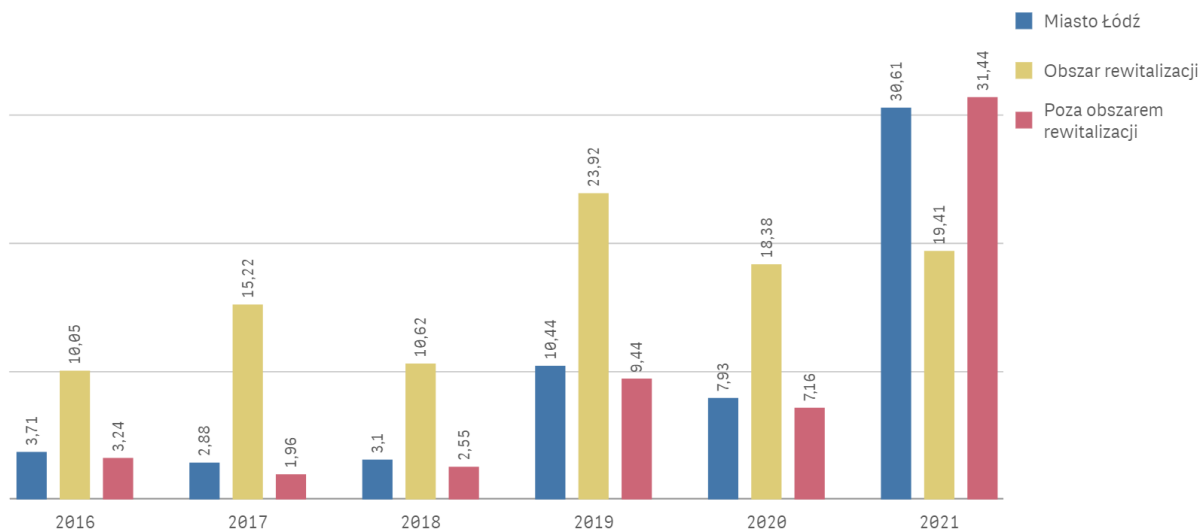

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych Biura Architekta Miasta W 2020 uzupełniono

Prezentowano dane stanowią podsumowanie przeprowadzonej po raz pierwszy w ramach monitoringu GPR inwentaryzacji dotyczącej stanu zabytków, uzupełnionej nowymi danymi w 2020 r. Dane zebrano w ciągu tych dwóch lat, stanowią bazę wyjściową do dalszej obserwacji. W 2021 nie prowadzono inwentaryzacji w tym obszarze, planowana jest ona na rok 2022.

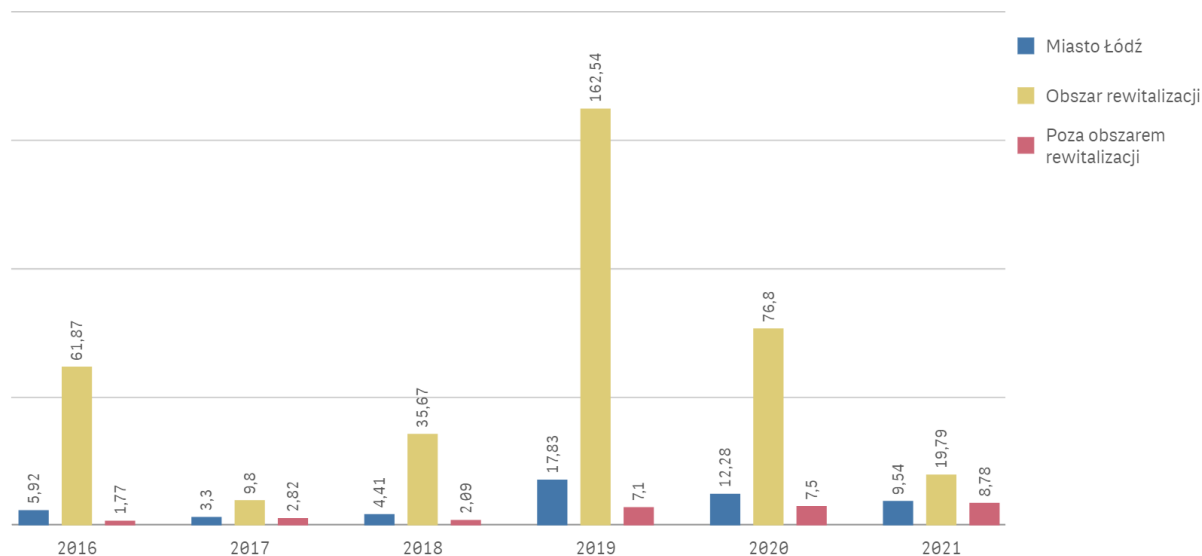
Mimo że budynki wpisane do rejestru i ewidencji zabytków znajdujące się na obszarze rewitalizacji są w lepszym stanie technicznym niż te zlokalizowane na pozostałym terenie miasta, nadal jedynie odpowiednio 43% i 33% z nich nie wymaga remontu. Warto przy tym pamiętać, że przeważająca większość łódzkich zabytków znajduje się na terenie obszaru rewitalizacji.

Wykres 11. Ubytki potencjału zieleni urządzonej (usunięcia krzewów i drzew w metrach kwadratowych /przeliczeniowo – jedno drzewo = 25 m²/ na heksagon /o powierzchni 3 ha/)

Źródło: Opracowanie ŁOG i BR na podstawie danych Zarządu Zieleni Miejskiej

Wykres 12. Przyrost potencjału zieleni urządzonej (nasadzenia krzewów i drzew w metrach kwadratowych /przeliczeniowo – jedno drzewo = 25 m²/ na heksagon /o powierzchni 3 ha/)

Źródło: Opracowanie ŁOG i BR na podstawie danych Zarządu Zieleni Miejskiej

W 2021 nastąpił wzrost powierzchni usuniętych drzew i krzewów, jednak poza obszarem rewitalizacji. Na obszarze pozostał na podobnym poziomie jak w roku ubiegłym. Liczba nowych nasadzeń spadła, jednak poziom przyrostu zieleni urządzonej jest wyższy na obszarze niż poza.

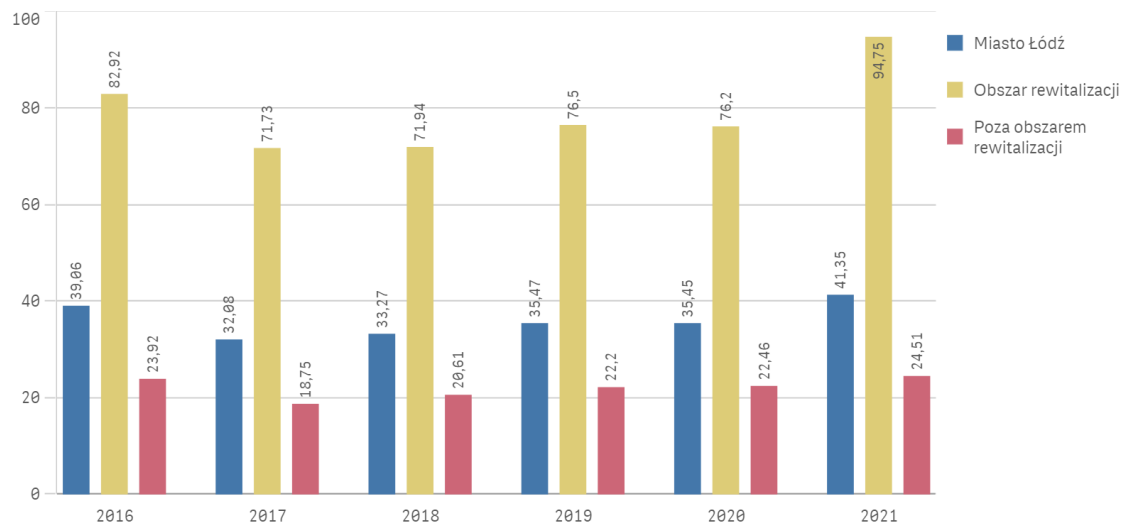
Różnica pomiędzy wycinkami w Łodzi (średnio 19,6 m²⁸ na heksagon) a nasadzeniami (9,54 m² na heksagon) wynosi 10m² na pole analizy wielkości 3 ha. Warto jednak pamiętać, że poprzednie lata charakteryzował inny stosunek ubytków do nasadzeń zieleni. W roku 2019 na obszarze rewitalizacji dokonano rekordowo wysokiej ilości nasadzeń - w przeliczeniu 162 m² na heksagon podczas gdy wycinki miały intensywność rzędu poniżej 24 m². Sumarycznie w latach 2019 - 2021 w całej Łodzi ubytki zieleni to 48,99 m² na heksagon a nasadzenia 39,65 m². Bilans ten dużo korzystniej wygląda dla obszaru rewitalizacji gdzie w ostatnich trzech latach ubytki zieleni wyniosły średnio 61,71 m² na heksagon a nasadzenia 259,13 m² – zatem w przeliczeniu oznacza to wycięcie średnio 2,5 drzewa i zasadzenie ponad 10 dla każdego 3 ha powierzchni obszaru rewitalizacji.

Trzeba jednak zaznaczyć, że zaprezentowane powyżej mapy i dane należy analizować i oceniać z pewnymi zastrzeżeniami. Nie uwzględniają one bowiem nasadzeń realizowanych przez prywatne osoby czy podmioty z własnej inicjatywy, a jedynie te realizowane przez jednostki miejskie oraz nasadzenia zastępcze. Natomiast dane dotyczące ubytku potencjału zieleni, obejmują zarówno zieleń żywą, jak i obumarłą/suchą. W statystykach wycinek uwzględniane są zarówno te prowadzone przez jednostki miejskie jak też pozwolenia wydawane dla zewnętrznych podmiotów – głównie spółdzielni mieszkaniowych i dotyczące usuwania drzew i krzewów na ich terenach. Drzewa żywe wycinane są przez jednostki miejskie jedynie w przypadku kolizji z prowadzonymi inwestycjami.

⁸ Jedno drzewo to w przeliczeniu 25 m² zieleni

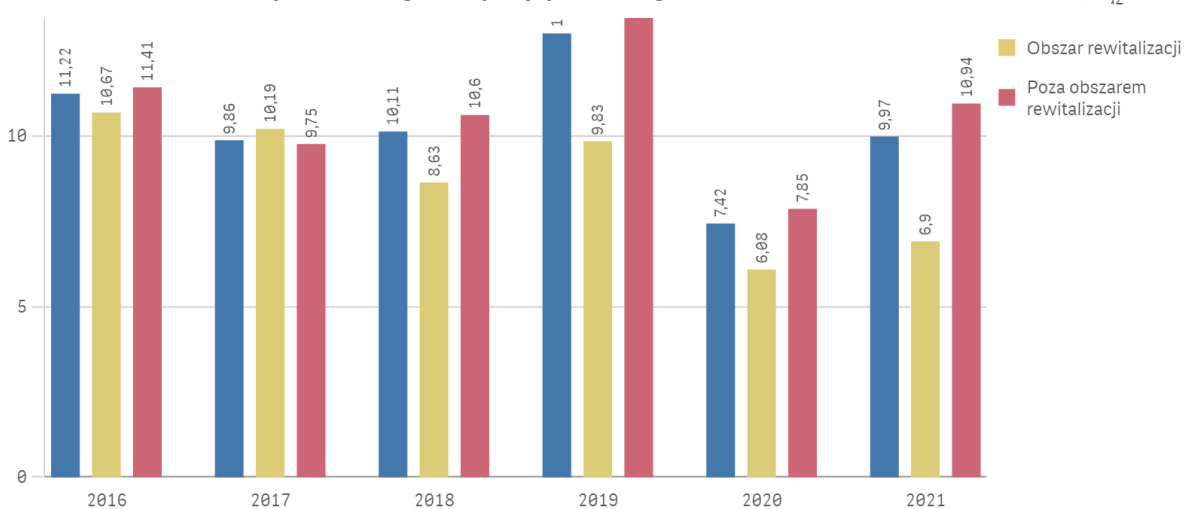
3.2.1. Wskaźniki potencjału aktywności obywatelskiej

Wykres 13. Intensywność zrzeszania obywateli (liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 10 tys. Ludności)

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych Biura Aktywności Miejskiej

Wykres 14. Zaangażowanie obywateli w obszar (liczba wniosków do Budżetu Obywatelskiego dotyczących danego obszaru na 10 000 mieszkańców)

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych Biura Aktywności Miejskiej

Liczba organizacji pozarządowych jest potencjałem obszaru rewitalizacji. W 2021, po latach stabilizacji, nastąpił wzrost ich liczby, głównie w centrum miasta.

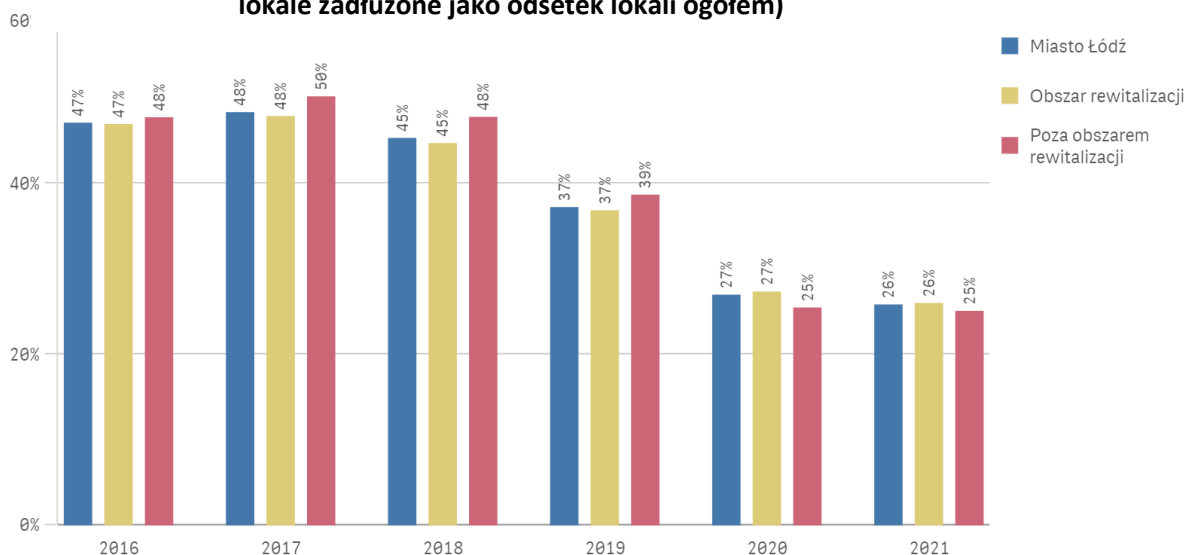
Zaangażowanie mieszkańców w trakcie pandemii covid-19 zmieniło swoją formę i przeobraziło się w wielokierunkowe działania, szczególnie w formach zdalnych.

Mieszkańcy oprócz składania wniosków do ŁBO coraz aktywniej uczestniczyli w innych formach działań proponowanych przez komórki Urzędu Miasta Łodzi, takie jak: konsultacje, inicjatywy lokalne, mikrogranty czy wolontariat.

W przypadku Budżetu Obywatelskiego w roku 2020 nastąpiła istotna zmiana zasad, która spowodowała zmniejszenie ilości składanych wniosków, jednakże podnoszące jakość pozostałych.

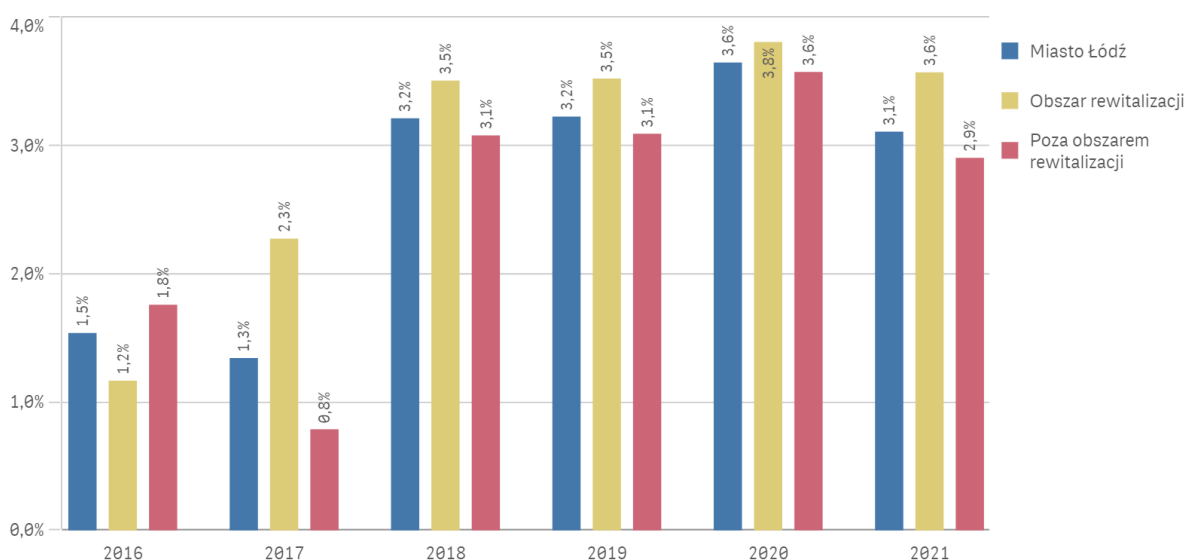
3.3. Cel 3 – Ożywić lokalną przedsiębiorczość.

Wykres 15. Natężenie zadłużenia lokali użytkowych (komunalne lokale użytkowe: lokale zadłużone jako odsetek lokali ogółem)

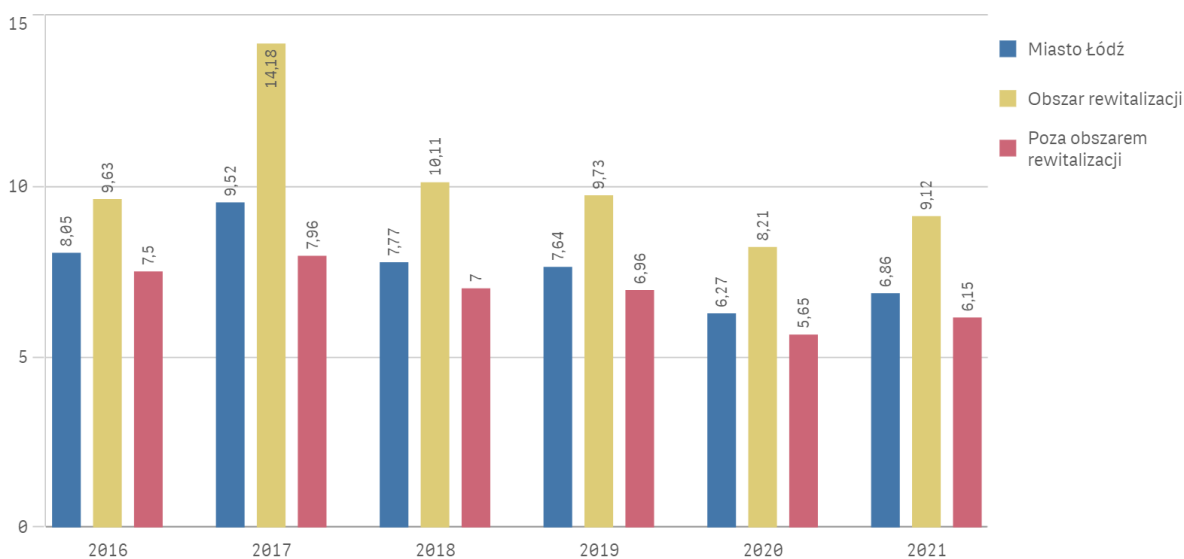
Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych Zarządu Lokali Miejskich

Wykres 16. Natężenie problemu słabnięcia firm saldo przyrostu/ubytku firm (zarejestrowania minus wyrejestrowania) na 100 firm istniejących

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych BPZiODG oraz GUS

Wykres 17. Optymizm gospodarczy (liczba nowo zarejestrowanych firm na 1000 ludności)

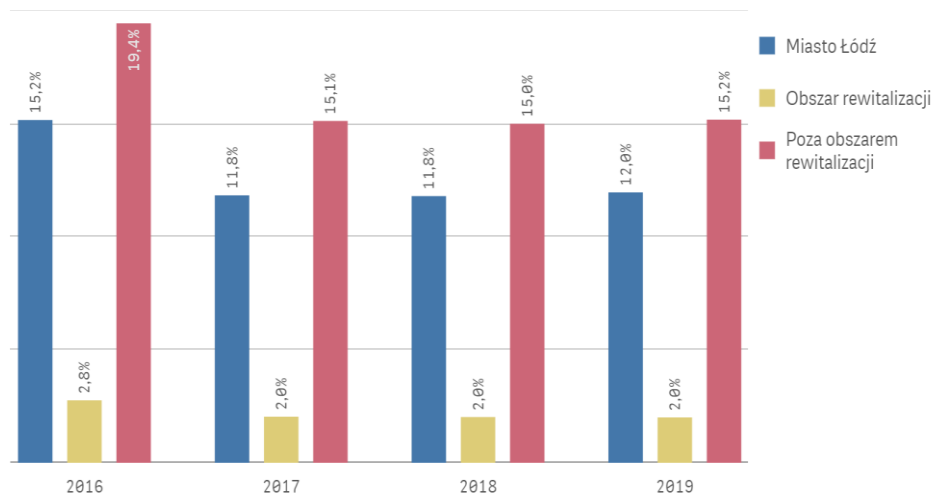

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych Biura Promocji Zatrudnienia i Obsługi Działalności Gospodarczej i GUS.

Sfera gospodarcza jest jednym z potencjałów obszaru rewitalizacji, gdyż głównie w centrum Łodzi lokowane są nowe firmy. Od czterech lat utrzymuje się stałe, pozytywne saldo wskazujące na nadwyżkę firm nowo rejestrowanych w stosunku do zamykanych. Liczba nowo zarejestrowanych firm lekko wrosła w stosunku do roku ubiegłego. Problemem pozostaje zadłużenie lokali użytkowych, jednak jego poziom jest podobny zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i poza nim. Po spadku w roku 2020 jego poziom pozostał bez zmian.

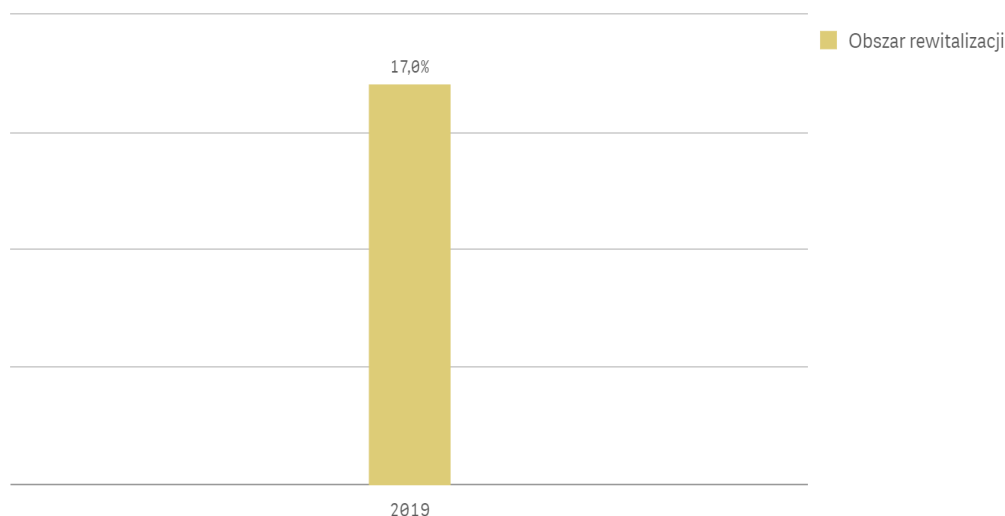
3.4. Cel 4 – Ożywić obszar zamieszkania.

Wykres 18. Deficyt dostępu do transportu publicznego (liczba mieszkańców zamieszkujących dalej niż 280 m od najbliższego przystanku MPK i dalej niż 350 metrów od najbliższego węzła sieci transportu miejskiego jako odsetek liczby mieszkańców ogółem /według rozkładu stałych przystanków/)

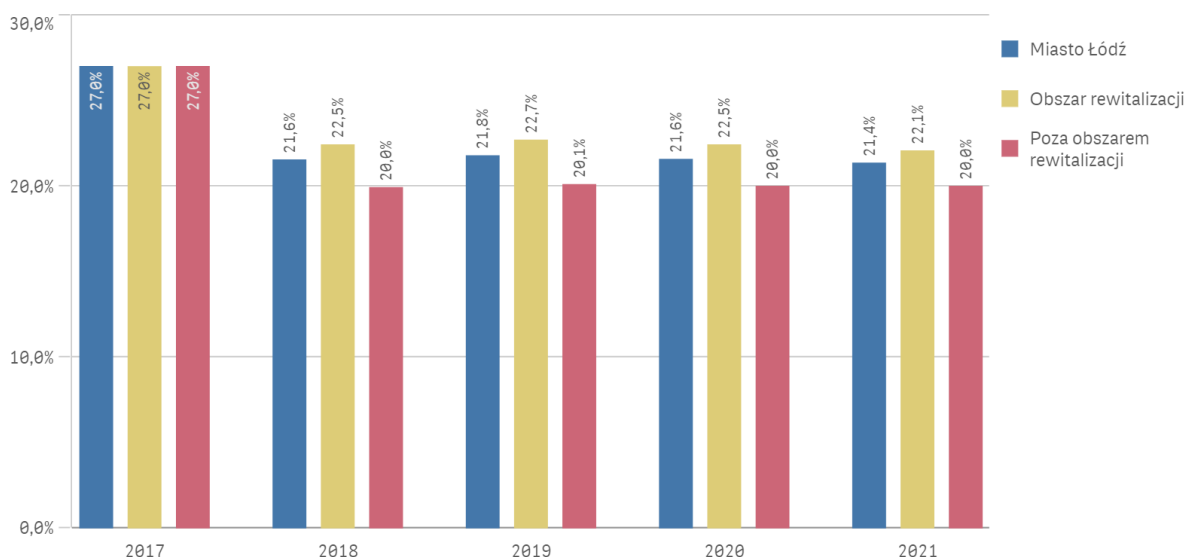
Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych ŁOG.

Wykres 19. Deficyt dostępu do atrakcyjnych przestrzeni (liczba mieszkańców zamieszkujących dalej niż 350 m od najbliższej atrakcyjnej przestrzeni miejskiej jako odsetek liczby mieszkańców ogółem)

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych BRiM.

Wykres 20. Natężenie problemu niskiej emisji (lokale komunalne ogrzewane indywidualnymi paleniskami na paliwa stałe jako odsetek lokali komunalnych ogółem)

Źródło: Opracowanie ŁOG i BRiM na podstawie danych Zarządu Lokali Miejskich

Dostęp do transportu publicznego jest jednym z potencjałów obszaru rewitalizacji, gdzie tylko 2% osób mieszka w dużej odległości od przystanków komunikacji miejskiej. Ten wskaźnik na terenie całego miasta uległ poprawie po wprowadzeniu w 2017 r. reformy komunikacji zbiorowej. W 2020 r. i 221 r. nie przeprowadzono badania w tym obszarze.

W przypadku dostępu do atrakcyjnych przestrzeni publicznych jedynie 17% mieszkańców obszaru mieszka daleko od takich miejsc. W 2019 r. roku po raz pierwszy uzyskano dane w tym aspekcie, stąd ten rok traktowany będzie jako bazowy do dalszych porównań dla tego wskaźnika. Badanie zostanie powtórzone w 2022 r.

Wyzwaniem dla miasta pozostaje liczba lokali komunalnych ogrzewanych piecami, powodujących niską emisję. Aż 22,1% lokali komunalnych na terenie obszaru rewitalizacji ogrzewanych jest paleniskami na paliwa stałe. Poziom ten nie zmienił się od ubiegłego roku.

4. MONITORING REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne to zapisane w rozdziale 3.2. Gminnego Programu Rewitalizacji złożone całości wykonawcze (projekty lub powiązane funkcjonalnie grupy projektów), w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne dzielą się na:

- **podstawowe**, wpisane indywidualnie na listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (podrozdział 3.2.2. GPR), wśród których szczególny charakter mają przedsięwzięcia o numerach 5 – 12 (projekty 1 – 8 Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi),
- **dopuszczalne**, opisane w charakterystyce pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (podrozdział 3.2.3. GPR).

Zarówno podstawowe, jak i pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne podlegają monitoringowi prowadzonemu przez Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa. Docelowo dane pozyskane z systemu monitoringu realizacji przedsięwzięć w zestawieniu z danymi prezentowanymi w pierwszej części raportu i odnoszącymi się do stanu kryzysowego na obszarze rewitalizacji odpowiedzieć mają na pytanie, czy środki wydatkowane w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych przyczyniają się do osiągnięcia celów GPR.

W poniższym rozdziale prezentowane jest podsumowanie realizacji zadań rewitalizacyjnych.

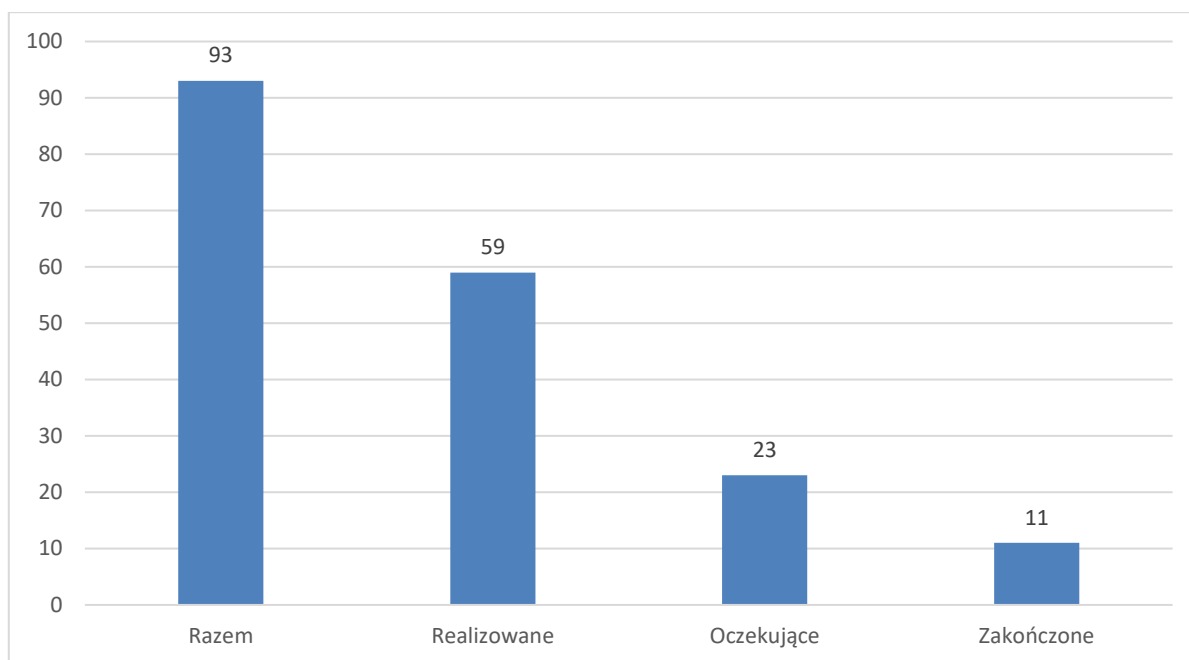
4.1. Realizacja przedsięwzięć podstawowych

Po aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w 2018 roku na liście przedsięwzięć znajdowało się 106 przedsięwzięć przeznaczonych do realizacji. W ramach zmiany dokumentu uchwałą z 24 grudnia 2020 r. 13 przedsięwzięć wykreślono z GPR. W wyniku czego 93 przedsięwzięcia znajdują się na liście podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, z których 4 zakończyły się przed uchwaleniem aktualizacji.

Są to zarówno przedsięwzięcia, których realizatorem jest miasto Łódź, jak i podmioty zewnętrzne – gestorzy sieci lub deweloperzy, uczelnie wyższe, przedsiębiorcy. Charakter przedsięwzięć też jest zróżnicowany – mogą to być projekty typowo „miękkie” – społeczne lub „twarde” – gdzie wiodący jest element infrastrukturalny albo łączące oba te aspekty.

Na koniec 2021 r. w trakcie realizacji było 59 przedsięwzięć podstawowych, a 11 zakończono, z tego 4 w 2021 roku. W przypadku 23 przedsięwzięć nie rozpoczęto jeszcze działań.

Wykres 21. Status przedsięwzięć podstawowych na koniec 2021 r.

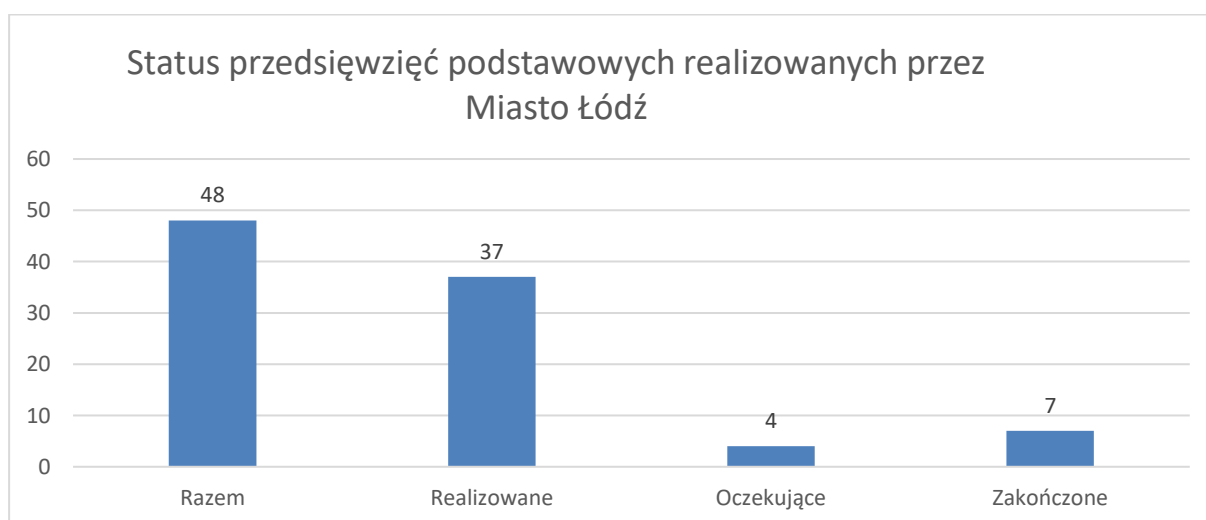

Źródło: Opracowanie BRiM.

4.1.1. Przedsięwzięcia Miasta Łodzi

Urząd Miasta Łodzi oraz miejskie jednostki organizacyjne były inicjatorami i wykonawcami 48 przedsięwzięć, z których 37 realizowano, a 7 zakończono.

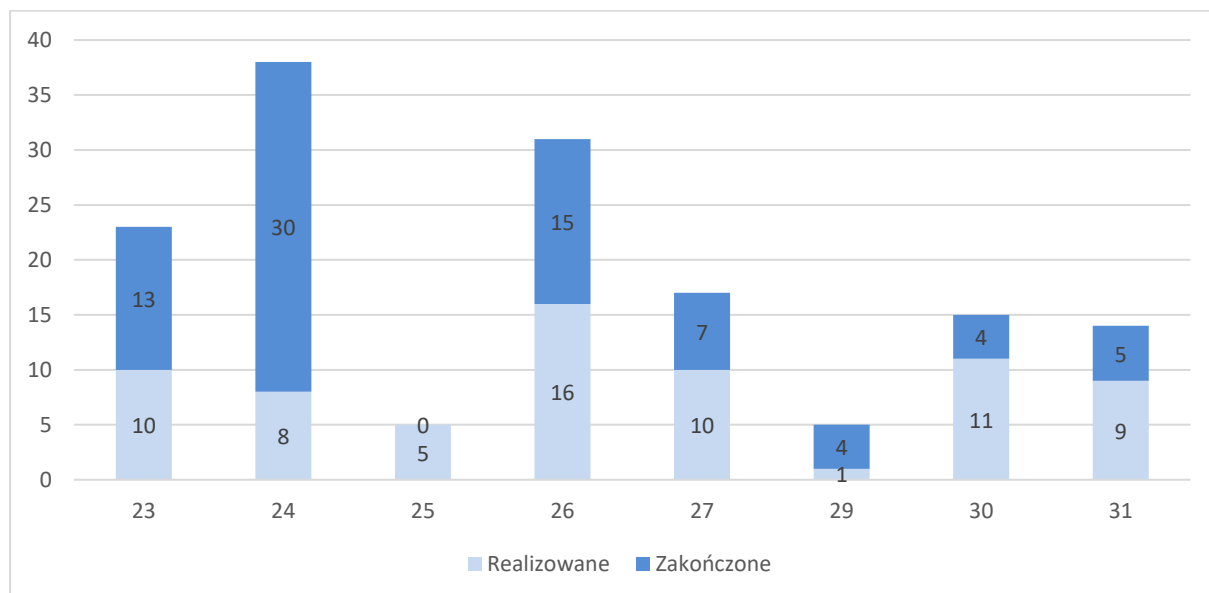
Wykres 22. Status przedsięwzięć podstawowych realizowanych przez Miasto Łódź na koniec 2021 r.

Źródło: Opracowanie BRiM

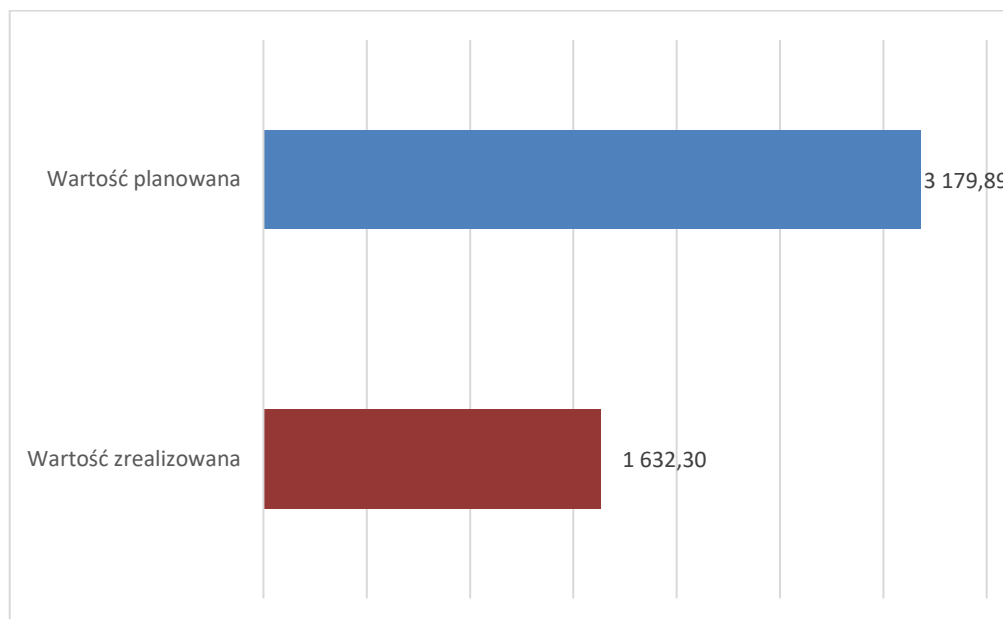
Znaczącą grupą działań Miasta są przedsięwzięcia miękkie, współfinansowane z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Część z nich to działania partnerskie, w których Miasto jest liderem lub partnerem dla organizacji pozarządowych i innych podmiotów. Dotyczą one następujących przedsięwzięć (przed nazwą przedsięwzięcia znajduje się jego numer w GPR): 23. Program podnoszenia jakości edukacji przedszkolnej, 24. Program podnoszenia jakości nauczania w zakresie kształcenia ogólnego, 25. Program podniesienia kluczowych kompetencji osób dorosłych znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, w obszarze TIK i języków obcych, 26. Program poprawy zdolności do zatrudnienia absolwentów kształcenia i szkolenia zawodowego oraz dostosowanie kierunków kształcenia i szkolenia zawodowego do regionalnego rynku pracy we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, 27. Program aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem, 29. Program wsparcia usług społecznych i zdrowotnych finansowany w ramach ZIT, 30. Program wzrostu zatrudnienia osób bezrobotnych, biernych zawodowo i poszukujących pracy, 31. Program zwiększania liczby trwałych, nowopowstałych przedsiębiorstw (start-up'ów).

Wykres 23. Liczba projektów finansowanych z EFS realizowanych, bądź zakończonych do końca 2021 r. w podziale na przedsięwzięcia podstawowe.

Planowana wartość przedsięwzięć podstawowych Miasta, realizowanych lub zakończonych do końca 2021 r., zapisana w budżecie Miasta oraz wnioskach o dofinansowanie, wyniosła ponad 3,1 mld zł. Z czego do końca 2021 r. wydano ponad 1,6 mld zł. Wykonanie finansowe wyniosło ponad 51%. Dane te ilustruje poniżej Wykres 24.

Wykres 24. Wartość planowana realizowanych i zakończonych przedsięwzięć podstawowych Miasta Łodzi oraz wartość zrealizowana narastająco od początku inwestycji do końca 2021 r. w mln zł

Wykonanie finansowe

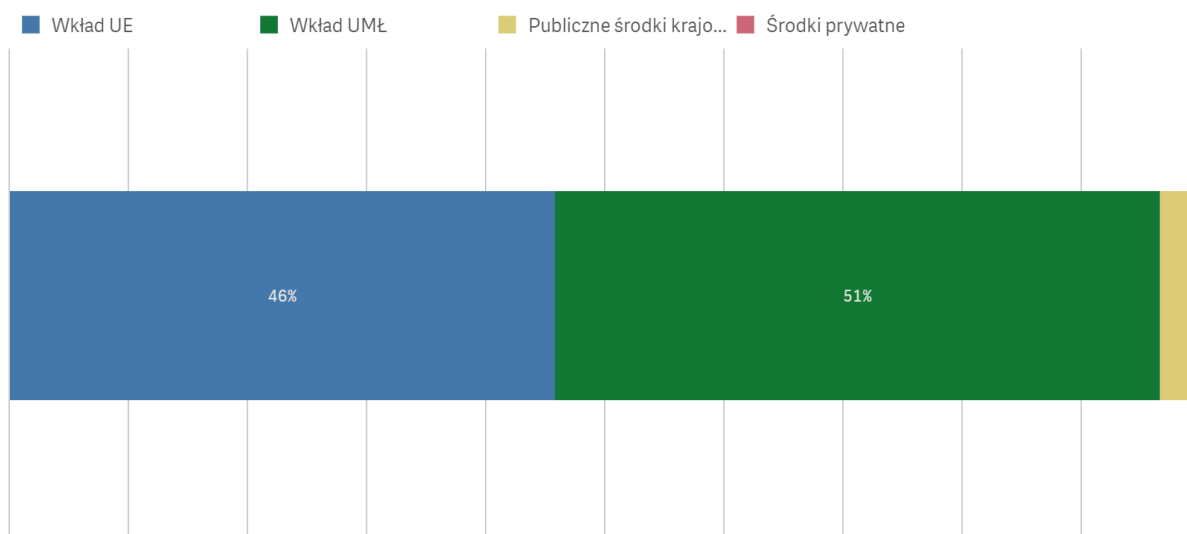
(stosunek wydatków
zrealizowanych do
zaplanowanych):

51,3%

Źródło: Opracowanie BRiM na podstawie informacji realizatorów.

51% planowanej wartości przedsięwzięć podstawowych finansowana jest z budżetu Miasta, a 46% ze środków Unii Europejskiej, co odzwierciedla Wykres 25.

Wykres 25. Przedsięwzięcia podstawowe Miasta Łodzi w podziale na źródła finansowania na podstawie planowanego budżetu.

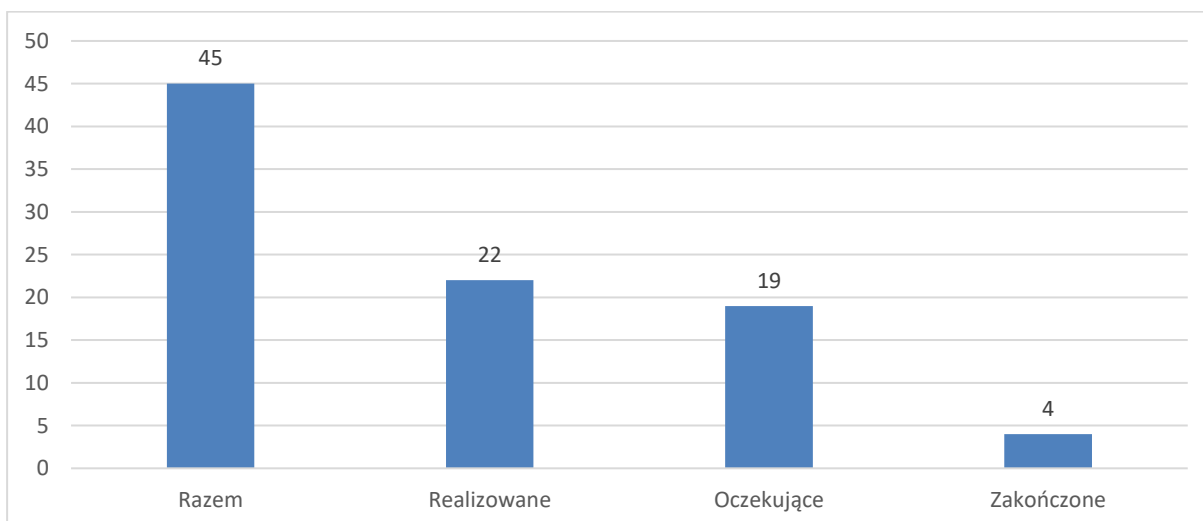

Źródło: Opracowanie BRiM na podstawie informacji od realizatorów.

4.1.2. Przedsięwzięcia podmiotów zewnętrznych

Firmy, uczelnie wyższe, jednostki administracji publicznej i organizacje pozarządowe są realizatorem 45 podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W 2021 r. 22 z nich były realizowane, a 4 miały status zakończonych.

Wykres 26. Status przedsięwzięć podstawowych realizowanych przez podmioty zewnętrzne na koniec 2021 r.

Źródło: Opracowanie BRiM na podstawie informacji realizatorów.

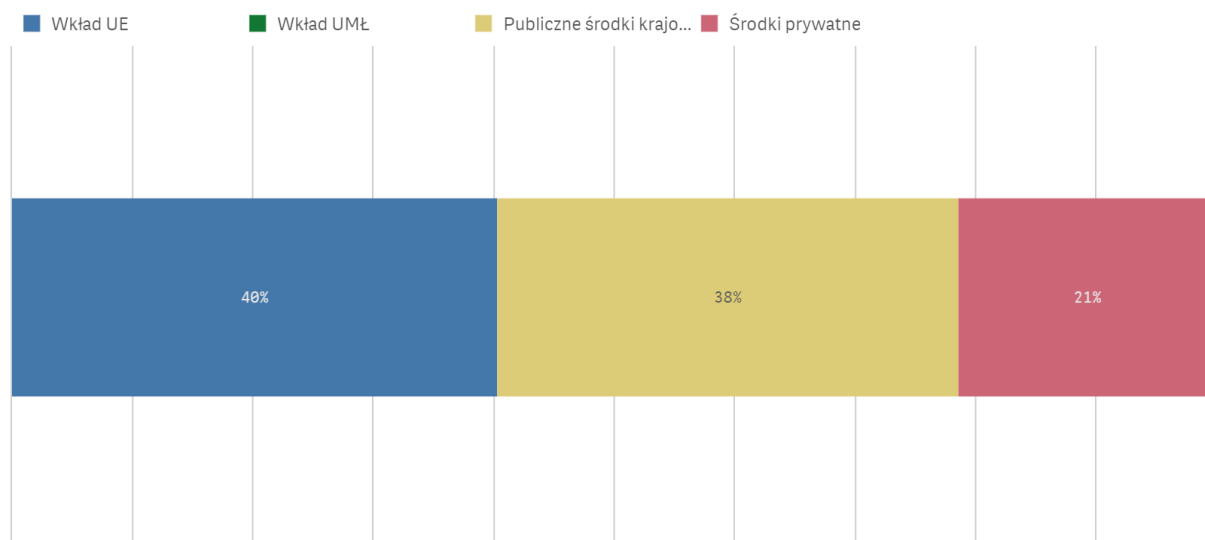
Wykres 27. Wartość planowana realizowanych i zakończonych przedsięwzięć podmiotów zewnętrznych w 2021 r. Dotyczy 26 przedsięwzięć.

Wartość planowana
170 mln zł

Źródło: Opracowanie BRiM na podstawie informacji od realizatorów przedsięwzięć.

Planowana wartość przedsięwzięć realizowanych i zakończonych przez jednostki zewnętrzne wobec Miasta wyniosła co najmniej 170 mln zł. Nie wszystkie podmioty jednak udostępniły dane finansowane na temat realizowanych projektów. Wykonanie tych projektów wynosi ponad 47%. Szczegóły dotyczące realizacji poszczególnych przedsięwzięć znajdują się w Załączniku 1 do Raportu.

Wykres 28. Źródła finansowania realizowanych i zakończonych przedsięwzięć podmiotów zewnętrznych w 2021 r. według planu (dotyczy 26 przedsięwzięć)

Źródło: Opracowanie BRiM na podstawie informacji od realizatorów przedsięwzięć.

Głównym źródłem finansowania przedsięwzięć podmiotów zewnętrznych były środki europejskie (40,3%), środki krajowe (38,3%), oraz wkład własny samych realizatorów (21,4%).

4.2. Realizacja pozostałych typów przedsięwzięć oraz zadań z „R”

Dla realizacji kierunków działań służących eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji, ściśle odpowiadających przyjętym celom rewitalizacji, GPR charakteryzuje dodatkowo 70 typów pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Monitorowaniu podlegają również zadania budżetowe oznaczone w budżecie miasta literą „R”.

W 2021 r. Miasto realizowało 62 takich zadań budżetowych, na które wydatkowano prawie 128 mln zł. Były to zarówno zadania wieloletnie, jak i jednoroczne, finansowane głównie ze środków własnych.

Wykres 29. Wydatki zrealizowane w 2021 r. na dodatkowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne i zadania „R” w mln zł.

Wartość zrealizowana

128 mln zł

Źródło: Opracowanie BRiM na podstawie informacji od realizatorów przedsięwzięć.

5. DZIAŁANIA BIURA REWITALIZACJI I MIESZKALNICTWA W 2021

Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa istnieje od 1 czerwca 2020 roku. Utworzono je na podstawie Zarządzenia nr 4172/VIII/20 Prezydenta Miasta Łodzi z 29 maja 2020 roku zmieniającego zarządzenie w sprawie nadania Regulaminu organizacyjnego Urzędowi Miasta Łodzi. Połączono w jeden organizm funkcjonujące wcześniej dwie komórki organizacyjne tj. Biuro ds. Rewitalizacji i Biuro Gospodarki Mieszkaniowej. W tej części raportu opisane zostały działania realizowane przez Biuro w 2021 roku.

Współpraca z interesariuszami rewitalizacji

Poza mieszkańcami i mieszkankami oraz przedsiębiorcami z obszaru rewitalizacji Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa współpracuje z szeregiem podmiotów istotnych dla procesu rewitalizacji. Są to:

- a) **Komitet Rewitalizacji** – ciało opiniotwórcze i doradcze Prezydent Miasta Łodzi. W 2021 r. pracował on w składzie 25-osobowym. Jego prace wspierało organizacyjnie Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa. Odkonano 6 posiedzeń Komitetu, podczas których omawiano m.in. stopień zaawansowania realizacji projektów; wdrażanie modeli wypracowanych podczas projektów Pilotażowych I i II; Raport z monitoringu realizacji i oceny postępów osiągnięcia celów Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Łodzi za rok 2020, projekt Strategii Rozwoju Miasta Łodzi 2030+, zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji, kierunki nowej polityki mieszkaniowej Miasta Łodzi. W czerwcu 2021 r. Komitet zakończył swoją czteroletnią kadencję. Po konsultacjach społecznych, 2 czerwca 2021 r. Rada Miejska w Łodzi podjęła uchwałę *Nr XLIII/1339/21 zmieniającą uchwałę Nr XXXIX/1035/16 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 28 grudnia 2016 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji*. Prezydent Miasta ogłosiła 5 sierpnia 2021 r. nabór do Komitetu Rewitalizacji. Po przeprowadzeniu procedury naboru oraz wskazaniu przedstawicieli Rady Miejskiej Komitet Rewitalizacji został powołany na trzyletnią kadencję.
- b) **Komisje Dialogu Obywatelskiego** – w 2021 roku ze względu na pandemię oraz zmiany osobowe udział pracowników BriM w pracach KDO ds. Polityki lokalowej oraz KDO ds. wdrażania Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych i rozwiązywania problemów osób z niepełnosprawnościami ograniczył się do bezpośredniego kontaktu z członkami KDO w sprawach dotyczących wprowadzania nowych funkcji społecznych na obszarze rewitalizacji. Pracownicy BriM brali udział w pracach powoływanych zespołów roboczych, do których byli zapraszani również przedstawiciele KDO.
- c) **Rada Działalności Pożytku Publicznego** – zasiada w niej Dyrektor Biura Rewitalizacji i Mieszkalnictwa. Pracownicy BriM włączyli się w przygotowanie rocznego Programu Współpracy Miasta Łodzi z organizacjami pozarządowymi, szczególnie w zakresie działań na obszarze rewitalizacji i na rzecz jego mieszkańców oraz przygotowywali materiały na posiedzenia Rady dotyczące prowadzonego procesu rewitalizacji.

Działania skierowane do mieszkańców obszaru rewitalizacji w 2021 r.

W roku 2021 kontynuowano wdrażanie modeli i rozwiązań wypracowanych w latach 2017-2019 podczas realizacji Projektu Pilotażowego pt. „Opracowanie modelu prowadzenia rewitalizacji obszarów miejskich na wybranym obszarze w Mieście Łodzi – etap 2” (Pilotaż II). Prowadzono m.in. następujące działania:

Gospodarze Obszarów i Latarnicy Społeczni (Oddział Wsparcia Mieszkańców w BriM) udzielali kompleksowego wsparcia mieszkańcom w procesie przeprowadzek oraz w rozwiązywaniu życiowych

trudności. Oddział Wsparcia Mieszkańców w Biurze Rewitalizacji i Mieszkalnictwa oferował pomoc lokatorom zmieniającym miejsce zamieszkania z uwagi na prowadzenie remontów nieruchomości. Wsparcie dotyczyło organizacji przeprowadzek oraz rozwiązywania życiowych trudności. Poza mieszkańcami i mieszkankami budynków objętych inwestycjami Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi (ROCL) pomocą objęto osoby wykwaterowywane także z innych tytułów prawnych (m. in. Rozbiórki budynków, wskazania Państwowego Inspektora Nadzoru Budowlanego, inwestycje). Dotyczyło to najemców i osób nie posiadających umów najmu z nieruchomości przy ul. Ogrodowej 26, 28, ul. Gdańskiej 3A i 3B, ul. Wschodniej 67, ul. Kilińskiego 140, ul. Pomorskiej 14, ul. Targowej 6/8, Włókienniczej 10, 13 i 17 czy ul. Skierniewickiej 20. Pomoc uzyskało ok. 200 środowisk.

Aktywnie włączyli się w zasiedlanie nieruchomości wyremontowanych w ramach ROCL, brali udział w posiedzeniach Zespołu ds. zasiedlania nieruchomości, którego zadania to:

- a) wdrożenie modelu zasiedlania kamienic wyremontowanych w ramach Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi, opracowanego podczas projektu pilotażowego, tzn. wypracowanie i wdrożenie obiektywnych kryteriów przydziału wyremontowanych lokali z zachowaniem miksu społecznego i z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb mieszkańców,
- b) analiza zasobu mieszkaniowego wyremontowanego w ramach Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi, uwzględniająca nowe funkcje społeczne (np. mieszkania chronione, Centra Aktywności Lokalnej, domy dziennego pobytu, placówki opiekuńczo-wychowawcze) wprowadzone na obszarach projektów Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi; zapewnienie miksu społecznego w kamienicach wyremontowanych w ramach Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi, poprzez odpowiednie profilowanie najemców lokali mieszkalnych;
- c) doradztwo w zakresie doboru najemców kamienic wyremontowanych w ramach Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi.

W 2021 roku Zespół rozszerzył swoje kompetencje o zasiedlanie budynków z gminnego zasobu mieszkaniowego wyremontowanych i nowo powstałych w ramach inwestycji realizowanych przez Miasto Łódź oraz lokali w budynkach powstających w partnerstwie z Widzewskim Towarzystwem Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.

W 100% zasiedlono budynki: Gdańska 8, Narutowicza 4 i 12, Księży Młyn 5, Tuwima 33, Piotrkowska 142, Przędzalniana 49 i 51 oraz Wschodnia 24. Prace objęły również dobór najemców w budynkach oddanych do użytkowania w roku 2020 i 2021, takich jak: Gdańska 1, Kilińskiego 26 i 39, Sienkiewicza 56 i 79, Wschodnia 20, 23, 42 i 54, Włókiennicza 6, 8, 12, 14 i 16, Łęczycka 70B.

Na sposób pracy Gospodarzy i Latarników w znacznym stopniu wpłynęła pandemia koronawirusa SARS-CoV-2 – mieszkańcy wymagali bowiem dodatkowego wsparcia w załatwianiu spraw „w terenie”, szczególnie podczas pobytych na kwarantannie. Kontynuowano kampanię informacyjną z użyciem 21 tablic rozmieszczonych na terenie miasta.

Prowadzony był także monitoring sytuacji przeprowadzonych lokatorów i kont finansowych lokali zamiennych i lokali w najmie socjalnym, mający na celu sprawdzenie, jak mieszkańcy radzą sobie w nowym miejscu, aby móc dostosować narzędzia wsparcia w przypadku wystąpienia problemów.

Kontynuowano spotkania indywidualne z mieszkańcami. Informowano ich m.in., na jakim etapie są przygotowania ich nowego lokalu oraz na jakich zasadach w czasie pandemii pracują instytucje, z którymi należy dopełnić formalności związanych z przeprowadzką. Szczególną pomocą zostały objęte osoby starsze, samotne i osoby z niepełnosprawnością. Dodatkowo pracownicy BriM włączyli się w utworzenie i rozwój Partnerstw dla obszarów rewitalizowanych (Projekt 1 i 4 oraz 7 i 8 ROCL), które zostały powołane m. in. Aby minimalizować zagrożenia w tym rejonie, integrować mieszkańców i instytucje działające na tym terenie (więcej o Partnerstwach w części „Projekty 1-8 Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi (ROCL) – działania miękkie”). Przyjmowano także wizyty studyjne na

obszarze ROŁ dla przedstawicieli instytucji oraz samorządów zainteresowanych łódzkimi doświadczeniami w zakresie rewitalizacji.

„Dom Wielopokoleniowy” przy ul. Wólczańskiej 168 w Łodzi.

W 2021 roku stowarzyszenie „Społecznie Zaangażowani” realizowało zadanie publiczne polegające na działaniach animacyjnych w Klubie sąsiedzkim – Miejscu Aktywności Lokalnej znajdującym się w Domu. Kwota dotacji wyniosła 100 000,00 złotych.

Centrum Wsparcia i Rozwoju Społecznego (CwiRS) przy ul. Pogonowskiego 34 w Łodzi.

W 2021 określono funkcje społeczne, które mają się znaleźć w tym miejscu, tj. m.in. Centrum Treningu Umiejętności Społecznych z mieszkaniami treningowymi lub hostel, Centrum aktywizacji społeczno-zawodowej, Centrum Obywatelskie z przestrzenią dla NGO, Centrum Streetworkingu, Środowiskowy Dom Samopomocy, Międzypokoleniowy Klub Podwórkowy. Działalność CwiRS ma przyczyniać się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, reintegracji społecznej i zawodowej.

Projekty 1-8 Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi (ROŁ) – działania miękkie

W roku 2021 kontynuowano realizację projektów w ramach tzw. Cross-financingu. Ich celem jest przygotowanie mieszkańców na pojawienie się w najbliższej okolicy nowych miejsc pełniących różne funkcje społeczne. Zaplanowano i zrealizowano szereg aktywności zmierzających do sąsiedzkiej integracji między mieszkańcami i odbiorcami tych funkcji. Działania te obejmowały:

- a) w ramach projektu 2 ROŁ: ul. Narutowicza 4, 12 – 3 mieszkania chronione dla osób z pieczy zastępczej;
- b) w ramach projektu 3 ROŁ: ul. Tuwima 33, 35, 46 – mieszkanie chronione dla osób z pieczy zastępczej, Dom Dziennego Pobytu, Punkt Pracy Socjalnej i Filia Miejskiej Biblioteki Publicznej;
- c) w ramach projektu 4 ROŁ: ul. Wschodnia 42 – mieszkanie chronione dla osób z zaburzeniami psychicznymi, Filia Miejskiej Biblioteki Publicznej;
- d) w ramach projektu 6 ROŁ: ul. Sienkiewicza 79 – Dom Dziennego Pobytu.
- e) w ramach projektu 8 ROŁ: ul. Gdańska 8 – mieszkanie chronione dla osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz Filia Miejskiej Biblioteki Publicznej;

Ponadto na obszarze Projektów 1, 4, 7 i 8 Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi rozpoczęły się działania, których celem jest organizacja i promocja wolontariatu, w tym wolontariatu sąsiedzkiego. Specjalista ds. komunikacji z przedsiębiorcami przez cały rok 2021 był w stałym kontakcie z przedsiębiorcami, prowadzącymi działalność na obszarze rewitalizacji. Na bieżąco informował o postępach prac w procesie inwestycji oraz wspierał przedsiębiorców w przeprowadzkach do lokali zamiennych. Poza tym interweniował w różnorodnych sprawach przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji. W roku 2021 po przeprowadzeniu procedury konkursowej zostały wynajęte pierwsze lokale użytkowe w nieruchomościach wyremontowanych w ramach ROŁ (np. Tuwima 46, Tuwima 52, Tuwima 33, Narutowicza 4 i 12, Sienkiewicza 56 i 79).

Na obszarze projektów 1-8 ROŁ działają trzy Partnerstwa skupiające instytucje, stowarzyszenia, fundacje, związki wyznaniowe, uczelnie wyższe, placówki edukacyjne, instytucje kultury, lokalnych liderów i mieszkańców. Ich przedstawiciele wspólnie diagnozują potrzeby danej okolicy i tworzą bazę zasobów, z których może czerpać lokalna społeczność. Są to:

- b) Lokalna Grupa Działania (ang. URBACT Local Group), działająca na obszarze pomiędzy ulicami Narutowicza, Piłsudskiego, Piotrkowską i Dowborczyków, która powstała w roku 2019 w ramach międzynarodowego projektu „URBAN-REGENERATION-MIX”. W maju 2021 r. członkowie grupy zorganizowali Majowy Piknik Sąsiedzki, podczas którego wspólnie stworzyli otwartą przestrzeń do działań kreatywnych na skwerze przy rondzie Jezuitów, gdzie odbywały się gry i zabawy

sprawnościowe, bookcrossing. Członkowie Partnerstwa brali udział oraz promowali imprezy i wydarzenia organizowane w Filii Biblioteki Miejskiej „Tuvim” m.in. warsztaty z robienia transparentów, warsztaty z robienia makramowych kwietników, warsztaty ogrodnicze, stolarskie, gra miejska, pikniki promujące czytelnictwo, minigranty dla mieszkańców ulic Wschodniej i Tuwima.

- a) Partnerstwo wokół Filii Biblioteki Miejskiej „Gdańska” na Gdańskiej 8, które wraz z Wykonawcą działań animacyjnych, edukacyjnych, szkoleniowych, warsztatowych skierowanych do mieszkańców najbliższej okolicy realizowało szereg działań m.in. geocaching, gra miejska, spotkania promujące czytelnictwo, spotkania autorskie, warsztaty dla dzieci i młodzieży „Tolerancja i otwartość”.
- b) Partnerstwo na obszarze pomiędzy ulicami Północna, Wschodnia, Narutowicza i Kilińskiego. Jego członkowie brali udział oraz promowali wydarzenia i imprezy organizowane w filii Biblioteki Miejskiej „Odyseja”, m.in. akcja „biblioteka w drodze”, tzw. Żywa biblioteka, cykl spotkań z podróżnikami i blogerami, pikniki sąsiedzkie, minigranty dla mieszkańców ulic Wschodniej i Tuwima.

Projekty społeczne („miękkie”) w ramach EFS⁹

Projekty skierowane do mieszkańców obszaru rewitalizacji

W roku 2021 r. Urząd Miasta Łodzi realizował 14 projektów z dofinansowaniem Europejskiego Funduszu Społecznego, których beneficjentami było 674 mieszkańców obszaru rewitalizacji zagrożonych wykluczeniem społecznym, tj. długotrwale bezrobotnych, zagrożonych utratą mieszkania lub bezdomnych, uzależnionych lub w trakcie terapii odwykowej, byłych więźniów, osób z niepełnosprawnościami, w tym z deficytami intelektualnymi i ze szczególnym uwzględnieniem osób głuchych i słabosłyszących. Łączna wartość projektów to prawie 18 mln zł.

Złożono 8 wniosków o dofinansowanie projektów, o wartości prawie 7 mln, skierowanych do 261 mieszkańców obszaru rewitalizacji miasta Łodzi.

Ponadto w ramach dotychczasowych (kontynuowanych) lub nowopodpisanych umów realizowano 15 projektów o wartości prawie 31 mln zł, których przedmiotem były przedsięwzięcia skierowane do niepracujących mieszkańców obszaru rewitalizacji po 29 roku życia. Projekty te są atrakcyjne dla odbiorców ze względu na zapewnienie im szkoleń, kursów oraz płatnych staży dla uczestników projektu. Działania skierowane były do ponad 1400 osób.

Urząd Miasta Łodzi podjął intensywne działania w zakresie promocji i wsparcia rozwoju mikroprzedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji Miasta Łodzi. W ramach 12 projektów (o wartości ponad 36 mln) realizowanych przez Miasto mieszkańcy obszaru rewitalizacji otrzymali możliwość pozyskania jednorazowej dotacji na rozwój własnego biznesu (w kwocie 23 050 zł) oraz wsparcie pomostowe na comiesięczne koszty prowadzenia własnej firmy w wysokości do 2 800 zł miesięcznie w okresie maksymalnie do 12 miesięcy prowadzenia działalności. Łącznie, w ramach tego

⁹ W zestawieniu zostało ujętych, oprócz projektów koordynowanych przez Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa także 6 projektów z Biura Promocji Zatrudnienia i Obsługi Działalności Gospodarczej UMŁ oraz 2 projekty Wydziału Zdrowia.

Podane wartości zostały wskazane w zaokrągleniu, ponieważ część projektów jest w fazie negocjacji budżetowych, a część liderów rozlicza projekty zakończone.

rodzaju projektów, wsparciem zostanie objętych 767 osób. W ubiegłym roku zwiększono wartość dofinansowania w dwóch projektach, w ramach których w kolejnym roku dodatkowo 34 mieszkańców obszaru rewitalizacji będzie miało możliwość uruchomienia własnej firmy z dużym wsparciem w postaci bezzwrotnej dotacji z UE.

Projekty sektora edukacyjnego

W 2021 roku realizowano 20 projektów przedszkoli miejskich o wartości całkowitej ponad 15 mln zł. W ramach każdego przedsięwzięcia placówki przedszkolne poszerzają swoją ofertę o dodatkowych specjalistów (m.in. logopeda, psycholog, terapeuta), podnoszą poziom kompetencji kadry, jak również doposażają się w pomoce dydaktyczne. Łącznie wsparcie skierowane zostało do ponad 1000 dzieci i 247 nauczycieli.

Złożono także 5 projektów skierowanych do przedszkoli specjalnych lub przedszkoli z oddziałami integracyjnymi (o wartości prawie 3 mln skierowanych do 71 dzieci oraz 62 nauczycieli).

W ramach kształcenia ogólnego realizowano (kontynuowano lub rozpoczęto realizację) 45 projektów podnoszących kompetencje uczniów niezbędne na rynku pracy (poprzez dodatkowe zajęcia wyrównawcze, specjalistyczne, rozwijające), w ramach których m.in. skierowano nauczycieli na wysokiej jakości kursy, szkolenia i studia podyplomowe oraz doposażono pracownię w wysokiej jakości sprzęt informatyczny i w inne pomoce dydaktyczne. Łączna wartość tych projektów to ponad 29 mln zł, z których skorzysta w sumie ponad 6 000 uczniów i 1149 nauczycieli.

Działania edukacyjne Miasta podjęte zostały również w sferze kształcenia zawodowego. Dowodem jest tu realizacja przez placówki kształcenia zawodowego, znajdujące się na obszarze rewitalizacji miasta Łodzi, 34 projektów unijnych o łącznej wartości ponad 40 mln zł. Celem wszystkich projektów było podniesienie jakości nauczania zawodowego w kilkunastu zawodach, w których kształcą poszczególne placówki, poprzez zorganizowanie zajęć dodatkowych bądź specjalistycznych dla uczniów, podwyższenie kompetencji bądź kwalifikacji nauczycieli oraz doposażenie pracowni zawodowych. Z realizacji ww. przedsięwzięć skorzysta 2 665 uczniów i 324 nauczycieli.

Działania Miasta, kierowane do mieszkańców, obejmują również podnoszenie ich kompetencji językowych (języki: angielski, niemiecki, francuski) i komputerowych. W tym celu zostały przygotowane projekty językowe i komputerowe dla prawie 2 300 mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy z własnej inicjatywy zainteresowani byli nabyciem, uzupełnieniem lub podwyższeniem umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji. Miasto w sumie podjęło się realizacji 6 projektów o łącznej wartości prawie 5,3 mln zł.

Inne projekty realizowane przez BrIM

Inteligentna Polityka Społeczna

W 2021 r. zakończono realizację projektu: „Budowa systemów teleinformatycznych wspierających realizację I Etapu Programu Inteligentna Polityka Społeczna w Łodzi – IPS”. Celem projektu jest zwiększenie integracji usług świadczonych w obszarze polityki społecznej oraz usprawnienie komunikacji z mieszkańcami w tym obszarze. Projekt, realizowany jest przez Łódzki Ośrodek Geodezji, na potrzeby i przy udziale: Urzędu Miasta Łodzi (Biura Rewitalizacji i Mieszkalnictwa, Wydziału Kontaktów z Mieszkańcami, Wydziału Edukacji oraz Wydziału Zdrowia), Centrum Świadczeń Socjalnych, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy i Zarządu Lokali Miejskich.

URBAN-REGENERATION-MIX

W 2021 roku kontynuowano realizację projektu pn. „URBAN-REGENERATION-MIX” współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Programu Urbact III ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

URBAN-REGENERATION-MIX to międzynarodowa sieć służąca transferowi dobrych praktyk w obszarze społecznego wymiaru rewitalizacji. Jej celem jest zwiększenie zaangażowania obywateli oraz podniesienie poziomu ich udziału w procesie rewitalizacji przestrzeni miejskiej. Projekt pokazuje, że rewitalizacja to przede wszystkim ludzie, dlatego trwają prace nad kreowaniem miasta współpracy, które zaprasza, włącza i integruje. W ramach działań projektowych opracowano uniwersalny zestaw narzędzi, który może być wykorzystywany przez inne władze lokalne, w celu poprawy społecznego wymiaru rewitalizacji ich miejscowości i stanowić będzie przykład dla innych miast w Europie, jak wykorzystywać potencjał ich mieszkańców.

Projekt jest realizowany przez siedem miast partnerskich z różnych części Europy, które stawiają czoła wyzwaniom stawianym przez zdegradowane obszary i problemy dotyczące mieszkających na ich terenie ludzi. Składa się z serii działań mających na celu wymianę doświadczeń i praktyk we wszystkich miastach partnerskich, do których należą:

- a) Łódź, Polska – lider projektu,
- b) Baena, Hiszpania,
- c) Birmingham, Wielka Brytania,
- d) Miasto Metropolitalne Bolonia, Włochy,
- e) Braga, Portugalia,
- f) Metropolia Tuluzy, Francja,
- g) Zagrzeb, Chorwacja.

Zrealizowano ostatni etap projektu, w ramach którego kontynuowano, pomimo ograniczeń związanych z sytuacją pandemiczną, dzielenie się dobrymi praktykami w zakresie angażowania mieszkańców i zwiększania ich poziomu uczestnictwa w procesie rewitalizacji miasta.

Ze względu na zmiany dotyczące wszystkich 23 sieci Urbact, związane z pandemią wirusa COVID-19, podjęto decyzje, które wpłynęły na harmonogram i budżet projektu. Ponieważ czas trwania projektu został przedłużony o kolejne 6 miesięcy, przy jednoczesnym utrzymaniu całkowitego budżetu dostępnego dla sieci Urban-Regeneration-Mix na niezmiennym poziomie, konieczne było ponowne zorganizowanie i zweryfikowanie ustaleń finansowych pomiędzy wszystkimi partnerami sieci. To również wymusiło wprowadzenie zmian w dokumentach kontraktowych.

Urząd Miasta Łodzi, jako Partner Wiodący projektu podjął inicjatywę zmiany formuły działania w jego ramach, zastępując zaplanowane fizyczne spotkania w ramach Lokalnych Grupy Wsparcia czy Transnational Network Meeting, których tematem miały być rewitalizacja i partycypacja, webinariami, organizowanymi dla członków sieci.

Ostatni etap projektu poświęcony został upowszechnianiu rezultatów projektu, w szczególności wypracowanych narzędzi, rozwiązań i modeli, a także produktów sieciowych w różnych formach. Ponadto dążono do rozpropagowania informacji o prowadzonych działaniach w celu zwrócenia uwagi i zachęcenia innych miast do refleksji nad tematem włączania mieszkańców w procesy rewitalizacji.

Realizację projektu zamykała konferencja Urban-Regeneration-Mix Final Network Event. Odbyła się ona w dniach 20-21 maja 2021 r. w formie wydarzenia online, a jej produktem finalnym (Network Result Product) jest imponujących rozmiarów plakat, na którym znajduje się ogromne Drzewo Inspiracji z 28 kodami QR do tyluż podcastów dotyczących dobrych praktyk w obszarze społecznego wymiaru rewitalizacji.

T-Factor – łódzkie doświadczenia wdrażane w miastach Wspólnoty Europejskiej

W ramach Programu Komisji Europejskiej „Horyzont 2020”, Łódź jest partnerem projektu badawczego pn. „Rozwijanie przyszłościowych ośrodków miejskich poprzez kulturę oraz strategię oparte na kreatywności w czasie przemian – T-Factor”. To pierwszy projekt wdrażany przez Miasto Łódź w ramach Programu Horyzont 2020. Dotyczy on tzw. „miejsc tymczasowych” w pejzażu ośrodków miejskich oraz roli „tymczasowej urbanistyki” w regeneracji przestrzeni miast.

Budżet całego projektu: 8.591.437,50 euro, wysokość dofinansowania z UE: 7.998.425,00 euro w tym budżet dla Łodzi: 96.875,00 euro. Projekt rozpoczął się 1 czerwca 2020 roku i będzie trwał 4 lata.

Konsorcjum projektu to koalicja miast, uniwersytetów, przedsiębiorstw i organizacji obywatelskich – w sumie 25 podmiotów z 12 krajów. Będą one wymieniać się wiedzą i doświadczeniami, aby rozpropagować ważne dla przyszłości miast koncepcje zakładające włączenie społeczne i rozwój oraz wspierać się w opracowaniu narzędzi i rozwiązań w zakresie tymczasowej urbanistyki i "tymczasowych przestrzeni".

W przedsięwzięcie zaangażowani są następujący partnerzy:

<u>Miasta:</u>	Camden Borough Miasto Łódź Miasto Dortmund Bilbao Ekintza ANCI Toscana (związek gmin) Miasto Kowno
<u>uczelnie wyższe:</u>	Akademia Sztuk Pięknych Londynu (University of the Arts) Uniwersytet w Aalborg Uniwersytet Tongji Politechnika w Mediolanie Otwarty Uniwersytet Kataloński Uniwersytet TU Dortmund Uniwersytet w Mediolanie Kowieński Uniwersytet Technologiczny Uniwersytet NOVA w Lizbonie
<u>przedsiębiorstwa:</u>	Plus Value LAMA Agency Tecnalia LAND Italia Futuribile i-Propeller
<u>organizacje oddolne:</u>	Friche la belle de Mai Waag Kaunas 2022 Espacio Open

Miejsca tymczasowe to lokalizacje, które pomiędzy zatwierdzeniem planu zagospodarowania przestrzennego np. dla danej nieruchomości a faktyczną realizacją i uruchomieniem inwestycji, która ma powstać na danym terenie, uzyskują funkcje zastępcze (jakie trwać będą do zakończenia inwestycji). Mogą one być przyjęte niemal od zaraz, nie czekając na realizację docelowych inwestycji. Aby osiągnąć

ten cel, spełnione muszą być jednak podstawowe warunki: tymczasowe rozwiązania powinny trafić w lokalne potrzeby, zostać dobrze zaplanowane i skutecznie zrealizowane. Mogą mieć charakter zarówno „miękki” (społeczny), jak i „twardy” (infrastrukturalny).

Łódź odgrywa ważną rolę w projekcie jako jeden z tzw. przykładów praktyk zaawansowanych (studium przypadku), badanych w celu zrozumienia roli przestrzeni i jej czasowego wykorzystania oraz działań tymczasowych w procesie rewitalizacji miasta. W skład lokalnej koalicji projektu wchodzi Urząd Miasta Łodzi, EC1-Miasto Kultury oraz partnerzy, których działalność koncentruje się na obszarze Nowego Centrum Łodzi.

W 2021 roku powstał raport dotyczący doświadczeń miast europejskich w zakresie działań tymczasowych i tymczasowego zagospodarowania przestrzeni w projektach rewitalizacji. Publikacja dostępna jest on-line na stronie projektu: <https://www.t-factor.eu/d2-1-advanced-cases-portfolio/>. Ponadto rozpoczęły się prace w miastach pilotażowych projektu – w pierwszej kolejności wspólnie z innymi partnerami lokalne koalicje rozpoczęły prace nad własnymi planami wdrażania działań tymczasowych. Cały rok organizowane były różnorodne spotkania, warsztaty, działania skupiające się na rozpoznaniu potrzeb, możliwości, kontekstu i możliwego do osiągnięcia celu takich interwencji. W kolejnych dwóch latach projektu miasta pilotażowe ze wsparciem całego konsorcjum skupią się na wdrażaniu i ewaluacji działań tymczasowych. Doświadczenia i wiedza Łodzi okazały się bardzo pomocne dla Kowna, Mediolanu i Bilbao i to z tym miastami pilotażowymi najprawdopodobniej będziemy współpracować na dalszych etapach projektu.

EuPolis - Przywracanie natury w miastach

W ramach Programu Komisji Europejskiej "Horyzont 2020", jednego z najważniejszych narzędzi finansowania badań w Unii Europejskiej, Łódź stała się partnerem projektu badawczego pt „Zintegrowane planowanie inwestycji w tereny zielone dla poprawy zdrowia i samopoczucia mieszkańców - EuPOLIS”. To drugi projekt w ramach Programu realizowany z udziałem Miasta Łodzi. Budżet całego projektu: 11.245.407,75 euro, wysokość dofinansowania z UE: 9.995.189,76 euro, w tym budżet dla Łodzi: 832.437,50 euro z czego ok. 600.000 euro zostanie przeznaczone na inwestycję pilotażową. Projekt rozpoczął się we wrześniu 2020 r. i trwa 4 lata.

W ramach projektu w Łodzi powstanie innowacyjny linearny park. Inwestycja zostanie przeprowadzona na terenie wybranym wspólnie przez Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa, Miejską Pracownię Urbanistyczną oraz Wydział Gospodarki Komunalnej. Wytypowano teren zielony, wskazany w programie Zielone Polesie i położony na obszarze rewitalizacji, w obrębie działek 335/6; 335/5; 336/1 (Pasaż Anny Rynkowskiej i sąsiednie działki); 172/5 ;172/7 (zieleniec między ul. Wólczańską i Gdańską).

Po przeprowadzeniu inwestycji monitorowany i analizowany będzie jej wpływ na okolicę, na samopoczucie i zdrowie mieszkańców żyjących w sąsiedztwie i korzystających z tego obszaru. To innowacyjne działanie jest również elementem realizacji Przedsięwzięcia nr 4 Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Łodzi: „Tworzenie przyjaznych przestrzeni miejskich”.

Projekt koordynuje Narodowy Uniwersytet Techniczny w Atenach NTUA. W projekcie zintegrowana zostanie wiedza i doświadczenie 28 podmiotów z całego świata, w tym czterech europejskich miast: Pireusu, Belgradu, Łodzi i Gladsaxe.

W roku 2021 realizowano działania w projekcie EuPOLIS zgodnie z przyjętym harmonogramem. Do jednego z najważniejszych można zaliczyć warsztat partycypacyjny dla interesariuszy i mieszkańców okolic pasażu im. Anny Rynkowskiej (zwanego również „demo site”), który odbył się w dwóch

częściach. Pierwsza z nich miała miejsce w dniu 28 lipca 2021 r., zaś druga tydzień później, w dniu 4 sierpnia 2021 r.

Lipcowe spotkanie rozpoczęło się od zaprezentowania głównych założeń projektu i przedstawienia kolejnych etapów jego realizacji. Podkreślono udział interesariuszy w planowaniu przestrzeni demo site. Współorganizatorem, a jednocześnie gospodarzem miejsca, tego warsztatu była Komenda Wojewódzkiej Straży Pożarnej w Łodzi przy ul. Wólczańskiej 111/113. Po części teoretycznej nastąpił spacer po terenie pasażu z uczestnikami spotkania, aby w szczególności móc omówić planowane zmiany w tej przestrzeni. Burza, która rozpętała się w trakcie tych rozmów, wymusiła na organizatorach dokończenie warsztatu w kolejnym tygodniu.

Owoce obu spotkań było zebranie pomysłów interesariuszy związanych z preferowanymi działaniami, które powinny być wdrożone na terenie demo site, i które zostaną wzięte pod uwagę na kolejnym etapie realizacji projektu.

Działania informacyjno - promocyjne związane z projektami Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi

Pod adresem rewitalizacja.uml.lodz.pl funkcjonuje zintegrowany portal informacyjny, na którym znajdują się wszystkie najważniejsze informacje o prowadzonych przez miasto działaniach rewitalizacyjnych. Zawiera on informacje o specyfice samej rewitalizacji, jej podstawach prawnych, podmiotach współodpowiedzialnych za działania rewitalizacyjne, możliwym do uzyskania wsparciu ze strony Miasta, spójny opis inwestycji, a także ukazanie efektów prowadzonych działań. Ważnym jego elementem jest dział poświęcony aktualnościom, opisujący na bieżąco zmiany zachodzące na obszarze rewitalizacji, prowadzone inwestycje, przedsięwzięcia kierowane do jego mieszkańców. Działanie portalu uzupełnia profil na portalach społecznościowych Facebook i Instagram pn. „Łódź rewitalizuje”, którego celem jest zwiększenie zasięgu informacji, związanych z łódzkim programem rewitalizacji.

W 2021 r. w lokalnych gazetach („Dzienniku Łódzkim”, „Expressie Ilustrowanym” oraz lokalnym dodatku do „Gazety wyborczej”) opublikowanych zostało 14 artykułów sponsorowanych, opisujących inwestycje realizowane w ramach Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi.

Ewaluacja GPR

W 2021 roku zamówiony został raport ewaluacyjny podsumowujący realizację w latach 2018–2020 „Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Łodzi 2026+”, który został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej nr XXXV/916/16 w dniu 28 września 2016 roku z późniejszymi zmianami. Ewaluacja została zamówiona przez Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa UMŁ, a wykonana przez firmę „EU-CONSULT” Sp. z o.o. z Gdańska. Jej celem była ocena realizowanych działań poprzez analizę zastanych dokumentów (GPR i rocznych raportów z jego realizacji) oraz poznanie opinii mieszkańców na temat prowadzonych w Łodzi działań rewitalizacyjnych, a także stopnia osiągnięcia przez miasto 4 celów strategicznych GPR. Badanie objęło grupę mieszkańców kwartałów priorytetowych, którzy zostali bezpośrednio objęci działaniami rewitalizacyjnymi o charakterze obszarowym oraz tych, którzy takimi działaniami objęci byli pośrednio.

Jak wykazały przeprowadzone analizy, poziom realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Łodzi 2026+ przebiega w sposób planowany i zgodny z zapisami widniejącymi w dokumencie. Poziom wdrażania jego założeń należy ocenić jako dobry. Wszystkie zapisy mają charakter obowiązujący i na rozpoznawanym etapie nie wymagały aktualizacji. Raport potwierdził, iż adaptowanie dokumentu do zachodzących zmian przeprowadzane jest przez pracowników Urzędu Miasta w sposób odpowiedni i w pełni odpowiadający potrzebom oraz wyzwaniom, z jakimi mierzą się na poszczególnych etapach realizacji.

W opinii przeważającej części mieszkańców miasta i interesariuszy procesu rewitalizacji Łodzi, działania naprawcze opisane w dokumencie GPR, w tym w szczególności cele strategiczne i przedsięwzięcia rewitalizacyjne, mają charakter trwały i w sposób adekwatny odpowiadają na zjawiska zdiagnozowane w mieście.

Potwierdzono również, iż skuteczne monitorowanie podejmowanych działań przez pracowników Urzędu Miasta Łodzi pozwala na bezpośrednie reagowanie na zachodzące zmiany. Ponadto, projekty w części angażują w realizację dodatkowe podmioty, co daje pozytywny obraz realizacji projektów przez Urząd Miasta w partnerstwie z innymi jednostkami.

W odniesieniu do stopnia realizacji poszczególnych celów w raporcie podkreślono, że przed rokiem 2020 w przeważającej większości wskutek podjętych interwencji następowała sukcesywna poprawa sytuacji na obszarze rewitalizacji, która bezpośrednio przyczyniła się do możliwości osiągnięcia celów strategicznych. Przełomowym okazał się rok 2020, który w związku z pandemią Covid-19 i związanymi z nią obostrzeniami sanitarnymi, niestety spowodował zaburzenie pozytywnej tendencji zmian.

Gospodarowanie mieszkaniowym zasobem Miasta Łodzi

We współpracy z Zarządem Lokali Miejskich prowadzona jest ewidencja zasobu administrowanego przez ZLM (wcześniej AZK/AN). Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa zaktualizowało wykaz zasobu nieruchomości powierzonych w zarządzanie Zarządowi Lokali Miejskich, wg stanu na 31 grudnia 2021 r. W Zarządzie Lokali Miejskich w Łodzi pod koniec 2021 r. pozostawało 43 649 lokali mieszkalnych, z czego mieszkaniowy zasób Miasta wynosił 39 858. Dodatkowo ZLM zarządza 5 989 lokalami użytkowymi (w tym 5 644 wchodzi do zasobu lokalowego Miasta Łodzi) oraz 1 124 garażami.

Dysponowanie lokalami mieszkalnymi

Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa, w ramach realizowanych zadań, wydaje skierowania do zawarcia umów najmu lokali zamiennych, z najmem socjalnym, pomieszczeń tymczasowych, pozostałych lokali mieszkalnych oraz przedłużenia umów najmu lokali socjalnych oraz pomieszczeń tymczasowych, na następny okres – na podstawie rekomendacji przedstawionych przez Zarząd Lokali Miejskich.

W 2021 roku Biuro wydało 1 310 skierowań do zawarcia umów najmu, których wydanie każdorazowo poprzedzane było szczegółową analizą i bieżącą kontrolą stanu prawnego i faktycznego rekomendowanej przez Zarząd Lokali Miejskich sprawy, w ramach sprawowanego nadzoru nad tą jednostką. Zawarto 1 948 umów najmu (w tym 795 na najem socjalny).

Obniżki czynszu w lokalach użytkowych w związku ze stanem epidemii COVID-19.

W związku z wejściem w życie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii z uwagi na wynikające z tego faktu znaczące ograniczenie bądź wstrzymanie prowadzenia działalności gospodarczej, Miasto na podstawie stosownych Zarządzeń Prezydent Miasta Łodzi w sprawie szczególnej formy pobierania czynszu za najem lokali użytkowych w związku z ograniczeniem prowadzenia przez ich najemców działalności z uwagi na ogłoszenie na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii udzielało wsparcia dla najemców lokali użytkowych w budynkach administrowanych przez Zarząd Lokali Miejskich, ustanawiając opłatę miesięczną za najem lokalu użytkowego w wysokości 1 zł miesięcznie netto w ściśle określonych terminach pomiędzy 1 listopada 2020 r. a 31 maja 2021 r.

Lustro czynszowe – zestawienie danych dotyczących czynszu najmu lokali mieszkalnych nienależących do publicznego zasobu mieszkaniowego

Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa przygotowało coroczne zestawienie danych dotyczących czynszów najmu lokali mieszkalnych nienależących do publicznego zasobu mieszkaniowego, położonych na obszarze Gminy Miasta Łódź.

Racjonalizacja zarządzania zasobem mieszkaniowym

Realizując Politykę Miasta Łodzi dotyczącą gminnego zasobu mieszkaniowego 2020+ w zakresie ograniczenia zasobu lokalowego Łodzi oraz mając na względzie zapewnienie jak najbardziej efektywnego sposobu gospodarowania zasobem, realizowane były działania zmierzające do „wychodzenia” Miasta z nieruchomości zabudowanych budynkami z jednym lokalem oraz z budynków wspólnot mieszkaniowych.

Miasto Łódź w 2021 r. w wyniku sprzedaży lokali na rzecz najemców lub w drodze przetargów zbyło 13 nieruchomości zabudowanych budynkami jednorodzinnymi oraz wyszło z 23 nieruchomości wspólnot mieszkaniowych.

Kontynuowane są sukcesywne prace w zakresie regulowania stanów prawnych nieruchomości prywatnych pozostających w samoistnym posiadaniu miasta Łodzi (lub Skarbu Państwa), pozostających w administrowaniu Zarządu Lokali Miejskich. Działania te polegają przede wszystkim na weryfikacji nieruchomości prywatnych z punktu widzenia przesłanek koniecznych do sądowego stwierdzenia nabycia ich własności w drodze zasiedzenia przez Skarb Państwa lub gminę miasto Łódź, pozyskiwania dowodów potwierdzających przesłanki konieczne do zasiedzenia celem wszczęcia stosownych postępowań sądowych.

Regulacja tytułów prawnych w 2021 r.

Od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 roku Oddział uregulował **762** tytuły prawne do lokali mieszkalnych poprzez wydanie:

1. **211** stwierdzeń wstąpienia w najem po śmierci najemcy zgodnie z art. 691 Kodeksu cywilnego;
2. **551** skierowań do zawarcia umów najmu zgodnie z przepisami prawa miejscowego.
3. nadzorując również postępowania związane z zamianą lokali mieszkalnych na inny, wolny lokal z zasobu Miasta Łodzi oraz między kontrahentami, wydano skierowania do zawarcia umowy najmu umożliwiły w 2021 roku dokonanie **53** zamian. Realizacja zamian miała na celu dostosowanie wielkości i standardu lokalu do potrzeb i możliwości finansowych uczestników zamiany oraz poprawy efektywności wykorzystania zasobu mieszkaniowego Miasta Łodzi. W wyniku dokonanych zamian wzajemnych, dotychczasowi najemcy uzyskali lokale mieszkalne mniejsze, o niższym standardzie i niższych opłatach czynszowych, adekwatne do możliwości finansowych gospodarstwa domowego.

Współpraca Miasta z Widzewskim Towarzystwem Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. w zakresie budownictwa mieszkaniowego

Miasto Łódź w dniu 22 kwietnia 2021 r. zawarło:

- porozumienie wykonawcze z Widzewskim Towarzystwem Budownictwa Społecznego uszczegóławiające zasady realizacji powierzonej Spółce usługi publicznej, świadczonej w ogólnym interesie gospodarczym, z zakresu budownictwa mieszkaniowego na wynajem;
- umowę wykonawczą określającą zasady tworzenia i eksploatacji zasobu mieszkaniowego zlokalizowanego w Łodzi przy ul. Wysokiej 30, w ramach świadczonej przez Spółkę usługi publicznej.

Pozyskiwanie środków zewnętrznych na rewitalizację mieszkaniowego zasobu Miasta Łodzi oraz budowę mieszkań na wynajem

W miesiącu grudniu 2021 r. zakończone zostały roboty budowlane w ramach realizowanej przez Widzewskie TBS Sp. z o.o. inwestycji mieszkaniowej przy ul. Wysokiej 30, w wyniku której powstało 49 lokali mieszkalnych, w tym 24 na wynajem przez Miasto. Zaangażowanie finansowe Miasta w przedmiotową inwestycję to 3 931 975,13 zł, a wartość uzyskanego dofinansowania z BGK to kwota 1 965 987,56 zł.

W dniu 15 grudnia 2021 r. Miasto podpisało umowę o bezzwrotne dofinansowanie z Funduszu Dopłat Banku Gospodarstwa Krajowego, na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na finansowym udziale Miasta w budowie wielorodzinnego budynku mieszkalnego położonego przy ul. Nawrot b.n., realizowanej przez Widzewskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. W ramach przedsięwzięcia powstanie 35 lokali mieszkalnych, w tych 17 lokali na wynajem przez Miasto. Zaangażowanie finansowe Miasta w przedmiotową inwestycję wynosi 4 638 694,94 zł, a wartość uzyskanego dofinansowania z BGK to kwota 3 942 890,69 zł.

W Biurze Rewitalizacji i Mieszkalnictwa procedowane są kolejne inwestycje mieszkaniowe realizowane przez Widzewskie TBS Sp. z o.o., we współpracy z Miastem, na których realizację i wkład własny Gmina Łódź będzie występować z wnioskiem o uzyskanie dofinansowania z Banku Gospodarstwa Krajowego. 15 listopada 2021 r. Miasto złożyło wniosek o finansowe wsparcie ze środków Funduszu Dopłat Banku Gospodarstwa Krajowego w kwocie 5 021 428,31 zł, na kontynuację remontu wielorodzinnego budynku mieszkalnego położonego w Łodzi przy ul. Gdańskiej 114. Całkowity koszt inwestycji – 6 860 483,94 zł. W ramach inwestycji powstanie 10 lokali mieszkalnych na wynajem.

Oprócz opisanego powyżej wniosku, Gmina Miasto Łódź przygotowuje kolejne wnioski o bezzwrotne wsparcie finansowe z Funduszu Dopłat BGK dla remontów lokali oraz remontów, przebudowy lub budowy budynków wielorodzinnych.

Akty prawne związane z mieszkaniowym zasobem Miasta Łodzi.

Procedowane było przyjęcie przez Radę Miejską w Łodzi aktów prawnych dotyczących:

- *Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Łodzi na lata 2021-2025*, którego celem jest wdrożenie racjonalnej polityki mieszkaniowej zmierzającej do zwiększenia możliwości zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych najuboższych mieszkańców gminy, poprawy stanu technicznego mieszkaniowego zasobu miasta, określenia polityki czynszowej zapewniającej utrzymanie zasobu w należytym stanie technicznym oraz zwiększenia efektywności zarządzania mieszkaniowym zasobem Miasta,
- *zmiany Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Łodzi na lata 2021-2025*. Konieczność dokonania zmiany podyktowana została potrzebą dostosowania postanowień uchwały do planowanej zmiany stawki bazowej czynszu najmu w lokalach mieszkalnych stanowiących mieszkaniowy zasób Miasta Łodzi. Niniejszą uchwałą zostały podwyższone bonifikaty od stawki bazowej czynszu oraz możliwa do stosowania maksymalna ich suma. Wprowadzone zmiany zwiększyły stopień zależności wysokości stawki czynszu najmu lokalu mieszkalnego od jego stanu technicznego oraz stanu technicznego budynku w którym jest usytuowany, a także jego poziomu wyposażenia technicznego,
- dostosowania przepisów dotyczących zasad wynajmowania lokali z mieszkaniowego zasobu Miasta do zmian wynikających ze znowelizowanej ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego.

Kluczowe projekty zarządzeń Prezydenta Miasta Łodzi przygotowane przez Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa, w zakresie gospodarowania lokalowym zasobem Miasta Łodzi dotyczyły:

- wprowadzenia nowego regulaminu wynajmowania lokali użytkowych na pracownie twórcze;
- ustalenia stawek bazowych czynszu za najem lokali mieszkalnych, lokali w najmie socjalnym i pomieszczeń tymczasowych. Na mocy zapisów dokumentu stawka bazowa czynszu najmu lokali z mieszkaniowego zasobu Miasta Łodzi została ustalona na poziomie 11,70 zł/m². Stawka za najem lokali w najmie socjalnym i pomieszczeń tymczasowych została utrzymana w wysokości 1,80 zł/m².

6. PODSUMOWANIE – WNIOSKI

6.1. Wnioski z analizy stanu obszaru

Analiza dostępnych wskaźników ilustrujących stan obszaru rewitalizacji wskazuje, że **obszar rewitalizacji nadal w sposób negatywny wyróżnia się na tle całego miasta**. Wniosek ten dotyczy w szczególności zjawisk ze sfery społecznej. Pomimo obserwowanej w poprzednich latach stopniowej poprawy sytuacji w zakresie zjawisk takich jak bezrobocie czy pobieranie zasiłków pomocy społecznej jeśli idzie o całą Łódź niwelacja różnic pomiędzy obszarem rewitalizacji a terenami miasta poza nim nie jest zadowalająca. Rok 2020 oraz 2021 dodatkowo jest naznaczony wzrostem występowania zjawisk negatywnych związanych z pandemią Covid-19 oraz efektem towarzyszącym jej ograniczeń w życiu społecznym i gospodarczym w całym mieście, w tym na obszarze rewitalizacji. Szczególnie niepokojący jest ponowny wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych, zwłaszcza na obszarze rewitalizacji. Pewnym optymizmem może napawać fakt, że **reperkusje pandemii nie pogłębiły drastycznie różnic pomiędzy obszarem rewitalizacji a pozostałą częścią Łodzi**.

Do niewątpliwych potencjałów obszaru rewitalizacji można zaliczyć wyraźnie częstszą obecność siedzib niż w całej Łodzi organizacji pozarządowych na tym terenie a także koncentrację nowo zakładanych firm w sercu obszaru. Rok 2021 jest rekordowy pod względem liczby zakładanych nowych podmiotów działających w sferze pożytku publicznego. Także w licznie nowo zakładanych przedsiębiorstwach mamy obserwujemy poprawę w stosunku do roku 2020. Warto przypomnieć także, że znaczna większość historycznej zabudowy Łodzi, w tym zabytków rejestrowych oraz wpisanych do gminnej ewidencji ulokowana jest na tym obszarze stanowiąc z jednej strony ogromny potencjał związany z budowaniem tożsamości lokalnej i atrakcyjności turystycznej ale także ogromne wyzwanie związane z doprowadzeniem i utrzymaniem ich w dobrym stanie technicznym.

6.2. Wnioski z monitoringu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Po aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w 2020 r. na liście przedsięwzięć znajdują się **93 przedsięwzięcia**. Do końca 2021 r. 11 z nich zakończono (w tym 4 w latach poprzednich), a w przypadku 23 przedsięwzięć nie rozpoczęto jeszcze działań.

Urząd Miasta Łodzi oraz miejskie jednostki organizacyjne są inicjatorami 48 przedsięwzięć, z których 37 realizowano, 7 zakończono a 4 jeszcze nie rozpoczęto. **Planowana wartość przedsięwzięć podstawowych Miasta**, realizowanych lub zakończonych do końca 2021 r., zapisana w budżecie Miasta oraz wnioskach o dofinansowanie, **wyniosła ponad 3,1 mld zł**, z czego do końca 2021 r. wydano ponad 1,6 mld zł. **Wykonanie finansowe wyniosło zatem ponad 51%**. Zważywszy na fakt, że do zakończenia okresu budżetowego Unii Europejskiej pozostały 2 lata a do zakończenia okresu obowiązywania obecnego GPR mamy jeszcze 5 lat wynik ten należy uznać za zadowalający.

Poza przedsięwzięciami podstawowymi w 2021 r. **Miasto realizowało także 62 zadania budżetowe wpisujące się w tzw. dopuszczalne typy przedsięwzięć GPR**, na które przeznaczono **prawie 128 mln zł**. Były to zarówno zadania wieloletnie, jak i jednoroczne, w **finansowane głównie** ze środków własnych.

6.3. Wnioski z analizy osiągnięcia celów strategicznych Programu

Analizy przeprowadzone w ramach monitorowania realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji wskazują, że **rok 2021** był kolejnym rokiem częściowego zahamowania pozytywnych zmian i osiągnięcia celów GPR. Jest to w głównej mierze efekt wystąpienie negatywnych zjawisk w sferze społecznej związanych pandemią Covid – 19.

Tendencja ta najsilniej wpłynęła na realizację Celu 1 GPR uzyskać spójność społeczną. Sytuacja na rynku pracy w 2021 była jedynie nieznacznie lepsza niż w 2020 i ponownie porównywalna do tej obserwowanej na przełomie 2016 i 2017 roku. Odsetek osób bezrobotnych w Łodzi wynosił nieznacznie ponad 7%, natomiast na obszarze rewitalizacji wyniósł ponad 11% i był dwukrotnie wyższy niż w innych częściach miasta. Dla przypomnienia w roku 2016 obserwowaliśmy bezrobocie rzędu 7,8% średnio w mieście i 11,8% na obszarze rewitalizacji, czyli o 5,3 pkt. proc. wyższe niż w innych częściach Łodzi. Jak wspomniano przy wnioskach dotyczących stanu obszaru rewitalizacji nadal największym wyzwaniem w obszarze spójności społecznej jest stosunkowo wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych wśród mieszkańców obszaru. Grupa ta w roku 2021 zwiększyła się, szczególnie na obszarze rewitalizacji. Podobne zjawisko, choć w mniejszym nasileniu, wystąpiło w 2020 roku jeśli idzie o liczbę długotrwale bezrobotnych zarówno w całym mieście jak też na obszarze rewitalizacji. Szansą na odwrócenie tej sytuacji jest szereg tzw. projektów miękkich, współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, realizowanych często jako działania partnerskie, w których Miasto jest liderem lub partnerem dla organizacji pozarządowych i innych podmiotów. Dotyczą one aktywizacji osób biernych zawodowo i bezrobotnych oraz wsparcia dla osób zakładających własne firmy. Szczegółowy opis podejmowanych w tym zakresie inicjatyw znajduje się w Załączniku 2 do niniejszego Raportu.

W odniesieniu do Celu 2 GPR Zmienić dzięki rewitalizacji wizerunek miasta i jego centrum można mówić o pozytywnych zmianach wynikających z realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych o charakterze remontowym. Stopień zaawansowania poszczególnych inwestycji, zwłaszcza projektów Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi, inwestycji w ramach Programu Nowe Centrum Łodzi oraz rewitalizacji Księżego Młyna pozwala już cieszyć się licznymi odnowionymi przestrzeniami publicznymi – w szczególności zazielenionymi ulicami w centrum miasta. Na końcowy efekt wszystkich obecnie wdrażanych zmian należy jednak poczekać jeszcze co najmniej do końca 2023. Dzięki inwestycjom podejmowanym w ramach rewitalizacji - zwłaszcza ROCŁ, NCŁ oraz projektom wdrażanym na obszarze Księżego Młyna miasto zyskuje nowe atrakcyjne przestrzenie dla mieszanek i mieszkańców oraz turystów. Inwestycje te pobudzają także rynek inwestycji prywatnych (choć trudno mówić tu o skali, gdyż w ramach monitoringu GPR brakuje wskaźników do pomiaru tych zjawisk). Niemniej należy odnotować pojawianie się w ostatnich latach na obszarze rewitalizacji coraz większej liczby nowych inwestycji o charakterze mixed – use finansowanych ze środków prywatnych.

Ponadto pandemia Covid-19 wpłynęła na zaangażowanie obywatelskie. W 2021 roku wzrosła w stosunku do pierwszego roku pandemii liczba projektów Budżetu Obywatelskiego, ale przyrost ten dotyczył głównie terenów poza obszarem rewitalizacji i nadal nie powróciliśmy do poziomu zaangażowania obserwowanego w roku 2019. Bardzo pozytywną tendencją jest znaczny przyrost liczby organizacji pozarządowych (największy od 2016 roku), które rejestrowane są głównie na obszarze rewitalizacji.

W zakresie Celu 3 Programu związanego z ożywianiem lokalnej przedsiębiorczości, pomimo trudnej sytuacji wywołanej pandemią Covid – 19 obserwowaliśmy zarówno w 2020 i 2021 roku znaczny spadek

liczby lokali użytkowych w zasobie gminy z zadłużeniem wobec miasta. Dane dotyczące liczby rejestrowanych i zamykanych firm pokazują, że nadwyżka liczby firm otwieranych nad zamykanymi utrzymuje się średnio na poziomie powyżej 3% a różnica pomiędzy obszarem rewitalizacji i pozostałą częścią miasta wyniosła w 2021 roku ok. 0,7 pkt. proc. na korzyść tego pierwszego. Jednocześnie niestety utrzymuje się niższa niż w roku 2019 ogólna liczba nowo rejestrowanych działalności gospodarczych, choć ponownie to obszar rewitalizacji charakteryzował się wyższym odsetkiem rejestrowanych nowych firm w przeliczeniu na 1000 mieszkańców niż inne części Łodzi a ponadto wskaźnik ten był wyższy niż w roku 2020. Warto jednak pamiętać, że centrum miasta jest tradycyjnie obszarem lokowania się wielu nowych podmiotów, zwłaszcza usługowych oraz prowadzących swoją działalność w przestrzeniach biurowych, jakie oferuje śródmieście.

Wyzwaniem jest nadal dążenie do osiągnięcia Celu 4 Programu, związanego z ożywianiem obszaru zamieszkania. Podobnie jak w przypadku celu drugiego na jego osiągnięcie najsilniej wpływa realizacja nowych inwestycji remontowych podnoszących stan techniczny zasobu komunalnego. Cenne jest także zaangażowanie właścicieli nieruchomości zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji, w tym wspólnot mieszkaniowych, w dbanie o stan i wizerunek śródmiejskich kamienic. W ramach dofinansowań remontów w Specjalnej Strefie Rewitalizacji w naborze wniosków na dofinansowanie remontów realizowanych w 2021 (który trwał do 30 czerwca 2020 roku) złożonych zostało 39 wniosków na łączną kwotę 7 280 382,70 zł. Przyznano 12 dotacji celowych na łączną kwotę 2 768 400 zł. Nabór wniosków na dofinansowanie remontów realizowanych w 2022 (ogłoszony w 2021 roku) roku zaowocował wpływem 57 wniosków na łączną kwotę 15 092 269,43 zł. Przyznano 27 dotacji na łączną kwotę 6 000 000 zł. Nie bez znaczenia była tu oczywiście decyzja o zwiększeniu wartości tego programu – była ona związana zarówno z liczbą zgłoszeń jak i faktem stale podnoszącej się jakości wniosków składanych przez startujących w konkursie.

Coraz silniej zarówno na wizerunek centrum jak i jakość obszaru zamieszkania wpływa w opinii samych mieszkank i mieszkańców wykorzystanie rozwiązań opartych na naturze oraz wdrażanie infrastruktury przyczyniające się do adaptacji miasta do zmian klimatu. O ile w ostatnich latach ubytki zieleni przeważały nad nasadzeniami na obszarze całej Łodzi (zwłaszcza w roku 2021) o tyle obszar rewitalizacji charakteryzuje się w tym zakresie bardzo pozytywną, kilkukrotną nadwyżką nasadzeń nad ubytkiem terenów zielonych.

Ogromnym wyzwaniem dla miasta pozostaje liczba lokali komunalnych ogrzewanych piecami, powodujących niską emisję. Ponad 22% lokali komunalnych na terenie obszaru rewitalizacji ogrzewanych jest paleniskami na paliwa stałe a wskaźnik ten nie ulega bardzo powolnemu zmniejszeniu na przestrzeni ostatnich lat. Konieczne jest kontynuowanie i poszerzenie programów wymiany źródeł ciepła oraz prowadzenie inwestycji termo-modernizacyjnych na szeroką skalę.

7. ZAŁĄCZNIKI

- ZAŁĄCZNIK 1.: INFORMACJA O REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ
- ZAŁĄCZNIK 2.: RAPORT - PODSUMOWANIE DZIAŁAŃ SPOŁECZNYCH DLA MIESZKAŃCÓW
OBSZARU REWITALIZACJI MIASTA ŁODZI DOFINANSOWANYCH Z EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU
SPOŁECZNEGO NA LATA 2014-2021